

Naročnina ena mesecno 25 Din,
za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440.
Celje: Kocenova ulica 2. Telefon
št. 190.

Rokopisi se ne vračajo,
— Oglasi po tarifu. —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125 in 8126.

Inzeratni oddelček: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.

Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri poš. šek. zavodih: Ljub-
ljana št. 1.842, Praha št. 78.180;
Wien Nr. 105.241.

Kralj se je odločil za izvenparlamentarno rešitev krize

Kraljevska pisarna sporoča v posebnem komunikeju, da so konzultacije političnih voditeljev pokazale nemožnost parlamentarne rešitve krize. — General Pera Živković pozvan v avdienco

Beograd, 5. januarja, p. Dočim se je sinoči po ponovnih avdijskih Velje Vukičevića in Ljube Davidovića smatralo, da so konzultacije na dvoru v glavnem končane in so kleroradikalni že za danes napovedovali vzpostavitev režima trojke, je krenil danes dopoldne razvoj dogodkov v popolnoma novo smer.

Glavna pozornost beograjskih političnih krogov je bila posvečena stališču, ki sta ga v razpletu krize zavzela oba predstavnika KDK dr. Maček in Svetozar Pribičević. Pod vplivom beograjskega tiska so tudi ostali beograjski politični krogi pretirano tolmachi komunike o dr. Mačkovih predlogih glede preureditve države, češ da HSS, odnosno KDK zahteva federizacijo ali celo konfederacijo in razpad države. V javnosti se je ustvarilo s tem precejšnjo nerazpoloženje proti vsaki preureditvi države.

Posvetovanja radikalov in demokratov

V takem razpoloženju sta se danes dopoldne sestala radikalni in demokratijski klub, da zavzameta svoje stališče k predlogu KDK. V radikalnem klubu se je vršila samo konferenca navzočih poslancev, ker ni bilo prisotnih dovoljno število klubovih članov. Vukičević je podal kratko poročilo o razpletu krize, nakar je bilo brez debate sklenjeno, da se predlogi KDK odklonijo. O tem je bil novinarjem izdan kratek komunike, podpredsednik in tajnik kluba pa sta o stališču radikalnega poslanskega kluba obvestila Aco Stanojevića s prošnjo, da o tem obvesti kralja.

Istočasno se je sestal k svoji seji tudi demokratijski poslanski klub. Navzven je bilo 38 poslancev. Uvodoma je podal Ljuba Davidović obširno poročilo o poteku krize. Razvila se je diskusija, v kateri so vsi govorniki izjavili, da so zahteve KDK v tej obliki, kakor so bile včeraj iznešene v javnosti sicer nesprejemljive, da pa je treba nadaljevati razgovore za doseg sporazuma in najti platformo, ki bi omogočala sodelovanje med KDK in demokrati. Za nobeno ceno pa se ne sme opustiti stikov, ki so pričeli s konzultacijami na dvoru. Ljuba Davidović je bil pooblaščen, da sporoči to mnenje demokratijskega poslanskega kluba kralju, za javnost pa je bil izdan sledeči komunike:

»Na današnji seji demokratijskega kluba je predsednik Ljuba Davidović obrazložil potek krize in sporočil stališče KDK. Klub se je solidariziral s predsednikom v mišljenju, da demokratijska stranka, vstopajoč na politični sporazum in pri svoji izjavi za revizijo ustave, ne more sprejeti stališča in postopanja za njegovo izvedbo, kakor sta jih predlagala predsednik KDK. Pač pa se demokratijski klub nadeja, da bi nadaljevanje razgovorov o tem vprašanju zblizalo obojestranske poglede.«

Aca Stanojević in Ljuba Davidović na dvoru

Med tem sta končala radikalni in demokratijski klub svoja posvetovanja, nakar sta Aca Stanojević in Ljuba Davidović prosila za avdienco, da obvestita kralja o sklepih svojih klubov. Prvi je bil ob 11. sprejet Aca Stanojević, ki je ostal pri kralju pol ure. Takoj za njim je sledila polurna avdijska Ljube Davidovića. Iz avdijske se je Davidović vrnil v demokratijski klub, kjer so ga pričakovali člani vodstva demokratijske stranke.

Današnja dvojna avdijska dr. Mačka

Dr. Maček je prispel jutraj iz Zemuna v Beograd ter je imel daljši sestanek s Pribičevićem. Nekaj pred 10. uro se je podal v dvor, kjer je bil takoj sprejet v avdienco. O tem je bilo izdano sledeče službeno sporočilo:

»Predsednik dr. Vladko Maček je bil danes ob 10. ponovno sprejet v avdijski, ki je trajala pol ure. Ko je dr. Maček že odhajal in je že vstopil v svoj avtomobil, ga je kralj ponovno pozval nazaj in ostal z njim še četrt ure v razgovoru, ki se je nadaljeval v zvezi z včerajšnjimi razgovori v

BEograd, 5. januarja p. Ob 8. zvečer je bil izdan iz dvorne pisarne naslednji komunike:

»Povodom ostavke kraljevske vlade je Nj. Vel. kralj na predlog predsednika parlamenta konzultiral predstavnike vseh političnih strank in parlamentarnih skupin.

Rezultat teh konzultacij je pokazal, da obstojajo med parlamentarnimi skupinami popolnoma nasprotna stališča glede rešitve sedanje krize in da se razhajajo ta stališča celo v oceni državne ureditve.

Radi tega ni možnosti za kakršnokoli parlamentarno rešitev krize, ki bi dala garancijo za popolno ohranitev narodnega in državnega edinstva.«

Istem smislu, pravcu in na isti osnovi, to je na podlagi sklepov z dne 1. avgusta 1928. Pri tej prilici se je razgovor dotaknil tudi vprašanja in načina postopanja in je dr. Maček predlagal kralju sestavo nepolitične vlade, ki bi imela zaupanje kralja in ki bi po svoji sestavi prožila garancijo za uspešno izvedbo predlagane državne preureditve.

Ta dvojna avdijska dr. Mačka je situacijo popolnoma spremenila. Dočim se je pred tem govorilo, da je stališče, ki ga zastopa KDK, absolutno nesprejemljivo, so zlasti demokrati dopoldne naglašali, da bi z veseljem pozdravili izvenstrankarsko vlado, kakor jo predlaga dr. Maček.

Prof. Jovanović pri kralju

Istočasno so se razširile verzije, da bo pozvan v avdienco univ. profesor Slobodan Jovanović, znani strokovnjak za ustavno pravo. Res je bil prof. Jovanović ob 1. pozvan na dvor. Njegova avdijska je trajala nad 2 uri. Kakor se izve iz poučenih krogov, je imela ta avdijska pred vsem namen s strokovnega stališča pojasniti sklepe KDK z dne 1. avgusta in vprašanje revizije ustave.

Razburjenje med kleroradikalni

Ta preokret v razpletu krize je izzval v vrstah trojne koalicije, ki je s sigurnostjo računala, da bo njej poverjen mandat, pravcato razburjenje. V vladnem predsedstvu so se ves dopoldne vršile mrzlične konference in posvetovanja. Vukičevići in Korošci kurirji so švigali na vse strani, telefon je bil popolnoma okupiran. Dr. Korošec je odšel ob 4.30 popoldne na dvor, kjer je ostal do 5. Zatrjuje se, da je bil na posvetovanju pri ministru dvora Dragomiru Jankoviću. Tam se je mudil od 5. do pol 7. tudi prosvetni minister Milan Grol. Demokratijski ministri in člani vodstva demokratijske stranke so se med tem sestali v kabinetu prosvetnega ministra, kjer so se dolgo posvetovali. Radikalni glavni odbor je imel zopet svoje ločene konference na stanovanju Ace Stanojevića. Tudi v teh krogih vlada razumljivo razburjenje.

Vladni komunike o rezultatu konzultacij

Zvečer proti 7. uri je bil iz ministrskega predsedništva izdan sledeči komunike:

»Ob prilici avdijske, ki sta jih imela dne 4. in 5. t. m., sta dr. Vladko Maček in Svetozar Pribičević v imenu KDK izjavila:

da je treba izvršiti popolno revizijo ustave, s katero naj bi se vzpostavile zgodovinske dežele z lastno zakonodajno in izvršilno vladno. V to svrhu naj bi bila imenovana nepolitična vlada, ki bi uživala zaupanje kralja in ki bi s svojo sestavo prožila jamstvo, da se bo začelo z reševanjem gor. navedenih vprašanj. Na ta način naj bi bila skupščina takoj razpuščena in zapisane volitve za ustavotvorno skupščino.

Ko so predstavniki ostalih političnih strank in klubov doznali za te zahteve KDK, so izjavili, da jih ne morejo sprejeti.«

Senzacionalni večerni dogodki

Splošno se je smatralo, da so s komunikejem vlade dogodki za danes zaključeni in govorilo se je, da je nadaljnje reševanje krize odloženo preko pravoslavnega božiča, ki pričinja jutri.

Kakor strela z jasnega neba je zato učinkovalo oficijelno sporočilo, ki je bilo proti 8. zvečer izdano od kraljeve pisarne (in ki ga objavljamo na čelu lista, op. ur.)

V tem komunikeju se službeno naznanja, da se je kralj odločil za izvenparlamentarno rešitev krize in da je s tem postala obnovitev četvorne koalicije, odnosno etabliranje režima trojke nemogoče.

Kraljev komunike je v stvari ostro desavuliranje tendence vladnega komunikeja, ki je hotel situacijo prikazati tako, kakor da so na eni strani neizpolnjive zahteve KDK, na drugi strani pa patriotična pripravljenost dose-danih režimskih strank. Kraljevo sporočilo temu nasproti z vso jasnostjo ugotavlja, da hegemonistični režim ni sposoben očuvati državnega in narodnega edinstva in vsebuje torej s strani vladarja najhujšo obsodbo Koroševе vlade.

Panika v vrstah trojke

Kraljev komunike je izzval v vrstah trojne koalicije pravcato paniko, ki se je še povečala, ko se je izvedelo, da je bil takoj po objavi komunikeja pozvan v dvor general Pera Živković. To se je splošno tolmachi kot dokaz, da gre za ustanovitev izvenstrankarske vlade pod predsedstvom g. Živkovića.

V ministrskem predsedstvu je vladala prava konsternacija. Ko je dr. Korošec izvedel za komunike in za avdi-

jenco generala Živkovića, je nujno sklical konferenco šefov trojne koalicije.

General Živković pri kralju

Avdijska generala Živkovića ob 9. zvečer se je vršila. V političnih krogih se je bliskoma raznesla vest, da bo nova vlada morda še nocoj sestavljena. Med kandidati se imenuje general Kalafatić, dr. Uroš Kruli, dr. Milan Srskić, ki so baje že tudi pozvani v dvor. Te vesti se zaenkrat ne dajo še kontrolirati. V vsem mestu vlada ogromna napetost in ulice okrog dvora in predsednišča vlade so polne puške.

Nova vlada že sestavljena?

Beograd, 5. januarja ob 22.30. Vedno določnejše se vzdržuje vest, da je nova vlada že sestavljena in da se novi ministri že nahajajo v dvoru. Imenujejo se imena dr. Alaupović, Radi-vojević, dr. Srskić, dr. Štampar, Boža Maksimović. Točnega pa še nihče ne ve.

Svetozar Pribičević o predlogih KDK

Pribičevićeve izjave o včerajšnji popoldanski situaciji. Zahteve KDK niso v nasprotju z načelom državnega edinstva. — Prekrižani računi trojne koalicije

Beograd, 5. januarja p. Svetozar Pribičević je podal novinarjem danes dopoldne naslednjo izjavo:

»Konzultiranja očividno še niso končana in je verjetno, da se bodo nadaljevala preko Božića. Najprej je bila tendenca od strani predstavnikov trojne koalicije, da se konzultacije zaključijo in vlada imenuje že pred Božićem. Trojna koalicija je bila prepričana, da bo ona dobila oblast, kar je tudi lansirala po vsem tisku. Brzjavki, s katerima sva bila jaz in g. dr. Maček pozvana, sta bili tako stilizirani in tako podpisani samo zaradi tega, ker so predstavniki trojne koalicije verjeli, da ne bova prišla in da se bodo potem avtomatsko vrtili na oblast, ker Ljuba Davidović ni pristal na podaljšanje četvorne koalicije.

Po dosedanjih avdijskah se je položaj izpremenil, čeprav so se predstavniki trojne koalicije izjavili za nadaljevanje sedanjege režima in čeprav še niso bili zaslani predstavniki manjšine, ki so ostali v sedanjem parlamentu, sestavljenemu deloma z nasilnimi volitvami. Davidovićev klub sicer ni sprejel propozicije KDK, vendar pa je Davidović svetoval kroni nadaljevanje razgovorov. Zahteve KDK, ki so bile pazljivo sestavljene, se niso moge a limine odbiti, ker bi v tem slučaju padla vsa odgovornost na one, ki bi jih odklonili.

Naravno je, da se iz dosedanjega poteka avdijske še ne more ničesar sklepati. Vendar pa je značilno, da je bil v avdijsko pozvan tudi ugledni učenjak Slobodan Jovanović, ki je znan kot avtoriteta v državnem pravu. Iz tega je razvidno, da se predlogi KDK nameravajo preučiti tudi od znanstvene strani ter preveriti s stališča teorije državnega prava, in mogoče je morda celo, da se g. Slobodanu Jovanoviću poveri tudi kaka politična misija. Gospod Jovanović je brez dvoma človek širše koncepcije, ki gleda dalje od plosi bivše kraljevine Srbije in ki obsega s svojim pogledom vso državo.

Jaz kljub temu ne morem biti optimist glede rešitve krize, ker tukaj čisto v poslednjem trenutku prevladajo činitelji, ki niso prijateljsko razpoloženi napram uravničanim težnjam naše-

ga naroda po enakosti in ravnopravnosti.

Tu se strašno razburjajo zaradi izjave dr. Mačka o saboru in vladah, če-tudi ta izjava ne vsebuje ničesar, kar bi bilo nevarno za državno edinstvo. Mar so nevarni sklepi KDK od 1. avgusta, da se ustvari več edinic, ki bi prilično odgovarjale zgodovinskim, političnim, nacionalnim in kulturnim individualnostim? Ali je državi nevarna zahteva, naj imajo te edince v vseh poslkih, ki niso potrebne državi, svojo legislativo in eksekutivo? In samo to je vsebovala izjava dr. Mačka. Ali se bo ta eksekutiva imenovala vlada, sabor ali kako drugače, ni važno. Ne gre za ime, marveč za stvar samo. Jasno je, da bi n. pr. Vojvodina sama brez vmešavanja Srbije in Črnogorcev najpametneje rešila vprašanje svojega poljedelstva, svojih vodnih zdroj, svojih cest in svojih prometnih sredstev. Ali bo nesreča za državo, če Vojvodina vsa ta vprašanja reši s svojo lastno eksekutivo in legislativo? Ali ne bi parlament vse države, ki bi bil na ta način razbremenjen, hitreje in pravilneje reševal visoke naloge, ki so mu namenjene?

Ni se treba razburjati zaradi besed, marveč je treba vedno premisliti jedro vsakega vprašanja. Kar se tiče mene in mojih prijateljev, bomo ostali zvesti HSS v vseh fazah borbe, ki bo potrebna do zmage načel KDK izraženih v sklepih z dne 1. avgusta 1928. Če pa bi se sedanja kriza pokazala samo kot manevar, če bo rešena s povratkom stanja, se bomo borili z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago.

S tem je Svetozar Pribičević zaključil svojo izjavo in se pristavil, da bo nocoj s svojo rodbino odpotoval v samostan Fenek, kjer bo prebil božične praznike, nato pa se bo najbrže vrnil v Zagreb.

Rumunska kraljica Marija na poti v Ameriko

Bukarešta, 5. januarja. s. Kraljica mati Marija bo prihodnje dni odpotovala v Pariz in London, odkoder bo nadaljevala potovanje v Ameriko. Potovanje je, kakor se zdi, v zvezi z nameranim rumunskim državnim posojilom.

Dr. Maček odpotoval v Zagreb

Beograd, 5. januarja p. Dr. Maček se je po konferenci s Pribičevićem in potem ko je pri Pribičeviću obehaval podal v Zemun, odkoder je z večernim brzovlakom odpotoval v Zagreb. G. Pribičević bo preživel praznike s svojo rodbino v Fenuku v Vojvodini, nakar se tudi on vrne v Beograd.

Protest Svetozarja Pribičevića proti vladnemu komunikeju

Beograd, 5. januarja p. Iz vladnih krogov se je nocoj trdilo, da je komunike o rezultatu konzultacij objavljen v sporazumu s predsednikom KDK, kar se v takih važnih prilikah v ostalem smatra za samo po sebi umevno. Za to vzbuja tem večje presenečenje izjava Pribičevića, ki je nocoj rekel novinarjem:

»Predsednik ministrskega sveta ni pooblaščen od nikogar, pa tudi ne od mene izdajati komunike o mojih izjavah in predlogih, najmanj pa brez mojega znanja in sodelovanja.«

Ta izjava g. Pribičevića se tolmači kot nekaj demanti navedb vladnega komunikeja o stališču KDK.

Komunike o seji radikalnega kluba

Beograd, 5. januarja r. Dopoldne je bila v radikalnem klubu konferenca, ki se je udeležilo 15 do 20 poslancev. Po konferenci je tajnik kluba Stepo Kobasica izročil novinarjem naslednji komunike:

»Na poziv g. Velje Vukičevića, predsednika radikalnega poslanskega kluba, se je danes ob 10. dopoldne vršila konferenca prisotnih poslancev v radikalnem klubu. Po poročilu predsednika kluba je bilo soglasno sklenjeno, da se predlog dr. Mačka o novem preustroju naše države odkloni brez razprave. Za tem je bilo sklenjeno, da se ta sklep sporoči predsedniku NRS g. Aci Stanojeviću in da naj storita to predsednik kluba g. Stevan Janković in tajnik kluba Milan Kostić.«

„Politika“ o zahtevah dr. Mačka

Beograd, 5. jan. r. Današnja »Politika« poroča, da je dr. Maček zahteval na svoji avdijski, naj se izpolnijo pogoji, ki so potrebni za razčiščenje položaja. Trdi se, da je dr. Maček insistiral na tem, naj se določi način, po katerem se bo začelo z reševanjem vprašanja odnošajev s Hrvati in preureditve države, kar se stalno povdarja. Zato je dr. Maček zahteval, naj se vzpostavi avtoritativna vlada, ki bo pripravila vse potrebno za preureditev države. Šele tedaj naj bi prišla na dnevni red ostala vprašanja glede katerih obstoji pri KDK prepričanje, da se bo lahko sporazumel, KDK bi morala imeti v to vlado zaupanje, prepustiti pa se kralju, da izbere ljudi svoje osebnega zaupanja. Ta vlada bi bila naravno volilna, sestavljena iz parlamenta ali izven njega. Zahteva se samo, da ima polno avtoriteto. Kar se tiče skupin trojne koalicije (Vukičević, dr. Korošec, dr. Spaho), jih KDK v vsakem oziru izključuje. KDK zahteva ljudi, ki se za dosedanjim režim niso angažirali.

Dunajski glas o naši krizi

Dunaj, 5. januarja r. »Neue Freie Presse« se bavi na uvodnem mestu s krizo v Jugoslaviji in naglašja, da je to ena natežjih državnih kriz in da se država nahaja na razpotju. Velik vtis je napravilo dejstvo, da sta predsednik Maček in Pribičević odšla v Beograd in razložila kralju svoje stališče. »Neue Freie Presse« smatra, da bo s pomočjo razborite politike na obeh straneh prišlo do končne pomiritve in ureditve Jugoslavije.

Proslava kraljičinega rojstnega dne

Beograd, 5. januarja r. Notranje ministrstvo je izdalo odlok vsem podrejenim oblastem, naj se kraljičin rojstni dan 9. t. m. proslavi na običajni slovesni način s cerkvenimi službami božjimi.

Angleški kralj na potu okrevanja

London, 5. januarja. Današnje uradno poročilo o zdravstvenem stanju kralja se glasi: Nocojšnjo noč je kralj dobro prebil. V njegovem stanju je zaznamovani lahno zboljšanje.

Kelloggov pakt pred ameriškim senatom

Kelloggov pakt naj bi otvoril pot k splošni razorožitvi. — Zanimljivo pa mora Amerika ohraniti močno mornarico za ohranjanje svoje trgovine.

Washington, 5. januarja. Po sporazumu med predsednikom senatovega odbora za zunanje zadeve Borahom in predsednikom mornariškega odbora Halejem se je včeraj pričelo posvetovanje o Kelloggovi pogodbi.

Senator Hale je obrazložil v svojem govoru v senatu položaj Amerike glede oborožitve na morju in naglašal, da je bila Amerika po washingtonski pogodbi iz leta 1921 demontirala vojnih ladij v skupni tonazi 465.800 ton, ki so se gradile in za katere je izdala že 150 milijonov dolarjev. Razen tega je poudaril, da se ženevska konferenca v letu 1927 razbila vsled odporu Anglije. Amerika potrebuje velike križarke za veliko prostornino za gorivo, ker ima zelo malo pomorskih oporišč. Anglija obvladuje s svojimi mornaricami imenitno pomorsko trgovsko pot v Afriko, v indijski Ocean, dalje vodna pota v Južno mor-

je, v Avstralijo in Vzhodno Azijo. Zgradila je oporišča v Južni in Severni Ameriki, iz katerih obvladuje vso vzhodno obalo Severne Amerike. Amerika potrebuje velike križarke, da bo lahko ščitila svojo trgovino, ker so izkušnje pokazale, da zavistno čuvanje pravic nevtralnih držav v vojnem času od sil ne nevtralne države.

Po Halejevem govoru je tolmačil senator Borah bistvo in pomen Kelloggove pogodbe. Ugovarjal je očitkom, ki jih navajajo nasprotniki pogodbe. Pogodba ničesar ne spreminja na tradicionalni ameriški politiki in služi samo za organizacijo svetovnega mira. Država, ki se bo pregrešila proti čl. 2, bo lahko v bodoče pokazala svojo dobro voljo in svoje postopanje v samobrambi in polagoma bo nastala atmosfera zaupanja, v kateri je izvedljiva razorožitev. Do tedaj je tudi govornik za primerno mornarico.

Odkritja Hanauove v finančnem škandalu

61 anonimnih računov. — Njih imetniki so znani parlamentarci, med njimi celo dva bivša ministrska predsednika. — Sleparji so tuji, njih pomočniki in žrtve pa domačini.

Pariz, 5. jan. Danes je obtožena Hanauova javila preiskovalnemu sodniku, da mu fma razodeti nekatere silno važne stvari. Gre najbrž za odkritja, ki jih je obetala in napovedovala. V poslovnih knjigah »Gazette du France« je preiskovalna oblast našla 61 anonimnih računov, o imetnikih teh računov pa Hanauova doslej ni hotela izpovedati ničesar. V zvezi z možnostjo, da preiskovalni sodnik končno vendar odkrije tajne stvari, komitee sleparske finančne družbe, poročila »Liberte«, da ima Hanauova v notosu napisana imena 61 parlamentarcev, ki so prejeli denar od »Gazette du France«. Med temi parlamentarci sta dva bivša ministrska predsednika in komunistični poslanec Vaillant-Couturier, ki v »Humanité« vsak dan udira po korupciji. Iz anonimnih računov je razvidno, da so podkupljenci prejeli skupno

300.000 do 1.200.000 frankov na leto. Francoski listi povdarjajo izredno zanimivost o udeleženci korupcijske afeze. Votitelji in začetniki sleparskih manipulacij so tuji: Bloch, Hanauova in Amard. Slednji je še par tednov francoski državljani. Je begunec iz Turčije in je popoln analfabet. Drugo kategorijo tvorijo ugledne osebe visokega plemstva grof Breteuil, vojvoda d' Aven in minister Klotz ki so služili za nekako etiketo guilemu podjetju. Nato pri dedu denarja lačni parlamentarci in ravna telji listov, kot zadnji pa so oškodovanci, ki bodo težko prišli do izgubljenega denarja.

Pariz, 5. jan. a. Po vestih iz Bayonna je tamošnja komisija trdila vložila proti senatorju Klotzu obtožbo zaradi izdaje nekritičnih čerkov v višini 265.000 frankov.

Mussolini in prijateljski pakt z Jugoslavijo

Oficijozna rimska »Tribuna« smatra, da je treba počakati razvoja dogodkov v Jugoslaviji

Rim, 5. januarja. Današnja polslužbena »Tribuna« se bavi z informacijo londonskega lista »Times« o italijansko-jugoslovenskih pogajanjih za zaključitev novega pakta prijateljstva kakor tudi s trditvijo lista »Echo de Paris«, da pada odgovornost za dosedanj neuspeh prijateljskega pakta na Italijo in da je zaradi tega treba pred zaključitvijo novega pakta razčistiti odnose med Italijo in Jugoslavijo. »Tribuna« se zlasti vznemirja, ker ugotavlja »Echo de Paris« odgovornost in daje z visokega mesta nasvete. »Tribuna« poudarja, da ne drži trditve, da bi Italija v Sofiji in Budimpešti vodila kako protijugoslovensko politiko. Za Italijo ne obstoji niti zapreka z ozirom na Albanijo. Jadran pa ne spada v geografsko sfero Francije, ki je izpostavljena težkim naporom za ohranitev svojih kolonialnih posestev in ne more na drugi strani trošiti svojih moči četudi v obliki izpostavljanja za Jugoslavijo. Mussolinijeva politika je vedno težila za razčiščenjem in odstranitvijo sporov, ker je njen cilj zagotoviti mir in stabilizacijo sveta. To se je zgodilo tudi z Albanijo, ki je končno dobila režim, brez

katerega bi njena neodvisnost, kakor tudi priznanje njenih mej od strani Evrope bila samo lažna formula. To se dogaja tudi z vso albansko politiko, v katero je treba — to je najvažnejše — vsteti tudi odnose med Italijo in sosedno Jugoslavijo. Zato Italija kljub vsem nizkim intrigam, ki se ji še vedno potikajo, ni storila ničesar, da bi izkoristila težko krizo, ki se je pojavila v državnem in ustavnem življenju Jugoslavije. Treba je omeniti, da je ta prikrita kriza nastala v najakutnejši obliki baš ko se je italijanski politiki prišlo na namera, da podpiše neslogo v Jugoslaviji. Italijansko-jugoslovenski odnosi se morejo tudi danes podvreči vsestranskim proučitvi, pri kateri se bo moglo ugotoviti, da se Italijansko-jugoslovenski pakt prijateljstva poudarja baš v času, ko je v Jugoslaviji nastala 25 ministrska kriza, ki nima več parlamentarnega pač pa organiziranega značaja za to novo državo. Pri tem je treba naglasiti, da je fašistična Italija tudi sedaj brez vsake arance, ki bi mogla zbuditi sum, da hoče zares kaj profitirati, ker povsem mirno čaka na razvoj dogodkov.

Preokret v manjšinski politiki Društva narodov

Manjšinski problem postaja tudi za Društvo narodov vedno aktualnejša zadeva. Zadnji manjšinski kongres v Ženevi je izrekel na to mednarodno institucijo javen apel, dosti obložen z očitki, pozivljajoč jo, da vzame reševanje manjšinskega vprašanja v svoj program resneje in ga tudi resneje izvršuje.

Dalje se je na zadnjem zasedanju Društva narodov oglasil sam nemški vnani minister Stresemann ter je jasno nastopil za nemško manjšino na Poljskem, očitajoč Poljakom, da ne spoštujejo manjšinskih pravic, kar pa je poljski vnani minister Zaleski dovolil ostro zavrgel. V zvezi s tem se je med poljskimi in nemškimi časopisi, tudi oficijoznimi, razvila huda polemika o tretiranju narodnih manjšin. Poljaki so sistematično navajali podatke, iz katerih je razvidno, da Nemčija sama ne daje manjšinam onih kulturnih pravic, ki jih zahteva, da bi jih druge države dajale nemškim manjšinam. Moramo si pravilno predstavljati socialno, ekonomsko, kulturno ter politično stanje poljske manjšine na Nemškem in nemške na Poljskem; uvideli bomo, da je med njima precej ista razlika kakor je med slovensko manjšino na Koroškem ter nemško v Sloveniji. Na osnovi tega nam ne bo težko razumeti diskusije, ki boče žonglirati s tako različnim ocenjevanjem pravičnosti in brige za manjšine.

Paralelno s tem se je vršila tudi diskusija med Čehi in Madžari: Čehi so mogli z uspehom pokazati Madžarom, da se ravno v Madžarski narodne manjšine zapostavljajo. V CSR pa se manjšine ne morejo lotiti reševati.

Stresemann je v Luguu zapretil, da bo sprožil na pomladanskem zasedanju Društva vprašanje narodnih manjšin in dolžnosti Društva narodov namram manjšinam. Ta napoved je vzbudila se-

veda veliko pozornost in izzvala diskusije. Sedaj se javlja, da mislijo oni sosedje Nemčije, ki imajo istododne manjšine na Nemškem kot odgovor na Stresemannovo pretnjo v Ženevi spravit na razgovor način, kako ravna Nemčija sama s svojimi manjšinami. Ako se vse to izvede, se nam obeta, da se prične manjšinsko vprašanje zares v velikem stilu obravnavati pred Društvom narodov, kar bi pomenilo novost ogromnega pomena.

Vendar vloga Društva narodov v problemu manjšin ni tako enostavna stvar, marveč pravno in po svojih posledicah silno komplicirana zadeva. Pravkar se je vršila zelo instruktivna javna diskusija med belgijskim vnanim ministrom Beelarts van Bloklandom in dr. Osuskim, češkoslovaškim poslanikom v Parizu, ki sta oba govorila o manjšinskem problemu v Luguu. Belgijec je tamkaj sprožil misel, da bi Društvo narodov ustanovilo sta in manjšinski odsek v svrhu varstva narodnih manjšin, slično odseku za kolonialne mandate. Osusky je zavzel k temu predlogu svoje stališče, ki so ga nekateri smatrali toliko kot za odklonitev, proti čemer pa se sedaj oglašata s posebnimi razmotrivanji.

Osusky opozarja na to, da ima Društvo narodov pravico in dolžnost brigati se za varstvo narodnih manjšin, toda ne morda na osnovi pakta o Društvu narodov, ki ga je sprejela in priznala vsaka država, ki je vstopila vanj, marveč na osnovi posebnih pogodb, ki so se sklenile in podpisale na mirovni konferenci v Parizu. Iz tega sledi, da so države zelo različno vezane glede manjšinske zaščite, nekatere sploh niso vezane, kar velja n. pr. glede Italije, druge pa so v Parizu prevzele prav posebne obveznosti v tem pogledu. Iz te razlike sledi, da bi bile države glede projektiranega manjšinskega odseka v Ženevi zelo različno vezane in bi nekatere nastonale faktično kot tožitelji, druge pa kot tožene ali vsaj pri-

zadete, da si bi imele vse opraviti z manjšinami. Sproči tega zahteva Osusky, da morajo veljati določbe manjšinskega odseka, ako se ustanovi, za vse člane Društva narodov, v enaki meri, zakaj Društvo nima pravice deliti svoje člane v dve kategoriji, pri čemer bi prva tako rekoč privilegirana kategorija sklepala zakone in pravila za drugo.

Izvajanja dr. Osuskega so gotovo povsem pravilna in posebno mi se zavedamo, kako aktualna so. Iz navedenega pa se tudi razvidi, da se pripravljajo v Ženevi važen preokret v manjšinski zaščiti in da stopa pred našo diplomacijo naloga ogromne važnosti, uveljaviti naše nacionalne interese pred mednarodnim forumom.

Rusija je predlagala Kelloggov pakt tudi Jugoslaviji

Pariz, 5. januarja. a. V diplomatskih krogih se govori, da je moskovska vlada stavila tudi Jugoslaviji in češkoslovaški sličen predlog, kakor Poljski. Sovjetska vlada je predlagala obema državam neposredno uporabo Kelloggovega pakta. »Echo de Paris« meni, da bo poljski vnani minister stavil moskovski vladi protipredloge. Poljski je po pogodbah z Rumunijo prepovedano skleniti z Rusijo nevtralizetno pogodbo.

Prevelika obzirnost do Italije

Split, 5. jan. n. Za jutri v nedeljo je bilo v ljudskem vseučilišču v Splitu napovedano predavanje oblastnega poslanca Nika Bartulovića o italijanski propagandi v Dalmaciji, odnosno o sredstvih in motivih te propagande. Toda splitska policija je v poslednjem trenutku prepovedala predavanje, češ da je političnega značaja in da je ljudsko vseučilišče s prireditvijo tega predavanja preokaralo svoj delokrog. Ta prepoved je med občinstvom vzbudila veliko nezadovoljstvo in ljudje se zgražajo nad pretiranim obzirom naših oblasti do Rima.

Volitve v sovjete v Leningradu

Moskva, 5. jan. V Leningradu je doslej izvoljenih 187 članov osrednjega sovjeta in 178 članov krajevnih sovjetov. Med izvoljenimi je okoli 200 komunistov. Nekatera industrijska podjetja so izvolila politike Stalina, Rykova, Kalinina in Buharina ter vojaškega komandanta Vorosilova in Budjonega za častne člane leningrajskega sovjeta. Udeležba volilnih upravičencev je rekordna, znaša namreč povprečno 90 do 100 odstotkov. Volitve se bodo nadaljevale do 6. februarja. V industrijskih velepodjetjih Putilova podjetja, Rdeči trikotnik, Rdeča zarja in Boljševik se vrše veliki volilni shodi, ki se jih udeležuje delavstvo korporativno.

Preiskava v Tukovi aferi

Bratislava, 5. januarja. g. Danes dopoldne je preiskovalni sodnik ponovno tri ure zasliševal Tuko. Iz kroga slovaške ljudske stranke se domneva, da se nahaja med zaplenjeno korespondenco Tuke tudi šest pism na Dunaju živečega Jehlicke. Eno teh pism je Tuka že večkrat pokazal svojim prijateljem. To pismo vsebuje nastopno mesto: »S Čehi ne boste izhajali, ker ne nastopajo odkrito. Zaradi tega bi bilo pripojljivo, da se drugde orijentirate. Sem vam na razpolago.« Iz kopij odgovorov ki so bile priložene zaplenjenim pismom, izhaja, da je Tuka odklonil ponudbo Jehlicke.

Bratislava, 5. januarja. g. Slovaška ljudska stranka zahteva, naj se vršijo razprave proti Tuki javno. Dalje zahteva, da bo pri otvoritvi zaplenjene in zapečatene pisalne mize Tuke prisoten tudi zastopnik stranke. V krogih ljudske stranke protestirajo proti temu, da je preiskava proti Tuki poverjena 25letnemu sodniku dr. Linhartu. Prvni zastopnik je bratislavski odvjetnik dr. Ivan Galla.

Voditelj stranke monsignor Hlinka je včeraj objavil v »Slovaku« članek, v katerem se sam in vsa stranka solidizira s Tuko. Politični prijatelji dr. Tuke predlagajo sodišču visoko kavejco za izpustitev Tuke iz preiskovalnega zapora. Sodišče je kavejco odklonilo, ker je nevarnost, da bi Tuka svojo svobodo izbral v to, da se sporazume s pričami in vpliva na njih izpovede. Podrobnosti o poteku preiskave sodišče ne dá v javnost.

Maniu o notranjem položaju Rumunije

Bukarešta, 5. januarja. a. Ministrski predsednik Maniu je izjavil namram novinarjem, da so zadnje volitve dokazale ne samo priljubljenost narodne kmečke stranke, temveč tudi politično zrelost rumunskega naroda. Pri popolnoma svobodnih volitvah je narodna kmečka stranka dobila velikanško večino. Antisemiti in komunisti niso dosegli najmanjšega uspeha. Priljubljen preteklega leta v proračunu je krit, tako da je novi proračun popolnoma izenačen. Računati je celo na precejšen probitek.

Ruska ponudba protivojnega pakta

Bukarešta, 5. januarja. (be.) Rumunski vnani minister je izjavil, da Rusija ni stavila Rumuniji nikakih ponudb za sklenitev protivojnega pakta. Resnično je le, da se je Poljska obrnila na rumunsko vlado z vprašanjem, kako stališče bi zavzela namram ruski ponudbi. Tukajšnji politični krogi priznavljajo ponudbo ruske vlade s pripombo, da bi morala Rusija staviti to ponudbo vsem svojim sosedom, ako naj se njena ponudba smatra za odkritorsko. Kakor poročajo poljski časopisi, bo Poljska ponudbo ruske vlade odklonila.

Nov atentat kleroradikalov na slovensko pravosodje

Te dni je šla po slovenskem časopisju okrožnica odvetniške zbornice, v kateri protestira proti docela nezadostnim kreditom proračuna ministrstva pravde za slovenska sodišča. Kleroradikalni so v proračunu brisali dober del kreditov za kurjavo v slovenskih sodiščih in posledica je polovična ustavitev pravosodja — evropski skandal, ki je menda tudi v Albaniji nemogoč. Moralna in gmata škoda takih pojavov ni sporna. Slovenija kot gospodarsko, pravno in kulturno najbolj razvita pokrajina naše države predstavlja docela točno funkcioniranje našega pravosodja, sicer nastanejo lahko v gospodarstvu, trgovini itd. nedogledne posledice.

K tem materialnim atakam na naše sodstvo so se v poslednjem času pridružili vsega obsojanja vredni napadi na moralno nedotakljivost in politično neodvisnost vsega našega sodstva. Absolutna integriteta naše justice je bila dedščina neprecenljive vrednosti, ki smo jo prinesli v novo državo in je spadala med prve znake visoke kulturnosti slovenskih dežel.

Žal, je SLS posegla tudi po tej vrednosti in v poslednjem času zagrešila več činov, s katerimi hoče otrovati dosedanje nedotakljivost našega sodstva ter tudi v to idealno korporacijo zanesti strupeno ozračje partizanske anarhije.

Primer imenovanja sodnika Fišingerja, ki ga je minister pravde postavil na zahtevo klerikalne stranke in proti jasnemu tero predlogu pristojne sodniške instance, je polnovereden dokaz tega klerikalnega početja.

Sedaj pripravljajo klerikalci generalni naskok na slovensko pravosodstvo. Po novem zakonu o sodnikih bodo imela poleg kasacijskega sodišča okrožna in apelacijska (pri nas dosedanje višje deželno sodišče) posebne pravice pri postavljanju novih sodnikov. Za vsako izpraznjeno mesto sreskega in okrožnega sodnika bodo okrožna in apelacijska sodišča postavljala ambopredloge po dveh kandidatih, na katere je minister vezan. Za vsako mesto predsednika okrožnega sodišča, nadalje apelacijskega sodnika in predsednika odnosno podpredsednika apelacijskega sodišča ima poleg kasacijskega sodišča pravico predlagati po dva kandidata tudi apelacijsko sodišče. Tudi ti ambopredlogi so za ministra pravde obvezni. Imenovanja sodnikov bodo torej v bodoče, ko stopi novi zakon o sodnikih v veljavo, t. j. 1. aprila 1929, v mnogo večji meri odvisna od predlogov, pristojnih sodnih zborov, kakor do sedaj. SDS je svoječasno vodila v zakonodajnem odboru veliko borbo, da prepreči partizansko poseganje v imenovanje sodnikov. Določbe, ki omejujejo pravice ministra pravde v tem pogledu, so v glavnem njena zasluga. Zakon o sodnikih je s svojimi odredbami o volitvi in postavljanju sodnikov potisnil močan zapah pred že široko odprta vrata partizanske korupcije v naše pravosodstvo.

Kleroradikalni so sedaj z vso vneto na delu, da po možnosti preprečijo blagodejni učinek novega zakona v tem pogledu. Ker po 1. aprilu minister pravde ne more več po mili volji razpolagati s sodniškimi mesti, je treba hiteti, da se vpliv kleroradikalnih partizanov na justico osigura na drug način. Treba si je v sodnih zbiorih, dokler je še čas, zagotoviti partizansko večino, pa bodo v bodoče po zakonu predpisani ambopredlogi za imenovanje sodnikov zanesljivo garancija za ohranjanje strankarskega vpliva na zasedbo sodniških mest.

To za naše pravosodstvo žaljivo in polnjožečo stališče so si v polni meri usvojili naši klerikalci. Sedaj so z vso vneto pri delu, da si v ljubljanskem višjem deželnem sodišču ustvarijo zanesljivo klerikalno večino. Način, kako se pri tem postopa, je dokaz klerikalne neskrupuloznosti in prezirjanje te visoke sodne institucije ter njenih članov. Nedavno tega sta dobila višjesodna svetnika g. Peterlin in Persché na zahtevo klerikalcev iz ministrstva pravde poziv, da naj zaprosita za penzijo. Ta poziv se sklicuje na odredbo čl. 112. ustave, ki določa kot splošno starostno granico za sodnike dokončano 65. leto. Oba imenovana gospoda sta to granico res dosegla, g. Peterlin menda le par dni prej, preden je prejel poziv... Ta ustavna določba pa do sedaj še nima izvršilnih odredb (novi sodniški zakon jih vsebuje, toda ta zakon stopi v veljavo šele 1. aprila) in poleg nje stoji tudi odredba istega člena ustave, ki pravi, da se sodnik ne sme iz nobenega kakršnegakoli vzroka odstaviti od službe proti svoji volji, brez razsodbe sodišča ali disciplinarne razsodbe kasacijskega sodišča. V Sloveniji velja do novega zakona o sodnikih gledi sodnikov, še stari avstrijski zakon, ki tudi izključuje upokožitev sodnika brez njegove prošnje odnosno disciplinske razsodbe.

Do sedaj se je tudi pri nas ta pravni dejanski stan v polnem obsegu respektiral in ministrstvo pravde se je tudi v primeru g. Peterlina in Perschéta očitno čutilo vezano, kar je dokazalo s tem, da je najprvo oba gospoda pozvalo, naj zaprosita za upokožitev. Ministrstvo je torej samo smatralo, da nasilna upokožitev ni mogoča.

Oba višjesodna svetnika sta duševno in telesno še v polni meri sposobna, da vršita svojo dolžnost, in spadata med najboljše slovenske sodnike. Mesto, da bi se njima to priznalo s tem, da se ju pusti služiti do uveljavljenja novega sodniškega zakona, ki kakor znano, izboljšuje tudi materialne prilike sodnikov, sta dobila na način, ki mora vzbuditi ogorčenje, consilium abeundi.

Naravno je, da sta oba gospoda ta poziv odklonila. A kaj se je zgodilo? Minister pravde je na pritisk naših klerikalcev kratkoma dal podpisati ukaz, s katerim je v.

s. sv. Peterlina in Perschéta nasilno upokožil!

S tem so si klerikalci otvorili novi dve mesti pri višjem deželnem sodišču in kakor nam poročajo, so si tudi že izbrali dva kandidata za te visoke položaje, pri katerih je glavna kvalifikacija, ne juristično znanje, ne moralne in osebne vrline, ne vestnost in sposobnost, temveč klerikalna odločnost. Poklicane sodne instance naj le vlagajo svoje ternopredloge, imenovana bosta tista dva kandidata, ki ju predloži tajništvo SLS, kakor se je to zgodilo v slučaju g. Fišingerja. Z imenovanjem dveh izrazitih klerikalcev bi bila po mšljenju SLS osigurana klerikalna večina v višjem deželnem sodišču odnosno poznejšem apelacijskem sodišču in s tem bi bilo osigurano tudi izigravanje čl. 13. novega zakona o sodnikih.

Gre torej za nečuvrni atentat na naše pravosodje, v katero skušajo hegemonisti in njihovi klerikalni hlapi tik pred uveljavljanjem sodniškega zakona zanesti partizansko korupcijo. To je pravo podiranje stebrov pravne sigurnosti tudi v Sloveniji, zažiganje zadnjih ostankov zaupanja v državo in njene funkcije. Klerikalna nakana mora vzbuditi splošen odpor in uverjeni smo, da se bodo postavili v bran ne le neposredno prizadeti, temveč z njimi vsi, ki jim je na srcu neodvisnost in čistost ter do sedaj neokrnjena avtoriteta naših sodišč.

Grozeče poplave v Bosni

Sarajevo, 5. januarja r. Dočim vladajo v enem delu Bosne in Hercegovine snežni zameti, ki zelo ovirajo promet, grozi drugim pokrajnam poplava. Ker je nastopilo toplejše vreme, se je začel sneg naglo tajati. Zaradi tega so vse reke in potoki naglo narasli. Vrbas ograža s poplavo vso pokrajino od Lasaca do Bosanskega Svinjara. Tudi Fojnica je narasla in je pri Visokem porušila most. V tamošnji tvornici usnja je odplavila del skladišča. Reka Bosna je zelo narasla in domača ogromna množina lesa, ki ga je odnesla v višje ležečih krajih. Ne retva je v spodnjem toku prestopila bregove in ograža posebno Novi most. Drina je v okolici Foča poplavlila vsa polja, odnesla več lesenih mostov in porušila tudi nekaj žag in minov. Človeških žrtve doslej ni bilo.

Nemška križarka v Dubrovniku

Dubrovnik, 5. januarja n. Davi je prispela v gruško luko nemška križarka »Berlin« in se zasedla v pristanišču. Križarki poveljuje komandant vojnega broda Kolbe. Nemška križarka ostane v Dubrovniku 12 dni. Dopoldne je komandant Kolbe na križarki »Berlin« obiskal nemški konzul iz Sarajeva, nakar se je komandant Kolbe v svojem adjutantom napotil v mesto, kjer je obiskal predstavnike civilnih in vojaških oblasti, ki so mu te obiske še tekom popoldneva vrnil.

Razjasnjen umor milijonarja pri Sarajevu

Sarajevo, 5. jan. n. Policija in žandarmerija sta po desetdnevnem intenzivnem sledovanju našli sledove za morilci armenskega veletrgovca in znanega milijonarja Tahvoriana, ki je bil umorjen na svojem domu v Alipašinojem mostu. Policija je davi aretirala znanega ekonomista Aco Kukića in njegovega slugo. Aretirani Kukić je veljal za težkega milijonarja in se je pred leti vrnil iz Amerike, odkoder je prinesel veliko premoženje. Aretirani sluga se piše Franc Vincu in je nedavno tega pobegnil iz rumunske vojske ter prišel v Sarajevo. Zandarmerija je vrhutega aretirala še več drugih oseb, o katerih domneva, da so sodelovali pri umorstvu trgovca Tahvoriana. Kakor znano, je policija po odkritju umora razpisala nagrado 100.000 Din za one, ki bi izsledili morilce.

Izstopanje iz katoliške cerkve na Dunaju

Dunaj, 5. januarja. Vse tukajšnje časopise se peča z izvestji statističnega urada mesta Dunaja, ki izkazujejo, da je v devetih povojnih letih izstopilo iz svojih cerkva okoli 140.000 oseb. Letno odpade tedaj na dobo od 1. 1919. do 1927. povprečno 15.560 izstopov. Ta številka je tem pomembnejša, ker je število izstopov v letih pred vojno znašalo povprečno le 2264. Od vseh izstopov jih odpade na rimsko - katoliško cerkev vsega 120.000. »Reichspost«, glasilo krščanskih socialcev, priznava, da od dobe reformacije in protireformacije na Dunaju ni bilo večjega verskega gibanja nego so izstopi iz vere zadnjih devet let.

Širjenje epidemije v Berlinu

Berlin, 5. januarja. Gripa se še vedno širi in so vse bolnice ter sanatoriji popolnoma prenapolnjeni z bolniki. Ker so se tej bolezni pridružili še množični stuhaj pljučnega vnetja, davice in ošpic, je kriza tem večja. Zdravstvene oblasti nimajo niti dovolj vozov in osebja za prevoz obolelih. Vsak dan se izvrši okoli 250 prevozov in 28 vti reševalne postaje ni v stanju zadovoljiti vsem potrebam.

Velikanski požar v Pireju

Atene, 5. januarja. g. V Pireju je v taborišču barak izbruhnil velik požar, ki je vpelel 250 malih trgovin in malih stanovanj. Par tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Pri izbruhu požara je nastala velikanska panika. Požarna bramba ni mogla ničesar opraviti proti požaru ter je samo reševala ogrožene prebivalce iz nevarnosti. Škoda znaša 50 milijonov drahem.

Naši kraji in ljudje

Vsej slovenski javnosti v svobodni domovini!

Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krvave iz nešteti ran. Dan za dnem zapuščajo politični in gospodarski bodneži nesrečno grudo in se zatekajo k nam po pomoč in podporo. In tu začenja za nje nov križev pot. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obdobjih strašne tragedije, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomincev. Brez sredstev, strehe in dela tekajo navadno brez uspeha od vrat do vrat zaprtih domov.

Sila je priklopila do vrhunca, pomoč je nujna.

To žalostno spoznanje je izsililo ustanovitev meddržavnega odbora za pomoč primorskim emigrantom, ki ga sestavljajo po svojih delegatih: »Jugoslovenska Matica«, »Slovenska Straža«, »Organizacija jugoslovenskih emigrantov«, »Soča«, »Kolo jugoslovanskih sester«, »Klub primorskih Slovencev« in »Klub Primorke«.

Odbor se zaveda, da bo uspela ta podpora akcija le v koncentriranem prizadevanju vse slovenske javnosti in najboljših njenih sinov. Kot prvi svoj korak smatra za potrebno, da se obrne z gorečo prošnjo na vse naše novine, da otvorijo v podporo nesrečnih beguncem in v znak narodne manifestacije takoj stalno kolektio, kjer naj se tedensko izkazujejo vsi došli prispevki v lajšanje bede in trpljenja tega najbolj preganjanega dela našega naroda. Vsak najmanjši dar pomenja gmotno in moralno pomoč ter izraz solidarnosti našim trpinčenim bratom.

Meddržavni odbor za pomoč primorskih emigrantov.

V spomin Janezu Čadežu - Vidmarju

Kratek donos k Šubičevi sliki »Božično kajenje«.

Poljane, v januarju

V božični številki »Jutra« smo objavili članek in spomin na pokojnega našega rojaka, umetnika Jurja Šubica, kjer je omenjen in deloma tudi opisan Janez Čadež, po domače Vidmar, tedanji gospodar hiše, kjer je bilo »kajenje« posneta. Danes objavljamo sliko tega zavednega po-

šolskega rodoljuba. Ze po portretu spoznaš, da je bil mož impozantna oseba, a bil je tudi naobražen in vseskozi odločen v svojem naprednem mišljenju.

Imel je mnogo iskrenih prijateljev, ki smo jih nekaj že navedli v božični številki. Morda se ga bo še spominjal tudi Josip Turk v Ljubljani, ki je bil v mladih letih večkrat po več dni v tej hiši in v njegovi prijetni družbi večkrat tudi v Ljubljani. Kako narodno odločen in zaveden mož je bil Janez Čadež, svedoči naslednji dogodek:

Neka oficirska družba je kosila v Čadeževi gostilni v majhnem salončku na vrtu. Na steni so vise e v okvirih slike vodij bosansko-hercegovske vstaje 1875. Med njimi je bil tudi naš prvi kralj Peter Mrkonjić. Te slike so oficirje silno bodle v oči. Jeli so godrnjati in zabavljati, da v taki hiši vise slike puntarjev, razbojnikov itd. Slučajno ni bilo Vidmarja doma in žena Lenka je res dala v svoji nevednosti sneti slike s stene. Kmalu nato se vrne gospodar. Čim zapazi, da so slike snete, jih ukaže takoj obesiti na prvotno mesto, češ: »Tu odločam jaz in komur ni prav, si lahko pomaga drugam!« Slike so ostale na steni in imele mir še dolgo leta.

Drugi primer. — Pri Čadežu so zopet kosili oficirji. Med njimi sta bila dva, ki sta zavrnila kosilo in zahtevala le skodelico mleka, češ: Kaj bo kosilo na kmethi! Ko po jedi vprašata za račun, pa je Vidmar za samo mleko računal toliko kakor za vse kosilo. Na vprašanje, če je pri njem mleko tako drago, je odvrnil: »O, ne! Z njim krmimo celo prašiče, sekatura pa je draga pri meni! Jed je bila pripravljena, pa bi se je bila gospoda poslužila.« In vsi

drugi so mu pritrdili, onima se je pa pobesil nos.

Pri nekem manevru je vojaštvo z oficirji prenočevalo v Poljanah. Vidmar je bil tedaj župan. Oficir, preskrbovalec stanovanj, je zahteval na vsak način za generala dve sobi. Vidmar mu je dokazoval da le ob taki priliki na deželi to nemogoče, češ, da bosta tudi po dva oficirja morala prenočevati v eni sobi. Oficir pa je ni odnehal in še zahteval za generala dve sobi. Tedaj se Vidmar razlezi in pravi: »Dobro! Da bo vaši kaprici ustrezno prav bo pa imel eno sobo v tej hiši, eno pa v oni!«

Se več takih dogodkov in nastopov je imel Vidmar s temi in drugimi nadležni tedanje dobe, pa je vse znal kaj hitro ugnati s svojim odločnim in močnim nastopom ter pridobiti tudi pri večini teh spoštovanje in respekt.

Vidmarjeva hiša je stovala za jako gostoljubno. Te naklonjenosti so bili še posebno deležni tedanji dijaki in dolini in tudi od drugod. Ni mala Vidmarjeva zasluga, da se le pričela širiti po Poljanski dolini napredna zavednost.

Možu rodoljubu in dobrotniku, naj bodo posvečene te vrstice v skromen spomin.

Vladislav Ignacij Fajdiga, dolgoletni ravnatelj kranjske gimnazije, ki so ga večeraj popoldne v Novem mestu položili k večnemu počitku.

Poslovanje ljubljanskega okrajnega sodišča

Ljubljana, 5. januarja.

Ljubljansko okrajno sodišče je po teritorialnem obsegu in po številu prebivalstva (nad 100.000) eno največjih v Sloveniji. Jasno, da je z vsemi sodnimi posli preobremenjeno, vendar je kljub restrikciji sodnikov in sodnih uradnikov dosledno ekspeditivno in rešuje promptno vse tekoče sporne in nesporne zadeve.

Statistika o raznih vogah nam kaže prav zanimivo sliko. Okrajno sodišče je lani prejelo do 20.000 raznih vlog. Najbolj je bil obremenjen eksekucijski oddelek. Tudi pri tem sodišču se pojavlja dejstvo, da so se eksekucije, kakor drugod v Sloveniji, silno pomnožile, kar je zgovoren dokaz o gospodarskih težavah v naših krajih. Lani je bilo vloženih 8430 izvršilnih predlogov. Eksekucije naraščajo od leta do leta. Dočim je bilo namreč l. 1926 pri tem sodišču vloženih 6235 izvršilnih predlogov, jih je bilo leta 1927, že 6664. Preobremenjeni izvršilni oddelek je vodil en sam sodnik, dodeljen pa mu je bil pomožni sodnik. Pisarniško osobje tega oddelka je reducirano na skrajni minimum. Oddelek je imel na razpolago 5 izvršilnih organov, katerim so v potrebi priskočili na pomoč sluge deželnega sodišča.

Nujna potreba je pokazala, da bo treba eksekucijski oddelek razdeliti, kakor so že razdeljeni oddelki za civilno-pravne zadeve, ki jih rešujejo trije sodniki.

Tudi trije oddelki za sporne zadeve nad 150 Din do 6250 Din so bili z delom preobremenjeni. Lani je prišlo na te oddelke 4642 tožb (dočim l. 1927. le 4599 in l. 1926. le 4244). Bagatelnih tožb pa je okrajno sodišče prejelo lani le 98.

Tudi kazensko sodišče je imelo mnogo opravka. Dobilo je 3929 ovadb, odnosno tožb zaradi raznih prestopkov. Sodišče je bilo razdeljeno v dva oddelka.

Okrajno sodišče je prejelo dalje ogromno število raznih nespornih zadev. Zapuščin je bilo nad 1700. Povprečno je ta oddelek prejel dnevno 30 vlog, več pa tudi do 70.

Z novim letom so se izvršile nekatere personalne izpremembe in so sodna opravila za 1929 po posameznih oddelkih razdeljena naslednje: I. oddelek: vodstvo sodišča, nesporne zadeve za mesto, pridrževalno postopanje za Slovenijo, razen okolič Ljubljane vds, Oton Vidic; II. oddelek: civilnopravne zadeve črke A do I po imenu tožečih strank, odškodninske tožbe iz avtomobilskega obrata sodnik dr. Bogdan Petelin, namestnik okr. sodnik Ferdinand Merala; III. oddelek: civilnopravne stvari začetnic K do O ter Z in Z in odprave: sodnik Rajko Lederhas, namestnik okr. sodnik Ferdinand Merala; IV. oddelek: civilnopravne stvari začetnic P do V sodnik Ferdinand Merala, namestnik sodnik Rajko Lederhas; V. oddelek: izvršilne stvari, zem-

ljiška knjiga in pravna pomoč okr. sodnik Srečko Verbič, sodnik Makso Petrič in sodnik Franjo Gorečan, namestnik: sodnik dr. Bogdan Petelin; VI. oddelek: kazenske stvari za mesto in deželo na levem bregu Ljubljanice in Save, razen Medvode, St. Vid, Ježice, Ljubljane VII in Zg. Siške sodnik dr. Ivan Bizjak, namestnik dr. Mirko Kresnik; VII. oddelek: kazenske stvari za mesto in deželo na desnem bregu Ljubljane in Save ter Ljubljane VII, Zgor. Siška, Moste, Ježice, St. Vid in Medvode okr. sodnik dr. Mirko Kresnik, namestnik dr. Ivan Bizjak, VIII. oddelek: zadeve nespornega sodstva okr. sodnik Adolf Hudnik, namestnik vds. Oton Vidic; IX. oddelek: invalidske zadeve vds. Oton Vidic, namestnik okrajni sodnik Adolf Hudnik.

Za pomirjevalno besedo - razbita glava

Št. Janž, 5. januarja.

Pred dnevi je popivala v neki tukajšnji gostilni večja družba mladeničev, ki so je mali slovo od svojih prijateljev, odhajajočih k vojakom. Ob slovesu pa se je vjenjela družba nekaj sprila, prišlo je do besedičenja in ravsanja. Nekaj raztogotenih mladeničev se je prav resno spoprijelo. Tedaj pa je stopil med nje 50 letni Ivan Maver, ki je hotel s pomirjevalno besedo razdvojiti nemirno družbo. »Fantje, pamet in mir!« S temi besedami se je spustil Maver med prepeče. Toda miroljubna intervencija je bila zanj usodna. Zgodilo se je, kakor običajno, da so medsebojni nasprotniki z združenimi močmi udarili po pomirjevalcu. Pobili so ga na tla in ga šele po končanem pretepu zveliki v gostilno vsega pohojenega in z razbito glavo.

Maver je dobil pri pretepu silno opasne poškodbe in je ležal par dni v popolni omotici. Domači so poklicali bližnjega zdravnika, ki je uvidel kritično stanje ranjenca in odredil prevoz v ljubljansko bolnico. Mavra so odpeljali z današnjim opoldanskim vlakom v Ljubljano, kjer ga je že čakal rešilni voz. V bolnici je sicer upati, da se bo Mavrov stanje obrnilo na bolje, vendar pa bo moral pripisati zgolj sreči v nesreči, če bo brez posledic prebolel poškodbe, ki jih je prejel pri usodnem fantovskem razstanku.

Ne dajte se zapeljati po drugih »čudežnih sredstvih«: »GAMMA« je edino sredstvo, ki ima uspeh pri vseh lasnih boleznih.

Mož, ki je lani prehodil 9000 kilometrov

Litija, v januarju

Ali je kaj čuda, če se je v dobi Nurmija, Lindberga, najrazličnejših svejskih potnikov in globetrotterjev pojavila tudi med nami Slovenci visoka številka, ki se morda z upravičenostjo prišteva k rekordu za

l. 1928? Izvršilni organ litijskega okrajnega sodišča g. Marko Volavčnik je prehodil lani uradno dokazanega in priznanega pota v skupni dolžini 9000 km.

Hribovit je litijski sodni okraj in nad vse obsežen, pa ga menda ni razen našega rekorderja g. Marka, ki bi bolje poznal vse okoliš. Ni je najkrajše globeli, najsamotnejše kočice in najbolj strme bližnjice in stozice, ki je ne bi poznal g. Marko. On je živa zemljepisna knjiga litijskega okraja. Kakor pozna on vse ljudi v okraju, tako poznajo vsi ljudje niega in le prav imenitno pogledati na pr. na litijskem sejmu, kamor se nagromadi na stotine ljudi, pa vsi zadovoljno pozdravljajo g. Volavčnika, svojega prijatelja in znanca.

Razen zunanje službe od stranke do stranke opravlja g. Volavčnik še notranjo, pisarniško. Pa čujmo njegovo statistiko: 200 dni je bilo zunanje službe. V tem času je naredil uradno priznanega 8311,9 km pota ali na posamezen dan 41.759 km. Prav nobeno vreme ga ni zadržalo, da ne bi opravil svojega službenega pohoda, mnogokrat je šel še v temi na pot, pa se je vračal pozno ponoči domov, ali pa je ostal v hribih držema po dva ali celo več dni.

Klub svojih težkih službi ali ravno zato je Marko zdrav korenjak. Korošec po rodu je izvrsten humorist. Hoja mu kajpak povzroča prav zdrav apetit, ki ga običajno tolaži s suho svinjino, domačim kruhom in vodo. Kadar je na poti, povzije dnevno pol ali pa celo kilo svinjine — prazen stroj ne more s hraba v hrib. Pa saj naš dični Marko z vse upravičenostjo privošči imenitno pojedino, ker ga država tudi imenitno plača za težak posel, saj ima kar po 50 para od kilometra.

Litijski Marko pa ni samo eden izmed slovenskih prvakov v pešačenju, ampak je

gotovo tudi prvi med onimi, ki se vozijo vsak dan v službo. Litija boleha na hud stanovanjski mizeriji, katere žrtev je tudi g. Volavčnik. Litija nima za njegovo družino primerne stanovanj, dobil ga pa je znanj v okolič, na periferiji Litije, nič dalj kakor v — Celju. Predstavljajte si tedaj vsakdanji napor takšnega državnega uslužbenca: poleg vsakodnevne vožnje po železnici na progi Celje—Litija in obratno, kar znaša dnevno 110 km, še vsakdanje ogromno pešačenje po hribih s službeno torbo ob boku.

Rekorder Marko Volavčnik stopa letos v drugo polovico stoletja. Želimo mu, da bi bil tudi v novi polovici član kluba »Kilometrožercev«. Bog mu daj zdravje, država pa večjo kilometrino!

Obup zaradi službenih razmer

Kranjska gora, 5. januarja.

Sinoči se je tu odigrala krvava tragedija. Sodni sluga Anton Muhič je ob pol 19. skočil pod vlak, ki ga je razmesaril. Vest o njegovi tragični smrti se je takoj razširila po vsem okolišu in ob splošnem sočustvovanju vzbudila razne komentarje o njegovem obupnem koraku.

Pokojnik je bil samec, rodom iz Kočevja. Našli so njegovo poslovalno pismo, v katerem izjavlja, da je šel v smrt zaradi službenih razmer.

Ga. Slava Korbarjeva †

soproga uglednega gostilničarja v Zagorju in mati štirih otročičev, ki je v duševni zmedenosti končala svoje mladostno življenje v valovih Save in so njeno truplo našli pri Radečah, pokopali pa v torek v Zagorju.

Po delu - pokoj

Starostno zavarovanje delavstva v naši državi, najbrž še dolgo ne bo tako urejeno, da bi nudilo primerno oskrbo radi starosti onemoglemu delavstvu. Tega dejstva se zavedajo razne strokovne organizacije, ki zbirajo posebne fondе za svoje onemogle člane, zavedajo pa se že tudi mnoga podjetja, ki upoštevajo dolgoletno zvesto delovanje svojih uslužbencev.

S 1. januarjem sta stopila v pokoj uslužbenca Učiteljske tiskarne v Ljubljani, črtoštevci Oton Tutta in pomožni delavec lerneje Novelli. Prvi je bil uslužben v podjetju v zadnjem času 19 let, drugi pa nepretrgoma 39 let. Ko sta se na Silvestrovo poslovljala od svojih delovnih prostorov in svojih tovarišev, se je zbral v stavnici vse delavstvo podjetja s predsednikom g. Ganglom in drugimi člani upravnega sveta. Predsednik se je prisrčno poslovil od obeh uslužbencev in se jima je zahvalil za njuno zvesto sodelovanje. Izročil jima je lepi spominski darili ter ju pozval, naj se tudi v bodoče zglasať vsako soboto pri vodstvu podjetja, kjer bosta redno dobivala prispevek za lažje preživljanje v starosti.

V imenu uslužbencev se je poslovil od obeh odhajajočih tovarišev obratni zaupnik prosej ju, naj ohranita v čim lepšem spominu tovariše, s katerimi sta sodelovala tako dolga leta. Gg. Tutta in Novelli sta se ginjaivo zahvalila tovarišem, zlasti pa vodstvu podjetja, ki je s svojim lepim socialnim ukrepom pokazalo, da zna ceniti čelo svojih uslužbencev.

Impozantna nova šolska palača v Novem mestu

V Novem mestu gradijo novo osnovno šolo. Načrte za njo je izvršil ljubljanski stavbenik Angelo Battelino, stavbna dela pa izvršuje Ljubljanska gradbena družba. Celotni stroški zgradbe bodo znašali okroglih 5 milijonov Din. Vsekakor bo to

ZA VOLNO

Drznosti mladega rokovnjača

Ljubljana, 5. januarja.

Po okolič Dol in Sv. Križa v litijskem okraju se je klatil že nekaj časa sumljiv mladenič. Nobena stvar ni bila pred njim varna. Iz dimnikov je kradel klobase in svinjino, v kašah se je zalagal tudi z drugimi dobrotami. Pred njim tudi ni držala nobena ključavnica, ki je čuvala novce. Kljub vsej pozornosti pa ljudje in orožniki tatu dolgo niso mogli dobiti v pest. Šele pred dnevi so mu prišli na sled zgolj po naključju.

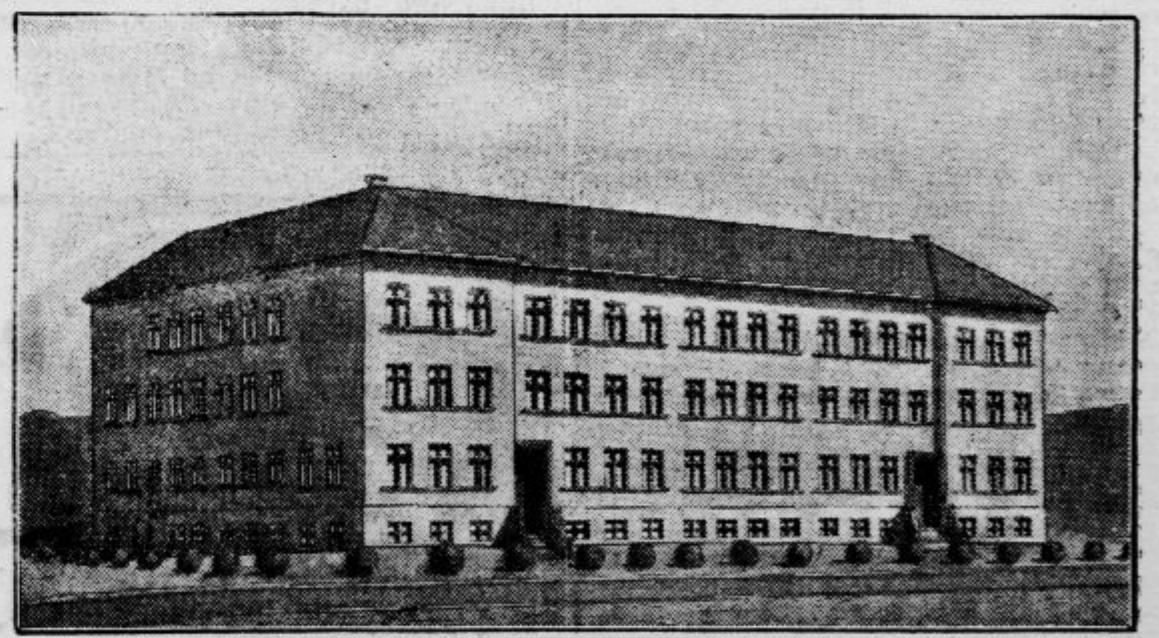
V dolskem župnišču je bila med jutranjo mašo samo dekla doma, vsi drugi pa v cerkvi. Ko je stopila dekla v zgornji del hiše kuriti peč, je čula v župnišču sobi stopinje. Z vso previdnostjo je odprla vrata župnišču pisarni. Dekla je tedaj naglo zaklenila vrata in stekla v cerkev. Povabila je s seboj nekaj krepkih mladeničev, ki so odšli na lov za drznim poteptuhom. Preiskali so vso hišo, a tatu že ni bilo več nikjer. Izginil je kakor kafa.

Po maši se je hitro razširila novica o čudnem obisku v župnišču. Domov gredo je skupina mladeničev srečala majhnega, precej čokatega neznanca, ki je bil povsem sličen opisu, kakor ga je prej podala župniška kuharica. Fantje so kar pograbili za kolce in navili na sumljivega tujca. Ta pa je ročno potegnil dva samokresa in ju nameril na dolske fante. Ti pa so bili urnejši. S kolci so mu zbil iz rok orožje, po drli g na tla, ter ga po kratki borbi zvezali in odvedli v eno uro oddaljeni sv. Križ.

Svetokriški orožniki so takoj preiskali neznanca in pri njem našli tri revolverje in cel šop vitrihov, s katerimi je vlamjal zadnje čase po svetokriški okolič, več nožev in še nekaj drugega orodja. Sploh je bil fant za svojo profesijo izborna oprema. Našli pa so pri njem tudi ves denar, ki ga je bil jutraj pobasal v župnišču, vsega nekaj nad 1000 Din.

V četrtke zvečer so orožniki prignali vlogilca, po imenu Antona Springerja, doma iz Ponikve na Dolenjskem, v litijske zapore. Ze po enodnevnem bivanju v zaporu pa je Springer pokazal svojo podjetnost. Neki sodni organ je slišal iz Springerjeve celice vtole udarce, kakor bi kdo sekal drva. Voda jetašnice je takoj sumil, da poizkuša novi gost izpodkopovati zid. Pregledal je njegovo celico, pa ni opazil ničesar sumljivega. Ko pa je dal odmakniti osumljenčeve posteljo, mu je zazijala nasproti že precejšnja luknja, ki jo je izkopal nezadovolje.

dvoje: odstraniti odnosno preprečiti konkurenco samostanski meščanski šoli v Smibelu, obenem pa dobiti novo poslopje v svoje roke. Šele na odločno grožnjo, da novomeška občina ne bo žrtvovala niti vinarja, n. novo poslopje ne ostane njena last,

ena najmodernejših šolskih poslopj, kar se jih je zgradilo po vojni.

Občinski odbor pod županovanjem dr. Režka se je zavedal ogromnih žrtev, ki jih pravzame z zgradbo novega šolskega poslopja, vendar se v interesu mladine in prosvete odločil k temu velikemu podjetju. Dosejel je bila ljudska deška šola nastanieta v starem gimnazijskem poslopiju, dekliska prvotno v Narodni čitalnici, kasneje v neki zasebni hiši, po pravrtarju pa se je tudi ona nastanila v stari gimnaziji.

Obstojač je namen, da dobi Novo mesto z novim šolskim poslopijem tudi meščansko šolo, proti čemer pa so takoj nastopili klerikalci. Ustanovitev meščanske šole ni bila dovoljena z izgovorom, da ima Novo mesto še itak gimnazijo. Razen tega so klerikalci vztrajali na tem, da mora novo poslopje postati last šolske občine, dočim je župan zastopal stališče, da šola ostane last mestne občine. Klerikalcem je pač šlo za

je oblastni šolski odbor razpisal razpravo o izdaji stavbnega dovoljenja, pri čemer je prišlo do naslednjega kompromisa: novo poslopje ostane last mestne občine, zahteva po meščanski šoli pa se opusti.

Novo poslopje bo sicer zgrajeno za dve osemrazredni osnovni šoli (deška in dekliska), toda po zaslugi klerikalcev je Novo mesto pomakneno na nivo podeželja. Dočim imajo vsi večji kraji meščansko šolo, je Novo mesto ne sme imeti in meščani bodo morali še nadalje pošiljati svoje otroke v Ribnici ali Krško.

Pa še tole: Čim se je novo poslopje začelo graditi, so se klerikalci v »Slovenec« pohvalili, da se gradi na njihov pritisk, dočim so prej povzročali največje ovire. Novomeščani bodo ponosni na svojo novo šolsko poslopje, toda obenem ne bodo pozabili, kakšne nazore imajo klerikalci o ljudski prosveti in požrtvovalnosti zanje.

Senzacija!

Višek poguma in bravur!

HARRY PIEL

v njegovem najnovejšem Ufa-filmu

Njegovo najjačje orožje

kot izumitelj, konstruktor motornega vozila, s katerim je padel o priliki snimanja filma v globočino, kar bi ga kmalu stalo življenje

Zavojevalec ženskih src! Vedno galejtni kavalier!

Popolnoma novo!

Predstave ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.

Telefon 2124.

ELITNI KINO MATICA.

voljni arestant. Springer je nato prostodušno priznal, da je nameraval pobegniti iz zaporov. Star je šel 20 let, pa je že v vseh rokavskih poslih silno izvežban. V notranjosti peči je odmil neki kavelj, ki ga je nato uporabljal za kopača. Fant je znal tudi zelo previdno lučiti zid in kamnenje in je potem vse izkopani materialj tako lepo zakril, da ni bilo opaziti prav nič sumljivega.

Razkrinkanega in bega željnega Springerja so danes z močno orožniško eskorto in z železnimi zaponkami na rokah prepeljali v zapore ljubljanskega deželnega sodišča, ki bo vršilo sedaj vso podrobno preiskavo o njegovem rokavskem življenju zadnjih mesecev.

Izredni priložnostni nakup!

Po poročilih o zimskih kupčijah zadnjih treh mesecev, smo med mnogimi izvedeli, da se splošno znana »IKKOLJ« pletena oblačila v Jugoslaviji tako zelo kupujejo, da lahko trdimo, da je znanka »IKKOLJ« z dvema zajcema doživela

pravcato zmagoslavje.

Vso zalogo, ki je preostala od zimskih kupčij, nameravamo podijeti »IKKOLJ« po znatno znižanih partijskih cenah

v ljubljanski zalogi trdnje

GRICAR in MEJAC
Šelenburgova ulica odprodati.

Priložnostna partijska prodaja se vrši od

8. do 19. januarja.

Priporočamo p. t. občinstvu, da ne zamudi izredno ugodne prilike za nakup pletenih oblačil.

Še besedo o našem tujskem prometu

Zadnji občni zbor Zveze za tujski promet je jasno pokazal, da od lani v svojem ozkoarčnem in čudno komednem mišljenju nismo napredovali niti za korak, ampak stojimo še vedno na tisti malezložitni stopnji kakor lani. Ves napredek, ki ga je dosegla dežela, je bil nam od Zveze takorekoč vsujen in gre mimo nas omalovaževan in skoro ga niti videti nečemo. Tega žalostnega dejstva pa je kriva samo napačna orientacija, ki je v nas vkoreninjena glede dejanj nekoga položaja v našem tujskem prometu. To krivo orientacijo pa imajo na vesti samo naše najvišje državne ustanove, ki v svojem popolnem nerazumevanju tujskega prometa bagatelizirajo vsak smoten pokret, pa naj se pokaže ta od strani posameznika ali pa od katerekoli korporacije.

Zveza za tujski promet je v tujkoprometnih zadevah naša najvišja institucija, ki vzdržuje tesne zveze z inozemstvom in dirigira vsako leto armado tujcev v naše kraje, ker uživa tam soliden ugled in velik kredit. Inozemski listi prinašajo simpatične kritike o njenem delovanju doma in v tujini, bodisi v kulturnem, bodisi v narodnogospodarskem pogledu. Naše ljudstvo in izobraženstvo pa smatra to institucijo samo kot nekako podrejeno železniško biljetno, ki ji je država koncedirala pravico, da prodaja v njenem imenu bogatim tujcem železniške ugodnosti in ima seveda pri tem masne profite. To naziranje je splošno razširjeno med ljudstvom in tudi večina našega izobraženstva je orientirana prav v tem smislu. Naša materijalistična doba vidi in sumi v vsakem socialnem in gospodarskem pokretu denarno špekulacijo in noče nikjer več verjeti v idealne nagibe. Zato pa omalovažuje tudi Zvezo za tujski promet in z njo vse nje sorodne in afilirane ustanove po deželi in je prekomodna, da bi se vsaj površno informirala o dejanskem delovanju in o pravem ustroju naše tujkoprometne institucije.

V njenih prostorih se res prodajajo vozni listki za vse železniške proge, a donikeč pa te prodaje je tako malenkost, da Zveza z njim ne more plačevati najskromnejšega človeka uslužbenca, ki jih rabi pri prodaji. Za svoje požitnovalno in najnesebičnejše delovanje bi Zveza zaslužila vsaj to priznanje, da bi vsi naši ljudje brezposojno kupovali na udoben način vozovnice pri Zvezi, mesto da se drenjajo in preživajo uro za uro pri železniških blagajnah. S tem bi marsikaj doprinesli v blagor skupnosti in splošnosti in bi zvezo olajšali za marsikatero bridko breme. Če je državna urava tako velikopotezna, da ji poklanja visoko subvencijo prav v takem znesku, kakršnega dobi za novo leto marsikateri uslužbenec od svojega gospodarja, bomo vsaj mi malo nase ponosni, pa jo podpiramo, kakor zahteva od nas najskromnejši blagor naše dežele. In ne bo se nikoli dogodilo, da mora izginiti že v prvem in žalostnem početku naša najlepša propagandna revija, ki širi prav naš ponos in našo, med nami toliko hvaljeno lepoto po tujem svetu.

V modernih prilikah bi Slovenija težko dihal brez tujkega prometa, da tretjina naše pokrajine bi popolnoma propadla, ker jo more preživljati edino tujski promet. Zato pa je institucija, ki jo smotimo je edino propaganda naših krajev, za nas naravnost življenjskega pomena in zato v narodnem pogledu brezposojno potrebna in nenadomestljiva. Lahko so dobro spoznali važnost tega življenjskega momenta in naši državni in sipojo milijone za propagando svojih krajev na račun naše nerazodnosti in ohlapne brezbrčnosti. Kaj tedaj, če se jim vse to posreči? In po logiki naše čudne mentalitete bomo metali kamene na Zvezo za tujski promet, namesto da bi jo danes priložnostno v polnem obsegu in jo podpirali vsaj toliko, kolikor zahtevajo naši narodni interesi.

Nemci nas v tujko-prometni kulturi visoko nadkriljujejo, a vendar so v zadnjem času v svojih listih odkrito priznali, da jih v propagandi prekašamo. Uspeh te naše smotne propagande pač ni izostal in Nemci sami priznavajo spoštovanje onim, ki se jim je posrečilo, da so pričrli na svet v tako kratkih letih eno najboljši svetovni tujko-prometni industriji Evrope. Če že Nemci izkrajajo toliko priznanja, mislim, da je še krajni čas da se v svojem mišljenju in še bolj delovanju vendar enkrat prezrijo, kaj nam je koristno in se lotimo dela prav na polju, ki ga je zorala Zveza za tujski promet. Če pa se nam roke upirajo delu, pa vsaj podprimo zvezo tam, kjer stojih ob nji nacionalna čast in naša klavna gospodarska mislerija!

Josip Vandot.

PRETRESLJIVO! PREMIJERA!

Pekel ljubavi

(Marer der Liebe)

Krasna filmska drama o materi, ki je zgubila svoje dete v viharjih vojnih dneih. Trpijenle in obupno iskanje otroka po vsem svetu in svidenje z njim ob novo porajajoči se sreči.

V glavni vlogi

OLGA ČEHOVA

Najlepša vsebina. Divne slike!

Predstave ob 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Najnižje cene! KINO IDEAL.

Pred sodni ki

Srečno novo leto!

»Srečno novo leto želim«, je govoril po trgovinah berač Jože in vesel sproti ugovarjav, da se mu precej pridno nabirajo dinarji v žepu. Ko je tako prišel v neko trgovino in želel veselo novo leto, je stal za njegovim hrbtom naenkrat stražnik, ki je Jože tudi želel srečno novo leto.

»Hudiča, to bo pa sreča, uhi!« je zagodel Jože in žalostno pogledal stražnika. Saj je vedel, da je zdel konec njegovega proslajanja. Tudi pri sodni ki je voščil vsem novo leto in je bil povabljen za 14 dni na arestantovsko malico.

Srce za srce

Dolenjski Miha je pogumen in vesel fant. Dekle ima, katero mu maršikateri tovariši zavidajo. Saj je Mihaova Liza prava kmečka lepota zdrava, rdečelčna, sladko se smehljajoča devojka. Miha jo vodi poleti vsako nedeljo po polju in oba sta ždane volje.

Pa se je vendarle zgodilo, da ga je Liza pustila na cedilu in zbrala drugega. Ko jo je Miha vprašal, zakaj ga zapušča, mu je odgovorila naj vpraša svojega očeta, ki ji ima še vedno ni dovolil, da bi se poročila. Lizi kin novi izvoljenec pa je fant z sosednje vasi in komaj sta se spoznala, ji je že obljubil, da jo bo kmalu poročil.

»Srce za srce«, je kričala Miha, ko je naslednjo nedeljo sedel v vaški krčmi in jezen praznil kozarce.

»Kako misliš, srce za srce«, ga vpraša prijatelj Kozma, s katerim sta skupaj hodila na vasovanje.

»Kako mislim«, je odvrnil Miha in žalostno pogledal tovariša. »Takole mislim! Meni je Tilen ukradel srce moje Lize, zdaj naj pa da za njeno srce svoje«, je zavpil Miha in udaril s pestjo po mizi, da so kozarci zavneli.

Kozma nemo prikima in brez besed se razumeta.

Spet pride nedelja. V vaški krčmi sede fantje iz sosednje fare, tudi Tilen je zraven; Miha in Kozma pa sedita pri svoji mizi, pred njima stoji kar šefan vina.

»Srce za srce!« zakriči Miha in njegove besede odmevajo po mizi; krčmi in tudi Tilen jih sliši, da mu kar tesno postane v duši.

»Srce za srce! Čakajte, hudiči, mocoj bomo videli, kdo je močnejši!«, ponovi Miha, seže v žep in v njegovi desnici se zabliška dolg oster nož. Miha ga zavpih nad svojo glavo in zasadi v mizo. »Tako bomo klali«, zavpije in hoče ves divji napasti sosednjo mizo.

»Pri meni se ne boš tepel!« zavpije krepki gostilničar Rožman in pokrabi Miho tako spretno, da fant sam ni vedel, kdaj se je znašel pod kapom.

»Ni lepo, oče, da tako delate s svojimi gosti!« se hudele Kozma, na tudi on se znajde kmalu zuni, saj je oštr Rožman znan kot najmočnejši moč v okolici.

»Počakajva jih!«, predlaga Miha in Kozma skoči takol k bližnji drvarnici in prinese debel kol.

Kmalu pridejo fantje iz gostilne.

»Srce za srce!« zakriči Miha in že tiči v Tilnovih prsih nož. »Kozma mlati okoli sebe z gorjačo, da si nič ne upa blizu. Miho nož pa k sreči ni pogodil srca, pač pa je ranil Tilnovo pljuča, a so mu jih v bolnici pozdravili, dočim bo Miha zdrvil svojo srčno bol in kruto masčevanje sedem mesecev med tatovi in pretepači.

»Rada bi napravila kakšno presenečenje Emilu za god.«

»Povejte mu svojo starost.«

Patriotičen šofer

»Daily Mail« pripoveduje naslednjo anekdoto:

Neki londonski trgovec je najel taksi, da bi se popeljal k buckinghamski palači pogledat na bulletin, kako je s kraljevim zdravjem. Ko se je vrnil, je opazil, da kaže taksameter manjšo vsoto, nego bi moral za čas, ko je avto čakal. Opozoril je na to šoferja, a ta mu je odvrnil: »Sam sem ga ustavil, gospod. Kralj je isto tako moj kralj kakor va in ne boste resno hoteli, da bi plačali za čas, ko ste bulletin brali. Samo to mi povejte, kako je s kraljevim zdravjem.«

Sport

Smučanje po ravnem

Se vedno je med »dolinskimi« smučarji mnogo takih, ki vsled nezadostne vežbe in pomanjkanja treninga niso pozneje na gorah delezni polnega užitka, ki ga nudijo deske dobro izvežbanemu smučarju. Zato ni odveč, če »mestne« smučarje, ki sedaj lahko vežbajo skoraj pred domačim pragom, opozorimo na važnost smučanja po ravnem, ki se v splošnem mnogo preveč zanemarija.

Prve smuške vežbe se vrše običajno na položnih obronkih, kjer drže smuči same in se vozač briga za vse drugo kot za premikanje. Polagoma, toda stalno pa pridira spoznanje, da je treba smučanju po ravnem, t. i. holi na smučeh posvečati večjo pozornost kot doslej. Premoč severnjakov na smučeh izvira v veliki meri od tod, ker goje na Švedskem in Norveškem, kjer prevladuje položno gričevje, te vrste smučanje v najpopolnejši obliki. Po pravici primerjajo hojo na smučeh z lahko atletiko, ker ravno v tej disciplini odloča sistematična izvežbanost vsega telesa mnogo bolj kot pri alpskih vožnjah.

Slog dobrega smučarja na ravnem se na prvi pogled loči od povprečnega vozača; dočim je slednji trd in se premika celo s stoginjami kolena, se dober smučar po ravnem giblje mehko, s skrčenimi koleni, postavlja palice daleč pred sebe, in roke opravljajo dober del posla. Pravilno smučanje po ravnem so prav dobro imenovali tudi »hojo na štirih nogah«. Iz odsekanj in negotovih kretenj začetka se je razvilo ritmično g'bnje, ki nudi telesu — ker se napetost njegovih sil stalno menja — poseben užitek. Korist dolgih drsaločih korakov stopnjujejo bolj izvežbani smučarji z uporabo dvo- ali trojakega koraka, pri katerem postavljajo palice v posebnem ta tu istočasno v snež in z rokami — dočim nogo počivajo — v zamahu potegnejo telo za seboj.

Vaje v takem smučanju po ravnem so ojačevalne mišičevje, ki je za večje izlete velikega pomena. Sedaj nam je narava pokrla najbližjo okolico z debelo plastjo dobrega snega, tako da je prilike dovolj, da že za mestnimi hišami navežemo smuči. Tu je najlepša prilika, da se smučarski »naraščaj« dobro izvežba v holi po ravnem, kar ga še popolnoma usposoblja za izlete in vožnje v veliki smuški naravi.

Razpis tekem v umetnem drsanju

Poleg večerj objavljenih tekem razpisuje SK Ilirija še savažno tekmo seniorjev skupine II. v nedeljo 27. januarja.

JZSS razpisuje nadalje ter nalaga po določenih tekmovalnega pravilnika v izvedbo SK Iliriji: seniorsko tekmo za prvenstvo Jugoslavije v nedeljo 27. januarja in damsko tekmo za prehodno darilo JZSS v nedeljo 27. januarja.

Tekma seniorjev skupine II. je odprta za vse verifikirane drsalce saveznih klubov, ki v sezoni 1928-29 ne startajo za prvenstvo Jugoslavije in niso startali za prehodni pokal dr. Fuhsa. Nagrade se podelijo po § 6. tek. prav. Prijavnina znaša Din 20.— Dosegljive točke kakor pri tekmi za darilo dr. Fuhsa.

Obvezni liki: 1. loči v osmici št. 3 (nz v); 2. loči v osmici št. 4 (nz n); 3. trojka št. 10 (nz v + nz n pričenši z desno); 4. trojka št. 11 (kot št. 10 pričenši z levo); 5. protikret št. 35 (pričenši desno n); 6. protikret št. 36 (pričenši levo n); 7. zanka št. 14 (nz v); 8. vjuga — dvojna trojka št. 55 (pričenši d n); 9. vjuga — dvojna trojka št. 56 (pričenši levo n). — Prosto drsanje 3 minute.

Tekma za prvenstvo Jugoslavije je odprta za vse pri JZSS verifikirane drsalce, ki so jugoslovenski državljani. Zmagovalcu pritiče naziv »Prvak Jugoslavije v umetnem drsanju za 1929«, savezna prevensivna kolajna in diploma. Nadaljne nagrade se podelijo po § 6. tek. prav.

prav. Prijavnina znaša Din 25.— Dosegljivo število točk za obvezne like 156, za prosto drsanje 96, skupaj 252; razmnoževalec 8. Razpisani je celotni olimpijski program 1928 in sicer:

1. loči v osmici št. 4 (nz n); 2. okret št. 33 (pričenši d n); 3. okret št. 34 (pričenši l n); 4. protikret št. 35 (pričenši d n v); 5. protikret št. 36 (pričenši l n v); 6. trojka — vjuga — trojka št. 75 (pričenši d n v); 7. trojka — vjuga — trojka št. 76 (pričenši l n v); 8. zanka — vjuga — zanka št. 85 (d nz v); 9. zanka — vjuga — zanka št. 86 (l nz v); 10. protitrojka — vjuga — protitrojka št. 89 (d nz v); 11. protitrojka — vjuga — protitrojka št. 90 (l nz v); 12. dvojna trojka — vjuga — dvojna trojka št. 81 (d nz v); 13. dvojna trojka — vjuga — dvojna trojka št. 82 (l nz v). — Prosto drsanje 5 minut.

Damska tekma JZSS je odprta za verifikirane članice vseh saveznih klubov. Darilo postane last tekmovalke, ki zmaga v dveh zaporednih tekmah. Do tega časa ostane darilo v varstvu SK Ilirije, vsakokratna zmagovalka pa prejme častno kolajno. Nadaljne nagrade se podelijo po § 6. tek. prav. Prijavnina znaša Din 25.— Dosežena zmagovalka: 1927 ga. Gizela Kadurka (Hašk, Zagreb). Razpisani je celotni olimpijski program 1928 in sicer:

1. trojka št. 9 (d n v + l n v); 2. okret št. 31 (d n v); 3. okret št. 32 (l n v); 4. protikret št. 37 (d n v); 5. protikret št. 38 (l n v); 6. vjuga v osmici št. 24 (d nz v n); 7. vjuga v osmici št. 25 (l nz v n); 8. dvojna trojka — vjuga — dvojna trojka št. 81 (d nz v); 9. dvojna trojka — vjuga — dvojna trojka št. 82 (l nz v); 10. zanka — vjuga — zanka št. 83 (d nz v); 11. zanka — vjuga — zanka št. 84 (l nz v). — Prosto drsanje 4 minute. — Dosegljive točke za obvezne like 132, za prosto drsanje 84, skupno 216; razmnoževalec 7.

Splošna določila: Tekmuje se po pravilnikih JZSS. — Vse tekme se vrše na sportnem drsalšču SK Ilirije v Ljubljani ob Celovški cesti ter se prčno ob 8. zjutraj, tekma seniorjev skupine II. (tekma 4) eventualno v soboto 26. jan. ob 15. uri, z izvajanjem obveznih likov, katerim sledi približno ob 11. uri prosto drsanje. Drsalna ploškov meri 40 m X 60 m. Zaključni rok za prijave je za vsako tekmo dva dni pred določenim terminom tekme opoldne. Prijave se naložijo na Sportni klub »Ilirija«, Ljubljani Krsulova ul. 3-11 v rekomandiranem dopisu, kateremu je treba priložiti prijavnino. V prijavi mora biti navedeno: a) tekma, na katero se prijava nanaša, b) ime prijavitelja, c) ime in državljanstvo prijavitelja, d) ime tekmovalca — Pismena pojasnila doje na željo drsalna sekcija SK Ilirije. — Za stanje drsalšču in za nevarnosti, katerim so izpostavljeni tekmovalci, ne prevzame nikakega jamstva niti klub prireditelj niti funkcionarji.

III. sankaska tekma za prvenstvo Pohorja

Jubilejna prireditel ISSK Maribor.

Danes v nedeljo priredi ISSK Maribor III. sankasko tekmo za prvenstvo Pohorja na progi Ruška koča-Ruše. Proga je dolga 8 km in je po snegu, ki je zapadel zadnji dni, prvovrstna. Po poročilih strokovnjakov, ki so izvozili pot, v kolikor je za sankasko tekmovalstvo potrebno, bo z ozirom na snežne prilike letošnja prireditel najidealnejša.

Tekmovalo bo okrog 40 sankascev-Rušanov in Mariborčanov Udeležbo pa so prijaviili tudi celovski sportniki, ki so se udeleževali mednarodnih zimsko-sportnih prireditel.

Prireditelj, ki je z letom 1929, stopil v jubilejno leto, je poskrbel za dragocena darila, ki jih bodo prejeli zmagovalci, dočim bodo drugi v tretjeplacirani v posameznih kategorijah prejeli umetniško izdelano diplomu. Prijave sprejemata trdriki Sport Roglič in Igo Baloh. Prijavnina znaša 10 dinarjev za osebo. Na startu se bo pobirala dvojna prijavnina.

Po svetu

Med važnimi sportnimi dogodki v prvi polovici letošnjega leta je treba opozoriti na velike švicarske zimske prireditve, zvezane z evropskim prvenstvom v umetnem drsanju za gospode in evropskim prvenstvom v hitrostnem drsanju (od 14. do 20. januarja v Davosu), evropsko prvenstvo v hockeju na ledu (med 27. januarjem in 3. februarjem v Budimpešti), svetovno prvenstvo v umetnem drsanju v pari (2. in 3. februarja v Budimpešti), evropsko prvenstvo v zimskih sportih (4. do 10. febr. v Zakopanah), svetovno prvenstvo v hitrostnem drsanju (9. in 10. febr. v Oslu), svetovno prvenstvo v umetnem drsanju za gospode (4. in 5. marca v Londonu), tradicionalno veslaško tekmo med univerzama Oxfordre in Cambridge (23. marca v Patney) afriški olimpijadi (5. do 19. apr. v Aleksandriji), finale za angleški pokal v nogometu (20. aprila), Targo Florido za avtomobile (5. maja v Siciliji, konres Fife (17. in 18. maja v Madridu, vožnjo po Franciji (30. junia do 28. julia), letalske tekme za Schneiderjev pokal (6. in 7. jul. v Southamstonu), tromahč Švica-Italija-Francija (14. julia v Bolozmi) ter igre za Daviso pokal koncem julia v Parizu. Program je bogat in tudi brez olimpijade med sportniki ne bo — brezposelnosti!

Prehlo Vitave so plaval v nedeljo. Zrak je imel 4. voda pa 0 stopinj. Startalo je 62 tekmovalcev med njimi 6 preko 45 let starih, in 8 žensk. V glavni skupini je zmagal med 48 udeleženci Černy v 40.8. Med damami je odnesla prvo mesto Povstkov v 1:17.4. med seniorji pa 64letni Nikodem v 1:11.8.

Med prazniki so hmelj na Norveškem številne tekme v hitrostnem drsanju. Drsalca elita je že zopet vsa v formi in pripravičena za bližnje dogodke. V Oslu je zmagal Christensen na 500 m v 44.9, na 1500 m pa v 2:30.1, v Dronjenu Bailland na 500 m v 44.3, na 1000 m v 1:33.4

Profi: Revml. Ischlana, protina, skralni (Hexenschuss)

senodomestljivo. Naravno zdravilno sredstvo za zdravljenje na domu: kot naravnih gien (blato) v kockah »Pl. Qa« (za pripravljanje obkladkov) ali kot »Gama-kompresa« (gotov obkladek) 30 krat vporabljuje izvanredne poceni.

Glavno skladišče: L. SCHREIBER

Zagreb. Akademski trg 1/II.

in na 5000 m v 8:52.5, dočim je potreboval v Kongsbergu Mielde 46.2 za 500 in 2:31.7 za 1500 m. — Norvežan Oskar Mathisen, petkratni svetovni prvak v hitrostnem drsanju, je kljub 40 letom še vedno v formi. SSedaj hoče vreti celo nekaj svetovnih rekordov. Mathisen je v ta namen odpotoval v Davos, kjer bo skušal vreti Larsenovih 43.1 na 500 m in svojih 1:31.8 na 1000 m.

Jacorcacci in Raphael, ki sta nazadnje slovila zmage nad Domgorgenom oziroma Czinsonom, sta bila oficijelno priznana kot nova evropska prvaka v srednji oziroma lahki teži. — Pacilino je te dni nastopil v Caliju v državi Panama proti močnemu Kanadijcu Jacku Renaultu in zmagal v 10 krojih po točkah. — Godfrey, sinji ameriški zamorec, je zmagal v Richmondu nad Johnsonom v tretjem krogu k o Spanec Ravo ni Italijan Marfuzi sta se udarila v Buenos Airesu; zmagal je prvi v 12. krojih po točkah. — Znani ameriški manager Tex Richard že zbira kandidate za naslov Tunneyja. V konkurenco bodo prišli najbrže Young Stribbling, Jack Sharkey, Pacilino, Tom Heney in Jack Dempsey. V prvem izločilnem boju nai bi se sestala 26. februarja Stribbling in Sharkey v Miamiu na Floridi.

ASK Prtnorje (nogometna sekcija). V ponedeljek dne 7. januarja 1929. ob 20. uri se vrši redna odborova seja sekcijejskega odbora. Zaradi važnosti dnevnega reda udeležite se je vsi in točno.

ASK Prtnorje. (Hazen). Prihodnji stanek igralni v trening bo v sredo 9. t. m. Čas in kraj bosta objavljena kasneje. — Načelnik.

Motokolesarski klub Ilirija ima svoj XVI. redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo dne 13. t. m. v restavraciji »Zvezda«. Začetek ob 9.30 do polnoce. — Upravni odbor.

SK Ilirija (nogometna sekcija). — V ponedeljek 7. t. m. se vrši ob 18. uri sestanek članstva v klubovi sobi v kavarni Evropa. Zaradi važnosti dnevnega reda prosim polnoštevilno in točno. — Načelnik.

VELIKA SPORTNA

NA BLEDU

12. januarja

Dopisi

KAMNIK. Kramarski in živinski sejem bo v Kamniku v torek 8. t. m.

MULJAVA. Nedavno je »Jutro« prineslo dopis s Krke glede uradnih dni v Stični. Mi iz Muljave se s tem dopisom povsem strinjamo in bi želeli, da se ti uradni dnevi premestijo drugam. Za tako premestitev je razlogov več in dopisnik s Krke je enega, dasi precej milo, tudi navedel in ga tudi mi potrjujemo. Želimo bi te, da gospod sretni poglavar tej splošni želji ugod.

ROGAŠKA SLATINA. Uradnik zdravilišča g. Frano Novak je bil odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. Lahko pripomnimo, da ima g. Novak v resnici velike zasluge za zdravilišče, saj vodi nastanjalnico že 9. leto.

ŠT. JURIJ OB JUZ. ZEL. Školsko društvo v Št. Juriju ob J. ž. je zaključilo leto 1928 na Silvestrov večer pri g. Čizlju. Telovalci, ki so vse leto marljivo vršili svoje dolžnosti osebno v telovadnici, so ob zaključku leta pač najlepše dokazali, da se pravi Sokoli vzgajajo v telovadnici. Društvo, ki se zaveda dela v telovadnici, lahko z veseljem stopa v vsako bodočnost. Pod vodstvom br. Liška so zabavali vsaj polno dvorano z burko »Scapino« vzbujajo. Vloge so bile imenito razdeljene. Splošna želja je, da se igra še enkrat ponovi, da se razvedrino v smehtu tisti, ki smo se že in tudi oni, ki so bili iz katerega koli vzroka zadržani. — Prehitro nam je minul čas do polnoči in zresnil nas je br. starosta dr. Svetina, ki nas je opomnil na resne čase in ž. želimo, da nas leto 1929 združi vse, vse... Voščil je vsem tistim, ki so navzoči, kakor tudi onim, ki bi morali biti, veselo in srečno novo leto. — Dne 6. t. m. se vrši redni letni občni zbor našega Školskega. Naj ne izostane nikdo, ki more društvu na kakršenkoli način koristiti. Stopamo v dvajsetletno obstoja društva in je treba dokazati, da je seme, sejano pred 20 leti, rodilo bogat sad.

ČRNA PRI PREVALJAH. Občni zbor kraljevega odbora Rdečega križa SHS v Črni pri Prevaljah bo v nedeljo 13. t. m. ob 14. v prostorih gostine Geršak v Črni. K običnemu zboru so ravnili vsi člani in po njih uvedeni gostje kakor tudi oni, ki želijo pristopiti k tej človekoljubni organizaciji.

GUSTANJ. Šele naknadno smo izvedeli, da je bil ob prihodnosti desetletne Jugoslavije odlikovan tudi naš somišljenik g. Rajko Kotnik, uradni v tukašnji jeklinari, z zlato medaljo za državljanske zasluge. Če si je kdo zaslužil to odlikovanje, tako je to gotovo g. Rajko Kotnik. Omeniti je samo njegovo pomembno delovanje za časa prevrata, ko je organiziral narodno stražo po Mežiški dolini ter bil pozneje eden izmed najmarljivših botevnikov v Malgajevu četi. Tudi za postavitev Malgajevskega spomenika in nabavo rešilnega avta v Guštanj ima g. R. Kotnik največje zasluge, kar se tiče dela in propagande. G. R. Kotnik pa obhaja ravno te dni zelo lep život, pet in dvajsetletno solzovanje. Zdravilo

DOBER RADIO- APARAT

SPADA V
VSAKO HIŠO

RADIO BAR
LJUBLJANA - MESTNI TRG

Domače vesti

**Hristos se rodil! Čestit Božič
braći pravoslavne vere, čitaoci-
ma i prijateljem!** »Jutro«.

Imenovanja v oblastni službi. V ljubljanski splošni bolnici je asistent dr. Robert Blumauer imenovan za ordinarija kirurškega oddelka, dr. Francetu Debevca, specialista za tuberkulozo, pa je poverjena samostojna zdravniška služba pri tuberkuloznih bolnikih v splošni bolnici. Dr. Alojziju Zalokarju, ravnatelju bolnice za ženske bolezni v Ljubljani, je dovoljen študijski dopust za obisk röntgen - tečaja v Berlinu. V oblastno službo so sprejeti: inž. arhitekt Herman Hus, pri gradbenem oddelku, Jože Pavlič za uradniškega pripravnika na kmetijski šoli na Ormu. Franc Bldovec in Lojze Pirkovič pa za tehnična praktikanta.

Izpremembe v srednješolski službi. Izprašani kandidat za srednješolsko učitelstvo dr. Pavel Blaznik je imenovan za suplenta na gimnaziji v Celju; Boris Rupnik pa za suplenta na gimnaziji v Novem mestu. Profesor Ivan Dolenc je dobil enoleten dopust, ker je zaposlen v narodni skupščini kot stenograf, profesor I. Detela v Ljubljani pa je trajno upokojen.

Imenovanja v finančni službi. Kralj je podpisal ukaz, s katerim so imenovani računski in arhivski uradniki v novih oblastnih finančnih direkcijah. V ljubljanski finančni direkciji so imenovani: za šefa oddelka Fran Bonac; za računskega inspektorja Franc Gorjanc, Albin Megušar, Josip Majhen, Josip Sircelj, Albin Zajec, Anton Bernik, Bojan Drenik in Franc Lenarčič; za glavnega blaginjaka Josip Hočevar; za višjega knjigovodjo Vladimir Dekleva in Božidar Tomšič, za blaginjaka Joško Bitenc; za likvidatorja Andrej Golob, za nagl. inž. in Franc Hartman; za revizorja Adolfa Potokar, Ivo Funderle in Franc Permatin; za knjigovodjo Rajko Šetina, Franc Papež, Alfred Biber, Milan Juvanc, Viktor Bischof, Fran Gabrovšek, Peter Glazar, Ivan Kranjec, Janko Habijan, Franc Štrkelj, Franc Pečnik, Stefan Krhne in Janko Sprajcar; za arhivarja Anton Bazarič, Fran Šetina in Anton Dolko.

V carinskem oddelku finančne direkcije v Ljubljani so imenovani: za vršilca dolžnosti, šefa oddelka Jakob Rupel, za višjega revizorja Ivan Brešček, za revizorja Maks Makelj.

Izstop iz našega državljanstva. Iz našega državljanstva so izstopili: Anton Videncič, delavec v Brnu, pristojen v Cerklje na Dolenjskem; zasebnica Barbara Panter na Dunaju, pristojna v Prevalju pri Slovenjgradcu, in Bernard Kaluža, delavec v Petrački na Črnomlju, pristojen v občini Sv. Krištof v celjskem okraju.

Vdova Nikole Pašiča odpotovala v Ameriko. Kakor javljajo iz Dubrovnika, je predvčerajšnjim odpotovala v Cherbourg gospa Gjurgina, vdova Nikole Pašiča, kjer se bo vkrcala za Ameriko, da poseti v Washingtonu svojo hčerko, omoženo z dr. Puričem, našim odpravnikom poslov.

Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl finančni svetnik v pokojni g. Josip Svoboda. Pogreb bo danes ob 3. popoldne iz hiše žalosti na Dunajski cesti 17. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

Na ptujskem gledališkem odru gostuje v petek 11. januarja ob 20. uri mariborski igranci. Vprizore izborna komedija »Dover - Calais«.

Slušatelj in absolventi višjih pedagoških šol bodo imeli sestanek v sredo 9. t. m. ob 15. v restavraciji Ljubljanski dvor. — Čopič.

Učiteljski pevski zbor bo izvajal na svojem koncertu v ponedeljek 7. t. m. ob 8. zvečer v dvorani Uniona sledeči spored: 1. L. M. Škrjanc: Marija in mlinar. 2. M. Kogel: Vrabci in strašilo. 3. Papanopol: Pjesme svatovske. Mešani zbori: 4. E. Adamci: Kata, 5. Stolzer - Slavenski: a) Romarska; b) Ftiček veli, da se ženil bude. Zbori: 6. Zl. Grgošević: Zetva. — Pesmi se prvič izvajajo v Ljubljani. Med njimi sta tudi dve rokopsni skladbi. Sopransko solo - partije poje gdč. Družovčičeva. Sodelujejo člani opernega orkestra. Predprodaja vstopnic po običajnih cenah v mliniški trafiki, od 7. zvečer pa pri koncertni blaginji.

Ugodni odmevi spominov dr. Bogumila Vošnjaka. O knjigi dr. B. Vošnjaka »U borbi za ujedinjeno narodno državo«, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, je izšlo doslej že več zelo ugodnih ocen. Obsežno poročilo je objavilo beograjsko »Vreme« v številkah z dne 25 in 26. decembra iz peresa dr. Jovana Radovića. Pisec sodi, da je knjiga izredno zanimiva, nemara ena najvažnejših, kar ji je izšlo ob 10letnici osvobodjenja in ujedinjenja. Posebno podčrtuje dr. Radonič spretnost, s katero je dr. Vošnjak orisal domače in tuje politike, ki so delovali za naše osvobodjenje. Pisec končuje s sodbom, da je ta knjiga spominov eden najpomembnejših prispevkov k zgodovini našega osvobodjenja in ujedinjenja. — V podobnem smislu se izraza tudi recenzent praških »Narodnih Listov« v številki z dne 3. t. m. in sodi, da bi ti spomini vzbudili zanimanje tudi med Čehi. — O tej knjigi, ki je prva, katero so skupno izdali slovenski, hrvaški in srbski

založniki, bo objavilo »Jutro« v eni prihodnjih številki daljše poročilo.

Pogodbena pošta pri Sv. Tomažu. Minister pošte in brzojava je odredil, da se državna pošta pri Sv. Tomažu pri Ormožu pretvori v pogodbeno pošto.

Polovično vožnjo na železnici, trikrat na leto, ima vse članstvo SKS Ilirije proti običajnim legitimacijam kot poedinci in dalje v skupinah po najmanj 10 oseb. Ta ugodnost velja tako za aktivno kakor tudi pasivno članstvo. Za stare, kakor tudi novopristopivše člane. Legitimacije bo izdajalo glavno tajništvo in je poslani na naslov g. Frana Jerale, Ljubljana, poštini predal 47. sliko in 20 Din za stroške in pristojbine izstavitve legitimacije. Zaradi izdaje skupnih legitimacij bomo objavili kasneje potrebne podatke. Opozarjamo, da se bo pri izdaji legitimacij strogo upoštevalo le članstvo, ki je poravnalo članarino za leto 1929.

Odprava potnih vizumov med CSR in SHS. Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani naznanja, da je po odloku ministrstva zunanjih zadev v Pragi definitivno odpravljen potni vizum med CSR in SHS (o čemer smo že na kratko poročali). Potniki se morajo izkazati le z veljavnim potnim listom. Vidiranju so podvrženi nadalje le še začasni potni listi in skupne potne konsignacije.

Južnoameriški Jugoslovenci in 10letnica ujedinjenja. Za 1. december 1928 je izšla v Antofagasti (Chile) 1 številka nove srbohrvaške revije »Jugoslavija«, ki sta jo prišla izdajati Matija Skarnič in Alfonz Matulič. Številka obsega 110 strani in je izšla v slavnostni opremi. Prvi in najboljši del je napisan v španščini. Podaja kratek informativen pregled jugoslovenskega političnega, socialnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Besedilo poslušuje številne ilustracije. Drugi del je sestavljen v srbohrvaščini in nas sezanja z razmerami v državi Chile. Številka je posvečena jugoslovenskemu kralju in kraljici in prezidentu republike Chile »z željo, da bi se zblizali obe državi«. Številka seveda ni brez napak; tako je n. pr. ljubljanski rotovž označen kot dominikanska cerkev. Zdraviliški dom v Rogški Slatini je premeščen v Ljubljano itd., pa tudi med podatki smo opazili več stvarnih napak. Vzlic temu zasluži ljubezen južnoameriških rojakov do stare domovine vse priznanje.

Otvorila se je specialna trgovina na trebušnih in klinih oas v ter vseh hig. gumi potrebščin.

Prodaja se po konkurenčnih cenah.

A. BESEDNIK 1347-a
LJUBLJANA, Selenburgova ul. 6

»Mi in naši Nemci«. Narodna Odbora v Mariboru je izdala 32 strani obsegaajočo brošuro, v kateri se premotivira vprašanje nemstva v Sloveniji, zlasti glede na trditve dr. Grassa in dr. Morocuttija. Spis obsega uvod in poglavja »Narod in narodnost«, »Spomeniki sramote« ter »Pravica in resnica«. Brošura ostro zavrača nemško vpitje o krivicah, ki se baje gode Nemcem v Sloveniji in dokumentirano po bija abotne argumente nemškega tiska. Češ da so bili Slovenci v Avstriji privilegirani na škodo Nemcev. Brošura bo dobro rabila našim narodnim in posebej še manjšinskim delavcem, ker vsebuje obilo gradiva.

Preiskovalni zbor Puniša Račić in tovarišev je potrdilo beograjsko sodišče prve stopnje. Obtoženi so: Puniša Račić premišljenega umora poslancev Stjepana in Pavla Račića ter dr. Gjura Basarička in poskušnega umora poslancev dr. Ivana Pernerja ter Ivana Grandić. Toma Popović je obtožen kot soudeleženec, ki je pripravil k umoru Stjepana Račića. Dragoslav Jovanović Lune pa kot osihični in fizični pomagati pri poskusu umora dr. Pernerja. Od obtožencev sta prva dva radikala, a Jovanović Lune Davidovičev demokrat.

Občine v Bosni ne morejo poslovati. Iz mnogih novokreiranih občin Bosne in Hercegovine prihajajo vesti, da občine ne morejo poslovati zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Mnoge občine sploh nimajo občinskih tajnikov, ker ni pisarnih ljudi, ki bi mogli prevzeti opravljanja administrativnih poslov.

Zanimiva naprava beograjske občine. Da se reši blata in prahu, je beograjska občina odredila, da se morajo vsi vozovi in avtomobili, preden zapeljejo v mesto, oprati. Na štirih glavnih vstopih v mesto so postavljene čistilnice s škropilniki, ki osnažijo vozove in avtomobile Seveda pa ta ukrep ne bo imel povoljnega uspeha, dokler se ne urede tudi ceste in ulice v mestu samem.

Volak polizkusil samomor. V vojaškem taborišču Krste Frankopana v Zagrebu je zaradi nesrečne ljubezni skušal izvršiti samomor 21 let stari volak Dragotin Smrček. Izpil je večjo količino ocetne kisline. Reševalno društvo ga je prepeljalo v bolnico, kjer so mu izprali želodec.

Če denar zaslepi pamet. Prejšnji četrtek jutraj se je v Sesvetah pri Zagrebu pripetil poskus roparskega umora. Rudolf Čapić, sluga pri posestniku Luki Ferljaku,

je udaril s sekiro svojega spečega gospodarja po glavi, da bi ga usmrtil in se postal njegovega denarja. V razburjenju Čapić s sekiro ni dobro zadel svojega gospodarja. Prestrašil se je in se spustil v beg. Doslej ga še niso izsledili.

Os se je vnela. Pri včerajšnjem epoldanskem štajerskem osemer. vlaku se je vnela pri nekem vagonu os. Pokvarjeni vagon se je začel smoditi že med Idrijsko in kresniško pos. Pretreženo nesrečo so opazili, ko je vlak vrniti že s kresniške postaje proti Jevn. S signalom so ustavili vlak, nakar so odstranili vagon na stranski tir. Po polurni zamudi je vlak nadaljeval svojo pot proti Ljubljani.

Ples Jadranske Straže

v slovanskih nošah
12. JANUARJA V UNIONU

Bosni groze poplave. Ker je v Bosni v zadnjih dneh močno deževalo, so reke prestopile bregove in napravile znatno škodo. Med drugimi je Miljacka tako narasla, da grozi nevarnost tudi električni centrali v Sarajevu. Voda je vdrla v prostore, kjer se nahajajo stroji, ter je mesto več ur bilo brez razsvetljave. Mnogo škode sta napravili tudi Fojnica in Bosna. V Visokem ograja voda naprave tamkajšnje usnarjane. Smrtnih žrtev, kolikor znano, ni bilo.

Trgovski ples V PTUJU

12. JANUAR 1929
DRUSTVENI DOM

Pošiljajte kože divjih živali

„DIVJI KOŽI“

Ljubljana - velesejem

Najboljše vnovčenje blaga. Uraza
448-a se v. št. 21. t. m.

Skrivnostna roka za zaveso. Predvčerajšnjim je zagrebška policija izročila sodišču bivšega natakara Marka Ožanića, ki je bil aretiran ob priliki atentata na detektiva Alfreda Grauerja. Obenem z njim je bil izročen osdišču tudi Mita Mišorović, pri katerem je Ožanić praznovati božični večer. Preiskava proti obema je poverjena sodnemu svetniku dr. Pučkašu. Ovdaba proti Ožaniću obsega trideset s strojem pisanih strani.

Lažni zdravnik pod ključem. V Splitu je bil te dni aretiran Franc Berce, rodom iz Slovenije, ki je zagrešil celo vrsto sleparstev v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. V Mostarju se je zadržal šest dni v tamkajšnjem samostanu. Potem se je mudil v samostanih v Metkoviću in Splitu. V Makarski je franciškanskega gvarijana opeharil za znatno svoto, potem pa pobegnil nazaj v Split, kjer se je zopet udomachil v samostanu. Končno ga je policija razkrinila in aretirala. Berce se je povsod predstavjal za zdravnika in izjavil, da prinaša pozdrave znanih cerkvenih osebnosti iz Slovenije.

1 feb uar'a

velika ilirijanska maskarada
v Unonu

Tvanina »ETERNUM« glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved manufaktura 185

ITO — zobna pasta najboljša.

Dobra metoda za pobiljanje katarja v grlu. Kadar pride hladna jesenska doba, se često dogaja, zlasti pri ljudeh, ki žive često po mestih, da sprememba temperature povzroča prehlad. Posebno pogosti so katarji v grlu. Znaki te bolezni so splošno znani, tako da je nepotrebno govoriti o njih: najmarkantnejši so: hrupavost v grlu, bolečine v vratnem jabolku ter hripav glas. Kako se najbolje odkrijamo teh težav? Najboljši uspeh bomo dosegli s takimi preparati, ki v objektivni smeri odstranijo vnetje, a v subjektivni ublažijo bolečine. Vsem tem zahtevam zadostijo n. pr. pastile »PAN-FLAVIN«. 192

Ljudem, ki trpe na potrtosti, splošni onemoglosti, delanemožnosti povzroča naravna grenčica »Franz Josef« živahno kroženje krvi in tako osveži vsakega bolnika. Vseučilski profesorji in znanstveniki trdijo, da pripomore grenčica »Franz Josef« zaradi svoje lahke odvajajoče učinkovitosti k splošnemu osveženju duha in veselju do dela. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

GAMMA. Je izven konkurence zakaj je edino sredstvo, čigar zdravilni učinek je znanstveno ugotovljen.

Gospodinski koledar Jugoslovenske Matice za leto 1929. bo v kratkem docela razprodan. Stare naročnike opozarjamo, da si ga pravčasno nabavijo. Cena za člane 16 Din, za nečlane 20 Din. Naročila sprejema Jugoslovenska Matica v Ljubljani, Selenburgova ulica 7-II.

Oblike kemično čistil barva, pilsira in lika tovarna JOS. REICH

Pralnica - svetilnica Rakusa, Slovenska ulica 15, zraven Ljubljanske kreditne banke, se priporoča. 276

Daruje »Podpornemu društvu slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12. 186

Iz Linhlane

u— Šentjakobska knjižnica v Ljubljani. Stari trg 11, je izposodila decembra 1928 na 3543 strank 13.981 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 15 do 20., ob nedeljah in praznikih tudi ob 10 do 12. dopoldne in izposoja slovenske, srbsko - hrvaške, češke, ruske, poljske, nemške, francoske, angleške italijanske, esperantske knjige in modne liste vsakomur, kdor se za dostojno legitimira. Na razpolago popolni imeniki knjig, ki jih priporočamo v nakup. Knjige se pošiljajo tudi po pošti.

u— Češkoslovenska Obec v Ljubljani. V nedeli dne šestega ledna o črtitve hodine odpovedni na Taboru loutkové predstaveni »Krejči, švec a Kašparek«

u— Zanimivo planinsko predavanje. Opozarjamo na veleznimivo skiptično predavanje »Mont Everest«, ki ga bo priredilo Slovensko planinsko društvo. Predavatelj g. Finch nas bo povedel s pomočjo 1900 m dolgega filma in mnogoštevilnih skiptičnih slik po najvišjih ledenikih sveta. Predavanje bo v nemškem jeziku. Vstopnice se prodajajo v predprodaji v pisarni SPD, Franciškanska ulica 10-I (dvorišče) in na večer predavanja pri blaginji.

u— Šentjakobski pevski zbor. Pevska vala jutri v ponedeljek zaradi koncerta UJU odpade. Pozivam pevce, da se koncerta polnoštevilno udeležijo. Predsednik.

u— Koncert violinski Marje Mihailovič. Če se bo vršil v petek 18. t. m. v Filharmonični dvorani in ne, kakor je bilo pomotoma javljeno 7. t. m.

u— Dijaška kuhinja »Domovina« je kakor običajno tudi ob zadnjem božiču priredila božičnico. Odbor »Domovine« se toplo zahvaljuje vsem darovalcem, posebno še gospe dr. Pucovi, prof. Mašekovi in ravn. Jugovi.

u— Koncert pevskega zbora UJU bo v ponedeljek 7. t. m. ob 20. v Unionu. Na sporedu najmoderneje vokalne skladbe novejšje literature.

u— Ljubljanski Sokol bo imel občni zbor danes 6. t. m. ob pol 10. dopoldne v društveni sejni dvorani v Narodnem domu.

u— Drugi materinski večer bo ob 20. v predavalnici Zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece. Lipičeva ulica. Vstop prost. Predaval bo dr. Zalokar o snovi: »Od dedice do žene«. Po predavanju bo diskusija.

u— Mont Everest. Opozarjamo na današnje filmsko predavanje ZKD ob 11. v prostorih elitnega kina Matice. Na sporedu bo film izredno poačnega značaja, ki nam kaže v krasnih slikah izredno naporno ekspedicijo na najvišjo točko naše zemlje.

u— Plenarna seja JZSS bo v ponedeljek 7. t. m. ob 8.30 v damskem salonu kavarnе Emone.

u— Opozarjamo interese na oglašitve Novak, Kongresni trg 15, ki nudi zaradi inventurne prodaje pri nakupu blaga od 7. do 20. t. m. cene, s katerimi prihranite do 40% gotovine. 193

u— Prostovoljno gasilno društvo Spodnja Šiška bo priredilo v nedeljo 6. t. m. ob 16. svojo običajno predpustno zabavo s plesom in prosto zabavo v salonu gostilne D. Dolničar (prej Ant. Keršič). Cenjeno občinstvo in prijatelji gasilstva najljubšeje vabljeno. 47

u— Redna plesna vala bo drevi v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru. Pričetek ob 20. 49

u— Danes predpustna zabava. Godba, ples. »Pri Jerneju«, Sv. Petra c. 85. 48

u— Najzabavnejša in najzanimivejša bo današnja plesna prireditev Društva policijskih namenešencev in upokojencev, ki bo v hotelu Unionu. Začetek ob 20. Vstopnina 10 Din. Cenjeno občinstvo se najljubšeje vabi, da se te dobrodelne veselice v največjem številu udeleži. 50

u— Novi galerijski prostori v Narodnem domu so odprti od desete do štirih Narodna galerija vabi vse, da si ogledajo njene zbirke umetnin in prenovljeno notranjščino Narodnega doma

u— Slovenska pridiga v evangelijski dvorani. Danes 6. t. m. zopet slovenska pridiga kakor vsako nedeljo ob 15. v dvorani evangelijske cerkvene občine na Gosposveti cesti 9. Vstop prost vsakomur brez razlike veroizpovedi.

u— Sokol v Štepanju vasi vabi svoje članstvo na sestanek, ki bo v četrtek 10. t. m. ob pol 20. pri bratu Novaku v svrhu sestave kandidatne liste za bodoči društveni odbor. Društveni redni občni zbor se bo vršil v nedeljo 13. t. m. ob 14. v društveni telovadnici. Pridite vsi!

u— K prireditve Rdečega križa, ki bo 11. t. m. ob pol 20. v dramskem gledališču, nam sporoča krajevni odbor Rdečega Križa: Menda je nepotrebna razlaga o smotru in delu, ki ga vrši Rdeči križ. Široko zasnovana organizacija stremi le za dobrobitjem priprave naroda. Zato si odbor Rdečega križa prizadeva pridobiti čimveč gnotne podpore, da mu bo možno izvesti svoje načrte. Svest si visoke, a težke naloge, se odbor Rdečega križa ni ustrašil dela z nekaterimi drugimi poštivovalnimi podporniki se mu je posrečilo sestaviti zanimiv program, ki bo gotovo ugaal vsem. Predvsem omenjamo gdč. Marijo Grošljevo, ki si priznava spretnostno skrbno pripravo svojega izra zasnovano po angleških virih. Kljub veliki zaposlenosti se je takoj odzvala vabilu in starih vso svojo pomoč dobri stvari na razni. Drugo igro pripravila režiser g. Fran Lipah. Njegovo sodelovanje nam je porok da bo prireditev uspeša kar najboljše. Poleg teh dveh iger so na programu še orkestralne in pevske

Pristne francoske pastilje

Valda

proti škodljivim učinkom megle in vsem boleznim dihal. Prodajajo vse lekarnе in drogerije.

Danes velika novost!
Misteriozna cirkuška atrakcija:

Leopard Lady

Grandiozno delo o tainih ljubavnih pustolovinah v nekem razkošnem cirku su v 7 ogromnih dejanjih — Ljubav žene leoparda — Ljubosumnost in miševanje tozarskega oficirja — Tajinstveno umorstvo — Borba v leopardovi kleki — Gorila kot stara žena in zločinec — Cirkuške atrakcije. — V naslovni vlogi Jacqueline Logan nepozabna MARIJA MAGDALENA iz vefilima »Kralj kraljeva«.

Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.
Teleton 2730. Kino »DVOR«

točke, o katerih prihodnjič kaj več. Za prireditve, ki bo v petek 11. t. m. ob pol 20. v dramskem gledališču, vlada veliko zanimanje. Vstopnice se bodo prodajale od 7. m. dalje v Mat. knjigarni na Kongresnem trgu. Cene dramske. Krajevni odbor Rdečega križa pričakuje z vso gotovostjo, da ga ceno občinstvo podpre in napolni ta večer dramsko gledališče v polnem obsegu.

u— Društvo prijateljev Lužičkih Srbov obstoja že po raznih mestih v inozemstvu, kakor tudi v Beogradu in Zagrebu. V Ljubljani se je ustanovil pripravljalni odbor pod predsedstvom ravnatelja etnografskega muzeja, g. dr. Nika Zupančiča. Pravila društva so od oblasti že potrjena. Prijava za pristop k društvu sprejema začasni tajnik g. dr. Pavel Brežnik, referent prosvetnega oddelka. Začetkom meseca februarja se bo vršil ustanovni občni zbor.

u— Badnjak. Zbirališče g. oficirjev na konjih in drugega vojaštva na voze ter privatnikov, ki pojdejo v nedeljo 6. januarja, na predvečer pravoslavne božice, vpo badnjak, je ob pol 13. uri pred Vojašnico vojvode Mišiča. Sprevod odhaja z godbo dravske divizije oblasti na čelu ob 13. uri po Slomškovi in Pražakovi ulici, Dunajski cesti, Selenburgovi ulici, Erjavčevi cesti in Cesti na Rožnik v Tivolj, kjer se posekajo drevesca. Nato odide sprevod po Bleiweisovi, Gosposvetki in Dunajski cesti, v Vojašnico kralja Aleksandra I., odtod nazaj po Dunajski cesti, Prešernovi ulici, Poljanjski cesti v Vojašnico kralja Petra I. in prepo šentpeterskega mostu v Oficirski dom v Vojašnici vojvode Mišiča.

u— Žigovanje vžigalnikov za mesto Ljubljano (levi breg) se bo vršilo pri sreski upravi finančne kontrole Ljubljana I. v Ljubljani, Breg št. 6/I od dne 7. do 15. januarja 1929 vsak dan od 8. do 12. ure, izvenzemli nedelje in praznike. Z vsakim imetnikom nežigovanega vžigalnika se bo po pretečenem roku postopalo kot s tiho-tapcem

u— Kle so letos ptičje hišice. Preljeli smo: Srce se trga človeku, videčemu te uboga ptičice v velikem snegu, ko zaman iščejo živeža. Lani je bila vsaj ena ptičja hišica v našem okolišu v Prulah pred šolo. Letos ni nobene. Tudi ta zadeva spada v kulturno in srčno izobrazbo naroda.

u— Policijski drobiž. Od petka na soboto so bili prijavljeni policijski naslednji dogodki: 2 primera kaljenja nočnega mira, 1 prestopek predpisov o zapiranju trgovin. 1 primer nedostojnega vedenja, 1 primer pikanosti in ležanja na cesti, 1 nezgoda, 1 ponačljiv pes, 1 prekrščenje policijske ure in 8 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretiranih je bilo kar 14 oseb, od teh: 4 bea-ri, 5 vlačugarjev, Stefan P. zaradi suma tatvine, 4 osebe zaradi nedostojnega vedenja in neka ženska zaradi totalne pijanosti in ležanja v snegu v Ključavničarski ulici

u— Pozor na obleko v predsohah. Tati-vo oblek so v tej sezoni agilni kakor že ne zlepa. Na policiji prijavljajo oškodovance zadenev tatvine sleherni dan. So pa ljudje tudi sami krivi, da imajo tatovi tako lahko opravilo. Naiveč oblek je ukradenih iz predsoh, ki so redko zaklenjene. Te dni je začela gospa pogan. komis. Darinka W., stanujoča v Korytkovi ulici, da nekdo stika v predsoh. Nahajala se je v kuhinji in se, meneč, da je kdo domačih, za šum ni zmenila. Nekoliko minut za tem pa je na svoje presenečenje ugotovila, da je neznan tat iz predsohe odnesel 700 Din vredno moško zimsko suknjo, baržunasto žensko čepico in par sivih rokavic. Enako se je pred par dnevi neznan tat obleke vtiho-tapil v predsoho uradnika Ivana Zgonca v Prisojni ulici ter ukradel 700 Din vreden površnik ter svetlo siv moški klobuk.

u— Odpehan voz. Prevozniku Janku Tomcu, ki ima garažo svojih vozov v Jeranovi ulici 5, je te dni odpehan doslej še nezsladen tat iz šupe svetlorjavno pleskan voz (brek) z več sedeži ter dvema svetilkama. Ukradeni voz je vreden nad 6000 Din.

u— Ponesrečen sportnik. Na sankalšču pod Tivoljem je zavladalo, odkar smo dobili sneg, kaj živahno življenje. Po vseh potih Tivolja dopoldne in popoldne pa do mraka prihajajo na sankalšče navdušeni mali in veliki sportniki s sankami pred seboj. Komaj pridejo med množico na Koslerjevem bregu, že se pomešajo med ostale in kakor za stavo gre po bregu nizdol. Včasih nastopijo tudi smučarji, ki se vadijo tu za nastope na boljšem terenu na Gorenjskem. Včeraj popoldne se je vadil tam tudi medicenec Ivan K. iz Šiške, pri tem pa je zdrčel čez neko vzboklino in padel tako nesrečno, da so ga morali odpeljati v splošno bolnico.

u— Pisalni stroj je bil včeraj ukraden iz avtomobila tvrdke The Rex Co. med poslovanjem tvrdkega zastopnika g. Matelčiča. Stroj je znamke »Erika« potovadni težak 5 kg. v črnem etujtu popolnoma nov. s tovarniško št. 104.503. Pisava kurlziva. Izsleditelji dobi lepo nagrado. Tvrdka svari pred nakupom.

Iz Maribora

a— Sreska organizacija SDS v Mariboru bo imela svoj plenarni sestanek skupno z občinskimi svetniki SDS v torek 8. t. m. ob 20. v Narodnem domu. Razpravljalo se bo o kolektivni pogodbi mestnih uslužbenec. Vabljeni vsi somišljeniki. Sestanek bo torej v torek in ne v ponedeljek v hotelu »Pri zamorcuc«, kakor je bilo prvotno objavljeno.

a— Upravni odbor mariborskega Oficirskega doma bo priredil 9. t. m. svečano zabavo v dvorani »Uniona« v čast rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije. Vstop le proti vabilu s kuponi »C«, rezervni oficerji z legitimacijami.

a— Davčne napovedi hišnega davka za člane in nečlane se izvršujejo po strokovnjakih dnevno od 15. do 18. v pisarni Društva hišnih lastnikov v Mariboru, Gregorčičeva 8.

a— Plesni venček bo priredilo Podoficirsko podporno društvo za Slovenijo, podružnica Maribor, 19. t. m. v Narodnem domu pod pokroviteljstvom komandanta mesta brigadnega generala g. Dimitrije Spasića, h kateremu se cenjeno občinstvo najviljudneje vabi.

a— Udrženje rezervnih oficirja I ratnika podobor Maribor. Občni zbor bo 20. t. m. ob 10. »Pri zamorcuc«. Predsednik.

a— Veleznanstvo predavanje o ekspediciji na Mont Everest bo v Mariboru v torek 8. t. m. v veliki dvorani »Uniona«. Predaval bo vodja te ekspedicije angleški kapiten Finch na podlagi preko 200 skopičnih slik. Predprodaja vstopnic v trgovinah g. Fr. Majerja, g. Höfnerja in v pisarni »Putnjaka«.

a— Obrtni pregled v preteklem letu. V preteklem letu sta bili priljubljeni v Mariboru 202 obrti, in sicer 130 prostih, 55 rokodelskih in 17 koncesijoniranih. Izbrisanih pa je bilo 96 obrti in sicer: 71 prostih, 21 rokodelskih in 4 koncesijonirane obrti.

a— Slab začetek. V prvih štirih dneh po novem letu je imel reševalni oddelček mariborskega gasilnega društva 34 intervencij, to je za čas štirih dni naravnost rekordno število.

a— Nesreča zaradi padca. Anton Remic, dijak III. gimnazijskega razreda, si je pri padcu zlomil levo nogo. — V Rušah je pri padcu dobil težke poškodbe na spodnjem delu telesa Anton Vodnšek. — Franc Pečar, privatni uradnik, si je pa pri smučanju nalomil levo nogo. — 7letna Nada Horvato je padla doma pred hišo in si izpahnila levo roko. — Vse ponesrečence so odpeljali v bolnico.

a— Dravsko kopališče. V četrtek popoldne se je sestala od občinskega sveta določena komisija, da pregleda načrte za novo kopališče na Felberjevem otoku in da razdeli nagrade za najboljše načrte. Vpisanih je bilo 12 načrtov, ki jih bo komisija ocenila, nato pa javno razstavila.

Iz Celja

a— Upokojevec. Upokojen je višji pisar, oficijal gosp. Franc Weitz — ne pisarniški oficijal, kakor smo pomotoma poročali.

a— Predavanje o novem davčnem zakonu. Sreski gremij trgovcev v Celju vabi vse člane na predavanje o novem davčnem zakonu, ki se vrši v torek, dne 8. januarja t. l. ob 9. dopoldne v restavracijskih prostorih »Celjskega doma«.

a— Smrtna kosa Dne 4. t. m. je umrl v celjski javni bolnici 7letni posestnik Jurij Gorišek iz Griž pri Zalcu. Pokojnik je bil oče dr. Ernesta Goriška, uradnika Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Isti dan je umrla v bolnici 6letna Alma Jeclova, hči malega posesta iz Sladke gore.

a— Sreski gremij trgovcev sporoča svojim članom, da je bila njegova prošnja, naj bi smeli trgovci v nedeljo, 6. t. m. obratovati kakor običajne nedelje, od velikega župana zavrnjena. Delo v trgovinah mora zaradi tega počivati ves dan.

PRAVI UŽITEK

so pražene kave (fino aromatične mešanice) trdke

ANTON FAZARINC — CELJE.

a— Mestno gledališče. V sredo 9. t. m. gostujejo Mariborčani v izvrstni komediji »Dover — Calais«, ki se odigrava na ladji. Zaradi česar prinese krasno novo izdelane dekoracije iz Maribora.

a— Triglavski ples v Celju 12. t. m.

a— Udeleževanje Gasilnega društva v Celju. V preteklem letu je bilo celjsko Gasilno društvo alarmirano 14 krat, in sicer v 12 primerih zaradi požarov in dvakrat pri reševanju utopljenec. Večjih požarov ni bilo. Gasilci so pogasili v mestu 6 manjših požarov, med temi so bili trije primeri vnetja saj.

Lovci!

Cyanik v kapsulah je najučinkovitejši strup proti lisicam! Zahtevajte ga v drogerijah in lekarnah. — Glavna zaloga v drogeriji »SANITAS«, Celje 15.849-a

a— Stara pesem ostarelih ubožcev. Polica je predvčerajšnjim aretirala zopet dva onemogla siromaka, 80letnega poklicnega berača Jakoba Riffa, pristojnega v občino Sv. Krištof nad Laškim, in 69letno beračico Joželo Kranjčevico iz St. Jurja ob južni železnici. Kranjčeva je poleg svoje beda še polslepa. Gotove občine bi se pač morale pobriti za svoje reveže, da ne bi pri pregledu po mestih in redno vsak teden prežebeli v mrzlih policijskih zaporih.

a— Samomer mizarškega pomočnika. V delavnici mizarškega mojstra Petka v Gosposki ulici 9 so večeraj zjutraj nekaj pred osmo uro našli obešenega brezposelnega mizarškega pomočnika, 47letnega Konrada Baumgartnerja, rojenega pri Sv. Lovrencu pod Prežmom, pristojnega pa v občino Sv. Jurij ob južni železnici. Baumgartner, ki

je bil že dalje časa brez posla, je bil močno vdan alkoholu in je tudi v vijenem stanju napravil svoj tragičen konec. Mojster Petek mu je iz usmiljenja dovolil prenočevanje v svoji delavnici, kjer je Baumgartner potem končal svoje življenje.

Iz Kranja

a— Sestanek hišnih posestnikov. V svrhu pojasnila novega davčnega zakona in zlasti zaradi pravilne napovedi zgradarine bo priredilo tukajšnje Društvo hišnih posestnikov v sredo 9. t. m. ob 20. v restavraciji Narodni dom večji sestanek, na katerem bo poročal g. Frelih iz Ljubljane. Na ta sestanek opozarjamo vse hišne posestnike.

Iz Litije

a— Poziv smučarjem in prijateljem zimskega športa. Ker se zadnje čase članstvo litijskega SPD žvahnje zanima za zimski šport, namerava podružnica ustanoviti poseben smučarski odsek. SPD Litija vabi vse one, ki že imajo smuč, in one, ki si jih nameravajo kupiti, da se prijavijo tajništvu SPD, ki bo potem sklicalo vse zainteresirane na ustanovni sestanek. Zagotovljen je že trener, ki nas bo poučeval o skrivnostih »bele umetnosti«.

a— Konce krtin in ribičev. Oblede na deževje, da že dalje časa ni nikakih novih primerov krtin in ribičev in tamkajšnji okolici, je zdravstveno obkrožje ukinilo prepoved potovanja na ribiški soli. Reden pouk se bo pričel jutri v ponedeljek.

a— Vlom na Vačah. V okolici Vač se je potikal pred dnevi neki sumljiv »vandrovec«, ki je prošil po hišah za živeč. V neki hiši so mu dali tudi prenočišče, za katero pa se je izkazal možak prav nevalježen. Ponoči se je neopazno splazil v hišo, kjer je pobral nekaj obleke in zmaknil hranilno knjižico. Dolgočasni prenočevalec je izginil brez sledu. Zjaj ga zasledujejo oblasti.

a— Volk v okolici Dol. Dvornji v dolinskih gozdovih so slišali pred dnevi, ko je zapadel svez smeg, nekdo čudno lajale, ki pa ni bilo nič sli. No pasjemu lačju Dvornji domnevali, da se je priklatil v njihovo okolico volk. Na nalu-bega gosta so opozorili domače lovce, ki so odšli iskat sled. Res so našli v snegu stopinje, ki so popolnoma slične odtiskom volčjih taci, volka samega pa še niso izsledili.

Pomenki z laško lepoto

Iz popotnih zapiskov

Ljubljana, v januarju. Tja čez ne hodim, da ne vidim muk naših bratov, ampak pomenil sem se z njo v nekem brzovilaku. Kdaj, kje in kako je bilo, ne bom razlagal, da je navsezadnje ne iztaknejo in ne pošljejo na kak malaričen otok...

Tedaj, našla sva se v brzovilaku. Bil je mrzel in deževen dan, da ni bilo vredno gledati skozi okno na pusto pokrajino, ki je tonila v lužah. V oddelku sva bila sama. Ona v kotu pri oknu, jaz pri vratih nasproti. Lepo glavico je stresala od časa do časa ter si tako uravnavala goste črne kodre. Po postavi graciozna, po obleki elegantna, po obeh vrazja deklica. Zjaj ona mene, zdaj jaz njo, tako sva se gledala precej časa. Slednjič ji je bilo tega dovolj in vprašala je, koliko je ura. Razume se, da sem ji brž odgovoril, in tako sva počasi začela. Ona je bila pri svojih sorodnikih tam nekje — sedaj se vrača. Naša, sicer čisti dan deževna in pusta pokrajina ji je bila všeč, zlasti so ji ugajali gozdovi. Od gozdov sva prehajala na življenje, cene in tudi na politiko. Slučajno sem imel v torbici časopis, kjer je bil naslikan »duce«. Oj, kako je pogledal!

»No, kaj pravijo vaši listi o njem?« je vprašala.

»Duce govori o bodočnosti,« ji povem in prestavim na nemški njegove besede. Ni ji šlo v glavo, da ne zabavljamo čezenj. Jaz sem ga hvalil na vse pretege, da ji je bilo preveč tega.

»Kaj pa, če pride do vojne?«, me vpraša kar iznenada.

»Ne verujem,« sem dejal, »danes ni časa za vojevanje. Če pa bomo napadeni, se bomo pač branili še vse drugače kakor do leta 1918. na Soči.«

Ugriznila se je v ustnico. Zanimila se je za Sokole in vprašala, če se nosijo rdeče srajce. Potem je vprašala po Orjuni, ki je »takšna« kakor fašizem. Obžaloval sem, da ji ne morem pokazati takšnega »strahu« od blizu. Dalje se je zanimala, kako izgledajo naši vojaki, ker nikogar ne vidi? Dejal sem, da ni potrebe za nas, da bi postavljali na vsako postajo vojake kakor pri njih in pošiljali cele kolone za nadlegovanje potnikov po vlakih. Videlo se je, da ji to celo doma preseda in začela je tožiti, koliko stane pri njih dvojna armada, kraljeva in ducejeva, kako težko so razne takse in kako težki časi se jim obetajo.

»Tudi pri nas se mora nekaj izpremeniti, sicer ne bode mogoče več živeti,« je rekla slednjič. »Kamevali, ki so bili stari nava, da laških tem, so odpravljani in to iz varnostnih ozirov... Naš pridni duce je napravil to in ono dobro, ampak tudi dovolj gorja,« je rekla slednjič.

Naši uradni ljudje so ji včas, ker so vlnjani in snaga se ji zdi večja kakor doma.

Ko sva dobila sopotnike v oddelku, je utihnila. Prišla je moja postaja. Prav lepo sva se poslovila. Mene je čakal voznik. Preden se je vlak premaknil, je hitro odprla okno in mi pomahala še v zadnji poždrav.

Potujočim agentom in trgovskim potnikom

Davčna administracija v Ljubljani razglasa:

Potujoči agenti, trgovski potniki, ki niso izključno v službenem razmerju, so zavezani k plačevanju davka na dohodek od podjetij, obratov in poklicev po čl. 42, 2. skupina, točka I zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928 in pravilnika k temu zakonu. Neizpolnjenost ob čistem dohodku plačujejo navedeni davci pred začetkom poklica v letnem iznosu 1000 Din (čl. 52 in 59 omenjenega zakona o neposrednih davkih).

Davek se plača pred začetkom izvrševanja poklica v prvi polovici leta v celotni letni iznosu po 1000 Din, če se pa poklic izvrševati v drugi polovici leta, pa v (polovičnem) znesku 500 Din, člen 148 pravilnika za izvrševanje zakona o neposrednih davkih. Če se potujoči agent in trgovski potnik ne more izkazati s potrdilom o plačnem davku, mora poleg rednega davka plačati kot kazen še enkratni iznos rednega davka. Potujočim agentom in trgovskim potnikom služi kot dokaz o plačnem davku list (karta), katerega dobi pri davčni upravi za nabavno ceno (člen 157 omenjenega zakona o neposrednih davkih).

Potujoči agenti, trgovski potniki, ki pridejo iz inozemstva radi nakupa, prodaje in sklepanja trgovskih poslov v obče v tužemstvo, plačajo ta davek na obmejni carinarnici ob dohodu v našo državo, kakor je to predvideno v členu 148, točka II. 5. pravilnika za izvrševanje zakona o neposrednih davkih. Vsi potujoči agenti in trgovski potniki, ki niso izključno v službenem razmerju, se pozivljajo, da izpolnijo svojo davčno dolžnost in plačajo ta davek takoj, da se izognejo kazenskim posledicam, predvidenim v členu 139 omenjenega zakona o neposrednih davkih.

Lak za nohte

na dkg samo v drogeriji A. Kanc sino-va, Ljubljana, Židovska ulica. 15574

PREMOK DRVA KOKS-ILIRIJA

Vilharjeva cesta, za glav. kol. Kralja Petra trg 3. Miklošičeva cesta 4. Tel 2820

Čemu?

Čemu čistiti gospodinjske parkete? — Ali zato, da moža že pred vrati napada, kako mora stopati po cunjah, da se ne bo poznala peta po tleh?

Čemu imajo cvetlice na oknih? — Da radi njih ne moremo odpirati oken?

Čemu so preproge po tleh? — Mar li zato, da se radi njih ne upamo stopiti v sobo?

Čemu so knjige lepo vezane? — Da paradirajo v zaklenjeni omari ali na visoki polici?

Čemu imamo blazine na divanu? — Ali zato, da se radi njih lepote nihče ne upa sedeti na divan?

Čemu so naslonjači in zole lepo tapciran? — Da jih skrivamo in pokrivamo z neokusnimi prevlekami?

Čemu imamo jedilnico? — Da jemo v kuhinji?

Čemu ima mož otroke? — Da beži pred njimi v gostilno, ker mu uničujejo živce?

Čemu ima žena otroke? — Da daje zasluzka do jilji, guvernantki in šivilji?

Čemu vse to in še drugo, čemu?

Po »Ženskem svetcu«.

Naši onstran granic

a— Odlikovan. Mons. Faidutti bivši goriški deželni glavar, rodom beneški Slovenec, je nameščen sedaj v papeški diplomatski službi v litvanski državi. Te dni ga je odlikovala litvanska vlada z najvišjim redom »Gerdiminas«. Goriški prost je Faidutti še vedno.

a— Družnam s številno deco so izplačali za praznike podpore po 150 do 500 lir. Mussolini je ukazal razdeliti med take družine v Italiji 2.883.000 lir. V Primorju so dobile po vseh pokrajinah nekatere družine omenjeno podporo. Razdeljevanje se je izvršilo pač tako, kakor so odredili fašistični tajniki in kjer je več fašističnih privržencev je padlo več lir. Tako je Božidar Kompare v Duvovlah priskrbel podpore kar 22 družinam.

a— Tri plavalca in dve tuniki. Ki sta pripadali stolni cerkvi v Gorici, je kupil neki Baccini v Milanu od dveh starijarijev v Benetkah in Padovi. Vrhovna intendantca za starijske vrednote je prišla temu na sled in ugotovila, kakor arhivno poročila, da so bili dragoceni predmeti s strani urave stolne cerkve prodani »samovoljno«. Oblast uvede postopne postopke.

a— Nesreča na lovu. Nad Desklami sta bila na lovu znani posestnik Edmund Komjedic in njegov 22letni sin, ki se tudi zove Edmund. Strmo je tam gori in trd led. Sinu Edmundu je spodrsnilo na ledu in padel je v bližnjo globlino. Puška se mu je pri padcu sprožila in Edmund je obložen težko ranjen v trebuh. Oče mu je pomagal, kolikor je bilo mogoče, potem je hitel v dolino po ljudi, da so spravili nesrečnega mladenčca na dom. Nato so ga odpeljali v sanatorij sv. Justa v Gorici, kjer so zdravniški izvršili potrebno operacijo. Ranjenovo stanje je težko.

a— Skrajno lahkoverni so naši kmečki ljudje po večini. V Trstu prežijo na nje razni sleparji, katerim se skoro vedno posreči, da jih obrabijo za težko prisluženo laro. Martin Banko in Ivan Stefanič, dva Istrana, sta prišla v Trst, da se izselita v Ameriko. Na ulici se jima je pridružil neznanec, ki ju je spravil v kavarno in jima obetal, da jima bo pomagal, če zadeneta na kake težkoče. Izvabil je iz Banka in Stefaniča par sto lir, potem pa se je naglo odpravil.

a— Ce Vam lasje izpadajo, ali če so polni prhljaja Vam bo zdravnik priporočil »GAMMA«.

Neki gospod je bil naročil svojo sliko na veselje svoji materi, ki si je želela tega spominka. Slikar je prinesel platno k stari in naznanil:

»Tu je portret vašega sinu.«

»To je zares on!« vzklizne ženica.

In medtem, ko z naraščajočo mimi podobno, se umetnik spričo tolikega uspeha ojumači in plaho pove:

»Plačal ga ni.«

»Toje zares on! ponovi še enkrat mamica.«

Vsak začetek je težak. Tesno združeni, s pogledi obrnjenimi v tla, si stopajo pari na gladkem parketu na prste: enkrat sem, enkrat tja... Resko vlevanje plesnega mojstra jih loči narazen.

Gospodje se zavedajo resnosti položaja in kritike. Čimbolj si prizadevajo, da bi imponirali, tembolj so komične njihove figure. Predvsem ne vedo, kaj naj bi počeli z rokami.

Kupujte! Čitajte! 'Princesko Zvezdano'

Skrivnosten jezuitski zaklad v Boliviji

Nad tri milijarde dinarjev v zemlji

Ze desetletja se govori in piše o jezuitskem zakladu v Braziliji, ki so ga jezuiti zakopali v Boliviji, ko so bili izgnani leta 1778. Kakor so izpovedali poznavalci razmer, je bil zaklad ogromen in je predstavljal vrednost 300 milijonov avstrijskih frankov, v našem denarju nad tri milijarde Din. Ta veličanska vrednost je že od nekdaj privlačevala ljudi, da bi poiskali in skušali najti in odkopati jezuitski zaklad. Slednjič se je v Londonu ustanovila družba »Sacambaya Exploration Cy« pod vodstvom rurskega inženjerja dr. Edgarja Sandersa in je odrinila v Bolivijo ter je začela iskati zaklad. Kakšne doživljaje je imel dr. Sanders, o tem priča njegovo poročilo v angleških listih, ki se je inženjer samemu videlo tako čudno, da ga je objavil pod prisego.

Ko se je bližala vojna nevarnost med Bolivijo in Paragvajem, je Sanders ustavil delo in je svoje sotrudnike pri ekspediciji poslal domov na Anglesko. Tudi sam se je bil pripravljen na odhod, kar dobi nekega dne povabilo od prefektura v La Pazu, da se mora javiti pri policijskem ravnatelju, ker je obdolžen, da je vtihtatil v Bolivijo sto petdeset pušk, dvajsetstiri mitraljeze, sto funtov strupenih plinov in več ton municije. Vse to da je storil zategadelj, da bi zrušil vlado prezidenta Silesa.

Dr. Sanders je na policijski pojasnil, kako stoji zadeva. Povedal je, da je pripeljal s seboj v Bolivijo dvajset pušk, dvajset Brownigovih pištol, dve strojnici in nekaj streljiva — ampak samo zato, da se bo s tem lahko branilo delavstvo, ki ga zaposluje njegovo podjetje. Vse te predmete je carina preiskala in dovolila njih uvoz v Bolivijo. Policijski ravnatelj je to takoj utajil; vrgel je Sandersu v obraz, da laže. Policija je zapretila Sandersu z ječo, za enkrat pa mu je dovolila, da se je vrnil v hotel, a pred njegovo sobo je postavila stražo.

Kmalu nato je obdolženec zvedel, da je postal žrtev ovadahu v osebi nekega Juana Godefroya, prijatelja bolivijskega predsednika senata Ramona Paza. Ta je stvar nemudoma sporočil naprej predsedniku države Silesu, ki je takoj volel, naj se dogodek temeljito preišče.

Nekako dva meseca pred tem pa se je zgodilo tole: Godefroy je prišel v Sacambayo, poiskal Sandersa in mu sporočil naročilo predsednika senata Ramona Paza, ki baje zahteva zase primeren »dar«, če hoče, da se vlada ne bo vmeševala v stvar, ampak ga bo ščitila. »Dar« pa naj bi znal »najmanj« pet tisoč bolivijskih, t. j. stotisoč Din. Sanders je odsvolil Godefroya precej neprijazno; povedal mu je, da ne da nikomur nič in je poslal vse ljudi, ki mu jih je Godefroy navajal, k vragu. Nato je ostal Godefroy v Sacambayu in hotel dobiti vse mogoče informacije o angleški ekspediciji.

Dr. Sanders je kmalu čutil, koliko je ura in se je zatekel po pomoč k angleškemu konzulu v Boliviji. Ta mu je dal priporočilo za bolivijskega zunanjega ministra Palciosa, ki je obljubil, da se bo zavezal za resnico in pravico. Se preden pa so oblasti ganile z mezinem, je policijska zaplenila Sandersu puške, municijo in drugo. Sam policijski funkcionar je ukradel Sandersu motocikel, dva tovorna avtomobila pa je inženjer komaj rešil. Prišla je nova intervencija, ki ni zopet nič zalegla. Siles je ostal trdnostno pri svojem stališču. Ramon Paz je imel tolik vpliv na njega, da niso vsi zagovori izdali nič. Zjaj so tudi njegove zahteve po denarni nagradi poskočile. Zahteval je preko svojih agentov od Sandersa ne več 5000, ampak 10.000 bolivijskih, t. j. celih 200 tisoč Din. Slednjič je Sanders izjavil, da ne zmore tolike vsote. Ramon Paz mu je sporočil, da naj plača nemudoma vsaj 5000 bolivijskih, kar se je zgodilo, in sicer ne v obliki menice, ampak v gotovini.

Sanders se je potem javil na pristojnem mestu, a ni mogel doseči nič. Ramon Paz mu je sporočil, da ne more storiti ničesar. Angležu se je to tako zamerilo, da je Paza opozval. Dobro uro po njunem razhodu je bil že v rokah policije. Prijeli so ga na ukaz samega državnega poglavarja Silesa. Sandersov odvetnik se je na vse pretege prizadeval, da bi osvobodil klijenta. Prišel je v stik z nekim uglednim bolivijskim parlamentarcem in mu je obljubil tisoč bolivijskih nagrade, če spravi inženjerja na prosto. Poslanec je prošil za razgovor pri Silesu in je res izposloval osvoboditev jetnika. Denar pa je prejel šele potem, ko je bil dr. Sanders že na varnem.

Takšna je torej ta zadeva z jezuitskim zakladom v Boliviji. Sanders je poročilo o svojih doživljajih publiciral v angleških listih. Ni dvoma, da bo angleška vlada, tako javno opozorjena na stvar, podvela primerne korake v Boliviji. Z jezuitskim zakladom pa ni zaenkrat zopet nič.

Enkrat sem, enkrat tja...

Shimmy: ena — dve, ena — dve, obrat, ena — dve, ena — dve, tem — po ena — dve ena — dve. In če bobna k temu veliki boben in drobja mali in če zavija saksofon in joče flauta in so hrbiti goli in noge zastrte — potem je videti, ko da se je uveljavil mnogo kritizirani, a obenem hvaljeni tempo časa tudi v plesni dvorani. Toda to je le navidezno. Že pri tangu je očito: tako počasi niso plesali že 200 let. Valček je napram njemu divje norenje. Komaj da se kdo izmed starih gospodov odloči zanj. Za tango pa so zelo navdušeni in takisto tudi stare dame.

Seve se je tudi v plesni dvorani, predvsem zaradi ženske mode, marsikaj spreminilo. Vsa dinamika zakrivanja in odkrivanja je postala drugačna. Tempo časa se je ustavil pred plesno dvorano, ne pa arhitektura časa: gladko zidovje brez okrasov, oglov in stolpičev je tu gladka obleka brez ovratnika, čipk in manšet. In ples sam: valček — vrtinec, ki vas nepremagljivo vabi, da planetne vanj in utonete v njem; moderni ples — poln kompromisov, enkrat sem, enkrat tja...

Plesna ura

Vsak začetek je težak. Tesno združeni, s pogledi obrnjenimi v tla, si stopajo pari na gladkem parketu na prste: enkrat sem, enkrat tja... Resko vlevanje plesnega mojstra jih loči narazen.

Gospodje se zavedajo resnosti položaja in kritike. Čimbolj si prizadevajo, da bi imponirali, tembolj so komične njihove figure. Predvsem ne vedo, kaj naj bi počeli z rokami.

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Enkrat sem, enkrat tja...

Dame so pri istem številu plesnih ur mnogo bolj samozavestne nego gospodje, ki se jim pozna, da se puste prav radi vrteti po »večno ženskem«.

Dame volijo Med odmorom. Dame stojijo pred zrcali, otipkujejo si obraz, popravljajo lase, izravnajo obleko in brišejo madeže s čevljev.

Gospodje so precej nemirni. Nervoznost se jim pozna na kavi, ki se tresajo, po hitrem kajenju cigaret, po pogledih, s katerimi motre dvorano in s katerimi se razburjeno vračajo h kravatni. Trenutek je, ko volijo po odmoru dame.

Dame, ki so si medtem uredile toaleto, promenerajo po dvorani mimo gospodov. Tudi njihovo šepetanje je razburjeno. Posamezne skupine se začno organizirati in deliti gospode med seboj.

Ko se razburjenje nekoliko poleže, gre pianist k klavirju, a plesni učitelj na sredo dvorane. »Dame volijo!« je čarodajska beseda, ki povzroči sprva kaos. Čeprav spodom ni treba vstati, zapuste svoje prostore. Večkrat bi prišla prava k pravemu, če je ne bi prehitela tekmovalka. V takih trenutkih se lahko uverite, da je ženitev več ali manj vprašanje naključja.

Slednjič se kaos uravna v plesne pare. Godba zaigra valček. Pri materah in tetah, ki sede, sedaj lahko opazite, da niso zato tu, da bi čuvale svoje 15letne ali 16letne hčere in nečakinje, ki so čez dan zaposlene v uradih, temveč, da so se prišle prepičati, če plesajo in če ne plačujejo za stonj plesnih ur....

Zbudi se Evropa!

Rosita Forbesova.

Ko sem bila zadnik v Ameriki, sem štala lepake v cestni železnici z napisi: »Zabavajte

Razdelitev 30 nagrad med 8324 malih reševalcev božične naloge

8324 malih prijateljev in prijateljic »Jutra« nam je poslalo rešitve naše božične mladinske naloge; 745 rešitev so nam poslali samo »Jutrovčki« izven Slovenije. V petek zvečer smo iz tega ogromnega števila izžrebali 22 imen, katerim je sreča naklonila po eno izmed razpisanih nagrad. Ker je žreb poslal samo eno nagrado izven Slovenije, čeprav je tudi iz drugih krajev prišlo tako ogromno število rešitev, smo povišali število nagrad na trideset in naknadno izžrebali še 8 imen izmed onih 745, ki so nam poslali rešitve iz raznih daljnjih krajev.

Kako se je vse to vršilo, je dal svojim ljubljencem naš Stric Matic spodaj vse podrobno napisati. Darila pa je žreb razdelil tako-le:

I. darilo:

velik gramofon s ploščami:

1. Ivan KRUSIČ, Jesenice.

II. darilo:

pet najlepših mladinskih knjig iz zaloge »Tiskovne zadruga«

2. Marija LIPOVŽ, Smederevska Palanka, Srbija.

III. darilo:

deset malih gramofončkov s ploščami:

3. Malči MLINAR, Motnik pri Kamniku.
4. Anton SPAN, Hrastnik, Dom upokojenih rudarjev.
5. Ivana HORVAT, Moškanjci 90.
6. Albin ZUPANČIČ, Kranj, pri Val. Šturmu.
7. Adalbert HORJAK, Rečica pri Laškem.
8. Brigita MIKLAČIČ, Sv. Križ pri Litiji.
9. Slavi ZUPANČIČ, Trbovlje 1, Loke 351.
10. Vladko BFKŠ, Ljubljana, Svabičeva ulica 15.
11. Justin KRISTAN, Vače pri Litiji.
12. Marija VEBER, Studenci pri Mariboru, Kralja Petra cesta 25.

IV. darilo:

po ena lepa mladinska knjiga iz zaloge »Tiskovne zadruga« v Ljubljani:

13. Vida ŠPACAPANOVA, Podlomek, p. Železniki.
14. Neža MALI, Gorice.
15. Anton JERANKO, Koronice 28.
16. Brigita JORDAN, Vevče 58, pri Ljubljani.
17. Drago BRADAC, Celje, Mariborska cesta 1.
18. Mirko WERHOLC, Medija-Lzlake.
19. Marica HRIBERNIK, Grad Ravne, p. Guštanj.
20. Pavel HAFNER, Škofja Loka 126.
21. Milka MRVILJE, Podpeč 2, p. Preserje.
22. Avgusta LAZNIK, Guštanj, Personal 112.

Naknadno izžrebani »Jutrovčki« izven Slovenije:

23. Valentin PODGORŠEK, Vendinerville, Pas de Calais.
24. Ivan PELECH, Sokal, republika Poljska.
25. Majda NEJPSOVA, Roudnice n/L. ČSR.
26. Hardi TROL, Bregenz, Vila Taxis, Avstrija.
27. Herman SUCHY, Niš, Hreljina ulica 34.
28. Ante ŽUN, Sušak, Kvaternikova ulica 30.
29. Vukosava KUMAR, Zagreb, Kumišičeva ulica 10.
30. Dušan SINČIČ, Kastav 5.

Ljubljana, 5. januarja.

Tole bom povedal odkrito, lahko bi dejal, od srca in v imenu vse redakcije: nikdar si človek, zbit od vsakdanjega dela in vprežen v ne prestane prijetljive širom sveta ne razvedri duše v toliki meri, kakor ob tistih fletnih prigodah, ko pride na vrsto žrebanje nagrad za mladinske naloge »Jutra«. Tu, ob kopici pisem, ki so jih izpolnile, zalepile in »Jutru« prinesle ali poslate stotine otroških rok, te pri vsem zadovoljstvu, da ima »Jutro« tudi med mladino toliko zvestih prijateljčkov, prevzema čut posebne vestnosti, da ne bi za božjo voljo nikomur storil krivice in ga prikrajšal za ono, kar mu prisodi že itak izbirčni žreb. Ko otroškega veselja in nestrpnosti je v takih zadevah, zato so žrebanja nagrad za mlade prijatelje »Jutra« z vso svojo običajno — ciničnik bi lahko dejal: naivno — vsekar pa vedno tudi šaljivo primesjo radostno pričakovan dogodek v redakciji.

To gre takole:

Rešitve dežujejo ...

»Jutro« razpiše mladinsko nalogo — holaj, že isti dan začno deževati rešitve. Med mnogimi mladimi uganj karj vlada namreč dobra vera, da bo tisti dobil najlepšo nagrado, ki bo prvi spravil svojo rešitev na mizo »Jutrovega« strica. (Prosim: baš pri tem tekmovanju za gramofon se je zgodilo, da nam je neka punčka s štajerske periferije, ki jo prejemu božične številke »Jutra« sporočila brzojavno: »Uganke rešena — ne pozabite namet!«)

Ljubljanska mladina prihaja v re-

dakcijo z rešitvami kakor odrasli k velikonočni spovedi. Kratkohlačniki in drobne punčke v spremstvu staršev. Odrastli, recimo študentje do šestih šol in dekleta, ki bodo prihodnjo pomlad že gospodične, pa nekam sramežljivo vtikajo svoje velike, kaligrafično naslovljene kuverte kar v veliko pošto skrinjico na vratih.

Le kak podjeten vajenček jo vselega obraza po končanem delu primaha naravnost v redakcijo in v rokah suče kapo in pismo:

— Tistega strica bi rad, ki ima uganke čez, kakor pišete! ...

— Kar sem, kar sem s pismom!

— Ja ... pa ne boste založni? Vest, zmero, rešuje, pa skoz padem. Za gramofon me pa nikar ne zafurajte!

Lej ga pobiča! M da bi ga zafurati, kakor pravi! In pismo da bi založili! O tem lahko potoži ta ali oni prigodni dopisnik, ki nas vsake kvatre gnjavi z dolgovoznim opisovanjem ljudskih veselje, pisem mladine pa nikar in nikakor ne »zalagamo«, marveč jih yestno preštudira-

mo in nič ne izbiramo, pa naj jih piše gosposka punca ali podjeten vajenček ali kmečki dečko.

— Lepo zahvalim! je dejal pobič za ta odkritosrčni pouk, se še enkrat priporočil za ta šmentani gramofon in odšel veselega obraza kakor je bil prišel.

Mali rodoljubčki z dežele in iz tujine.

Poleg malih Ljubljancev pritisejo s svojimi rešitvami koj naslednje dni Mariborčani in Celjani, ki oddajajo svoje rešitve pri tamošnjih podružnicah »Jutra« in te nam jih sleherno popoldne pošljeta v Ljubljano ekspresno, v rejnih zavojih.

Istočasno prihajajo zapored tudi iz raznih krajev Slovenije številne rešitve iz vsakega kottička mile ožje domovine, v prav lepem številu, pa tudi iz ostalih pokrajin države in iz tujine, kjerkoli bivajo slovenske družine, ki imajo kajpak otročičke in vsi čitajo seveda »Jutro«. Umrl bi sicer od domotožja!

Tile »Jutrovčki« — stric Matic, mar ni res? — so nam najbolj pri srcu. Glejte: v Bosni, Dalmaciji, Južni Srbiji, Črni gori, pa dalje na Bolgarskem in tam gori v Nemčiji, Franciji in Belgiji žive naši ljudje in si služijo kruh, ki jim ga domovina ni mogla dati. Oče je uradnik ali orožnik, rudar ali delavec, otroci čujejo domačo besedo samo v družini in si želijo lepih slovenskih knjig. Na Vodnikovo družbo se je oče že naročil, tudi »Jutro« zvesto prihaja v hišo, — kaj če bi v tujino priromal še gramofon s slovenskimi ploščami?

Na to veselje smo mislili, ko smo prebirali pisma naših otročičkov izven ožje domovine. V kolikor jim nismo mogli ustreči, je tega kriv preklicani žreb. Ali eno pa je gotovo; pisma vseh slovenskih otročičkov, ki se nahajajo izven ožje domovine, shranjujemo v posebnem predalu. Prišel bo čas, ko bo »Jutro« z istim zaupanjem kakor nam ga izkazujejo ti malčki, storilo svojo dolžnost in se njih vseh spomnilo s primernim darilcem.

Okrog gramofona.

Naj takoj poudarimo: tako ogromnega števila rešitev kakor za božično pot v Betlehem, doslej še nikoli nismo prejeli. Res da naloga ni bila težavna in jo je vsaka brihtnejša glavica lahko rešila na ta način, da je namesto od vhoda skozi zapreke raje od jaslje nazaj romala po edini poti in jo debelo začrtala z rdečim svinčnikom. Nikaka modrost! Saj pa tudi nismo hoteli mladini ob božičnih dobrotah kvariti dobrega teka z zmešanimi kolobocijami, marveč je bil naš namen samo ta, da z mičnimi darili oslajšamo božično razpoloženje slovenske mladine.

Da nam je to uspelo v izredni meri, svedoči

8324 rešitev

ki smo jih prejeli v šestih dneh, kolikor je samo trajal rok reševanja. Razstavili smo pisma prve dni v izloženem oknu inseratnega oddelka v Prešernovi ulici, kjer je kmalu začela popuščati šipa Mladina in odrasli, vse se je ta drejnalo, dokler nismo prepeljali te velike pošte v upravo »Jutra« v Narodni tiskarni, kjer se je pričelo z odpiranjem, štetjem in pregledovanjem.

Stric Matic, ki ima uganke in nagrade čez — o njem smo že povedali v novoletnem »Jutru«, kako je

Žrebanje drž. razred. loterije I. razred se bo vršilo dne 15. januarja

in ne, kakor je bilo pomotoma javljeno, dne 7. januarja

Zunanji naročniki, kakor tudi tukajšnji interesi imajo torej še priliko, si nakupiti teh srečonosnih papirjev. Naše srečke se dobijo:

v Ljubljani:

oglasni oddelek »Jutra«
Prešernova ulica 4

in ekspozitura »Jutra«
v Šiški.

v Mariboru:

podružnica »Jutra«
Aleksandrova c. 13

v Celju:

podružnica »Jutra«
Kocenova ul. 2

bil ves ganjen ob pogledu na veliko grmado rešitev.

— Ti revčki ti! je tarna! — Takšno veselje zaradi knjig in gramofona!

Poglej pa, kakor smo povedali, je stopil k telefonu in koj naročil pri Razbergerju

še deset malih gramofonov

da bo številu rešitev primerno tudi število srečnih dobitnikov. Sam je še pomagal razporejati pisma po abecedi in krajih in je končno odločil, da se bo žrebanje vršilo v petek zvečer.

Imel pa sem ravno v petek dopoldne nekaj opravka na glavnem kolodvoru, že res, neko nesrečno mlado dekle se je bilo vrglo naravnost pod lokomotivo, pa so mi dejali naj pojdem pogledat siroto, ki je po vsej sreči ostala živa. Nazaj grede se zglašim pri gospodu Rasbergerju, ki ima zdaj v palači Pokojninskega zavoda na Miklošičevi cesti kar sijajno bogato zalogo gramofonov. Tu notri morajo biti veseli ljudje, nemara pomisli vsak tujec, ki stopa mimo. Ves dan prepevajo gramofoni svoje imenitne pesmi in drsajo poskočne komade, da bi se človek kar na tlaku zasukal.

— Dober dan, gospod Rasberger! pravim. — Izvrsten gramofon ste poklonili »Jutrovim« malčkom.

— Menim da, se postavi prijazni gospod Rasberger. — Saj pa tudi mali gramofončki ne bodo kar za šaro. Prav dobro svirajo in kdor jih zna dobro čuvati, mu služijo dolgo in korajžno kakor vsak velik gramofon.

— Pa se ne bo mladina prevzela in zanemarjala šolskih nalog, če bo imela preveč opravka z gramofonom? vprašam brižno.

— Nič bat! me preseka gospod Rasberger. — Pesem in glasba blaži srce. To je najlepše razvedrilo tudi za mladino. Gramofon, naj bo že velik ali majhen, ne bo smel dandanes manjkati v nobeni hiši. Posebno ne tam, kjer se ljudje križem gledajo in sitnost prodajajo. Še po gostilnah ni več pretepov, kjer imajo dober gramofon. Kdor rad prepeva, ne misli zlo, se je reklo včas. Dandanes bi lahko dodali: Kdor gramofon navija, ne uganja nerodnosti. Še sodišča in porote bodo počasi imele manj opravka, ko se bo gramofon po Sloveniji tako udomačil, kakor po vsej Evropi in Ameriki.

Ali ste čuli, kako vam jo modro zavije ljubeznivi ta gospod Rasberger! Toda, kar je res, je res: njegovi tvrdki že ni več treba delati mnogo reklame, ker so njegovi prvovrstni gramofoni, plošče in vse ostalo splošnega slovesa. Izvolite se sami zglašiti tamkaj! Če ne boste nič kupili, se vsaj za poskušnjo navzajte vsakovrstne muzike gramofonov. Bogue, izbira je taka, da so eni veliki kakor levi, najmanjši pa srčkani kakor golobčki.

Žrebanje

V petek zvečer je tedaj prišlo do tistega radostnega dogodka, ki sem ga omenil v uvodu. V »komisijo« gre vsakdo rad, ne da bi zardel, še manj da bi zahteval dnevnice, kakor je ponekod navada. Ostala gospoda iz uredništva in uprave, ki ni v komisiji, pa enako rada prostovoljno in požrtvovalno kibicira, kakor se prisluskovanju in prikukovanju pravi med izobraženimi ljudmi.

Stric Matic, ki ima uganke in nagrade čez, vodi seveda prvo in glavno besedo. Oh, saj vam jaz ne bi vsega tega tako nadrobno opisoval, ampak tokratno žrebanje je bilo res posebne sorte in mladina, ki se je z rešitvami tako ogrevala za gramofon, ima vsekakor tudi pravico, da čuje, kako se je vsa ta stvar vršila in se vsaj tako potolaži, če je sreča bila naklonjena le redkim izbrancem.

Tako velike grmade rešitev, kakor smo jih tokrat prejeli, kar ni bi-

lo mogoče spraviti v žaro, saj bi morala biti velika najmanj kakor polovnjak. Pa smo torej rešitve po pregledovanju lepo pustili v kuvertah in spravili vse skupaj kakor listje v kot. Za žrebanje smo si pri gospodu glavnem uredniku izposodili mlajšo punčko, ko so ji vse modrosti in izkušnje šolskih klopi še neznane. Pisanja ne pozna, protekcije takisto ne, roko pa ima srečno. Doslej še nikoli ni zgrešila da bi namesto po sladkor segla v škatljo za sol ali poper.

Vseeno pa smo ji zavezali oči, da se je bolj pobožno vživela v svojo vlogo, kakor da bi lovila slepe miši. Zapored je izvela iz velike grmade dvajset rešitev. Še pri državni loteriji gre tako, da se najprej izžrebajo nižje nagrade, nato srednje, končno največja. In tako je tudi pri nas na prvih osem rešitev odpadlo osem lepih mladinskih knjig, na naslednjih deset mali gramofončki, na kar šele sta prišli na vrsto druga in prva nagrada: pet najlepših mladinskih knjig »Tiskovne zadruga« in — veliki gramofon.

Prihodnjič ...

Hura! ... »Pa vse dognano je, pa vse končano je« — kakor prepeva Kecal v »Prodani nevesti«.

Z žrebanjem smo bili gotovi. Stric Matic je še enkrat natančno prečital imena srečnih dobitnikov in jih lastnoročno zapisal v svoje črne bukve, da ne bo nihče goljufan. Potlej je še enkrat pogledal na žalostno veliko zapuščeno rešitev tam v tistem kotu in kajpak se mu je zopet milo storilo pri srcu.

— Ti revčki, ti! je vzdihnil. Zardi gramofona pa toliko navdušenja. Ampak ... (tale »ampak« je stric Matic izgovoril tako svečano, skoraj proroško, da smo vsi prikimali) ... ampak — je dejal stric Matic — prihodnjič bodo pa nagrade še večje in še številnejše!

Pa smo zopet vsi prikimali ... Otroci, mali in veliki! Stric Matic ne laže. Kar obljubi, tudi izpolni. Prihodnjič bodo nagrade še imenitnejše, še številnejše. Morda bo oreh malo trši, a poguma ne stre nobenemu »Jutrovemu« ugankarju. Vsi torej na korajžo prihodnjič! Čez hribe in doline vas pozdravlja — stric Matic.

(Zapisal po njegovem naročilu Peter Kljugar.)

*

Jutrovčkom izven Slovenije

Ko so v upravi včeraj popoldne po naročilu strica Matica izločevali iz velike grmade rešitev pisma »Jutrovčkov«, bivajočih izven Slovenije, da jih zložijo v poseben predal, je zopet pritekel zraven neizbežni stric Matic. In kajpak se mu je zopet — hotel sem reči: milo storilo. Pa ne! Kar nasmehnil se je, ko so mu povedali, da je teh rešitev nič manj kakor 745. In je takoj odločil, da se vsaj nekateri pokloni darilce. Pa smo njihove rešitve zopet posebej žrebali in bo osem »Jutrovčkov« izven Slovenije prejelo po eno lepo knjigo. Imena teh dobitnikov so navedena zgoraj.

Potem pa smo vsa ta pisma zaprli v največji predal v omari — in, kakor smo obljubili: »Jutrovčkov« izven ožje domovine ne bomo pozabili. Da pridejo polagoma vsi na vrsto, bo že skrbel njihov najzvestejši prijatelj v uredništvu »Jutra« — stric Matic.

Socijalna politika

Nova uredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtniških obratovalnic v ljubljanski oblasti

Naredba ljubljanskega vel. župana je bila dne 8. julija 1928. razveljavljena in je bila z datumom 21. decembra 1928. te dni izdana nova naredba o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtniških obratovalnic. Uredba ureja važna gospodarska in socialna vprašanja. Zanimanje za novo naredbo je bilo veliko tako s strani delodajalcev in delojemalcev. Vsi so hoteli kar najbolj uveljaviti svoj vpliv in doseči določila navedene, ki bi vsakogar zadovoljila. Objektivno se mora priznati, da je nova naredba namučena poslalska položaja, ker se je delovni čas za najstevilnejše stroške podaljšal.

Naredba ljubljanskega velikega župana ureja v smislu osnovne ministrske uredbe z določitvijo poslovnega časa tudi delovni čas pomožnega osebja.

V splošnem je za trgovinske obratovalnice v okolju ljubljanske policijske direkcije uveljavljen osemurnik, dočim je povsod drugje v ljubljanski oblasti predpisano deseturno delo. Za obrtne obratovalnice je določeno deveturno delo. Osemurno delo ostane še naprej v veljavi tam, kjer se je že dosedaj delalo osem ur in v obratovalnicah onih strok, katere naštevajo ministrijske navedbe.

Za prodajalnice kolonialnega, delicatessenega, specerijskega in mešanega blaga in kramarske obratovalnice je za vso oblast predpisano deseturno delo. Po stari naredbi je bil za obratovalnice v okolju policijske direkcije ljubljanske veljavno deset in pol ur delavnik. Nameščenci so zahtevali, da predpiše naredba vsaj deveturno delo — predpisala je pa deseturno delo.

Trgovine s papirjem, pisarniški in šolski predmeti, kakor tudi knjigarne so bile dosedaj odprte devet ur. Tudi nova naredba predpisuje deveturno delo z malo spremembo glede časa za odpiranje in zapiranje obratovalnic. Nameščenci so zahtevali, da veljaj tudi za obratovalnice, kot za druge — osemurnik.

Trgovine z železnico so lahko po novi naredbi odprte pol ure več, kot dosedaj.

Za pekarske delavnice je bilo dosedaj predpisano, da mora delo prestati najkasneje ob 4. uri popoldne in počivati do ponedeljka ob 4. uri zjutraj. Nova naredba je brez teh določil, ker je med tem ministrska uredba dovolila nočno delo od sobote na nedeljo, seveda z omejitvijo, da mora biti v smislu zakona o zaščiti delavcev zagotovljen pomočnemu osebju 36urni nepretrgani tedenski odpočitek. Za pekarske delavnice ostane navzile novi navedeni vprašanje delovnega časa odprto in bo naloga inspekcije dela, da čuva nad obrati v pogledu izpolnjevanja zakonitih določil.

Za bančne zavode je kot dosedaj predpisano osemurno delo in za posojilnice šesturno delo.

Bivske, frizerske in kosmetične obratovalnice so po novi naredbi v vsej oblasti odprte po deset ur, dočim so bile dosedaj odprte po devet ur.

Nova je v naredbi, da smejo biti v občinah Lasko, Sv. Trifon, Dol pri Hrastniku in Trbovljah odprte trgovinske obratovalnice ob plačilnih dneh Trboveljske premogokopne družbe za eno uro dlje od normalno predpisane delovnega časa.

Popoln nedeljski počitek predpisuje naredba za ves okolju ljubljanske policijske direkcije in za občine ljubljanske okolice Vič, Glince, Rožna dolina, Zg. Siska (izvzemši vas Dravljje), Ježica, Moste, Dev. M. v Polju, Dobrunje, Rudnik in vas Kozarje ter za mesto Kranj in njega okolico v razdalji 5 km. Dosedaj so bile obratovalnice ob nedeljah tudi zaprte v vsem ljubljansko-okoliškem srezu in v občini Trbovlja.

Nova je v naredbi, da morajo biti mesarice, mesarske stojnice in barake v okolju ljubljanske policijske direkcije v času od 1. novembra do 1. marca ob nedeljah ves dan zaprte. Zato pa smejo biti v teh mesecih ob sobotah odprte od 5. do 19. ure.

Stara naredba je predpisovala, da morajo biti poleg državnih praznikov zaprte trgovinske in obrtne obratovalnice še na 10 verskih praznikih. Nova naredba ukinja za pet verskih praznikov popolni počitek in predpisuje, da se na te dni dela doopolne.

V krajih, kjer je bil dosedaj uveden popoln nedeljski počitek, je stara naredba določeno predpisovala, kateri dve uri so lahko odprte trgovinske in obrtne obratovalnice. V novi naredbi je določeno, da so ob nedeljah dve uri odprte obratovalnice v krajih, kjer se vrši samo ena božja služba, neposredno po tej božji službi, v krajih, kjer se vrši več božjih služb, pa ob času, ki ga določi županstvo dotične občine po zaslišanju lokalnih organizacij trgovcev in obrtnikov. Organizacij nameščencev in delavcev, naredba ne omenja, kar gotovo ni v redu.

S to naredbo seveda vprašanje delavnega časa ni odstavljeno z dnevnega reda.

Kmetijski vestnik

Važnost apna kot gnojilo

Poleg dušičnatih, fosforinih in kalijevih gnojil je apno neobhodno potrebno hranilna snov za vse rastline, zlasti pa za krmne. Ze desetletja sem se trudilo naši kmetovalci, da bi izboljšali svojo živino, ali to se bo šele tedaj zgodilo, če bomo tej živini pokladali boljše krmno, ki se je pridelala na gnojnih travnikih. Kot izredna važna snov pri gnojenju prihaja ravno apno v poštev. Izkušnja uči, da ni boljše krmne rastline od detelje, in to dobroto je v veliki meri pripisovali njeni veliki vsebini apna. Ako primerjamo razna krmila med seboj, vidimo, da ima n. pr. navadno travniško seno 1 odst. apna, žito in slama le 1/2 %, domača detelja 2 %, lucerna pa celo 2 1/2 %. Navzile temu dejstvu se pri nas dobe le redki kmetovalci, ki se zavedajo tega in obenem znajo tudi pano ceniti kot izredno važno gnojilo.

Mnogi naši kmetovalci mislijo, da imajo naša tla itak dovolj apna v sebi, ker je skoro ves naš svet nastal na apnenih tleh. Resnica je, da kmetujemo po večini na apnenih tleh ali kaj, ki so se tekom let zaloge apna izrabile iz vrhnje obdelane rodne zemlje. Mnogo apna se je tudi izgubilo v spodnje plasti zemlje, kamor korenine več ne segajo. Znanstveno se je dokazalo, da se na obdelani zemlji, in sicer na površini 1 ha letno izpere nič manj kakor 400 do 500 kg apna v spodnje plasti: na neobdelanih travnikih in pašnikih pa po 1000 kg teža. Upoštevati se mora še nekaj drugega. Vse rastline morejo uživati le v vodi raztopljene rudninske snovi. Kai torej pomagajo, če je na pamet trd apnenec, ki ga rastline ne morejo izrabiti kot hranilno snov.

Znano je, da se z apnom zemlja izboljša v mnogih ozirih, n. pr. težka zemlja se rahlja in postane lažja, uničijo se rastlinam škodljive kisline. Važno v gnojilnem pogledu pa je, da se družna gnojila po apnu hitreje razstopijo ter postanejo bolj sprejemljiva, kar velja zlasti za vsa dušičnata, fosforina in kalijeva gnojila.

Je pa še nekaj drugega, preko katerega se ne more preiti. Naše živinoreje kot najvažnejše panogo, ne bomo nikdar izboljšali, dokler ne bomo pridobili dovolj tečne krmne. Izboljšana plemenska živina potrebuje mnogo dobre krmne. Mnogo dokazov spričuje, da se pokvari pri nas dobra plemenska živina po večini baš s pokladanjem slabe krmne.

Od nekdanj priporočajo strokovnjaki rabo apna kot gnojila. Važno pri tem je tudi to, da bo dejanski uspeh le tedaj dober, če se apno kot gnojilo pravilno uporablja, in sicer v zvezi z zadostno množino vseh drugih neobhodno potrebnih gnojil. Apno učinkuje kot gnojilo le tedaj, če se nahaja v zemlji zmerno kot moka. Ako takega nimamo pri rokah, potem se razvoji žganje apno v kosih po njivi v male kupe, katere pokrijemo z zemljo. Čez nekaj tednov apno razpade samo od sebe v prah in potem se trosi.

Gospodarstvo

Za 310 milijonov Din novih obveznosti Vojne škode

Narči za peto amortizacijo.

Finančni minister je te dni objavil v »Službenih novinah« narči za peto amortizacijo 2 in polodstotne državne rente za vojno škodo za proračunsko leto 1928—1929. Ta narči nam razkrivajo zanimive podatke o novi izdaji Vojne škode v preteklem letu. Od skupne vsote natiskanih obveznic v višini 4 milijard 821 milijonov Din nominalnih je bilo izdano:

v l. 1924. 8963.8 milijona Din

v l. 1925. 272.1 » »

v l. 1926. 44.0 » »

v l. 1927. 154.3 » »

v l. 1928. 310.3 » »

Dočim se je koncem l. 1928. smatralo, da je izdajanje obveznic Vojne škode oškodovancem več ali manj končano, smo že v početku lanskega leta z začudenjem ugotovili, da je bilo l. 1927 zopet izdanih 154 milijonov, še bolj pa mora vsakega začuditi dejstvo, da je bilo lani na novo izdanih še za 310 milijonov obveznic, torej dvakrat več, kakor je bilo doslej v vseh 4 letih amortiziranih teh obveznic.

Vsičuje se nam vprašanje, kako je moglo, da se je v desetem letu po vojni izdalo oškodovancem iz svetovne vojne še za 310 milijonov Din obveznic. Saj se vendar te obveznice izdajajo le na podlagi razsodb sodišč, ki bi morale v desetem letu po vojni vendar že zaključiti svoje preročanje in ocenjevanje po vojni storjene škode. Če bo šlo tako naprej, bo skupna izdana vsota obveznic kmalu prekorajila peto milijardo.

Take nove emisije nikakor ne vplivajo samo na tečaj obveznic, temveč tudi na ves naš kapitalni trg. Če pomislimo, da so oškodovanci, ki so sprejeli 10 oškodovno, večinoma vrli sprelele obveznice takoj na trg, tedaj si lahko predstavljamo, kako taka emisija obremenjuje naš že itak tako šibki kapitalni trg. Trpi pa tudi vse naše gospodarstvo, ker se s takim izdajanjem novih obveznic ki obremenjujejo kapitalni trg, absorbira znaten del novostvornega kapitala, kar nedvomno zelo neugodno vpliva na razvoj obstojne mere.

Od skupne vsote izdanih obveznic Vojne škode v višini 4764.4 milijona Din je bilo doslej amortiziranih 1619 milijona Din, in sicer l. 1924—1925. 47.7 milijona Din, leta 1925—1926. 37.4 milijona Din, l. 1926—1927. 39.8 milijona Din in leta 1927—1928. 80.7 milijona Din. Po petem amortizacijskem narču za l. 1928—1929. pa bo amortiziranih 26.3 milijona Din, in sicer 25.2 milijona z redno amortizacijo potom izplačila v gotovini in 1.1 milijona na podlagi reparacijskih dobav oškodovancem v zamenjavo za obveznice. Manjša letošnja amortizacijska kvota izvira iz dejstva, da je bilo v tekočem proračunskem letu na podlagi reparacijskih dobav amortiziranih le 1.1 milijona Din napram 10.1 milijona Din lani.

Zrebanje za amortizacijo nominalnih 25 milijonov Din (25 serijsko 25.000 komadov) se bo izvršilo 16. t. m. odnosno 21. in 24. t. m. (eventualno naknadno zrebanje). Zrebanje za dobitek pa se bo izvršilo 16. februarja odnosno 21. in 23. februarja (naknadna zrebanja). Dobitki bodo letos naslednji: 1. dobitek 500.000 Din, 2. dobitka po 250.000 Din 5 dobitkov po 100.000 Din, 10 dobitkov po 50.000 Din, 20 dobitkov po 25 tisoč Din, 50 dobitkov po 10.000 Din in 100 dobitkov po 5.000 Din.

— Površanje provizije za maloprodajalce soli. Kakor znano, se morajo maloprodajalci soli, odkar je bil uveden nov sistem maloprodaje, boriti z velikimi težavami. Provizija za maloprodajalce je tako nizka, da v številnih primerih, že je sedež maloprodajalca precej oddaljen od veleprodajalca svojega okraja, pri katerem mora kupiti sol ne zadostuje niti za kritje režijskih stroškov. Na ponovne predstavitve Zbornice za TOI v Ljubljani je sedaj uredba državnih monopolov z razpisom od 28 decembra pret. leta sporočila zbornici, da je finančni minister od 15. decembra dalje povzela provizijo za maloprodajo kamene in bikretirane soli od 25 na 30 Din za 100 kg mineralne in morske soli pa od 45 na 50 Din za 100 kg. Istočasno je uprava monopolov sporočila zbornici, da morejo maloprodajalci kupovati sol v vseh okrajih brez ozira na veleprodajo, vseh katero pripadajo. le okraj, kjer kupujejo sol mora spadati pod okrajni okoliš (revir), v katerem imajo svojo maloprodajo. V Sloveniji tvori, kakor znano vsaka oblast en prodajni revir, le ljubljanski okraj ne spada v noben prodajni revir in se oskrbuje neposredno iz državnega skladišča soli v Ljubljani. Maloprodajalce torej ni več dolžan kupovati sol pri veleprodaji svojega okraja, temveč jo sme kupovati, ako mu to konvencira, pri drugih veleprodajalcih prodajnega revirja (oblasti) kateremu pripada.

— Za ukinjenje skrajšanega natovornega in iztovornega roka na železnih. Kakor znano, velja že od 1. septembra pret. leta skrajšani natovorni in iztovorni rok na železnih, ki povzročajo naši trgovini precejšnje nepravilne in tudi nepotrebne stroške zaradi plačila ležarine. Ker so sedaj prometne težave, ki se vsako leto pojavijo v jesenski iztovorni sezoni, že več ali manj odstranjene, bil čas, da se ta skrajšani rok od sedanjih 6 ur zopet podaljša na 24 ur. Zagrebška trgovska in obrtniška zbornica je direktiji železnice že stavila toževadne predlog.

— Neposredni davki v prvih 8 mesecih tekočega proračunskega leta. Kakor vsako leto v jeseni, se je tudi letos plačilo neposrednih davkov v novembru znatno dvignilo. Po izkazu generalne direkcije davkov je

Največji učinek se doseže, če se posipje apnenčeva moka po preoranih njivah in tudi na travnikih ter pašnikih pomladi, ko se dovolj osušijo. Tedaj se trosi apno le v suhem in nevetrnojem vremenu in se lahko zavleče. Na l. ha se potrebuje 10 do 20 q apna. Navadno gnojimo njive in travnike vsakih pet let z apnom.

Tudi cestno blato in apneni lapor ter mavec (gips) so dobra apnena gnojila; predpogoj pa je, da so tudi fino zmletla. Žal se pri nas cestno blato in lapor, ki ga je razmeroma lahko dobiti, tako malo ceni kot apneni gnojili.

Sedaj je čas misliti na gnojenje travnikov, pašnikov in njiv, če si hočemo zagotoviti za bodoče leto obilen pridelek

Fr. K.

Kože divjačine

so narodno premoženje najdražje plačuje za dve povhe, lisice itd.

P. Semko, Ljubljana

Mikosičev cest.

926.—, 100 drahem 73.50, 100 češkosl. kron 168.50.

— Kritje francoskega franka. Po stabilizaciji se je obtok novčanic v Franciji sicer dvignil koncem pret. leta na skoro 64 milijard frankov, vendar je kritje franka danes tako ugodno, kakor pri malokateri valuti, Zlati zaklad Francoske banke se je do konca pret. leta dvignil na skoro 82 milijard frankov (65 milijard Din), poleg tega pa ima Francoska banka še za 26.5 milijarde frankov deviz tako da znaša skupno kritje v zlatu in devizah 58.5 milijard frankov ali 91 % obkopa novčanic. Po statutih Francoske banke pa se računa kritje samo v zlatu in od skupnega denarnega obkopa (novčanic in živinskih obveznosti, ki se po modernih denarni teoriji prav tako smatrajo za denar). Zato znaša zlati kritje oficijelno le 38.5 %. Kritje francoskega franka je danes precej boljše, kakor kritje angleškega funta. Francoska banka ima sedaj za Zedinjenim državam absolutno največji zlati zaklad ter z 32 milijardami franka nadkriljuje Angleško banko, ki ima le za 20 milijard frankov zlata.

— Pred svetovnim petrolejskim kartelom. Iz Newyorke poročajo, da so se končno vse večje petrolejske družbe odločile za pristop k ameriški eksportnemu kartelu petroleja. Ta dogodek se tudi v Evropi komentira kot prvi korak k svetovnemu petrolejskemu kartelu, zlasti ker so se v zadnjem času nasprotja med ameriško skupino Standard Oil in evropsko Royal Dutch - Shell več ali manj izravnavala. Po najnovejših podatkih krije koncent Standard Oil 43 % svetovne potrebe, koncent Royal Dutch-Shell pa 25 %.

Borze

Položaj na naših borzah

Položaj na naših borzah. Znatnejša okrepitve Vojne škode.

Ljubljana, 5. januarja.

Pretekli teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi zelo velik. Čeprav je borza poslovala le 4 dni, je skupni devizni promet dosegel 26.4 milijona Din napram 12.13.3, 28.4 in 24.9 milijona Din v zadnjih 4 tednih. Tečaj deviz so se napram zadnjem tednu večinoma nekoliko dvignili in sicer Berlin od 13.525 na 13.54, Dunaj od 8.0054 na 8.011 London od 27.575 na 27.608, Newyork od 56.63 na 56.70 in Praga od 168.38 na 168.55. V naši številki od 2. t. m. smo objavili višino letošnega deviznega prometa z vsoto 950.3 milijona Din. Ker pa je bil promet dne 31. decembra večji kakor pa smo ga prvotno ocenili, se je definitivna vsota deviznega prometa v letu 1928 dvignila na 953.8 milijona Din. Na zagrebškem efektinem tržišču se je Vojna škoda v preteklem tednu znatno okrepila. Dočim se je koncem zadnjega tedna trgovala po 431 — 432 je včeraj dosegla še tečaj 444. Okrepila se je torej kar za 12 točk. Čvrsta tendenca v Vojni škodi prihaja z beogradskega tržišča, kjer se je včeraj trgovala celo po 445. Veliko povpraševanje v tem papirju je pripisati dejstvu, da stojimo tik pred letošnjo amortizacijo odnosno pred zrebanjem za dobitek. Velika pa je tudi potreba po tem papirju za kavičje. Tudi investicijsko posojilo se je v tem tednu nekoliko okrepilo, vendar je bil za beležen samo en zaključek po 86.

Za bančne vrednote je trenutno malo zanimanja. Nekaj prometa je bilo v preteklem tednu v industrijskih vrednotah, in sicer v Sečeračin po 480 — 490 v Osiški ljevarnici po 180 — 190, v Trboveljski po 480, v Gutmannu po 205, v Slaveksu po 105,

v Narodni šumski po 16 in v Dubrovaški po 505. Za Vevče je pri čvrsti tendenci dalje povpraševanje po 118.

Ljubljana. (Prosti promet.) Dunaj 8.011, Berlin 13.54, Curih 1095.6, London 27.608, Newyork 56.8, Prag 168.55, T-st 298.9.

Dunaj. Beograd 12.4650 — 12.5050, Berlin 168.35 — 169.35, London 34.4250—34.5250, Milan 37.1550 — 37.2550 Newyork 709.25 do 711.75, arPiz 27.7550 — 27.8250, Praga 21.0025 — 21.0625, Curih 136.62 — 137.12, dinarji 12.4650 — 12.4650.

Curih. Zagreb 9.1275, Pariz 20.80 London 25.1925, Newyork 519.25, Milan 27.1875, Praga 15.385, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.58, Berlin 123.59, Bruselj 72.25, Varšava 58.15, Sofija 3.75, Bukarešta 3.115.

Blagovna tržišča

— Tržišče sirovih kož v Zagrebu. Zagrebška zadruga mesarjev je prodala 1 in četrti vagona sirovih govejih kož, ki zaradi nezadostne ponudbe na akciji 28. decembra niso bile prodane. Prodala jih je po 20.50 Din (za težke preko 30 kg) in po 19.50 Din (za lahke pod 30 kg).

Dunajska borza za kmetijske proizvode (4. t. m.). Pod vtisom ponovnega nazadovanja cen na ameriških tržiščih, pred vsem pa na budimpeštanski borzi je bila tendenca na dunajski borzi zelo mirna. Slabo vpliva na trg madžarska pšenica, ki je zaradi slabih možnosti izvoza padla že pod svetovno pariteto. Zaradi večje ameriške ponudbe je bila tudi tendenca v turški mirna. Uradno notirajo vključno prometni davek in carina tco. Dunaj: pšenica: domača 34.75—35.5, madžarska potiska 37.5—38.25 jugoslovenska 36—36.5; riž: marcholska 34.75—35, madžarska 33—33.25; turška: madžarska 34—34.5, argentinska 36—36.5; oves: domači 31.75—32, madžarski 33.5—34.

Ura igro

so najlažja pot, po kateri baci raznih boleznih pridejo v naše telo. Okolica bolnika je polna teh bacilov, ki povzročajo razne nalezljive bolezni, kakor naohod, influenca in druge bolezni. Rešite se po tega najhitreje, ako uporabljate okuse.

ANACOT-PASTILE

DRA. WARTNER

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani 5. januarja 1929.

Višina barometra 308.8 m

(ura)	Čas	Barom.	temper.	Rel. vlažn.	Smel. veter in orzina	Oblačn.	Vrsti.	Padavine
opazovanja				in sek.	m in sek.			mm do 7 ure
Ljubljana	64.4	-17	91	NEN 1	1	sneg	8	
Maribor	65.1	-2	8	SNW 2	1	sneg	40	
Zagreb	63.9	-1	8	WNW 1	10	sneg	20	
Beograd	61.5	1	8	ESE 3	10	dež	61	
Sarajevo		-20	9	N	10	sneg	0	
Skoplje	75.8	4.0	90	N 1	10	dež	700	
Dubrovnik								
Split	56.3	6	56	NNE 5	9	nevihta-dež	1	

Najvišja temperatura danes v Ljubljani +0.5 najnižja -2.7.

Velikotlantska depresija, ki je koncem prejšnjega tedna povzročila obilno deževje pri nas in v srednji Evropi, je odšla naglo čez Finsko proti severni Sibiriji. S svojim zadnjim, to je zapadnim sektorjem, je potegnila s Severnega Ledenege morja mrzli zrak proti jugu, da je preplaval Skandinavijo, Finsko in severozapadno Rusijo. V tem predelih je temperatura silno padla in termometer je kazal ponekod v soboto in nedeljo 20 do 30 stopinj Celzija pod ničlo.

Vendar pa se ta mrzla poplava ni obrnila proti našim krajem, marveč v notranjost Rusije. Zakaj ta čas se je že pojavila na Atlantskem oceanu nova depresija in se zadržala v nedeljo zjutraj nad Kanalom in južno Anglijo, kar je predugradilo vetrovni sistem v toliki meri, da se je nad vso osrednjo Evropo obnovila južna zračna struja ter krajem južno od Alp naklonila obilno deževje, vse ostale kraje tja do južne Skandinavije pa obvarovala pred severnim mrazom.

Za nadaljnje vremenske dogodke pa je postalo odločilne važnosti, da nova depresija ni mahnila kakor se običajno zgodi, proti severovzhodu, marveč je odstopovala čez Francijo na Sredozemsko morje; v jutro novega leta je bilo njeno središče med Sardinijo, Španijo in francosko obalo, do srede zjutraj pa se je premaknilo že sem do severnega Jadrana.

S tem se je vremenska situacija temeljito spremenila. Okrog zapadnega Sredozemskega morja je zaplesal ogromen vetrovni vrtnec. Od severovzhoda, to je od Skandinavije, Baltika in zapadne Rusije je potegnil nase hladnejši zrak, ki je brž poplaval Podonavje, Nemčijo in Francijo ter čez Alpe dosegel še severno Italijo, čez Pireneje pa Španijo ter v kontaktu s toplejšimi zračnimi plastmi povsod povzročil neurje, pred vsem pa velike snežne meteje. V našem predelu smo bili blizu na mejem pasu

med mrzlo in toplo zračno strujo; prednja stran depresijskega vrtnice je imela, kakor vedno, toplo južno strujo, ki je prinesla balkanskim deželam, na pr. Bolgariji, o kateri se je posebej poročalo v časopisih, zelo toplo vreme. Prav tako tudi naši Dalmatiji, kjer je imel na pr. Split še v sredo zjutraj 13 stopinj Celzija nad ničlo. Toda mrzel tok je silil na severni Jadrani, basal se pod lažjo južno strujo ter jo dvigal od tal. Sprito tega se je oazežalo pri nas precej shladilo; dvigalo se je južni zrak pa je moral spuščati na tla preobilo množino vlage, ki jo je imel s seboj. Zato je padlo v naših krajih, kakor tudi v Avstriji, Madžarski in CSR obilo snega.

Dinamika depresije pa je na Sredozemskem morju, kakor se pogosto zgodi, polenjala in njeno središče je ostalo stacionarno med severnim Jadranom in Sardinijo. Zato je ostal pri nas v višinah, od srednje Dalmacije dalje pa tudi ob tleh južni veter, dočim je burja vedno znova dovajala poden hladnejši zrak. Snežiti ni moglo nehati in seveda ne more preстати, dokler se depresija ne oddalji. Zato se tudi shladiti ni moglo posebno. Niti v srednji Evropi mrzla poplava ni bila znatna; tudi v Nemčiji in Poljski se je temperatura znižala samo do 6—7 stopinj Celzija pod ničlo, zakaj ob Baltičem morju, od koder doteka zrak, je mraz prav zmeren, večina Skandinavije pa ima že toplo vreme s temperaturo do 7 stopinj Celzija pod ničlo. Tam se je uveljavila nova atlantska depresija z zrakom z Oceaana, njeno središče pa je še daleč za Islandijo. Tudi v Norvegiji ob Ledenege morju je temperatura do 2 stopinj Celzija nad ničlo, dočim ima celo Madrid živo srebro pod ničlo.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Oblačenje negotovo, temperatura bo padla.

Kraljestvo mode

Novi klobuki

Cepprav se je moda klobukov končno rešila monotonijske, ki ji je pretila zapusti, se je vendar po nekaterih izjemah povrnila k fantaziji in lepi izpremeni obliki, pri tem je pa obdržala prvotno enostavnost in ni sprejela pretiranih form.

Ze nekaj sezon se modni saloni pečajo bolj z oblikami klobuka in jim žrtvujejo več pazljivosti, ker je postalo jasno, da je klobuk v modni sliki mnogo važnejši objekt, kakor smo mislili doslej. Dama je namreč lahko zelo okusno oblečena, vendar bi pa ta obleka, čeprav najmodernejša, ne delovala dobro, če dama ne bi imela individualnega klobuka. Končno tudi niso tako važni oblika modela, izdelava klobuka niti barva in material, kakor dejstvo, da mora klobuk čim najbolj odgovarjati individualnosti dame, ki ga nosi.

Lahko trdimo, da je moda danes skrajno popustljiva in več ne uniformira, temveč računa z najrazličnejšimi okusi in nudi vsakomu okus primerne in vsestranske porabe ne kreacije.

Predvsem morda ne diktira nikakih pravil, kar se tiče dimenzij klobuka: ozka kapa, ki se popolnoma prilaga, je prav tako moderna, kakor ohlapni baret, napol široki klobuki pa zavzemajo prav tako važen prostor v modni sliki. Krajci, ki so prišli nazadnje v modo, so večkrat zavijani navzdol, vendar pa kljub temu ne vidimo redko tudi krajev, ki so zavijani navzgor, kar celo lahko štejemo med zadnje novosti.

Večerna moda je uveljavila predvsem turban za dominantno obliko. V resnici je izbirna med temi različnimi oblikami večkrat težka, vendar pa odločuje za vsako osebo okus in pa nota, ki si jo nositeljica želi dati.

Kakor je moda bogata na različnih oblikah, tako je tudi velikopotezna pri obdelavi različnega materiala. To lahko vidimo pri celi vrsti tipov iz klobučevine, gladke in kosmate, take ki se sveti in motne. To nam dokazujejo tudi lepi velurji, ki s svojim finim sijajem delujejo izredno elegantno in so tudi zelo trajni, da jih lahko večkrat predelamo, ne da bi trpel njih učinek pri tem. Predelamo lahko tudi moderne svilene aržune (velurje šifone), ki jih navadno kombiniramo z drugim materialom, kakor je splošno sestava različnih tkanin danes eden izmed glavnih pripomočkov za učinek. Tako je n. pr. baržun s svileno ali baržun s klobučevino vedno zelo učinkovit, kakor tudi svila s klobučevino vedno dobro deluje. Velurji, ki se svetijo, tvorijo s motno klobučevino prav elegantne iste barvne efekte, ki so zlasti v črni barvi priljubljeni in imajo tudi ono živahnost, ki

jo tako radi vidimo pri temnih klobukih. Kakšni so klobuki zadnje mode vidimo na naših slikah.

Na desni strani zgoraj vidimo eleganten model za štrpaci, ki je njegova oblika odvisna od tega, če rabimo klobuk za deževno vreme pod dežnikom ali pa za lepe zimске dneve. Pod dežnikom bi širok klobuk gotovo ne deloval upodno, zato moramo v dežju imeti samo ozke, čepicam podobne oblike, ki se zelo prijetno nosijo in prav dobro pristojajo obrazu. Če pa gremo na cesto brez dežnika, pokrijemo lep, napol širok velurni klobuk, ki so njegovi kraji lahko zadržani na prav originalen način po mahnjenju narazen.

Popoldne prihaja v poštev skoraj izključno samo klobuk iz klobučevine ali pa iz baržuna. Na čajankah nosimo ozeke ali pa visoko zavijani klobuki zlasti zato, ker bi vsaka oblika s širokimi kraji pri plesu motila. Pač pa hodimo v popoldanske posete prav radi s klobukom z napol širokimi kraji, ki obraz prav učinkovito okrožajo (leve skice).

Pri večernih prireditvah je pa, kakor že rečeno, v modi turban. Te modele zvijemo iz kontrastnih tkanin iste barve, torej iz temne in motne svile ali pa iz raznobiranih tkanin, ki pa morajo harmonizirati z barvo večerne obleke. Za najnovejšo smatramo turban, ki imajo na sredini ostro zarezo, kar deluje zelo apartno. (Zadnja slika na desni spodaj.)

Revmatizem, trganje v kosteh, gih, išijas, zdravi naj uspešneje REUSANAL PASTA. Dobi se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna ARKO. Zagreb, Ilica št. 12.

Ivan Albreht:

Smeh

Vlak je bil natrpan. Vročina, da je človeku kar ključalo v sencih. Drug drugemu smo bili odveč, morda zoprti in celo odurni. Na vsaki postaji so se še pritlačili med nas novi potniki. Bolj ko smo kričali, da je vse zasedeno in da ni prostora, bolj so rinili noter.

Najbolj nejevoljna je bila stara dama, ki mi je sedela nasproti. Oblečena je bila črno. Med pogovorom mi je omenila, da ji je pred nekaj tedni umrla edina hčerka.

»Zdaj me ne veseli nič več na svetu,« je vzdihnila in se tožno zagledala v brčico pokrajino.

»Niti mladih deklet ne morem trpeti — Spominjam me moje Ele — Zakaj je morala ona umreti, te pa žive?«

Kar je izpregovorila, je bilo vse v mislih na hčer. Kakšna je bila, njene navade, njene lastnosti, obleko, poteze, vse mi je opisala s tako natančnostjo, da bi bil lahko naslikal pokojnico, ako bi imel kaj slikarskega daru.

Tedaj se prignete v kupe trojica: zalo dekle v spremstvu starejše dame in elegantnega gospoda.

»Ni prostora, oprostite,« brani dama črnem.

Družba se ozira. Gospa prosiče pogleda. Brž vstanem in se stisnem k oknu. Dama ponudi moj prostor zali deklici, gospod ostane pri vratih, gospa obstoji pri mladenki.

Dama v črnem me ošine s karajočim pogledom, nato mučen odmor.

Polagoma potem kupe spet oživi. Paroma kramljajo ljudje, tarnajo o vročini, politikujejo in udrihajo po Lahih.

»Nobilu se zdaj gotovo kolca,« si mislim, ko slišim, kako ga obdelujejo.

Tedaj nas vse iznenadi razigran smeh. Mlada lepota? ki je prišla z gospodom in damo, se smeje, smeje, smeje. Pogleda tega, pa se smeje, pogleda onega — in se smeje. Kakor se kdo okrene in kar kdo zine, pri njej izzove vse zgolj smeh. Gospod in gospa, ki sta bila prišla ž njo, se ji tudi smehljata in nič ne rečeta.

Potniki se spogledujejo.

»Ali ste zmerom tako veseli, gospodična?« vpraša lepoticu debelusen možak, ki se po malem že tudi sam hahlja.

Dekle ga pogleda, se za hipec zresni, ne reče nič in se začne takoj spet smejati.

Kakor jo gledamo, se ne moremo premagati. Njena zagonetna razigranost nas tako premaga, da kralju ves kupe odmeva od smeha. Se iz sosednjih oddelkov se gnetejo ljudje po hodniku proti

Nadležni kašelj

odpravi se najhitreje s
Kresival-om

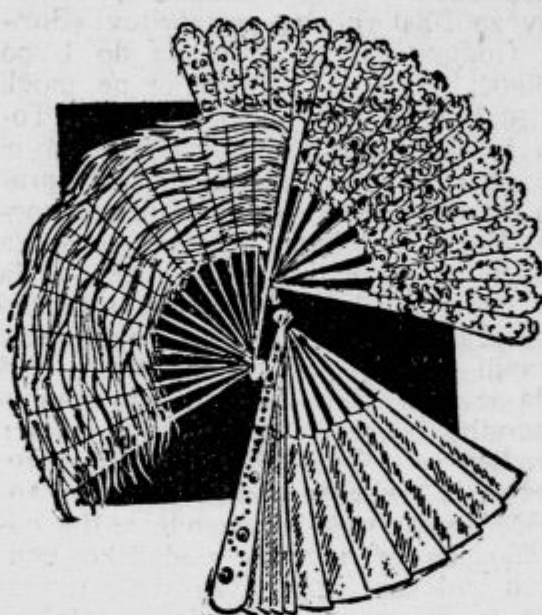

To že neštetokrat preiskušeno sredstvo omehča brzo in gotovo vsako zasluženje.

Pazite na originalni zavoj „Bayer“.

Pahljača

Čimbolj se odvrača moda od tako imenovane moške linije in postaja vedno bolj ženska, tem večkrat srečujemo toaletne drobnarije, ki smo jih že davno smatrali za zavržene. K njim spada tudi pahljača, ki je bila dolgo popolnoma v nemilosti ali smo jo pa videli le v ogromnih dimenzijah na odrih, kjer so z njo podčrtavale svojo lepoto napol ali pa popolnoma gole ple-

salke tako, da jih elegantna dama skoraj ni mogla uporabljati.

Nasprotno pa so novi modeli znatno skromnejši, zato pa tem subtilnejši oblik in finejši izdelave. Moderne pahljače so majhne, zato pa do skrajnosti elegantne.

Za zadnjo modo velja pahljača v barvi dotične toalete, torej efekt, ki ga povzdigemo še na ta način, da obujemo tudi čevlje enake barve.

Prav elegantno delujejo enostavne gladke oblike iz tkanine večerne obleke, torej iz tafta, velurnega šifona, satina ali iz tenke modne svile, kakoršno se zelo radi nosimo na letošnjih plesih. K čipkasti obleki morajo biti pahljače seveda iz odgovarjajočih čipk. Priklupne so zlasti s čaplinim perjem pošti modeli, ker so zelo dekorativni in podajajo novo močovitost, kako lahko uporabljamo to moderno vrsto perja.

Pozamentrija na večernih plaščih

Kakor smo že zadnjič poročali, so prišle v modo različne kvaste iz pozamentrije. Zlasti originalno si garniramo večerni plašč z velikimi kvastami, ki tvorijo zaključek

kožuhovinastega obrobka. Tako dobi ogrinjalo zanimiv značaj in učinkuje zlasti zvečer zelo močno.

Na naši skici vidimo ogrinjalo iz svilene baržuna z dolgolako kožuhovino, naj večkrat z lisico ali njej podobno imitacijo. Kvaste so lahko iz pozamentrije ali pa tudi iz votlih kovinskih krogov, kakor delujejo tudi iz pisanih bisernih narejene kvaste zelo dekorativno in jih vsak lahko naredi sam brez večjega truda. Tako nam je letos prinesla moda zelo lepo novost, ki pa kljub svoji učinkovitosti ni draga.

Zdravniška posvetovalnica

G. D. T. v G. V. splošnem boste izhalaš še vedno nakeneš, če si nabavite potrebna barvila pri solidnih trgovcih, ki prodajajo tako blago. — Barvilo temnorjave barve iz orehove se dobiva takole: Iz svežih zelenih luščin se iztisne sok ali se na luščine na drobno seseka in zalijejo z enako množino krepkega alkohola. Mesto alkohola vzešče tudi lahko 1 del salmiakovega »cveta« (amonijaka) salmiakovega v 2 dela vode. Alkoholne izvlečke treba pustiti nepokrite več časa, da alkohol izhlapi in se tekočina dobro zgosti. Vodenom-amonijakalne izvlečke lahko previdno vkuaš, da dosežeš isto. Drug recept: stoli 45 gramov svežih razrezanih lupin s 3 grami zaluna in 12 grami vode, ter jih stri dodobra. Potem jih prešiši v laneni kroci. Dobljenemu soku pristavi na 10 gramov po 3 grame alkohola. Izcedke lahko primerno parfimiraj. — Predno jih pa uporabljaj, poskusi njihovo barvnilno moč prele na kakem šopku las. — G. B. U. v L. Ad. I. brez preiskave ni mogoče odgovoriti nič točnega, zlasti, ker ne vemo, ali ste mladi, ali stari, in je mnogo raznih vzrokov nadležnega solzenja. Stopite vendar h kakemu okulistu. Ad. 2. Tudi v tem primeru ne moremo nič določnega odgovoriti, ne da bi sami videli tisto »bunkico« katere niti ne poskusite vsaj približno opisati. Bržčas gre za kako grčico nastalo iz razširjene žile — dovodnice (vene). — Poskusite z masazo. — G. R. J. v Č. Kožnih bolezni, ki zahtevajo tako individualno zdravljenje kot je akne, je malo Zdravnik vam bo določil do končani preiskavi diete, kar mi ne moremo storiti brez prve. Kožo treba lečiti prizanesljivo in obzirno. Zunanji sredstev je seveda nešteto. Notranje ordinira lahko samo zdravnik. Mnogokrat so bolezni krive motnje v presnavljanju, slabokrvnosti itd. — G. E. S. v T. Svaka sila do vremena. Ne pretiruj! Poskusite nekaj mesecev s sledečo dieto: zjutraj: skodelico čaja s saharinom, dopoldne sveže sadje, opoldne: krožnik čiste, ne mastne juhe, 150 gr nezamaščene mesa, 250 gramov prikuh, boljše solate, sveže sadje; popoldne: sveže sadje; zvečer: 2 jajci, salata, 50 gramov nemastnega sira. Krompirja, močnatih in sladkih jedil in kruha ne zauživate! Za ves dan četrt kg grahamskega kruha. Nekaj telesnih vaj in hoje. — S tem premazate lakoto in vendar shušate na lahek in nenavaren način. Vsako drugo kuro morate vršiti samo pod zdravniškim nadzorom. — Obupana. Bolezen je navadno ozdravljiva. Kako stoji z vami, pa vam more povedati samo zdravnik, ki vas preišče. — G. M. T. v B. Poskusite sledeče: Resorcin 2 gr, lavandulovega špirta 20 gr, alkohola 70 gr. Uporabljajte skozi več tednov. — G. L. S. na V. Gre za pojav, neredek v vaši starosti, ki se pa verjetno preli ali slej, izgubi brez lečenja sam ob sebi. — G. J. Z. v V. Vaše vasomotorično žilje je pač jako labilno in se odziva že na dražljaje, za katere se zdravo živčevje še ne zmeni. Frotaža je umestna. — G. P. R. v S. Hranilna vrednost kuhanih kot surovih jajc je jednaka: Kot pri vsaki hrani gre tudi tukaj za vorašanje, koliko redil izrabili ne bi morali. Pri lajih ob zdravih prebavilih ne bo mnogo razlike. — Jajca vsebujejo več maščobe, kot se v splošnem misli tako da za občutljiva obolenja prebavila niso povsem indiferentna. Nailože prebavljiva so trdo kuhana, potem pa zmehkana in pasirana jajca. — G. B. T. v B. Prognoza ledvičnih »bolezni« je vedno resna. V obče ne nudijo te bolezni, katerih je več vrst, zadovoljive prognoze. Specifičnih zdravil za nje ne poznamo. V prvi vrsti je treba urediti dieto, in obvarovati bolnika pred jedmi in piščali. Čilih razpadnine bi utegnile dražiti obolenje orzane. Paziti je treba tudi na presnovo soli in obremenjenje s tekočino. Poleg tega se je v prejšnjem stadiju boriti z nabiranjem vode po tkanih in telesnih votlinah in paziti na oslabilno srce. Nasvetov vam ne moremo dati nobenih! Izvolite se zaupati zdravniku. — G. F. S. v K. Bolnik trpi po vašem opisu na epilepsijo. Če se je bolezni dolatila stoprav v nekovi sedmi starosti, je verjetno, da temelji na orzanski podlagi, najbrže na arteriosklerozo. Seveda so tudi še druge bolezni mogoče. — G. S. F. v Z. R. Odločitev je mogoča samo na podlagi izvedene mikroskopične preiskave. — G. P. K. v N. Zastrupljenje s sublimatom je združeno z velikimi bolečinami, in vodi ob hudem trpljenju, skoro vedno v smrt, katero povzroče opekline v ustih, zoltancu, požirniku, želodcu in celo v črevesju direktno ali indirektno, končno na tudi obolenje ledvic. Pa tudi, kjer se je ob nacli pomoči posrečilo rešiti bolniku življenje, so posledice pogosto take, da nesrečniki hirajo po njih mesece in leta in mnogokrat izhiraio končno vendarle zbog njih. — G. V. S. v Z. P. Noben izmed početnih simptomov ni tak, da bi se brez zdravniške preiskave mogla ugotoviti bolezen. Vse neredne krvavitve v poznejši življenjski dobi pa so skrajno sumljiva obolenja. Zato nikakor ni odlašati s preiskavo. Pregovorite bolnika, naj se nemudoma napoti h kakemu ginekologu.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (577 m kw), ZAGREB (309 m kw), PRAGA (349 m kw), BRNO (441 m kw), VARŠAVA (1111 m kw), BERLIN (484 m kw), FRANKFURT (428 m kw), LANGENBERG (469 m kw), STUTTGART (280 kw kw), DUNAJ (517 m kw), LONDON (Davenport 1604 m kw), RIM (448 m kw), BUDIMPEŠTA (558 m kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m kw).

Nedelja, 6. januarja.

LJUBLJANA 9.30: Prens cerkvene glasbe in franč. cerkve. — 10.30: Uporaba električnega toka. (Ing. Ditrich.) — 11: Koncert radio-orkestra. — 15: Laska glasba. — 15.30: Planinski spominj; prof. J. Mlakar. — 16: Reprodukciorna glasba. — 17: Dramski večer. — 20: Koncert radio-orkestra. Vnesne speve poje kvartet »Ljubljana«. — ZAGREB 11: Simfoničen koncert hrvatske filharmonije. — 17: Popoldanski koncert. — 20: Prens iz narodnega gledališča: Verdijeva opera »Ples v maskah«. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19: Koncerti godbe na pihala. — 20: Zabaven večer. — 21: Koncert orkestra in solistov. — Laska glasba. BRNO 16.30: Popoldanski koncert iz Prage. — 19: Orkestralni koncert lahke glasbe. — 20: Literarni večer. — 21.30: Koncert operetne glasbe. — 22.20: Laska glasba. — VARŠAVA 15.15: Prens simf. koncerta iz filharmonije. — 18.20: Orkestralni koncert. — 20: Zabaven večer. — 20.30: Poljudni koncert orkestra in solistov. — 22.30: Laska glasba. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11: Koncert dunajskega simf. orkestra. — 16: Popoldanski koncert. — 18.40: Koncert komorne glasbe. — 19.45: Zellerjeva opereta »Nadpaznik«. — Koncert lahke glasbe. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 20: Zabaven večer in koncert narodnih pesmi. — Laska glasba. — FRANKFURT 16.30: Koncert operne glasbe. — 20: Zabaven večer. — 21: Simfoničen koncert skladb Čajkovskega. — Laska glasba. — LANGENBERG 16.30: Popoldanski koncert. — 20: Večerni koncert orkestra. — 21: Melodrama »Trije kralji«. — STUTTGART 20: Tretje dejanje Wagnerjeve opere »Mojsij povelj norimberški«. — Zabaven večer in laska glasba. — BUDIMPEŠTA 12.35: Simfoničen koncert orkestra. — 16.15: Pesmi in recitacije. — 17.25: Laska glasba. — 19.30: Prens iz budimpeštanske opere. — 22.15: Čaganska godba. — LONDON 18.45: Koncert Bachovih skladb. — 21: Koncert cerkvene glasbe. — 22.05: Orkestralni koncert. — RIM 17: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Oratorijski večer. — STOCKHOLM 20.15: Orkestralni koncert Griegovih skladb. — Laska glasba.

Ponedeljek, 7. januarja.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukciorna glasba in borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18.30: Češčina. — 19: Francoščina. — 19.30: Posledice spolnih bolezni v zakonu; predava dr. J. Jakša. — 20: Večer ruske glasbe. (Radio-kvartet.) — ZAGREB 10: Prens božičnice iz pravoslavne cerkve. (Ruski pevski zbor poje staroslavanske cerkvene pesmi.) — 17.30: Dubrovaška božična igra »Kristusovo rojstvo«. — 20.30: Prens iz inozemstva. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19: Slovaški večer iz Bratislave. — 20: Koncert ruske komorne in orkestralne glasbe. — 21: Koncert komorne glasbe. — BRNO 19: Prens slovaškega večera iz Bratislave. — 20: Zimski sport v radiokabaretu. — 21: Prens orkestralnega in pevskega koncerta iz Prage. — VARŠAVA 17.55: Poljudni koncert Mendelssohnovih skladb. — 20.30: Prens orkestralnega in pevskega koncerta iz Vile. — 22.30: Laska glasba. — DUNAJ 11: Koncert kvarteta. — 16: Popoldanski koncert. — 20.05: Koncert na čelo. — 21.05: Koncert dunajskega simfoničnega orkestra: Plesne skladbe klasičnih mojstrov. — BERLIN 16.30: Komorni koncert. — 21: Reznicke: Simfonične variacije za veliki orkester. — Laska glasba. — FRANKFURT 16.35: Orkestralni koncert. — 19.30: Prens iz frankfurtske opere Bizetova »Carmen«. — Koncert skladb za dva klavirja. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert. — 20: Koncert operne glasbe. — Laska godba. — STUTTGART 16.35: Koncert iz Frankfurta. — 20: Koncert pevskega zbora in solistov. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 12.20: Koncert komorne tria. — 17.45: Orkestralni koncert. — 19.30: Prens koncerta filharmoničnega društva. — 22: Laska glasba. — LONDON 19.45: Pesmi R. Strauba. — 21: Koncert komorne glasbe. — 22.35: Vokalen in pevski koncert. — RIM 20.45: Vokalen in instrumentalni koncert. — STOCKHOLM 18.30: Koncert lahke glasbe. — 20.15: Koncert solistov.

Torek, 8. januarja.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukciorna glasba in borzne vesti. — 17: Koncert radio-orkestra. — 18: Po morju; predava ravatelj Böhm. — 19: Nemščina. — 19.30: Kemija vsakdanjega življenja. — 20: Romeo in Julija. — Koncert radio-orkestra. — ZAGREB 10: Prens božičnice iz pravoslavne cerkve: Ruski pevski zbor poje staroslavanske cerkvene pesmi. — 17: Poljudni popoldanski koncert kvarteta. — 20.35: Večerni koncert. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.30: Pevski koncert. — 20.30: Prens mednarodnega koncerta iz Varšave. — 22.20: Koncert lahke glasbe. — BRNO 19: Večerni koncert orkestra in solistov. — 20.30: Prens mednarodnega koncerta iz Varšave. — 22.20: Koncert lahke glasbe. — VARŠAVA 17.55: Popoldanski koncert. — 20.30: Mednarodni koncert orkestra in solistov. — DUNAJ 11: Koncert kvarteta. — 16: Popoldanski koncert orkestra. — 17.45: Glasbeni program za mladino. — 20.30: Prens mednarodnega koncerta iz Varšave. — Orkestralni koncert lahke glasbe. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Prens mednarodnega koncerta iz Varšave. — FRANKFURT 16.35: Prens koncerta iz Stuttgarta. — 20: Koncert Umberta Urbana, člana milanske »Scale«. — Laska godba. — LANGENBERG 17.45: Večerni koncert orkestra. — 20.15: Mešan večer. — STUTTGART 16.15: Glasba iz galantne dobe. — 20: Prens koncerta iz Frankfurta. — Laska glasba. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 17.15: Popoldanski koncert orkestra. — 20: Mešan večer. — 22.20: Koncert ciganske godbe. — LONDON 19.45: Pesmi R. Strauba. — 20.45: Kabaretni večer. — 22.40: Poljudni koncert orkestra in solistov. — 23.40: Laska glasba. — RIM 20.45: Vokalen in instrumentalni koncert. — STOCKHOLM 18.30: Koncert lahke glasbe. — 19.45: Koncert francoske glasbe.

Premislila si je.

Gospa, pisateljica pride k svojemu založniku ter ga prosi, naj vzame iz izloženega okna njeno brošuro »Mož ima besedo«. — »Zakaj bi jo proč deval?« vpraša knjižar, »saj delce so dobro prodajale.« — »Veste, gospod, sedaj sem poročena!«

Iz življenja in sveta

Albrecht Dürer: »Trije modri molijo Deteta.«

Kaj sem doživel na 32 tisoč km dolgem potovanju

15-letni Danec Palle Huld pripoveduje svoje vtise in opisuje srečanja na potovanju okrog sveta.

Marsikdo se že spominja, s kakšnim zanimanjem je zasledoval lansko spomlad ves svet potovanje 15 letnega dečka okoli zemlje. Nekaj kodanjskih dnevnih je bil takrat razpisal precejšnjo nagrado za tistega dečka med 15. in 17. letom, ki bi si upal z znanjem nemščine ter angleščine sam samcat na dolgo pot. Takrat smo baš praznovali rojstva velikega francoskega romanopisca Julesa Vernea, ki je bil kot prvi opisal takšno rekord. potovanje. Njegov nesmrtni junak Phileas Fogg je rabil s prometnimi sredstvi, kakršna so bila ljudem na razpolago, pred kakšnimi petdesetimi leti, natančno 80 dni.

Na razpis kodanjskega lista se je javilo nešteto mladih kandidatov, izvoljen pa je bil

Palle Huld, vajenec neke avtomobilske tvrdke.

Določili so mu osem dni, da izdela načrt za potovanje in da si priskrbi vse potrebne potne listine. Razne kodanske tvrdke so ga opremile z vsem potrebnim. O njegovi poti je naš list takrat obširno poročal, objavili smo tudi njegovo sliko; vendar bo zanimivo čitati iz njegovega lastnega poročila, ki je izšlo te dni, kakšen vtis je napravilo potovanje na njega samega. Palle Huld ni samo pogumen deček, temveč tudi inteligenčen in šegav fant.

»V tistih dneh,« pravi, »sem prejel neverjetno dosti pism. Pisali so mi ljudje, ki jih sploh nisem poznal. Več sem jih prejel nego za vse svoje žive dni skupaj. Nekateri so mi pošiljali verze in voščila, drugi dobre nasvete; izvidniki in izvidnice so me povpraševale, da-li bi jih mogel vzeti s seboj. Pa ni bilo mogoče. Cepili so me, dali so mi potno lekarno s tolikšno množino raznih lekov, da ni nobene bolezni, ki bi se je ne mogel na potovanju ozdraviti.«

1. marca je ostavil Kodanj. Velikanska množica se je zbrala na postaji, da ga pozdravi. Na vsej poti po danski deželi so ga navdušeno pozdravljali in slikali. V Londonu so ga čakali žurnalisti, da ga pointervjujajo: kaj mu je dejala mati ob odhodu; kateri sport mu je najljubši; da-li je vzel

zobno krtačko s seboj; kateri ženski lepoti daje prednost...

Po viharju vožnji je pristal v Saint-Jeanu v Kanadi. Brzovlak proti Vancawerju mu je ušel, ker mu je železniški uradnik na vprašanje napačno odgovoril. Za srečo pa so morali odpremiti poseben vlak, ker je baš takrat prispela neka ladja z izseljenci. S tem vlakom je v Montrealu dohitel prvi vlak.

Cez Tihi ocean se je popeljal z luksuznim parnikom v družbi z nekim japonskim škofom, ki se je vračal iz Rima. Vijak se je zlomil in v Jokohamo so dospeli z majhno zamudo. Tam so ga pozdravile stotine japonskih skavtov.

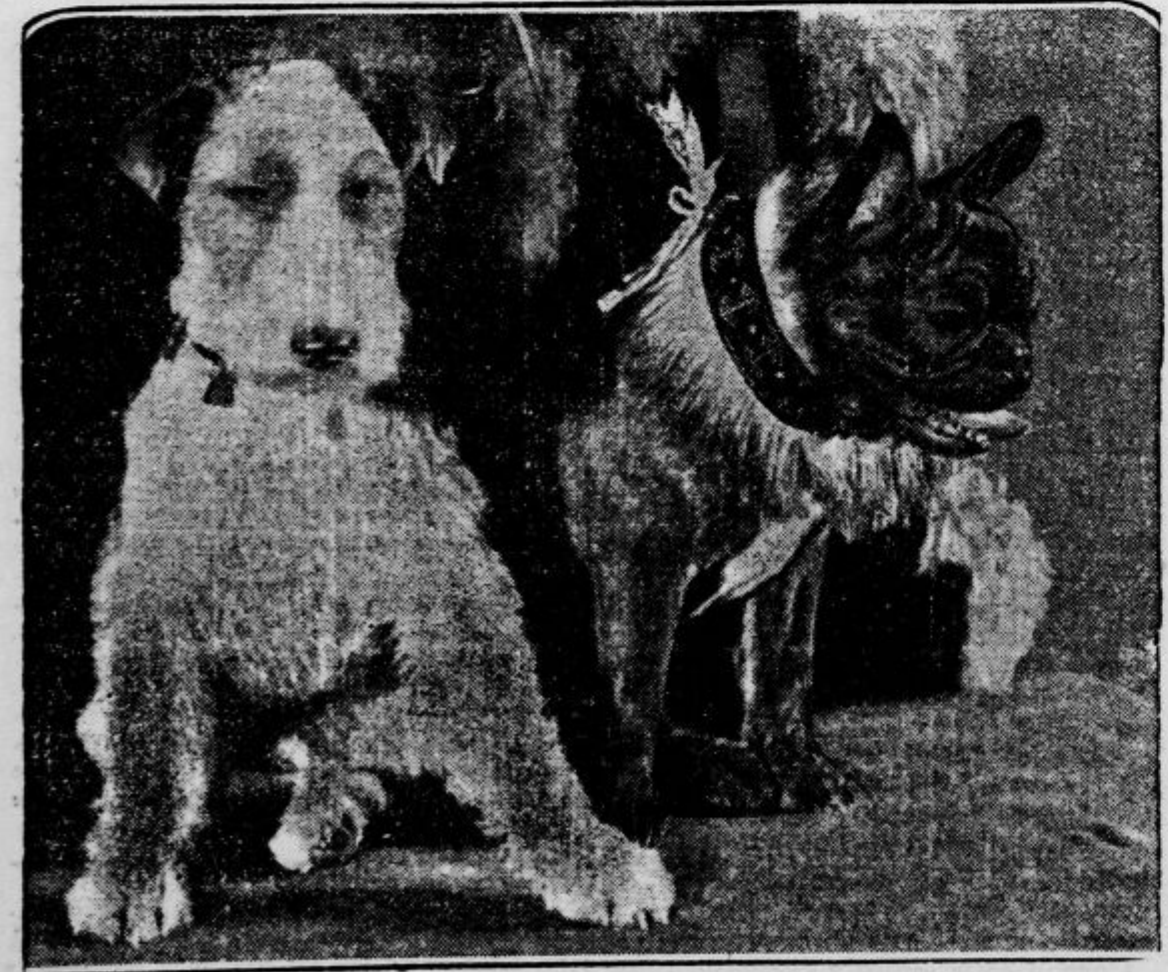
83 letni admiral Togo ga je povabil k sebi.

Pogostil ga je bogato in mu pripovedoval o pomorski bitki z Rusi. Toda Palle je poslušal le »s pol ušesom«, ker je moral misliti neprestano na veliko luknjo v nogavici, ki jo je odkril, ko je moral ob vstopu v stanovanje starega vojščaka po japonski šegi sezuti čevlje in ostati v nogavicah. Ko si je ogledal Tokio, se je odpeljal na Korejo, kjer so splošno občudovali njegove rdeče lase. Potem je šel s sibirsko železnico skozi Mandžurijo, nato skozi Rusijo, Poljsko, Nemčijo. Povsod so ga pozdravljali kakor kneza. Prispel je v Kodanj natančno

44 dni 13 ur 53 minut po dnevu, ko ga je bil ostavil. Opravil je 32.000 km poti. Prva beseda, ki mu jo je dejala mati, je bila ta, da je zelo zrasel. Ni čuda, saj je kljub vsem napotom potovanja postal za 6 kg težji! In zdaj živj še ves v spominu na te krasne dni.

Lastno hišo je zažgal iz maščevalnosti.

Pojedelec Stemmler v Wiesbadnu se je že dolgo časa prepiral s svojimi najemniki. Pred nedavnim so ga zaprli, ker jim je grozil z orožjem. Prišel je iz zapora in se znesel nad njimi na ta način, da je zažgal lastno hišo. Najemniki so ostali na cesti, Stemmler pa je dobil stanovanje v zaporih

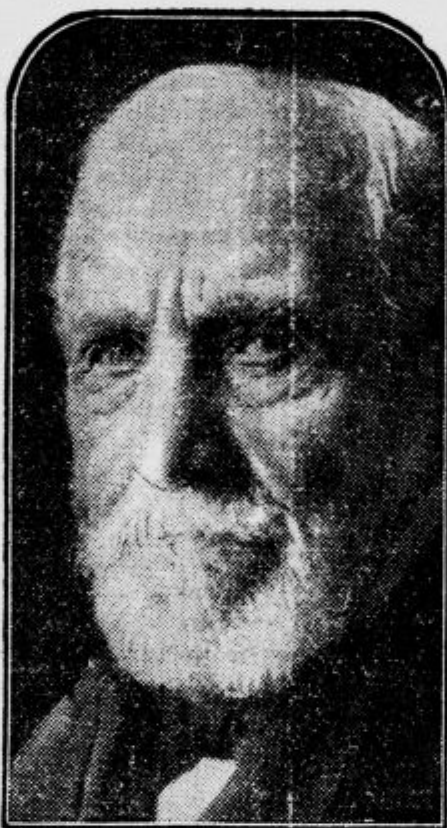

Dva odlikovana psa

Na razstavi luksuznih psov, ki so jo pred dnevi priredili v Parizu, so prinali prvo mesto naslikanemu foksu in buldogu

Opera za protiversko propagando

Moskovsko sodišče je izreklo te dni zanimivo sodbo, ki je vzbudila veliko senzacijo. Boljševizem se trudi, kakor znano, na vso moč, da bi spodnesel tla starim verskim običajem in cerkvi sploh. Osnovala se je posebna »zveza brezbožnikov«, ki ji je borba proti pravoslavni cerkvi glavni namen, in ta se je vrgla zlasti na oviranje praznovanja velikih praznikov. Lansko leto si je izmislila rafiniran trik. S pomočjo strokovnih organizacij je prisilila vsa moskovska gledališča, da so morala na Veliko noč igrati, in sicer jim je naročila uprizorjanje tnakšnih del, ki bi trajala daleč čez polnoč. V Velikem gledališču sta kupili n. pr. organizacija živilskih delavcev in državnih nameščenec za 2000 rubljev uprizoritev »Borisa Godunova«, ki bi trajala do 1. po polnoči, tako da bi gledalci ne mogli prisostvovati službi božji o polnoči. Toda kratko pred uprizoritvijo je glavni pevec »zbolel« in tako je morala uprava namesto »Borisa« vzeti drugo opero. Vzela je »Kneza Igorja«, ki so ga odpeli potem v tako hitrem tempu, da so ljudje odšli lahko že pol ure pred polnočjo. Sedaj pa sta se organizaciji branili plačati dogovorjeno vsoto. Češ »da je gledališko vodstvo s prelomom pogodbe izjalovilo protiverski namen predstave«. Gledališče je tožilo, proces se je vlekel in vlekel, dokler ni sodišče, kakor smo že omenili, te dni odločilo, da je navedlo gledališko vodstvo zadostne razloge za svoje ravnanje in da morata organizaciji plačati.

Emile Loubet,

francoski državni predsednik v l. 1899-1906., je praznoval te dni 90letnico svojega rojstva. Že od svojega 70. leta je zapustil politiko in živi pri svojem sinu v Montellmarju.

Papež in kralj

Na Špankem in sicer v Toledu ter Sv. Jakoba Kompostelskem so prodajali ta teden dve seriji poštinih znamk, ki so nosile podobo papeža in kralja. Izkupilec je šel v prid nekemu španškemu odboru, ki raziskuje katakombe v Rimu.

Muzej Karla Mava

O znamenitem pisatelju mladinskih pustolovskih romanov Karlu Mayu, ki je umrl l. 1912., so nekoč menili, da tistih čudežnih eksotičnih krajev in ljudi, ki jih je znal tako živo opisovati, sploh nikoli niti videl. Toda po njegovi smrti je zbrala njegova žena veliko število vseh mogočih indijanskih, arabskih in drugih eksotičnih raritet, ki izpričujejo tudi najbolj nevernim Tomažem, da je pisatelj res potoval po svetu in dosti potoval in da je prišel v dotiko z deželami in ljudmi, ki jih je potem opisoval v svojih neštetoletnih romanih. Zbirka teh raritet, ki so v mnogih primerih izrečno posvečene Karlu Mayu, je bila doslej dostopna le znanstvenikom v vili v Radebeulu, kjer še živi pisateljeva vdova.

Te dni pa je postala zbirka javna in se je zelo pomnožila s spominki, ki jih je poklonil vdovi neki Patty Frank, vroč oboževalec in posnemovalec Karla Mava. Že pred tridesetimi leti so ga Mavevi romani tako navdušili, da je šel v svet. Dolgo vrsto let je spremljal slovit cirkuško indijansko skupino, ki jo je vodil Buffalo Bill. Na tih potovanjih si je nabral toliko podrobnega znanja o indijanskih šegah in o njihovi zgodovini, da bi mu lahko zavidal marsikakšen poklicen znanstvenik. Na stara leta se je oglašil pri Mavevi vdovi, ki ji je daroval svoje bogate zbirke raznih raritet, za kar mu je dala ta v parku svoje vile zgraditi ameriško hišico iz neotesanih hlodov, kjer bo preživel ostala leta svojega življenja. Novo razširjeni muzej pa vodi specialista za indijansko kulturo profesor Hermann Dengler

Ali Ahmed Kan,

guverner v Kabulu, ki je vodil obrambo afganistanske prestolnice in odbil vstaje.

Največja lokomotiva v Evropi

Pred nekaj dnevi si je avstrijski minister za trgovino in obrt dr. Schürff, na dunajskem vzhodnem kolodvoru ogledal novo orjaško brzovozno lokomotivo, ki je bila zgrajena za promet na avstrijskih zveznih železnicah. Lokomotiva ni samo največja v Avstriji, marveč vobče na kontinentu in daleč prekaša vse dosedanje stroje za brzovlake. Nova lokomotiva bo lahko vozila z maksimalno brzino 110 km na uro, v primeri z dosedanjimi stroji, ki so dosegli le 90 ali kvečjemu 100 km brzine. Lokomotiva lahko razvija 3000 konjskih sil, kar popolnoma zadošča, da more z omenjeno brzino vleči 550 do 600 ton težke vlake. Od uvedbe te lokomotive si obeta, da bo moči trajanje vožnje na nekaterih progah zelo zmanjšati. Računajo, da bodo samo na progi Dunaj-Salzburg prihranili nad eno uro vožnje. Preden pa bodo nove lokomotive uvedli v redni promet, bo treba še izboljšati gornji ustroj železniških prog: stare tračnice zamenjati z novimi močnejšimi in položiti nove prage. Ko bodo v nekaj letih vsa ta dela narejena, si inženirji obeta, da se bo avstrijski železniški promet povzpeli na tako višino, da bo lahko služil za vzor ostali Evropi.

Odmerjeno poljubovanje

Na Japonskem so imeli strogo cenzuro, ki n. pr. ni dovoljevala, da bi se v filmih predstavljali poljubovalni prizori. Vse takšne prizore so kratkoma izrezali. Takšno zelotstvo seveda ni v skladu s psiho našega časa in tudi z japonsko ne, zato je izšla sedaj naredba, ki dovoljuje javno poljubovanje na — platnu, toda ne sme trajati dalje nego 30 sekund. Končno za en dober, slaček greh ni potrebno več nego toliko.

Eros v črni srjaci

Sodišče je obsodilo dva mlada fanta na tromesečno ječo, ker so ju karabinjari zalotili pri poljubljanju. Prizivno sodišče je omililo kazen obema moškima na dva in pol meseca, a ženskama na 22 dni pogojnega zapora. — Mussolini se dere neprestano, da je treba Italijo poplaviti z novimi otroki. Kako si pa fašizem predstavlja to poplavo, če mu je že nedolžno poljubljanje zločin, ki ga je treba zasledovati z ričetom in trdo posteljo?

Georges Anquetil,

ravnatelj lista »Rumeur«, ki je prejel od Maritine Hanaujeve 150.000 frankov podkupnine, da bi malčal o njenem podletju in da bi mu dal na razpolago svojo finančno rubriko. Anquetil je bil sedaj aretiran. To je že osma oseba, ki sedi v preiskovalnem zaporu v tej škandalni aferi »Gazette du France«.

Glasniki ljudskega mišljenja

Razvoj časopisja v zadnjih 50 letih. — Lokalne in razne vesti ter sport zavzemajo danes večji obseg kakor nekoč; ostale rubrike nazadujejo

»Der Zeitungsbeamte«, glasilo organizacije časniških nameščenec v Avstriji, objavlja zelo zanimivo razpravo o razvoju modernega časopisja z ozirom na njegovo vsebino. Naslanja se na statistični material, ki so ga zbrali ob priliki novinske razstave »Presse« v Kölnu. Ta material se nanaša v glavnem sicer samo na neke kölnske in porenske dnevnike, vendar velja več ali manj tudi za dnevni tisk ostalega sveta.

Kako so napredovali, oziroma nazadovale posamezni deli v notranjosti dnevnika?

Statistika »Presse« za omenjene liste izkazuje za dobo zadnjih 50 let sledeče številke (v procentih): L. 1872. je zavzemal splošni del povprečno 49 odst. vsega lista, gospodarski del 13 odst., inšerati 38 odst., l. 1900. splošni del 38 odst., gospodarski 9 odst., inšerati 53 odst., l. 1913. splošni del 44 odst., gospodarski 9 odst., inšerati 47 odst., l. 1927. splošni del 57 odst., gospodarski 10 odst., inšerati 33 odst.

Prvo, kar zbode človeka v oči, je to, da je splošni uredniški del časopisa na račun inšeratskega dela sila narasel. Inšerati ki so nekoč zavzemali več nego polovico lista, zavzemajo danes komaj tretjino. To je presenetljivo tem bolj, ker so si inšerati v povojnem času osvojili celo uredniški del. Seveda je treba pomisliti, da so inšerati procentualno sicer padli, absolutno pa je njihovo število naraslo prav mogočno. Če so procentualno padli, se je zgodilo to samo zaradi tega, ker se je obseg listov v tem času povečal.

Kako se je povečal obseg lista?

O tem nam govorijo drugi podatki, ki skušajo določiti prostornino posameznih delov lista v kvadratnih metrih, in sicer povprečno za dobo enega meseca:

L. 1872. (in l. 1927. v oklepajih) je zavzemala notranja politika 12.1 m² (13 m²), zunanja politika 13.4 m² (12.4 kvadratnih metrov), gospodarska politika 0.4 m² (5 m²), feljton 4.8 m² (28.2 kvadratnih metrov), lokalne in razne vesti 3.4 m² (9 m²), splošna gospodarska vprašanja 0.9 m² (12 m²), trgovinske zadeve 2.5 m² (11.3 m²), blagovni promet 3.3 m² (11.1 m²), sport 0.0 m²

Zora vodo

orob živim asem

Ne darva, temveč vrača živim asem orešnju naravno barvo

484. 484. Odobrena od zdravstvenega dseka 000 št 1793-20 kot za zdravje polnoma neškodljiva. Uspeh siguren in trajen čena steklenic brez poštnine Din 35-

ZORA VODA - OROL, ZAGREB Duga ulica 32

Lekarnam, drogerijam, parfumerijam, brivnicam in trg. mešanega blaga da mo v komisijo

„JUTRO“ v novih uredniških prostorih

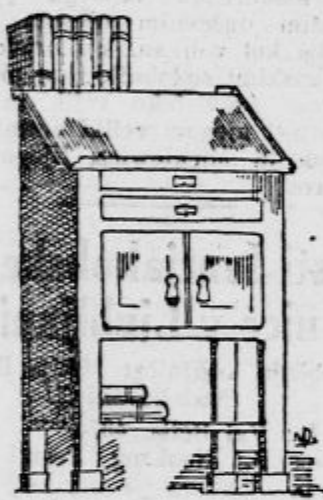
Slovo stari – pozdrav novi redakciji

Niž ne rečem, saj je nova, razširjena in amerikanizirana redakcija imenitna in imponantna, vendar mi je pa malo dolgčas po starem uredništvu. Starih zamazanih pisalnih miz in častljivih pultov, niti stolov, ki so jih razmajali klasiki slovenskega žurnalizma in beletristike, ni več.

Kakor v muzeju stoji še na častnem prostoru v reprezentančni sobi s spomini na naše največje ovenčane pisalnice

miza Josipa Jurčiča.

Brižno je restavrirana in impregnirana z vsemi pripomočki moderne kemije, da ne razjede črvi in trohnoha tega svetlega paladija hiše. Gesla o svobodi in napredku slovenskega naroda, ki so se rodila v glavah, sklonjenih nad to skromno mizo, so nevidni fluidi, ki izžareva z vedno enako močjo iz presušenega, razpokanega smrekovega lesa po vsej redakciji. Razpokan je les, zakaj padali so po njem težki udarci pesti, da so se slišali po vsej domovini in odmevali na Dunaj ter po prestolnicah vseh slovanskih narodov. Najpopolnejša kronika bojev in uspehov slovenskega naroda zadnjih 60 let je bila napisana na tej mizi. Koliko misli je počivalo v njenih predalih in dozorevalo. Z največjo spoštljivostjo se ponaša redakcija na to narodno relikvijo in jo varuje, kakor čudodelni oltar. Kakor oltar, ki je na njem žrtvovala ljubezen do domovine srca in možgane najboljših Slovencev svobodi in napredku.

Enako zgodovino ima stari pult z malimi vraticami zgoraj na desni strani, na so sotrudniki v odsotnosti glavnega urednika lahko dajali rokopise vanj. Vsaka roka, ki je segla skozi to malo odprtino, je posegla v naše javno življenje, v našo zgodovino. Kako majhna in ozka so bila nekdanja vrata našega naroda v življenje sveta ... Dosti velika, samo da je šla pest skozi!

Pult se sveti v novi polituri, da na njem v medijih barvah odseva njegova okolica. Čudne slike se pojavljajo v tem starem zrcalu, ko lega mrak po sobi. Na pokrovu drhti nervozna suha roka in podpira visoko blede čelo, spodaj pa se šibe onemogla kolena. Jurčič omahuje in omahuje pri delu. Kako žalostno zre iz slike, ki jo je napravil njegov dobri prijatelj Franke. Toži, da se je poslovil prezgodaj. Zato prihaja nazaj in se zamišljen nasloni na svoj stari pult, čaka, kdaj se izpolnijo njegove želje narodu.

Vprašujoče gleda iz svoje slike na njega Tomšič, oba pa bodri pogumni pogled dr. Tavčarjev, da se z zaupanjem smehlja Malovrh, ko vidi, kako se je pomnožila četa neutrudljivih borcev, ki nenehoma noč in dan vrve okrog njega.

Samo vrvenje, prestopanje iz sobe v sobo, neprestano zvončkanje telefonov, večna naglica — to je nova redakcija. V tem tempu je človeku nemo goče pisati

nekrolog stari redakciji.

Res prav tako mi je pri sreči, ko se spominjam tega prijaznega doma kramljanja, dovptov, duhovitosti in prepiranja. Brez tega namreč ni redakcije na svetu. Ali to vendar ni prepis, samo

malo zelo glasno govorjenje je, ki se za javnost imenuje živahna debata.

Najbolj domača je bila velika soba, kjer je dnevna redakcija. Seveda le po imenu, ker se je tu shajalo vse, kar je količkaj v zvezi s listom. Tisti divan pri pečici Koliko zbičanih živcev je pomiril in koliko onemoglih poživil, kolikim lenobam je dal potuho, še kakšnega mačka je ukrotil. Ni menda slovenskega žurnalista, ki ne bi bil vsaj za kratko urico jerpergoval na njem. Ginljiv je bil divanov pogreb. In usodno pomenljiv, proročanski. Teden, dva potem, ko je nenadoma izginil, dobesedno izginil brez sledu tudi za najbolj iznajdljivega reporterja, so začeli padati zakajeni zidovi stare redakcije. Ne samo zakajeni in sajasti, temveč prav do zadnjega molekula prepojeni s tobakovim dimom. Dima je bilo sploh vedno toliko v tej sobi, da se je prišla omotica najbolj divjega pritožnika in popravkarja, Samaritansko smo ga pokropili z vodo, usmiljeno posadili na divan in — tožba je bila izglajena.

Dim je bil po zimi parfimiran s sladkim vonjem pečenih jabolk, ki so se cvrila in cvrčala v luknji v pečici. Tam se je gredo mleko za abstinence. Peč so podrl, preganili jabolka in krepčila...

Sploh je bila ta soba pohujšanje vse redakcije. Najhujše obsodbe vredno shajališče vsega dirindaja in šundra, ta stalna zbornica vseh uredniških kibicev in podobnih radovednih postopcev, torej stara dnevna redakcija je porušena do temeljev. Razvaline so pokopale vse tiskovne in besedne pregrehe in vse kibice. Le tista dolga, razrezana miza se je s časopisi, ugankami in družabnimi igrami preselila v arhiv. Te važne mize ne smemo pozabiti. Bila je skoro prava judska kuhinja. Kdor je stopil k nji, si je poiskal po listih, ki so ležali po njej, dušne hrane, ker pač na štelaži ob steni, segajoči do stropa ni bilo nikdar niti pravega časopisa. Citati seveda nikdo ni mogel, pa si je potegnil iz žepa provijant in ga razložil po mizi. Zdaj se mi, da redakcijski kibici sploh niso jedli druge, je kakor v družbi domačih, ki so vsi celotno delali med južno. Trajajočo od 10. dopoldne do 4. zjutraj.

Gostoljubna in prijetno domača je bila naša nekdanja redakcija, kakor staroverska rokodelska delavnica. — Sedaj pa je kakor tvornica.

In še kakšna tvornica! Prav pod vrhom gori pod streho ždi noč in dan molččiči

Nace ob radio-aparatu

in kakor pajk v mreži preži na novice, ki letajo po zraku z vseh koticov sveta. Ko se vest približuje na valovih in zabrenči po Nacetovih ušesih, že hlasi po njej s svojo železno roko — Bog nas varuj, kakšna roka je to! — jo stisne na papir in vrže tržaškemu doh-

tarju vseh jezikov, da jo preparira in obrne v slovenščino.

Ker smo že pod vrhom, kar ostani pri vrhovih. V tretjem nadstropju se je nastanil glavni urednik, ki mora biti v uredništvu vedno navzoč z dušo in telesom. Tu gori v svojem privatnem stanovanju se seveda ne pusti nadlegovati z uredniškimi sitnostmi, kar kolegi tudi nad vse taktično upoštevajo in ga obiskujejo le v prijateljskih, strogo kolegialnih zadevah, ki se lahko ticejo tudi predujma ter podobnih intimnih aktualnosti in perečih vsakdanjih vprašanj. V II. nadstropju je

direkcija

prezidij in reprezentanca sploh. Takoj v začetku opisovanja raznih prostorov moramo omeniti, da je umetniški arhitekt vse interjeje prilagodil individualnosti funkcionarjev in že z barvami sten izrazil nekako namen posameznih prostorov, kakor zahtevajo principi moderne umetnosti.

Reprezentacijska sejna dvorana z bogato knjižnico, ki se ponaša z marsikatero slovensko knjižno rariteto, je resnobna kakor so resnobni dojmi, ki jih vzbujajo z največjo pijeteto tu shranjene relikvije slovenskega žurnalizma: Josipa Jurčiča pisalna miza in pult, portreti in druge zanimivosti. Kakor hrbiti knjig so tudi stene temne usnjato rjave barve, ki jo svečano poživljajo zlate linije. Sonorno harmonio temnih sten in mobilij poživlja le zeleno blago na dolgi mizi, vedno zeleni lovorjev venec nad pultom in pa zlato po stenah in po pisanih hrbitih knjig. Kustos tega sanktuarija je stric Lovric iz Poljan, ki neprestano žigos sa knjige, knjižice, revije in sploh vse, kar se prikaže v ta svetli mir. Kadar pa ne žigosa, pa s pobožno spoštljivostjo izliva iz peresa spomine na svoje slavne rojake in prijatelje, brate Šubice in dr. Tavčarja, na panir v neprekosljivih mojsterskih perijodah.

Najvažnejša je sprejemnica, kjer sprejemamo plače, predujme in nosove. Pohlevno ilaste, nežne barve je ta sprejemnica. Še tako razkačen pritožnik se mora pomiriti v tem idiličnem miljeju, da kakor jagne poslušaj tehte, razsodne argumente gospoda ravnatelja, ki jagnietu vliva balzam v ranjeno srce in čimprej spremi potola ženo ovco do vrat. Zakaj redki so tako uvideni, da bi pomislili, kako dragocen in vedno prekratko odmerjen je čas direktorja tako velikega in vplivnega lista, kakor je naše „Jutro“. Vsaj do dveh zjutraj je vsako noč razsvetljena soba odločujočih šefov lista. Monumentalno ravnih linij je ves črni mobilij, kakor je ravna linija njih črne umetnosti, tiska, a stene, stene, te so pa kakor njih sovražniki — strupeno zelene...

Kakšne barve naj bi bil

ilustrativni oddelek

kakor svetlomoder pomladnih potočnic. Nadebudna nedolžnost je tu doma, ki fotografira, reže v les in riše. Prav vse rišejo mladi umetniki, skravžljani člani redakcije, najraje pa zlobne karikature, ti kujoni nepopoljšljivi! Poleg vihravih umetnikov je asketska celica mirnega urednika revije „Življenje in svet“. Ne motimo ga, da nam zopet ne zbolí in ne pobegne iz meglene Ljubljane na jadransko solnce.

V I. nadstropju je šele prava fabrika.

Brez hodnikov, predsob in najpotrebnejših splošnih lokalov, je tu 14 prostorov. Čez dan je vrh stopnic na desni strani uredništvo „Slovenskega Naroda“, ponoči je pa čez in čez „Jutro“. Vso noč je povsod svetlo kakor podnevi in nikjer ni več divana, tistega divana okrepčujočega. Tudi nobena peč nima več luknje, da bi pekli jabolka in pogreli čašo mleka. Samo črno kavo nosi v vedrih sluga iz „Zvezde“, no, čez dan je pa dovoljeno tudi nežni mladini v arhivu zobati bombone, čokolade in mandarine, da se vsak obiskovalec mora držati sladko in požirati slino.

menu! ... X. sprejet v avdienci... atentat na ministra XI... Vstaja v Indiji... preokceanski letalci pristali v Ameriki... Kupite, kupite, samo dva dinarja-a-a!

»Vešni list!... Vlada se maie! Strahovit umor v Babji vasi!... Kuga v Pireju... potres v Kalabriji... peteronogo tele!... Kaj pravi Janez Modroglav o slovenski literaturi!... Kupite... samo dinar!...»

Dve uri še nista minili in že so vlak razpeljali sveže novine širom dežele. Vse ceste so jih polne, vse torbe vseh pismonoš, skozi tisoč in tisoč vrat lete v tisoč in tisoč hiš, na tisoče rok jih razgrinja, željne oči se upirajo vanje in iščejo, kaj vem česa: novic, zabave, odrešenja, izpolnitve, morda samo malega oglasa tam kje zadaj:

»Pismo dobila. Ljubim te, Pridi!...»

So, ki začenejo čitati pri uvodniku: položaj naroda je v takem in takem položaju, tega in tega se je nadejati, to je prav, ono ni, naše mišljenje o teh dogodkih je tole... Zakaj novine so pri nas vselej tudi glasila strank, če ne sedanjih, pa bodočih ali bivših, in glavno je, da vsak dan iznova dopovedo čitatelju, kaj smo in kaj nismo, kaj hočemo in česa nečemo in v čem

Sedaj v prenovljeni in povečani redakciji je sploh vse narobe, pa vendar v redu in prav. Vhod je že na levi, na mesto na desni, kakor prejšnje čase. Na št. 1 in 2, ne tik vrat, prosim, je Babilon ali

dnevna redakcija

Tu na sveti večer zmružejo otroci, se zaletavajo vlaki drug v drugega, tu se dogajajo najkrvoločnejši umori in najspretnjeji vlom, tatvine so na dnevni nem redu in pretepi. Tu slavimo jubileje zaslužnih petdesetletnikov, tu počastimo skromne starčke, ki jim po tegobah življenja in dela v resnici ni več za kadilo in z iskrenim bolom v srcu pokladamo naše ponižne rožice na sveže grobove. Koliko najbližjih po rodu in srcu je vmes! Obenem pa diktiramo dovpti, dobre in zlobne, včasih tudi nalašč ponesrečene, samo da se svet nasmeje.

Največ prostora v teh dveh malih sobah zavzema koš. Kaj bi vam razkladal, čemu, saj poznate svoje najboljše prijatelje in jezike. Na stotine zamer, zdražb in tožba se poravnava v košu. Krivico mu delate, zakaj koš je največjega spoštovanja vreden rekvizit v uredništvu!

Tudi stoli in mize so v sobah, pa jih je vedno premalo, da si gospod tajnik belj glavo. kam bi pribil štelaže za gnečo reporterjev. Po stenah so namreč že zemljevidi široke in lepe naše domovine.

V drugi sobi za durmi skrit vihti Lipe na drogju za hmelj zastavo „Domovine“. Kot dober gospodar ne zavrže nobenega papirčka in zato so okrog njega do stropa nagromadene skladovnice popisane papirja. Najvažnejši med važnimi so v kotu v veliki vreči, nabasani do vrha. Tako častljiva je njih starost, da so se ž skovirji zaredili v zaključ, O, rokopisi ki nikdar več ne boste videli solnca, počivajte v miru!

Po skrivnostno temačnem hodniku pridemo v svetlo

sobano s tajništvom in arhivom

Ogromne omare polne klišejev, matric in kartotek pokrivajo stene do stropa. Tudi vedno nemirna telefonska centrala je tu in zraven v malem prostoru

ob zbirki vseh letnikov naših časopisov brni brez počitka telefonski motor. Toliko zanimivega in lepega je tu, da vam gotovo ne bo žal, če pridete sami pogledat. Raje sem, prosim, kakor v dnevno redakcijo!

Tik arhiva poiščete tudi

gospoda glavnega

Barva sten je mrka, siva in temno modra, da ji človek ne ve imena. Rumeni usnjati fotelji in zofa so pa mehki in prav pripravi na redakcijske seje. Kjer pa človek navadno nima nikamor sedeti, čeprav zvlečemo vse stole iz sedanjih sob. Opozorjam slavno občinstvo, da ima gospod šef urednik, kadar je v svoji sobi, vedno visoko čez glavo dosti dela in da vse naglo in popolnoma po svoji želji lahko opravi pri raznih referentih.

Prvi poleg njega v zlatorumeni sobi je

gospodarstvo

Z borzami ima opraviti in cekini, kakor kriči barva s stene, nevoščljivost in ljubosumnost uganja tujim trgovskim uspehom, se tudi dere barva, le on sam je staložen kakor star borzijanec. Še celo trebušček je nalezal na borzi, zlato je pa le na zidu.

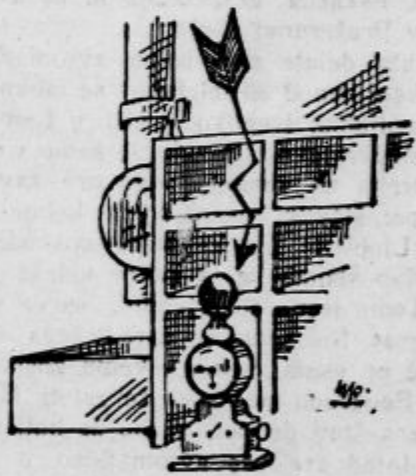
Drugi pravijo, da je soba dobila barvo po uspehih naše zunanje politike, ki jo tu rešuje prijatelj Božo, dame od teatra pa menijo, da zaradi poetičnega kritika, ki vzbuja toliko ljubosumnosti.

Štvo pikasta je rubrika

»Življenje in svet«

pa še ne pomiri kolega referenta, ko brez miru okrog divja in priganja kakor črednik za rokopise in prispevke velikih prazniških števil, ki jih ima on v rokah in v glavi, ali vendar se mu nikoli ne zmede štrana. Tu se rešujejo kulturna vprašanja in podobne zdražbe sploh. Celo poezija hodi v goste in kadar opesa pesnik, skoči njegov drug v sobi iz zunanje politike v povest ali feljton. Menda je soba siva tudi zaradi mode, ki se tu ustvarja, ker siva pristoji vsem drugim barvam. Srednja soba je

zbiralnica

ki v njej gostuje podlistek, če ne stika po arhivu za gradivom. Stena se ne vidi, ker vso zakriva ogromno stolažbo z vsemi, skoraj vsemi časopisi vsega sveta, ki bi morali biti vedno lepo urejeni. Sicer pa tuji časopisi niso glavna stvar v sobi. To je zlato se bleščeča cev od vrha do tal, ki po njej padajo rokopisi od zgoraj. Uvodni članki in drugo najvažnejše, saj veste, kako pravi nemški pregovor. Ostalo se pa nagromadi z drugih sob sem na mizo za-

Vladimir Levstik:

Pesem visoke hiše

Stoji ob ulici visoka hiša, ki ne pozna noči. Zvečer, ko je vrli mešan na na oni strani že davno sezul copate in utrlil luč, je za njenimi okni še vse svetlo; njena vrata so odprta, ljudje prihajajo in odhajajo, vsem se mudi, in kolikorkrat gine veža v mrak, tolikorkrat se ulije iz nje val neuspavnežga šuma...

Ta šum je značilen za hišo, ki mi je na umu. Tako stalen je, da se namidno ne zamisliš vanj, samoumeven in nepretrgan kakor voda, ki teče, ali življenje, ki uhaja vse dni in vse noči. Ni zvok, ampak mnogozvočje: polifonna godba človeških glasov, čilih in utrujenih, mirnih in nestrpnih, živajočih se s topotom korakov, ki hite sem in tja, po stopnicah kvišku in doli, s peketanjem pisalnih strojev, rožljanjem brzostavnice in časih, ob določeni urah, z množičnim renčanjem velike rotacije.

Ob vsakem času dneva lahko vidiš pred hišo tovrstne vozove; zdaj se aspilje z njih črni premog, zdaj se vale v vežo ogromna bela vretena, papir za rotacijski stroj, vsak dan nove neskončnosti dolgih belih papirnatih

trakov. Olej, ondi za dvoriščem je strojnica; tam odlagajo ta vretena v jekleni organizem, v drobovine črne, rohnečega demona, ki jih vrti in vrti, odvijajo in pokriva z novicami, slikami in oglašji, ter jih razreza v zložene bljuva iz sebe v svet, vsako jutro in vsak večer iznova. Ob tistih urah čaka pred hišo prazni vozovi, ki drug za drugim odhajajo napolnjeni do vrha. In v veži se gneto krdela otročadi, razposajenih dečkov, bledeh deklic s tihiimi, žalostnimi očmi, ženic, ki se grbijo v vdani misli na dolgo beganje po mnogih stopnicah, gor in dol, gor in dol, in moških, upokojencev, invalidov, brezposelnih z obrazi razoranimi od vsega hudega — gosta, brezimna krdela najponožnejših gostov te velike, neumrljive hiše. Vsi čakajo istega, vsak dan enakega dogodka: minute, ko se jim usujejo v naročja grmade zloženega, potiskanega papirja, dišečega po terpentinu in celulozi, da se z njimi razproke po cestah in hišah in stopniščih vsega mesta, od vrat do vrat — ali pa, da zaženo na vogalih in križiščih vsak dan novo, vsak dan zmagovaljšo pesem človeškega duha, ki preskakuje brezdana daljav in tekmuje s časom v njegovem poletu:

»Jutranji list!... Viharji v parla-

prav za prav obstoje zasluge, zaradi katerih moramo spustiti kroglico v to skrinjico, in grobojce, zaradi katerih je ne smemo spustiti v ono. Čitatelj pričakuje tega pouka, zakaj kotel, v katerem vre naša politika, je tesen, malo slastnega se kuha v njem in človekove lastne misli kiipe navadno preko roba. Bog si ga vedi kam po širokem svetu; kako dobro je, da so ljudje, ki vsak dan pošiljajo te nazore že kar storjene v hišo in zraven še toliko drugega in za tako majhen denar!

So tudi čitatelji, ki se za domačo politiko ne menijo dosti; ne moreš jih nasiti z revolucijami v Guatemali, predsedniškimi volitvami v USA, težavami Stalinovnega režima in šanghajskimi zapletljajmi. Spet drugi komaj čakajo rezultata nogometne tekme med Urugvajem in hotentotsko reprezentanco; tretje zanima kak nov izum, »žarek smrti« ali »televizor«, četrte nova progna na Sušak, peti trepečejo za tečaj kakih delnic na borzi. In vsi, skoro vsi begajo radovedno po »Dnevni vesteh«: nadredovanja v vojski in mornarici, odlikovanja, sveti Sava V. klase, kmalu bomo imeli vsak svojega; g. Onega je zletel z avtomobilom v cestni jarek, prav se mu godi, he, he, in gospa Ošpetnica je mirno v Gospodu

zaspala, ubožica, spet bomo imeli o čem govoriti; in Kozoglavja so zašili, raca na vodi, se premalo so ga...

Ali pa vas morda zanima snočni koncert v »Unionu«? Prosim: forissimo gospoda tenorja je še odmeval, akordi pianistke so se še lovili po kotih dvorane, aplavz je bil še grmel, ko so lino-tyške v visoki hiši že rožljale njuno pohvalo. In tu: poročilo o predavanju profesorja Vsevednika — in tu, evo, kritika o Glinobričevi razstavi — in tam, bogme, ocena pesmi Jeremije Rompompomskega, škoda papirja za ta oskudni sir! Tudi podlistek imamo danes, hvala Bogu, da le ne bi bilo kaj pohujšljivega; nu, tem slabše, prečitamo ga z veseljem, saj lahko pišemo uredniku ogorčeno pismo. In pa roman: zmerom zabavljamo, »kaj boljšega« bi radi, literaturo, da bi jih vraz, a kadar nam ustrežejo, smo dva meseca neutolažljivi...

»Vsakemu nekaj!« So tudi čitatelji (največkrat nežnega spola), ki hlastnejo najpogreje po osmrtnicah; besede »potri g'oboke žalosti«, »našega predragoga očeta, sina, vnuka, strica, svaka in tasta gospoda N. n.« in »neutolažljivi ostali« jih menda spravljajo v orgazem; v mislih spremljajo črni spreved, ko se vije proti Sv. Križu, z

ključnega urednika, ki na vsak rokopis pritiskne štampiljko ure in ga odda v tiskarno.

Soba zraven se mi dozdeva rdečkasta, kakor bi bila tapcirana s posušeni človeški kožami. Kaj hoče, če pa čez dan tu gospodari Pepe, tisti, ki sedi v uredništvu, zvečer pa domača politika.

Ta in naslednje tri sobe so najbolj čudne. V vsaki kriči in se dere po en kolega, da se razlega po vsem mestu, če pa kdo stopi v sobo in mu samo pošepeta, ga že vrže ven. No ja, saj je tudi sport tu in sicer v zadnji sobi. Kadar ne meče ljudi ven, se pa po nemško pomenkuje v damami v Gradcu in na Dunaju. Še brez telefona bi ga ušale! Barva sportnega referenta je

seveda tudi v slogu, namreč vijoličasto modra, kakor daljni nebosklon nad visokimi planinami. Tudi bi barvo lahko primerjal z buškami na obrazih naših vrlih in povsod zmagovitih sportnikov.

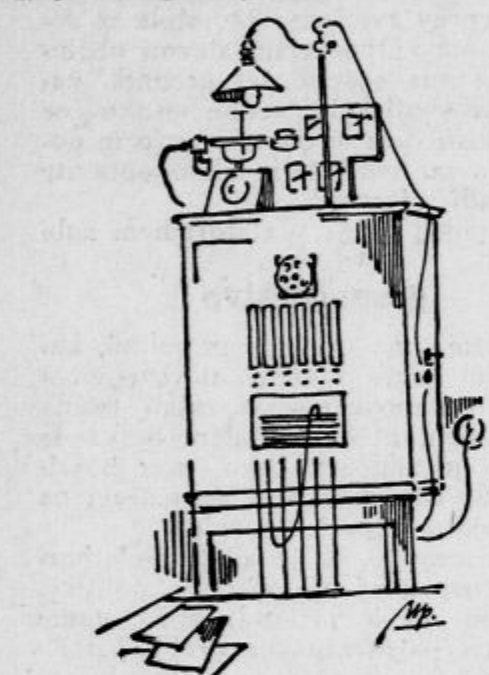
Krasne, formalno dovršene govornice spuščajo v milozvočni srbohrvaščini po telefonu naš veseli drug iz Primorja. Citronasto rumena barva ga spominja njegove lepe domovine. Gotovo, čeprav je le barva polente.

Prav v kotu redakcije deluje tajnik novinarske organizacije in vedno upa na boljše čase. Zato je njegova soba zelena.

Spodaj v pritličju je uprava. Nje ne bom opisoval. Tecite takoj tja, ogledajte si jo in si naročite »Jutro!« — A. G.

Naša telefonska centrala

Tam na skrajnem koncu hodnika je soba kamor se zateče vsak, ki se je izgubil v labirintu redakcijskih prostorov. V tej sobi je telefonska centrala, kjer se steka električno živčevje vse redakcije. In to živčevje je zapleteno, komplicirano v svojem ustroju, saj je med različnimi prostori »Jutra« večji telefonski promet, koar ga ima marsikatero večje slovensko mesto. »Jutrova« telefonska centrala ima več števk, kakor Kočevje, Kamnik, Ljutomer, Jesenice. Novo mesto in še marsikatero izmed večjih slovenskih mest. In kako ne; telefonske proge so omi kanali, po katerih doteka listu gradivo iz vseh delov sveta.

S petimi telefonskimi linijami je redakcijska centrala spojena z ljubljanskimi in medkrajevnimi telefonskimi omrežjem. Pa še to včasih ne zadošča. Neprestano brni neizprosni zvonec in na razdeljevalni omari mežikajo bele, rdeče, zelene in vijoličaste lučke: Halo! Beograd pride. Zagreb. Sušak. Split, Sarajevo. Halo tukaj Zemun. Halo Berlin, Wien, Praga. Gradec Trst Maribor Ptuj, Kranj. Novo mesto in kaj vem, kaj še. Vsak hoče svojega stenografa in vsakomur se grozno mudi, zakaj telefon je drag. V sosedni sobici se proži stotine relejev. Izkleni avtomati klepajo svojo ritmično pesem in obračajo svoje čudovito fine ročice, iščejo z njimi zaželenih števk.

Na centralo je priključenih 30 telefonov: vsak resorčni urednik ima svojo številko, a mimo tega so na centralo priključene še stavnic, tiskarna, ekspedicija in uprave v hiši in v Prešernovi ulici.

Centrala deluje popolnoma avtomatično. Na vsakem izmed 30 telefonov se lahko govori s poljubno številko v hiši, v Ljubljani ali pa medkrajevno. Razlika je samo v tem, da je treba za zunanje pogovore zavrteti vselej pet števk, mesto štirih kakor drugod v Ljubljani. Za nekatere gospode, ki imajo slab spomin in to kakor nalašč Ampak: »Temu treba se privaditi!«, sprva sicer težko gre. Nu, sedaj se zaradi tega nobeden več ne vsa. Samo nekemu gospodinu dolži iz Beograda se včasih še zaleti. Mogoče ne zna šteti do pet, pa bo že boljše.

Da, dotod gre vse avtomatično, a vzlic temu se morata pred razdelilnikom potiti gospod telefonist in gospodinja telefonistka, ki imata strašno posla, da vse pogovore ki pridejo od zunaj porazdelita med posamezne številke. Do 200 zunanjih pogovorov se zbere na dan in med temi je včasih čez 40 interurbanskih, iz vseh delov države in iz inozemstva. Bože, človek bi moral včasih imeti šest rok in ne samo dve, da bi vsakega sproti odpravil. Pet zunanjih linij vodi v redakcijsko centralo in včasih, ob gotovih urah kličejo kar vse hkrati. Takrat se telefonist pred omaro suče kakor navit, zakaj

pisane lučke ga gledajo srepo, nelzproso in zvonec jezno renči, dokler se ne pobriže za pogovore, ki mu jih je prinesel.

Halo, dajti mi »Naše kraje«. — Bi lahko govoril z Dnevnikom? — Praga Vas kliče! — Prosim če obkličete to-le nočico. — Dajte mi referenta za gospodarstvo. — Številko 903 prosim. — Dajte mi »Transdunaj«. — Zvežite me s političnim oddelkom. Z gospodom šefom bi rad govoril. Celovec pride! Joj koliko takih stereotipnih izrazov mora telefonist pustiti z bobnati si na uho. Vsakemu je treba nemudoma postreči. Vsak mora dobiti haš pravo izmed 30 števk, če ne je pa ožen in strehi in to se ne zgodi malokdaj. Takrat pa se telefonista loti stanovska bolezen — nervoznost — In v takih napadih je pobliž že dva porcelanasta senčnika in črnih na mizi.

Telefon seže daleč, a še vseeno premalo za moderni list, ki mora ustreči čitateljem z novicami iz najbolj oddaljenih delov sveta. Kar ne pride po žicah, je zato treba brezžično uloviti.

In naš radio

Gori v četrtem nadstropju, pod streho je moderno urejena brezžična predelna postaja, ki dela nepretrgoma od ranega jutra do pozne noči. Pa ne smete misliti, da je to kakšna postajica ali sam prejemni aparat, kakršni so v navadi za prelemljanje koncertov in podobnega. Radio telefoničnim potom, se namreč ne pride prav daleč, kadar gre za popolno zanesljivost. Posebno v Ljubljani ne. Pomislite samo na tramvaj: polovico besed vam požre s svojim praskanjem. Nu, kadar gre samo za zabavo, ni to nič hudega. Ali gori v radio-telegrafski »kamrile« mračno sprejemati novice in borzo z dolgoročnimi številkami in bog ne da, da bi telegrafist ušla ena sama beseda: niti pol zloza ne sme preslišati. Že nekaj let deluje postaja dan za dnem pozimi kakor poletni pa takaj v najhuši nevihti, ko brezžična telefonija popolnoma odreče.

Po nekakrnat na dan se oglasi Berlin in London. Prvi oddaja iz Nauena, deloma v angleškem deloma v nemškem jeziku poročila za prekomorske dežele, zlasti za Južno Ameriko. Najbolj pa telegrafist »obraja« London, ki ima neverjetno mnogo povedati. Da-di-da, di-da, da-di, da-da-di, di, di, di-da-di tako klepajo tam v Londonu celo uro če treba. Telegrafistu pa drsi svinčnik kakor nazamazan po papirju, debele potne kaplje mu polze po licih, nelzogična cigara ga skeli v nos in oči, pa nima pol trenutka časa, da bi jo odložil in si otrl znoj. Morsejevi znaki ga neusmiljeno tirajo s seboj. Brzotavka se vrsti za brzotavko. Na mizi poleg nje se kopičijo ducati popisanih listov, ki nanje že preži »tržaški dohtar vseh jezikov«, da jih prevede v »skrajšane sladke glase«.

Kadar se dogajajo važne stvari, in če ostane še kaj časa, je treba sprejeti še Pariz, Rim, Madrid, Stockholm itd. Telegrafist ni nikoli v zadregi, saj se na svetu vsak dan zgodi toliko čudnih reči, na katere so ljudje radovedni.

Pozno ponoči ko že kruliho prvi pijanci po Knafljevi ulici na policijo, zapre tudi telegrafist svojo kamro, da stopi še malce k »Štefanu«, da primoci, kar je bil čez dan prenočil.

Pri slabokrvnosti

po prestani težki boleznii uživajte samo

Chinoferrin

Dobi se v vsaki lekarni.

3-a

duhom razvrščajo žalujejo, kateri je povobil propisno mero solza in kateri je ostal kaj na dolgu. Chacun a son gout...

Vse to čitaš, prijatelj, dan za dnem in toliko tega ti pada v hišo, da niti ne utegneš pomisliti na tistega, ki to piše. Jeli da ne? Ali kdaj premišljuješ o novinarju?

Novinar... Čudna beseda; nenačuden zvok ima, na jeziku čuden okus in slika, ki vstaja pred teboj ob tej besedi, je nekoliko podobna Cankarjevemu Šuki, nekoliko pa karikaturam v »Pligende« ali »Simplu«; naveden človek si kar ne more predstaviti novinarja, ki ne bi bil, nu, recimo, vsaj malce »originalen«. Vsekako je novinarstvo zelo skrivnostno poklic in če si zelo ugledna osebnost, je tako rekoč comme il faut, da govoriš o njem z zaviranim nosom in strogo privzdignjenimi obrvmi. Mar ne?

Pa se motiš dragi Novinar današnjosti ni ne Šuka ne karikatura; človek je na svojem mestu kakor ti, skorj gotovo bolj delaven in prav gotovo bolj nepogrešljiv od tebe. Pomisli samo — saj ne vem, kaj si uradnik, trgovec ali vrl obrtnik — pomisli, recimo, kako bi gledal, če bi se mahoma

vsil novinarji oprijeli »koristnejših poslov«: nikoli več novic, ne političnih, ne drobnih, ne nogometnih vesti, ne podlistka, ne romana, ne osmrtnic o blagih pokojnikih! Medtem ko — kako lahko bi pogrešil davkarja, ki te pesti za težke stotake, »izvržnega«, ki te je včeraj rubil, trgovca, ki ti je danes poslal noveletni račun, krojača, ki v svoji naivnosti mrcvari zvonec na tvojih vratih, ali tudi le zobarja, ki ti bo jutri vrtal podočnike!

Samo v dveh pogledih se novinar razlikuje od tebe.

Prvič: tvoja nesvoboda (kdo pa je še svoboden v tem veku demokracije?). ki toli rad stokaš o njej, je zmerom samo vnanja; tudi če ti veže roke in noge, tvoja misel lahko uhaja kamor ti drago. Novinarjeva ne. Njegovi možgani so sestavljeni del ogromnega mehanizma v visoki, neumirljivi hiši, ki bruhajo vsako jutro in vsak večer tvojo vsakdanjo duševno hrano. Njegove misli so zapisane brzotavnicam, prodane rotaciji in z njo vred gladno uprte v bodočnost. Kaj se zdaj godi po svetu? Kaj prihaja? Kdo bo prvi vedel, kar je? Zanj ni oddiha, zanj ni sanjarije; kadar se ti naveličaš dela, nasloni se glavo na komolce, posediš vsaj minuto in se zasanjaš kamor že, najrajši

V 36.000 izvodih je šlo »Jutro« za Božič in Novo leto med Slovence.

Lepo, mogočno število! Število, ki efektivno pomeni še veliko več, če upoštevamo, da je doseženo kljub razdrapanim notranjopolitičnim in socialnim razmeram in kljub vsej besni duhovniški kampanji. Ostudna, srednjeveška gonja, ki ji ni naiti primer v kulturnem svetu, je končala s popolnim krahom za klerikalce in nelzbrisno njihovo sramoto.

Zaman vsi sovražni naklepi — »Jutro« napreduje! Napreduje hvala svoji privlačnosti, hvala zdravi razsodnosti ljudstva, ki se ne da kar tako preslepiti, hvala zvestobi naših prijateljev in prijateljic. S toplo hva-

ležnostjo se moramo pri tej priliki spomniti zlasti onih naših mož in žen, ki nam požrtvovalno in neustrašno pomagajo pri organizaciji »Jutrove« kolportaze na deželi. Vedno več prijateljev in simpatizij si pridobiva »Jutro« med slovenskim ljudstvom, od dne do dne rastoča njegova naklada je temu dokaz.

»Jutro« se zna nekako prikupiti ljudem. Kdor ga je enkrat bral, podlej ga zmeraj rad bere.

Tako mi je povedala preprosta ženska, vaška trafikantinja. Oglasil sem se tam neke nedelje po maši in vprašal za »Jutro«, a je bilo že razprodano. »Slovenca pa je imela na pultu še poln kup.

Občina je to, ki politično ni v našem taboru zato me je tem bolj presenetilo, da se tam »Jutro« veliko več razpeča kakor »Slovenca«.

— Kaj pravite k temu, zakaj je tako? sem vprašal trafikantino. Pogledala me je v dvomu, ali naj mi zaupa. Pobožna ženska je, v trafiki je pred Srcem Jezusovim gorela lučka. Vendar mi je odkrito povedala svoje misli.

— Veste, je rekla, ljudem ni več všeč, kako oni drugi pišejo dandanes. Ljudje so siti teh večnih zdražb in razprti, ljudje hočejo živeti med seboj v miru...

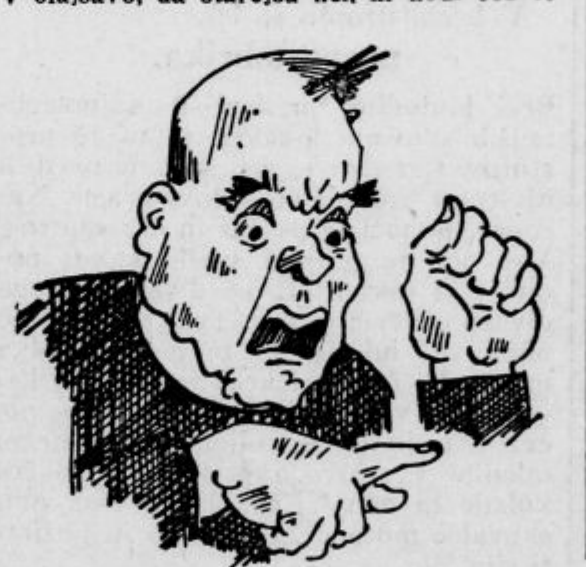
Duh časa je tak in ljudsko razpoloženje je danes tako, da s sovražnostjo ne opraviš nič. Svet je sovraživa sit. In časopise, ki se hoče ljudem priljubiti, ne sme biti prežeto sovražnega duha.

— »Domoljub« je pa že tako strupen — se je zadnjč po svoje izrazil posavski kovč, — če bi se človek vanj vseknul, bi se spustil mozolj...

Taka je ljudska sodba.

Sovražstvo in mržnja ne bosta nikoli trumfurala, dokler bo v človeških srcih še kaj dobrotljivosti in usmiljenja.

V neki fari se je lotil župnik v spovednici ženo, ker pusti svojo hčer kolportirati »Jutro«. Ta žena — dobra, pridna, verna slovenska žena, — ima devetero otrok, in bogme, ogromna je peza skrbi, ki dan in noč teži njegovo ubogo glavo. Pa ji je malo v olajšavo, da starejša hči, ki hodi čez te-

Kako je na deželi

dem v tovarno, zasluži se ob nedeljah nekaj s prodajanjem »Jutra«.

A župnik je zaradi tega ves divji nahruil to pošteno ženo in skrbno mater, ki jo spoštuje vsa vas, ozmerjal jo je kakor hudodelko tako glasno, da so ga slišale vse ženske okoli spovednice.

Žena je jokala, zunal cerkve pa so jo obstopale sovaščanke in ji govorile po vrsti: »Le naroči svoj punc, naj se tudi pri nas oglasi z »Jutrom«. Ga bomo tudi pri nas vzeli. Bo vsaj več zaslužila!«

V neki fari je bil misijon. Gospodje misijonarji so teden dni tako grmeli proti »brezverskemu« časopisu, da so se ljudem kar lasje jezili in jim je groza legla na dušo.

Nato pa je v nedeljo vse kupovalo »Jutro«. Naš kolporter tam še nikoli ni toliko »Jutrov« prodal, kakor tisto misijonsko nedeljo.

Župnik, ki je to videl, je bil seveda zelo hud. A mu je eden možakarjev odgovoril: — Saj so nam na »misijonu« rekli, da ne smemo brati brezverskih listov. »Jutro« pa ni brezversko. Mi vsaj še nismo našli tam nič brezverskega, za nas kmete poučnega pa že veliko!

Zaman vse sovražno hrumenje. »Jutro« raste stalno!

Šestindesettisoč izvodov je šlo »Jutro« za Božič med slovensko ljudstvo in ravno toliko za Novo leto. Prihodnji Božič ga pojde šestindesettisoč, ako Bog da!

Oče slovenske filologije Josip Dobrovsky

(Ob 100letnici njegove smrti.)

V nedeljo 6. t. m. poteče 100 let, odkar je v Brnu na Moravskem umrl Josip Dobrovsky, znani češki učenjak, ki slovi v znanstvenem svetu kot oče slovenske filologije, med Slovani pa kot prvi glasnik slovenske vzajemnosti.

Rojen je bil 17. avgusta 1758 v Djermetu pri Rabu. Po končani gimnazijskih študijah je vstopil v jezuitski red in postal duhovnik. Ko mu je bilo 25 let, je bil razpuščen jezuitski red in mladi Dobrovsky je sprejel mesto domačega učitelja v rodbini grofa Nostitza. Tu je imel na razpolago bogato knjižnico, v kateri je bilo zlasti mnogo del, nanašajočih se na staro češko literaturo. Te stare češke knjige so vzbudile njegovo pozornost in zanimanje ter ga napotile, da se je popolnoma posvetil znanstvenemu in književnemu delovanju. Prvo njegovo večje znanstveno delo je bila razprava o znamenitem starem rokopisu evangelija, ki so ga čuvali v knjižnici praškega nadškofjskega

kapitelja in o katerem so trdili, da ga je svojeručno napisal evangelist sv. Marko sam. Dobrovsky je v svojem delu »Fragmentum Pragense evangelii, a. Marci, neprobito dokazal, da je ta trditve brez vsake znanstvene podlage in da je rokopis nastal šele v devetem stoletju. Ta njegova teza je po dolgotrajnih sreditih bojih z nasprotniki, ki so za vsako ceno hoteli vzdržati legendo o rokopisu sv. Marka, končno vendarle zmagala in mu obenem tudi priborila velik ugled v znanstvenem svetu. Nato je napisal celo vrsto učenih razprav o češki literaturi in se obenem intenzivno bavil s proučevanjem slovenskih jezikov, predvsem pa češčine. Plovovi teh študij so bili izredno bogati. Navedemo tu samo najznamenitejša njegova dela, kakor »Književne vesti s pota na Švedsko in v Rusijo, o člviru in postanku slovenskih jezikov, zlasti češkega« (1791.), »Zgodovina češkega jezika« (1792.), »Nemško-češki besednjak« (1802.), »Slovnica češkega jezika« (1809.), »O izvoru imena Čeh« (1822.) itd. Najznamenitejša njegova spisa sta: »Nčrt za splošni etimologikon slovenskih jezikov« (1813.) in »Institutiones linguae slavicae dialecti veteris« (1822.). »Slovnica slovenskega jezika starega narečja«. S tema dvema spisoma je Dobrovsky položil temelji, na katerem so njegovi učenci in nasledniki zgradili mogočno poslopje slovenske filologije. Kakor je bil Josip Dobrovsky prvi, ki se sistematično bavil s slovenskim jezikoznanstvom, tako je bil, kakor smo že povdarjali, tudi prvi oznanjevalec velike ideje slovenske vzajemnosti. On je učil, da tvorijo vsi Slovani en narod, ki pa govori več narečij. Zastopajoč to stališče, je predlagal, cnaj se Slovani, kakor Nemci, jezikovno združijo in naj priznajo nadlvaro enega narečja nad ostalimi, češ da bo to jezikovno združenje predhodnik združitve vseh Slovanov v eno državo. V smislu teh svojih nazorov je odkrito izražal svoje prepričanje, da pride prej ali slej, enkrat gotovo do združitve vseh Slovanov, še prej pa do osvoboditve vseh še podjarmljenih slovenskih narodov. En del teh prorokovanj Jos. Dobrovskega je, e, kakor je razvidno iz najnovejših zgodovine, že uresničil, da - li pa se izpolni tudi drugi del njegovih slutenj, to je drugo vprašanje, to je stvar še nadaljnje bodočnosti.

Josip Dobrovsky, učenjak svetovnega slovesa, utemeljitelj slavistike, eden izmed tvorcev modernega češkega jezika, stoji pred našim duševnim očesom v začetku 19. stoletja kot velikan, kot orjak med svojimi slovenskimi sodobniki, kot mož, ki je v svoji stroki prav tako velik in znamenit, kakor so bili njegovi veliki vrstniki Puškin, Lermontov in Mickiewicz. Njegovemu spominu slava!

Novosti Šentjabske knjižnice v Ljubljani

Priobčuje knjižničar Matija Roda (Nadaljevanje.)

- Pivko L.: Val Bella. 4374.
Gorinsk D.: Naokrog. Pesmi za mladi-
no. 4376 p.
Savage H.R.: Snubitev kneza Šamila.
4344/45.
Baronica Orcey: Za Cezarja. Roman. 4346
4347.
Erckmann - Chatrian: Zgodbe napoleonske
vojaka. 4354.
Mukerž Dhan Gopal: Mladost v džungli.
4343.
Karlin P.: Dolgouhi Jernejček. 4342.
Zorut D.: Princesa v pomaranči in druge
furlanske pripovedke. 3472.
Vošnjak B.: U borbi za ujedinjeno na-
rodnu državo. 1102 h.
Dumas A.: Četrdeset i pet. 1100 h.
—: Krvava pariška svadba. 1101 h.
—: Dvorski ludjak. Gospodja de Mon-
soreau. 1082 h.
Tolstoj A. N.: Ruska Golgota. Roman.
1084 h.
Pirandello L.: Izopčena. Roman. 1091 h.
Nazor V.: Priče iz djetinstva. 1096 h.
Nagrodskaja E.: Rjeka vremen. Istoriče-
ski roman. 286 rs.
Križanovskaja V. I.: Gnjev božij. Okult-
ni roman. 287 rs.
Vejmarn P. P.: Kornet Kaorsakov. Ro-
man. 289 rs.
Blei F.: Lehrbuch der Liebe und Ehe.
10.283 z.
Tietjens E.: Die Desuggestion. 10.287 z.
Arlen M.: Kompromis Venetia. Roman.
10.080 n.
Reese W.: ZL 127. Das fliegende Hotel.
10.087 n.
Voltaire: Die Jungfrau. 10.100 n.
Pitigrilli: Der Keuschheitsgürtel. 10.108 n.
Gunnarsson G.: Schiffe am Himmel. Ro-
man. 10.133 n.
Krasnow P. N.: Eroica. Roman aus der
Zeit der Napoleonischen Kriege. 10.161 n.
Galsworthy J.: Ein Kommentar. Men-
schen und Schatten. 10.074 n.
Lenk E.: Frauentypen. Heilige, Mitten,
Dirnen. 10.174 z.
Adler - Revon: Japanische Literatur.
10.226 z.
Ludwig E.: Der Menschensohn. Geschichte
eines Propheten. 9802 n.

Štefan Žeromski: Echa lesne.

Gozdni odmevi

Str. 12: pogovor generala Rozluckega z gozdarjem.

— A, to ste si dobro zapomnili, general. Od onih brez je ostala samo ena. Pa breze so bile — ba! Krčmar, nepridiprav, jih je posekal. Ena je ostala, ker sloni ob njej križ. Tiste se lopov ni upal.

— Kak križ? Od kod tam križ? — je živo poprašal Rozlucki.

— No, križ stoji tam... na tistem mestu...

— Zakaj križ na tem mestu — a? — Kakor vsak križ, gospod general... Ljudje ga postavijo, drugi čapke smenajo — in tako stoji. Tudi strohnel je že pri tleh, pa so ga podprli z dvema toporcema...

— Kdo ga je postavil? — je vztrajal general.

— Da govorim resnico — je zagodral Gunkiewicz in se boječe bivaše-ga novinarja, ko bodo, neuspavnice, nadaljevala svojo večno pesem: »Vrsta za vrsto, stolpec za stolpcem... Novice o širnem svetu... jutrišnje zarje svet... človeštva ogromni pohod v bodočnost!...«

— E, kaj to, kdo bi — se je nevoljno umikal župan Gula.

ALOJZI GRADNIK

Iz kitajske lirike

Brezuspešna prošnja

Po cesti šla dva, tiho šla.
Držala sem ga za ročaj
in žalostna, prežalostna
sem rekla mu: »Ne bodi hud,
ne bodi hud, ne bodi krut,
saj veš, kaj moja ti ljubav
že dala v vdarnosti je zvestil!
On pa je dalje šel po cesti.

Vsa trudna tekla sem za njim.
Prišla sem ga za ročaj
in mislila, da omedlim.
Držala sem njegovo dlan
in rekla: »Jočem noč in dan.
Povej samó, povej, kakó
ti je pozabiti mogoče
zvestobo te ljubljene vroče,
ko meni bolj in bolj si drag?
On pa pospešil je korak.

Iz »Sikinga«

Opomin

Če veter buta ob drevo,
na vejah listi se tresó.
Če v srcu nosiš mi ljubezen,
obrzdaj jo, ostani trezen!

Če veter le preveč divja,
otrese cvetje vse na tla.
Če saj srce te moje usliši,
pomiri se, bolj nežno piši!

Iz »Sikinga«

Podgana

Podgana v moji glavi, daj mi mir!
O, ne ogledaj mladih mi možgan,
ne uniči vsega me, okrutna zver!

Tri leta že prenašam noč in dan
divjanje tvojih zob, trpim in znam:
da moje tožbe, prošnje so zaman.

Zbežal bi! O, če le bi vedel kam,
kje tista je dežela, kjer bi spet
brez tebe zgradil si nov dom in hram.

O, če bi vedel, kje je mojih cest
nezravn konec, kje je tisti svet,
kjer bi spet počoj našla moja vest.

Sao-Han

Počitek na gori

Razgubile so se že meglice,
odletele so čez gaje plice.

Le King-Tinga mirni vrh in jaz
zreva drug st drugemu v obraz.

Li-Tai-Po

Prijetna nevihta

Preklel sem dež, ki je vso noč šumiljal,
in mi ni dal zatisniti očesa,
preklinjal veter sem, ki razdejal
na vrhu mi je rože in drevesa.

Prišla si. Dežju hvalo sem zapel,
ker morala si mokra krila sleči
in tudi veter hvalil sem — vesel,
da je utrlil plamen moji sveči.

Neznan pesnik.

Zvesta žena

Saj veste dobro, da sem poročena.
In vendar ste poslali mi v darilo
dva bisera, kot nima jih nobena
druga. Vso, vso ste me zmedli. Srce
bilo

mi je, priznam, v poprej neznanu sreči,
ko sem pripela jih na svojo svilo. I K
ko sem pripela jih na svojo svilo.

Družine naši dvori so največji,
ponosno širijo se vrta naši
tam, kjer cesarja vrta so cveteči.

Moj mož med slavnimi plemenitaji
drži sulico zlato. Saj vam rada
verujem, da ko mesec čisti vaši

občutki zame so in da od jada
srce vam mrš. Pustite me, pustite,
saj vidite, da blizu sva prepadal

Zvesta ostanem možu, ki mu skrite
ne smejo biti moje misli. Bala
bi se teh bisero, nazaj si jih vzemite.

Poglejte, kar sem mogla, sem vam
dala:
na njih solze so še, za vas prelite.
Zakaj, zakaj vas nisem prej poznala?

Cang-Tsi

(Alojzi Gradnik: »Kitajska lirika.« Brošura 45.— Din, vez. 55.— Din. Naroča se pri »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

LJUBLJANSKA DRAMA.

Nedelja, 6. jan.: Ob 15. »Peterčkove poslednje sanje.« Znižane cene (od Din 15.— navzdol). Izven.
Ob 20. »Živi mrtveci.« Znižane cene. Izven.
Ponedeljek, 7. jan.: »Lepa Vida.« Red B.

LJUBLJANSKA OPERA.

Nedelja, 6. jan. ob 8. popoldne: »Trubadur.« (Gostuje ga. Mita Stagliar.) Izven. — Ob pol 20. »Grafica Marica« (gostuje g. Majhenčič.) Izven. Znižane cene.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.
V nedeljo, 6. jan.: »Bunbury.« (Izven.)

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Nedelja, 6. jan.: Ob 15. »Dover-Calais.« Kuponi. — Ob 20. »Obklac.« Znižane cene. Zadržnikrat. Kuponi.

»Peterčkove poslednje sanje« pri znanih cenah. V nedeljo 6. t. m. ob 3. popoldne se vprizori prekrasna Golieva pravljica »Peterčkove poslednje sanje« v režiji gosp. prof. Sesta in z gđ. Vido Juvanovo v naslovni vlogi. Cene so izredno znižane. Zvečer se ponavlja mogočna tragedija Tolstega »Živi mrtveci« z g. Rogozom — Fedjo in v režiji g. ravnatelja Pavla Golie. Pri predstavi sodelujejo ruski pevski zbor s kitarami. Začetek točno ob 8., konec ob pol 11. uri. Cene so znižane.

Cankarjeva drama »Lepa Vida« je na sporedu spet v ponedeljek 7. t. m. s to predstavo slavi Narodno gledališče spomin 10. letnice Cankarjeve smrti. Sodelujejo gospe Saričeva, Mira Danilova, Marija Vera ter gg. Cesar, Debevec, Gregorin, Jan, Kralj, Levar, Režija g. Ciril Debevec. Godba po motivih Griega. Red B.

Nocoj vprizori marljivi Sentjakovski gledališki oder izvrstno angleško komedijo »Bunbury«. Duhovit humor, neprestane komične situacije, mogoči in nemogoči zapletljivi diji do Wildejevo komedijo-satiro. Z imenom »Bunbury« naziva pisatelj doždevno figuro, ki služi kot cilj in skrivajščice za dogodivščine obeh mladih prijateljev. Ime »Ernst«, ki igra v komediji tudi zelo veliko vlogo, pa je obenem lepim goskam čar in hrepenenje njihovih romantičnih duš. Skratka, komedija je tako v smiselnem, kakor tudi v igalskem oziru veljavna. — Oglejte si predstavil — Vstopnice so v predprodaji v trgovini g. Karničnika, preje Petra Sterka na Starem trgu.

Violinski koncert. V petek, dne 18. januarja se vrši v Filharmonični dvorani pod okriljem Filharmonične družbe violinski koncert, katerega izvaja srbska violinistka Marija Mihajlovič. Umetnica je koncertirala v svoji domovini ter v raznih večjih kulturnih centrih srednje Evrope, predvsem na Dunaju in v Parizu. Kritike hvalijo njeno čisto intonacijo, topleto ton, kar se pa tiče tehničnih sposobnosti, pa pravijo, da se lahko loti najtežjih violinskih komand kakor Teufelstrillers sonate in Regrove a-dur solo sonate. To ji priznava kritik v dunajski »Neue Freie Presse«. Umetnico spremlja pri klavirju kons. prof. Janko Ravnik.

Peterček — Vida Juvanova. V nedeljo dne 6. t. m. ob treh popoldne igra vloga Peterčka zoper gđ. Vida Juvanovo, ki je to vlogo definitivno prevzela od g. Vere Balatkove. Ze pri svojem prvem nastopu je gđ. Vida s svojo nežno, otroškostno in globoko občutno igrano mlado in stare poslušalce. Z njenim nastopom je zadobila Golieva božična igra povsem nov pravec in je zanimanje občinstva še bolj osredotočeno na usodo uboge in nedolžne sirote Peterčka. Zato bo igra, ki je letos na novo naštudirana, vzbudila zanimanje tudi pri tistih, ki so jo že gledali. Posebno opozarjamo na izredno nizke cene (od 15.— Din navzdol).

Danes v nedeljo 6. t. m. ste v operi dve predstavi po znižanih cenah. — Sedeži od 36.— Din navzdol. Ob 15. popoldne se poje Verdijska opera »Trubadur« z g. Kovacem v naslovni partiji. V ostalih partijah nastopijo g. Vilfan-Kumčeva, Mita Stagliar (kot gost) Azucena in Ivanka Ribičeva ter gg. Robert Primožič, E. Rumpelj, F. Mohorič. — Dirigent g. Neffat Ob pol 20. se poje priljubljena opereta »Grafica Marica« z g. Vladimirjem Majhenčičem kot gostom. — Ostala zasedba neizpremenjena.

Premijera Schubert-Bertejeve operete »Pri treh mladenkah« je določena za sredo 9. t. m. Vstopnice se lahko rezervirajo pri dnevnih blaginjah.

Roman o Karagorgju. Pera Todorovič je spisal obsežen roman »Smrt Karagorgja«, ki je izšel sedaj kot prvi zvezek njegovih zbranih spisov. Kritika označuje ta spis kot umetniško neuspešno delo, čeprav ima pisec nekatere pozitivne pisateljske lastnosti in je dober v detaljih.

»Obklac« zadnjikrat na mariborskem oderu. Na splošno željo se ponove »Obklac« je enkrat in to v nedeljo 6. jan. zvečer. Da si lahko ogledajo to krasno lirsko dramo čim širši sloji, veljajo znižane cene.

Kulturni pregled

»Ljubljanski Zvon« v letu 1929

Slovenski literarni reviji niso pota posrta z rožicami: njena dolžnost je, da stoji pred večino svojih čitateljev in jim odpira nova obzorja, razkriva nove duhovne vrednote. Literarna revija izvršuje tedaj avantgardistično delo, ki je v naših razmerah še posebej nevarno. Nekoč je bila nova številka »Ljubljanskega Zvona« dogodek v vrstah slovenskih intelektualcev, da celo v klopih višjih gimnazijskih razredov. Danes je tak intimen odnos občinstva do vodilne slovenske revije omejen na ozek krog ljudi. Dogodki poslednjih 10—15 let so zrevali tudi notranjost slovenskega intelektualca; v povzemanju zanimanja za javna vprašanja, v navoru, ki jo ustvarja še vedno prenapeto tempo javnih dogodkov, v večni skrbi za najnujnejše življenjske pogoje se je naš izobraženec bolj kot kdaj prej odtujil literaturi ali pa je postal ravnodušen nasproti vsemu, kar leži izven kroga vsakdanjega življenja. Tudi pozornost naše mladine absorbirajo drugi pojavi, predvsem pa silna razširjenost sporta. Tako se dogaja, da se širša javnost vse premalo zanaša na »Ljubljanski Zvon«, ki je že 49. leto »zvest služabnik slovenskemu tvojemu duhu«, kakor pravi uredništvo v svojem letošnjem programu. In vendar imajo delo, ki ga izvršuje ta naša revija, trajno vrednost, saj so letniki »Ljubljanskega Zvona« veran odraz našega kulturnega snovanja in hotenja. Samo blaziranci in srčno pokvarjeni izobraženci bi lahko zanikali pomen in vrednost tega dela, četudi njegovi rezultati niso taki kot bi si marsikdo želel.

Zato se spodobi, da na začetku leta opozorimo na »Ljubljanski Zvon«, ki ga izdaja »Tiskovna zadruga« z veliko skrbjo za njegovo čim odličnejšo opremo in ki ga urejuje g. Fran Albrecht z izrazitim hotenjem, da vsine časopisno pečat »svobodnega glasila svobodnih tvojnih osebnosti«. Dasi ne manjka zanimanja za »Ljubljanski Zvon«, bi vendar bilo dobro, če bi njegov krog zopet zajel čim širše sloje slovenskih izobražencev. Pri tem ne mislimo zgolj na njegov gmetniški prosep, marveč predvsem na to, da bi bila svobodno misleča slovenska inteligenca v večjem številu ko doslej v kontaktu s tvojimi silami slovenske književnosti. Ta kontakt, ki ga najbolje izvršuje literarno - publicistična revija, je v poslednjem desetletju tako rahel in tako brez vpliva na naše kulturno življenje, da je nastalo nujno vprašanje, kako za zopet razširiti in utrditi.

Za leto 1929 napoveduje uredništvo nadaljevanje široko zasnovanega, a poljudno pisanega romana Jožeta Pahorja »Sere-missina«. Končna sodba o tem spisu bo mogoča šele tedaj, ko bo v celoti pred nami; sigurno pa je, da se po snovi in obliki precej približuje okusu današnjega čitatelja, ki ga najbolj mikajo viharini dogodki in močne osebnosti, zato je postal priljubljen čtivo. Tretji in četrti del, ki izideta v novem letniku, tvorita celoto zase.

Dalje so napovedali sodelovanje Pavel Golia (dramatska legenda »Kralj brezpravnih«), Anton Novčan (drugi del »Celjske kronike«), M. Snuderl (več novel), Fr. Bevk, Juš Kozak, Cvetko Golar in drugi. Izmed mlajših pa B. Kreft in A. Ocvirk. Samo ob sebi se ume, da bo »Ljubljanski Zvon« tudi verno ogledalo slovenske lirike.

Izmed esejističnih sotrudnikov gre prvo mesto našemu rojaku, profesorju notting-hamskega vseučilišča Janko Lavrinu, ki se s svojimi angleškimi spisi odlično uveljavlja v tujem svetu. V »Ljubljanskem Zvonu« daje neposredno tudi svojim rojakom nekaj svoje visoke erudicije in literarne kulture. Dalje se napovedujejo eseji O. Župančiča, Fr. Albrehta, dr. Dobide, dr. Glomarca, dr. F. Kozaka, A. Lajovica, I. Vidmarja in drugih pregledi inozemskih literatur, stalna književna poročila. kronika itd.

»Ljubljanski Zvon« bo leta 1930. slavil svojo 50letnico. Redki so primeri, da bi katera slovenska literarna revija izhajala nepretrgoma pol stoletja. V tem kontinuitetu je lep kos slovenske literarne tradicije, vzlic tradiciji pa se čuti v vsakem letniku »Ljublj. Zvona« hotenje, korakati s časom in kazati našemu svetu podobo domačine in evropske kulture, dajati mu pobudo k tvornosti, ki bo imela slog in duha naših dni. Naročnina (120 Din na leto) je malenkostna, če pomislimo, da imajo letniki »Ljubljanskega Zvona« trajno vrednost, vrhu tega dobivajo naročniki v dar krasne umetniške priloge.

Za naše izobražence, ki nimajo sredstev za tuje revije, je »Ljubljanski Zvon« edino okno v široki svet sodobne duhovne tvorbe.

Znanstvene publikacije o slovenskih mestih

Znanstveno raziskavanje preteklosti slovenskih mest ne napreduje tako kot bi bilo želeli v interesu razvoja naše zgodovinske vede. Zgodovinarjev ni premalo, ne morejo pa najti založnikov, zato marsikdo že v naprej obupa nad stvarnim uspehom svojega dela. Dokler se ne opomore naše privatno založništvo, bi lahko naša mesta občine v znatni meri podpre delo slovenskih zgodovinarjev. Zdravemu lokalnemu patriotizmu se mudi na tem področju lepa prilika, da dvigne sloves svojega mesta in hkrati pomore znanosti celega naroda. Mislamo namreč, da bi naša mesta občine same izdajale znanstvene publikacije o svojih preteklosti. Nekaj vzgledov že imamo. Še pred vojno je izdalo mariborsko »Zgodovinsko društvo« s podporo trške občine Središče obsežno delo dr. Fr. Kovačiča »Trg Središče«. Tako je dobil ta trg največje zgodovinsko delo o svoji preteklosti, kakor ga nima niti Ljubljana. Tudi Lutomer se lahko ponaša s knjigo istega raziskovalca. Vse kaže, da druga slovenska mesta in trgi niso nenaklonjena tej ideji in da bodo izpolnila svojo dolžnost: nasproti preteklosti lastnega kraja.

Pred nekaj leti je župan mesta Kranja pridobil pokojnega dekana in zaslužnega zgodovinarja Koblarja, da spiše zgodovino Kranja. Pokojnik je dve leti v vnuem zbirali gradivo in pripravil spis, a smrt mu je premagala prekrizala načrte. Njegovo nalogo je prevzel prof. dr. Zontar. Kakor izveemo, bo pritegnil k sodelovanju drugega rojaka, znanega arheologa dr. Walterja Schmidta, profesorja g-aškega vseučilišča, ki slovi kot odkritelj Emone in je v starejši zgodovini slovenskih krajev, zlasti Kranjske, prvovrsten strokovnjak. Tako bo tedaj mesto Kranj izdalo že v doglednem času lepo znanstveno publikacijo o svoji zgodovini.

Zadeva je posebno pomembna za Ljubljano. Preteklost naših slovenskih Aten se pridno raziskuje, toda rezultati ostajajo po večini v predalih marljivih zgodovinarjev. Kje naj zgodovinar mesta Ljubljane objavi svoje znanstvene razprave? I. Vrhovec (1853—1902) in tovariši so bili na boljšem: takrat je Muzejsko društvo izdalo vsako leto 8 zvezkov slovenske in nemške izdaje svojega glasila. Zgodovinske razprave sta objavljala tudi Letopis oziroma Zbornik Slovenske Maticice in »Ljubljanski Zvon«. Danes tega ni, ali pa je — kakor »Ljublj. Zvon« usmerjeno drugam. Tudi razni strokovni časopisi ne morejo odpirati svojih predalov stalnemu raziskavanju Ljubljane. Ni založnika niti za načrt Ljubljane, kamoli za razne statistične, znanstveno sestavljene sezname in preglede.

Zgodovino Ljubljane neumorno raziskuje naš zgodovinar — starosta Ivan Vrhovnik župnik v p. Sestavi je petero obsežnih del: »Ivan Vrhovec« (življenjski, korespondenčni in biblioteka), »Zatrli ljubljanski samostani, cerkve in kapele«, »Cerkev sv. Florijana«, »Trnovska cerkev«, »Ljubljanski meščani iz l. 1754.« V pripravi ima tudi zgodovino šentpeterske župnije. Vsa ta dela iščejo založnika. Inspektor Josip Wester in prof. Peter Zimtek pripravljata opis in risbo panorame za ljubljanskega gradu. Tudi za to publikacijo ni zasebnega založnika.

Ne čudimo se tedaj, če je dr. Jože Rus v imenu najodličnejših znanstvenikov in javnih delavcev sprožil akcijo, da se obnovi »Društvo za povzdigo mesta Ljubljane«, ki naj bi pomagalo mestni občini pri napravah in uredbah, ki zahtevajo širšega sodelovanja, zlasti pa pri zgodovinskih raziskavanjih. Takisto se je stavil mestni občini predlog, naj bi izdala serijo knjig o Ljubljani in njeni preteklosti.

Inicijativa naših zgodovinarjev bomo tem lažje razumeli, če pomislimo, koliko store druge mestne občine za svoje znanstveno raziskovanje oziroma za popularizacijo svojih znamenitosti. Tako izdaja splitska mestna občina že četrto leto »Splitski almanah«, zagrebška mestna občina je določila v slične namene v proračunu za l. 1928 celo 120 tisoč Din, beografska mestna občina je začela izdajati svoje novine z znanstvenimi razpravami o Beogradu v listku. Inozemskih mestnih občin niti ne omenjamo.

dovanje je v teh poljskih četah lahko. Knopf je dokadil in se zasmeljal dovrti kapitana Ščukina. General je pripovedoval:

— Šli smo po sledovih za eno ali drugo tolopo. Mi od konjskih v Suhednjovske hoste, oni v kotlino k Bodzentinu. Potem nazaj in oni za nami. Posebno eden med njimi, neki polkovnik ali kapitan z imenom »Walter«, nas je spjeljal. Ponoči je niti velike kresove kot navadna taborišča, sam pa se je daleč umikal in prenočeval brez ognja. Zasedujemo, oblegamo ognje, napadamo sredi noči — prazno. A on prihaja v naš šum kot rabelj, strelja na osvetlene voljake in zbeži v hosto. Imel je tudi kmečkih enuhov, ki so nas ponoči zavajali na taka taborišča.

Pisar je izpod čela pogledal na župana Gala in se lovkavo nasmehnil. Župan je sedel zravnan, z očmi vprti v generala.

— Tako je bilo često v Samsonovskem.

— Pod Gozdom — je pridral Gunkiewicz.

— Pod Gozdom tudi ...

— Pod Klonovom ... je zamrmral Knopf.

— Toda zabava se je pretrgala. — Je priložil general. — Enkrat, dvakrat se

Naši zgodovinarji smatrajo, da je izdaja že dovršenih spisov, ki bi osvetlili preteklost Ljubljane, važnejša in nujejša od morebitne reprezentativne monografije o Ljubljani, ki nanjo mislijo nekateri krog. Vsekakor je inicijativa dana in mestna občina ljubljanska lahko — prav kakor druge mestne občine v Sloveniji — brez težjih žrtv podpre našo zgodovinsko vedo sobi v korist in sloves.

Še o razstavi Karle Bulovčeve

Gospod urednik!
Pod naslovom »Dvoje mnenj o razstavi Karle Bulovčeve« je izšel v »Jutru« 4. t. m. članek g. A. G. Clankar trdi med drugim, seveda brez vsakega dokaza — ker takega dokaza tudi nikoli ne bi mogel doprinesti — da je umetnost Karle Bulovčeve »umetniženje in igranje na tehnico« in je celo primerja z Archimboldovimi »ritirati groteski«, ki so »iz poljskih in vrtnih sadežev sestavljene glave«, pri čemer se ponižuje do gotovo ne umetniških izrazov »mozolj«, »uljesic«, »tvoric«. Umetnost Karle Bulovčeve, ki je popolnoma izčiščena in je sam izraz, je veliko previsoka, da bi jo mogle take besede oblatiti. Zato je treba proti njim dokazati samo za tistega, ki še ni videl te razstave, in ta dokaz so njena dela, ki prevzamejo s svojo nečuvno močjo in izčiščenostjo vsakega le kolikšaj čutečega človeka do dna.

Več o teh nevalificiranih napadih pisati se mi zdi nepotrebno. Ker pa se je članek dotaknil tudi nekega znanega vprašanja, ki bi nevedoča javnost res utegnilo spraviti v zmožo, naj pripomnim sledeče: Razstava Karle Bulovčeve se je sverber otvorila ne menda radi kakega »teatra«, temveč ker so glavna dela, freske za muzikalno dvorano, ustvarjena za večerno razsvetljavo (za muzikalno dvorano), tako da je bila razstava sploh zamišljena za večerne ure in se je misel samo radi previsokih stroškov umetne razsvetljave opustila. — Dr. I. K.

Križanka

Pomen besed.

Vodovarstvo: 1. znamenka galoš; 6. del dna; 7. vzporedna panoga; 9. žival; 11. vu; 12. vas na Gorenjskem; 14. poljščino; 17. znamenka mila; 18. severna država; 20. žensko ime; 22. sal; 24. zastopnik starega naroda; 25. evropska država; 28. pomožni glagol; 30. sbh. osebni zaimke; 31. osebni zaimke; 32. stara kratka; 33. faza lune; 34. za timba.

Narpično: 1. zvijača; 2. egipt. božanstvo; 3. veznik; 4. zemeljski pomol; 5. reka v Rusiji; 6. muza; 8. kokoška; 9. voz; 10. veznik; 12. znana franosca - angleška knjigarna; 13. zver; 15. prebivalec malajskega otočja; 16. moško ime; 19. del sobe; 21. žensko ime; 23. laški spolnik; 26. gozd; 27. moško ime; 29. im; 32. ct.

Rešitev križanke »Paleta«

Vodovarstvo: 1. križa; 6. Korošec; 8. njima; 10. loč; 11. oje; 12. Asta; 14. nikar; 16. usta; 18. jardi; 20. oktober; 25. bard; 27. Aida; 29. bodi; 30. Kasp; 32. Olga; 34. em; 35. ne; 36. pivo; 37. Aron; 39. Aldebaran. — Narpično: 1. Kras; 2. ro; 3. išias; 4. Zec; 5. acetat; 6. ki; 7. omara; 8. njiva; 9. jek; 11. ona; 13. tudi; 15. ajda; 17. tosl (toile); 19. Rapid; 21. obara; 22. ko; 23. Aden; 24. Rim; 26. r. k. e; 28. do, ob; 31. spl; 33. gar (gare); 38. on.

Računar.

»Hej, šofer, koliko računate do železniške postaje?« — »30 Din. Kar vstopite.« — »Ne, hvala, hotel sem samo vedeti, koliko prihranim, ako grem peš.«

— Drvo se je vsadilo globoko, globoko v pesek.

— A zakaj prav na tem mestu?

— Za to, prosim milost gospoda generala, ker leži na tistem mestu pokopan človek, na tistem nasipu.

— Pokopan človek — — — je ponovil general. — Ste vi mogoče poznali tistega človeka?

— Tako je... Poznal sem ga, ker v takem gozdarstvu, kot je moje, že ni drugače... Kroginkrog, na milje — hosta. Kdor je zalezal v te gozdove nerad zgreši moj vokal, a še bolj prenočišče.

General je pobesil glavo in dolgo časa molčal. Končno je potegnil iz stranskega žepa srebrno dozo in jo nerodno odprl.

— Veste, je rekel z mrzlim usmevom, da je tisti človek, ki tam leži moj rodni nečak.

Geometer Knopf, kateri je dotlej negibno sedel in strmel v plamen na ognjišču, kakor da je nekaj odurnega pred njim, je vrzel na generala surov pogled:

— Rymvid! — je vzklilnil.

General se je ozrl vanj.

— Da... Rymvid... Ali vesti tudi ni kaj o njem...

Knopf je dolgo krivil ustne, kakor bi se bil napil čistejšega citronovega soka, mahaj s suho roko na vse strani in po-

udarjal z belimi vekami. Končno je z neznosnimi in lokavimi usmevi zagodrnjal:

— Da... Rymvid... Seveda...

— Rymvid! — je s steklostjo in jezo ponovil general. — On, poročnik mojega polka — Rymvid! »Kapitan! No, in doiral je...

— Torej rodni nečak — je boječe šepetal Gunkiewicz in buljil s polblaznimi očmi.

— Rodnega brata drugi sin, Jan, — je zamišljeno govoril general. Moj brat je slavno poginil v sevastopolski vojni pod Malahovskim Kurhanom Generalmajor, človek mikolajevskih časov. V pohodu na Ogre je napredoval, dobil odlikovanja in posestvo v penzeniskih guberniji. Umiraloč na bojišču mi je pripravil svoje sinove. Dal sem mu bratovsko in vojaško besedo, da jih vzgojim za ljudi in povedem v svet. Držal sem besedo. In obdržal... Starejši je služil na Kavkazu in umrl v činu štabskapitana za kolero. Pjotr se ni oženil. Mlajši, Jan, je prišel iz kadetnice in služil v mojem polku, oženil se je z mlado Poljakinjo, Plazjanko in imel majhnega sina, ko se je začela poljska vstaja. Užgal se je upor, gospoda, in poslali so nas tja. Jaz sem bil takrat podpolkovnik. Šli smo na Opočinsko...

General se je globoko zamislil. Knopf je skrivnostno zvil ravno cigareto, vložil jo previdno v ustnik in iskal ogečeka, da jo prižge. General je počakal in, ko je Knopf puhnil prvi dim, je nadaljeval: — Tako torej. Nečak nas je izdal. Ponoči, ko smo si uredili prenočišče, je pobegnil k bandi. Neko jutro mi poroča kapitan Ščukin tako in tako: Jana ni. V taborišču, v Sielpi, na mizi smo našli list s poročilom zame kot poveljnika treh bataljonov, »da zvest domovinski dolžnost« — in tem podobne blodnje. Mene, svojega poveljnika in strica poziva, naj enako zavzemem svojo oficirsko čast, prelomim prisego in zbežim z njim k bandi, v gozd. Čista resnica, gospoda moja.

Knopf je pozorno in počasi žvečil svoj cigarito. Spuščal je matematično skladna kolesca dima in gledal za njimi. Gunkiewicz je odrnil čaj. Sedel je pričaran, zroč na govornika kot na mavrico...

— Prejel sem vesti, — je zategnil general, — da je naš ubežnik štabni šef neke bande. Dobro. Po to — mi je govoril kapitan njegove rote, Ščukin, — po to je šel. V armadi je služba trda, težka, nevarna, a v bandah je lažja. Tam je naš praprpščak brez truda kapitan. Kakorkoli, je rekel Ščukin, napre-

dovanje je v teh poljskih četah lahko.

Knopf je dokadil in se zasmeljal dovrti kapitana Ščukina. General je pripovedoval:

Sokolstvo

Čas sokolskih glavnih skupščin

Naša sokolska društva in tudi župe se že polno vno pripravljajo na svoje letne glavne skupščine, kjer bodo polagali društveni, oziroma župni funkcionarji njihova poročila o izvršenem delu tekom leta 1928. Društveni občni zbori so že pred durni, župni pa se bodo nato vršili v februarju, makedar sledi v marcu velika skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza na Sušaku.

Ni naš namen, da posegamo v delokrog društvenih uprav, niti se nečemo vtičati v delo sokolskih nadrejenih inštanca, vendar pa smatramo kot potrebno, da se jim pridružimo pri delu za pooblaščen in poglavitni sokolskega dela med narodom. Mnogo je v slovenski obliki društvenih, ki bodo polagala na skupščinah prav razveseljevalne bilance o svojem delu v preteklem letu. Število sokolskih domov se je zopet povečevalo, v tehniškem in upravnem, pa tudi prosvetnem oziru beležijo vsa ta društva gotov napredek, ki je velike važnosti za sestavo delovnega programa za bodoče, jamstvo za temeljitost in trdnost društvene organizacije; za javnost pa ima vsak napredek v društvenem delovanju ta važni pomen, da se naučijo tudi najširši krogi ceniti delo Sokolov in Sokolice ne po besedah, temveč po dejanjih. Glavne skupščine dobrih društev bodo vse-kakor vesel pojav in bodo potekle prav gotovo povsod gladko in ob popolni skladnosti vseh društevnikov. Dobrim društvom je bodočnost zagotovljena, trajni uspehi osigurani. Glavne skupščine bodo brez oklevanja odobrile tudi gospodarske ukrepe, bodo dovolile potrebne vloge za vzgojo zadostnega števila društvenih prednikov, za obisk vaditeljskih tečajev in šol pri župi in celo savezu.

Imamo pa tudi v naši organizaciji nekaj edinic, ki so prav za prav samo na papirju, ki nosijo sicer ime sokolskega društva, dejanski pa ne izpolnjujejo onih dolžnosti, ki jim jih nalaga sokolska misel in naročajo nadrejene sokolske enote, župa in savez. Glavne skupščine teh društev bodo ravno nasprotno onim pri pridnih in vestnih društvih. Izkušnja uči, da se na skupščinah onih slabih društev sicer mnogo govori, še več kritizira, toda pozitivnega se doseže le malo in društveni voditelji nadalje po izdanih kolektivnih brezdelnosti zopet celo leto. Tu ne pomagajo niti pozivi župe, niti okrožnice saveza, niti noveletna poslanica starešinstva JSS tako dolgo, dokler se ne zbudi vest v članstvu društva. Šele, ko pride društvo do zadnjega razpisa, odkoder vodi ena pot v pravo sokolsko delo, druga pa v zanik, nastane močnejši preokret na bolje, — ali pa nam prvi prihodnji Sokolski kolektor, da je prenehalo delovanje to in to društvo.

Kje so vzroki, da zaidejo posamezna društva v take krize? — Izkušnja nam kažejo v zelo mnogih slučajih, da je vzrokov poglavitno dvoje, ki razjedajo organizme sokolskih društev tamkaj, kjer tudi v ostalem ni pravih predpogojev za uspešno delo, kakor n. pr. pomanjkanje telovadnic in telovadišč, orodja, nenaklonjenost prebivalstva itd.

Prvi veliki črv, ki gloje na koreninah mnogih društev, so osebnosti. Neverjetno mnogo je bilo in najbrž tudi še bo raznih kriz zaradi tega nesrečnega pojava. Temelj temu pa je, da še danes društveni odbori mnogo premalo strogo pazijo pri sprejemanju novega članstva v sokolske vrste. Ni vsak že Sokol, ki se priglasi za člana sokolskega društva. Kako malo jih je, ki poznajo Tyrševe nauke, sokolsko ustavo, pravila itd. In Tyrš piše v mnogih člankih, da naj ostane posameznik, ki mu ni do stvari, rajne izven Sokola, kakor pa da vstopa v društvo, ki mu ne namerava zvesto služiti. Oseba ni, celota, stvar vse, to je geslo, ki zanika vsako uveljavljanje lastne osebnosti v sokolskih vrstah in zahteva podreditve svojega lastnega jaz koristim skupnosti. Ako bi se naše članstvo vsepovsod držalo tega teze, bi bilo mnogo manj besedičenja in prekanja po nekaterih edincih in mnogo več pozitivnega, ustvarjajočega dela in tudi uspehi v notranjem društvenem življenju in napram javnosti bi ne izostali. Ako pa razjedajo osebnostni prepričanja društveno notranjost, ni močeno pokazati ničesar pozitivnega javnosti.

Drugi globoki vzrok nedelavnosti društev pa je premalo volje, smisla in vztrajnosti pri delu. Izkušnja vemo, da je mnogo društvenih funkcionarjev na glavni skupščini pač prevzelo svoje funkcije pod pritiskom onega hipnega mnenja, ki vlada mnogokrat na zborih, toda nimajo niti volje, niti smisla, še manj pa vztrajnosti, da bi prevzelo delo tudi prišli, vodili in dokončali. Ako pa se pridružijo nato še osebnosti, zamre popolnoma vse. Kako vse drugače teče delo v enotah, kjer vsak izmed izvoljenih odbornikov, prednikov, vodnikov itd. dobro ve, kaj mora storiti, ima vo-

ljo vršiti svojo nalogo in tudi vso vztrajnost, da jo dokonča. Sama od sebe raste prostovoljno v izvršitev prevzete zgradbe in radostno poročilo na prihodnji glavni skupščini zadovolji i ostalo članstvo in delavca samega.

Pa še tretji vzrok je, ki ustvarja nedelavnost in nezadovoljstvo. To je slaba lastnost članstva, da skuša vedno prevaliti delo na rame nekolic posameznikov, medtem ko se vsi ostali zadovoljujejo z ulogo gledalcev in kritikov. Tukaj velja načelo, da nikakor ni vse, ako ima kako društvo celo maso članstva, ki pa nič ne dela. Bolje je manj članov in članic, toda delo mora biti razdeljeno enakomerno med vse. Vsakega posameznika dolžnost je, da se popirne v sokolskem društvu ene izmed mnogostevnih nalog in jo tudi izvrši. Paradni članov in gledalcev v sokolskih društvih prav nič ni potreba in največje in najboljšo delo napravi oni odbor, ki izloči iz društvenih vrst vse neplačujoče in tudi drugače nedelavne pripadnike, ker so za redno delovanje sama ovira in cokolja.

Voditelj glavnih skupščin naj velja torej načelo, da je dolžnost vsega na glavni skupščini navzočega članstva, da izbere v društveno upravo samo take brate in sestre, ki se popolnoma zavedajo prevzetih dolžnosti in nasprotno onemogoči izvolitev »članov«, ki jim je sokolsko odborništvo samo prazen naslov. Nadaljna dolžnost prav vsega članstva pa je, da pomaga onim, ki jim je izreklo na zboru zaupanje tudi dejanski pri delu. Vsi in vse morajo pustiti vsako osebnost, vsako nepotrebno kritiziranje izven sokolskih duri in v polno zagrabiti pri delu, ker le pri složenem delu in s pomočjo vsega članstva se da reformirati še tako zanemarjeno društvo. To nam kažejo marsikateri slučaj, ko so postala sokolska društva iz Savla Pavel in prešla z letargije in nedelavnosti med vrste onih pravih, vestransko delavnih društev, ki so v ponos organizaciji v upravnem, tehniškem in prosvetnem oziru.

Glavne skupščine so torej ona razpota, odkoder vodita dve poti. Ona široka, udobna pot, kjer ni potrebna nikakršna požrtvovalnost, navdušenje, samozatajevanje lastne osebe, vztrajnost in načelnost, vodi sigurno v zanik. Trajeva in z mnogimi ovirami posuta pa je ozka pot sokolske delavnosti in daleč je oni cilj, so oni uspehi na polju telesne in moralne vzgoje naroda, ki jih zahteva od vsega sokolskega članstva brez izjeme sokolska misel. Toda to pot bodo ubrali vsi oni, ki jim je Sokolstvo res pri srcu, kajti njih ni strah napa in ovir. S polnim korakom, oboroženi s krepko voljo, navdušenjem, vztrajnostjo in nepremagljivo težnjo za dosego sokolskih idealov, jo bodo nastopili vsi oni, ki vedo, kaj je hotel Tyrš, da dohite vse one svoje brate in sestre, ki so že poprej krenili po njej.

Cim več bo med nami volje, samozatajevanja in pravega razumevanja, tem več nas bo na pravi sokolski poti. Ščasnoma pa nam bodo sledili vsi. Glavne skupščine društev pa so one postaje na sokolskem potu, kjer se mora vsak odločiti, kam pojde. Kam vodi Tvoja pot, brat, sestra?

Stanje Zveze bolgarskih Junakov

Četudi Zveza bolgarskih Junakov do danes formalno še ni član slovenskega Sokolstva, vendar se vsako leto bolj čuti vpliv slovenske vzgoje med članstvom. Tehniško delo v zvezi pa vodijo sami Sokoli, in sicer bratje Gladniški, Bureš itd. V zadnjih letih je naraščanje organizacije očividno tako glede števila članstva, kakor tudi glede števila društev, telovadnic itd. Iz najnovejših statistike posnemamo, da je Zveza štela ob času glavne skupščine v septembru 1928. v 144 društvih 37.416 pripadnikov. Čela Zveze se deli na šest oblasti, mestnih društev je bilo 73, podeželskih pa 71. Zanimivo je, da je priraslo v zadnjem letu skupno 18 društev in teh samo eno v mestu, ostala vsa na naselbinah po deželi. Najlepše uspehe ima sofijska oblast, ki je približno tako obsejna po društvi in članstvu, kakor ljubljanska sokolska župa. Zvezni organ je list »Zdravje i sila«, ki ga ureja dr. T. Narov, odlični naš prijatelj in zagovornik bolgarsko-jugoslovenske ednosti. List izhaja v 4500 iztisih. Prireditev je bilo leta 1928: 185 predavanj itd. in 105 izletov in javnih telovadb. Lastno stredo ima 10 društev, telovadišče in igrišče 18. Za tehniške potrebe izhaja poleg zveznega organa tudi list »Glatvata«, t. j. prednik, ki prinaša vse potrebno gradivo za društvene načelnike. Poleg tega pa odposlaja organizacija vsako leto nekoliko svojih najboljših prednikov v tozadevne češkoslovske telovadne šole pri ČOS.

Sokol I. želi svojem članstvu zdravo in srečno novo leto, obenem pa prosi vse one, ki še niso poravnali članarine za l. 1928, da store to takoj (štev. ček. r. 11.233), ker bi jih v nasprotnem morali odglasiti. Zdravo!

poročnik von Tauwetter in feldbel Jevsenko na levi. Seja je bila v izbi krčme, v svečniku se je smodila lojevka... General je govoril čedalje hitreje, manj razumljivo, čedalje bolj je mešal ruske izraze, obrate in stavke. Popravil se je na stolu in vlek:

— Privedejo. Sest vojakov, on v sredi. Majhen, shušajn, črn »oborvanjec«. Lasje »vzjorošeni«. Komaj ga spoznamo. Pogledam ga: Jaš, rodnega brata ljubljani sin... Na kolenih mi je zraščel... Zdjaj je oblečen v cumje. Obraz ima počez razoran z bajonetom, modrikast, zabuhel. Obstal je, kakor so ga bili privedli, pri vratih. Čaka. A Ti, sodnik, sodi!

— No — vprašam uradno, formalno — kdo ste? Molči. Vsi gledamo vanj. Dober tovariš, priljubljen kolega, človek — duša, prvovrsten oficir. Njegov obraz je ponosno nabran, okamenel in skrivljen v nekakem smehu, ki pači ta mili, dobri in mehki obraz, o — tako kot kovač vzame in v ognju za vedno skrivi mehko železo v kljuko. Vojaki, ki so mi prej stregli, so bili priče. Priznavajo, da so ga našli v gozdu, ponoči, in se je boril proti njim iz prsi v prsa; pravijo, da je on pravi, njihov lastni poročnik Rozlucki. Zadeva je jasna, česa še hočete? Glasujte! Tedaj se obrne k meni desni sodnik, kapitan Ščukin, ki želi od obtoženca še nečesa. Vprašuj... In Ščukin

je vstal s svojega mesta, oprl se je s kolmici na mizo, od njega. Zile so mu lezele po čelu, obraz mu je počrnel kot zemlja. Zapičil je vanj oči. Vsi čakamo, da mu zadaj vprašanje. A on ne more izreči besede, ker je bil človek trd, neuk. Nosnice mu drgetajo, brvi so vbočene. Končno udari z laktjo po mizi in zakriči na obtoženca:

— Rozlucki! Ti ne stojiš tu pred nami ponosno! Ne smeš nas gledati s takimi očmi. Ti si prisegel, ne — li? Kaj si napravil s prisego? Odgovori! Si prisegel, ali ne?

— Prisegel sem, — je rekel.

— Prisegel si, — je spet zakričal Ščukin, da se je razleglo po vsej krčmi, in udaril s pestmi po mizi — kaj si naredil z ono sveto prisego? Ti si zbežal iz vrst k sovražniku! Je res, ali ne?

— Res je.

— Skupno z drugimi izdajalci svojega gospodarja si napadal njegove čete iz zased. Vodil si izdajalce, dajal si jim najnevarnejša navodila, učil si jih, kdaj in kako naj napadajo. Jaz sam sem te videl to noč z vojniki tvoje lastne stotnije. In tu pričam, da sem videl, kako te je vojak Deniščuk rnil z bajonetom. Je res, ali ne?

— Res je.

— Če je to res, tedaj ti nam, pravim in zvestim vojakom, ne smeš gledati možko v oči! Stojiš pred obličjem pra-

Sokol na Viču poziva vse članstvo, da se zanesljivo udeležijo občnega zbora, ki bo danes točno ob 10. dopoldne v Sokolskem domu. Ker bo na občnem zboru važna zadeva glede proslave 20letnice in župnega zleta, je udeležba strogo obvezna. Zdravo!

Iz slovanskega Sokolstva

Nov sokolski list. Poljska sokolska dželnica v Poznaniu je pričela izdajati vsakih 14 dni ilustrovane novine »Sokolski«, ki prinašajo v dosedanjih številkih mnogo poučnega gradiva za prihodnjeletni vselovanski sokolski zlet v Poznaniu. Tretja številka priobčuje tudi lep članek o manifestaciji slovanskega Sokolstva v septembru na Kosovem polju.

Ob priliki proslave 10letnice sklenitve miru po svetovni vojni so položili zastopniki slovanskega Sokolstva v Parizu krasen venec na grob neznanega francoskega vojaka. Deputacijo je vodil podstarosta Zveze slovanskega Sokolstva br. Zamoy-ski iz Varšave. Venec nosi napise vseh v Zvezi včlanjenih sokolskih organizacij.

Moč češkoslovskega Sokolstva. Po najnovejšem štetju ima ČOS v 53 župah 2733 društev in 398 odsekov, skupno 3131 organiziranih enot. Članstva je 244.992 mož in 94.879 žen, skupno 339.871. Izmed njih je telovadcev 48.040, telovadk 27.470. Prednjački zbori štejejo 13.756 članov in 8765 članic, moškega naraščaja je 34.940, ženskega 32.330, moške dece 64.411 in ženske dece 74.856. Skupno število vseh pripadnikov ČOS znaša okoli 546.408 oseb. Velika moč ČOS pa leži v ogromnem številu lastnih sokolskih domov, ki jih ni nič manj kakor 670. Skoraj polovica društev ima svoje lastno letno telovadišče (1307), skoraj vsa ostala pa imajo telovadišča v zakup.

Za proslavo 100letnice Tyrševega rojstva je bil v Pragi izvoljen posebni slavnostni odbor, ki naj pripravi vse potrebno. V odbor so bili imenovani vsi sedanji voditelji ČOS, med drugimi starosta dr. Scheiner, načelnik dr. Vaníček, tajnik ČOS Jan Pelikan.

Odbor ČOS je sklenil na svoji zadnji plenarni seji 9. in 10. decembra, da se ne udeležijo drugoletnih svetovslavskih proslav, v kolikor bi se isti udeležili tudi češko Orlovstvo oziroma klerikalna stranka. Nadalje vztraja odbor na stališču, ki ga je zavzelo že predsedstvo glede razdelitve jubilejnih medalij za telesno vzgojo napram vladi ČSR, t. j. zahteva popolno razčiščenje vprašanja, kako je bilo mogoče, da so bili gotovi orlovski funkcionarji proti pravilniku odlikovani, četudi si niso iztekli za telesnovzgojnim polju absolutno nobenih zaslug. Sokolstvo je odločeno ev. vrniti vse medalje, ako se ne bo vpošteval njegov protest, ki so se mu pridružile tudi vse ostale napredne telovadne in druge telesnovzgojne organizacije.

Veliki hipnotizer skuša uspavati svojo hčerko.

Tri milijone bolnikov v Ameriki

Ze parkrat smo poročali, da je Amerika v zadnjem času trdo prizadeta po gripi, ki je zajela velikanske mase prebivalstva in se kljub ukrepom zdravstvenih oblasti nenehoma širi dalje. Po zadnjih vesteh znaša število bolnikov okoli tri milijone. Samo v zadnjem tednu je zbolelo v 18 državah ameriške Unije nanovo 481 tisoč oseb. Od tega začetka epidemije do sedaj pa so zabeležili skupno 3 milijone bolezenskih slučajev. Smrt je k sreči redka, ker je bolezen večinoma lahkega značaja in končuje pri dobri negi z ozdravljenjem.

ŠAH

UREJUJE DR. MILAN VIDMAR.

Na ponovne proslave iz šahovskih krogov smo se odločili, da bomo odalej prinašali redno tedensko šahovsko rubriko. Vsem našim šahistom moremo sporočiti veselo vest, da se nam je posrečilo za urejevanje šahovske rubrike pridobiti svetovnega šahovskega mojstra univ. prof. dr. Vidmarja, ki je napisal že tudi današnji članek.

Med Slovenci se je v zadnjem desetletju šah močno ukoreninil. Mladina je navdušena za to kraljevo igro in stari njeni človevalci so ji ostali zvesti. Zdi se, da evropski narodi, razočarani po zaključku svetovne vojne, ki je vrgla strašen materializem na površje, nervozno iščejo idealnih stvari. Šahu vsled tega cvete zlata doba.

Šah nam je danes več kot igra. Užitek, ki ga ima šahist, če študira dobre partije, študije ali problema, je soroden užitku, ki ga imamo od del umetnikov, slikarjev, glasbenikov. Šah postaja umetnost, če se ni.

Za široko maso šahistov, pa tudi nešahistov, je sportna stran šahovskih prireditev interesantna stvar. Tekme velikih mojstrov, ki razburjajo tedne, včasih mesece, so postale potrebne civiliziranemu svetu, ki išče senzaciji. Tudi Slovenci opazujejo z velikim interesom svetovne šahovske prireditve.

Casopise kulturnih narodov, tudi dnevno, je že davno odmerilo šahu potreben prostor. Tudi »Jutro«, se je odločilo posvetiti šahu tedensko rubriko in rad sem se odzval pozivu in prevzel to rubriko. Postala nam je res že važna; tudi za mene je prišel čas.

Misli mi uhaajo nazaj za petindvajset, trideset let. Takrat v Ljubljani ni bilo šahovskih klubov, ni bilo domačih šahovskih turnirjev. Bile pa so že šahovske rubrike. Najstarejša je pač v »Zvonu«. Pred petindvajsetimi leti sem kot mlad študent nekaj časa vodil rubriko »Slovana«. Potem pa je vse zopet zaspalo do prevrata.

Od starejših prvovrstnih slovenskih šahistov moram omeniti gosp. H. Pfeifferja, ki še vedno rad igra in študira šah. Moj učitelj šaha gosp. F. Poljanec, živi sedaj v Ljubljani, odrezan od šahovskih krogov ljubljanskih, ki ga zelo pogrešajo. V Mariboru si je gosp. dr. E. Kramer ustvaril močan klub.

Sedaj pa že prihaja mladina in danes se igra v Ljubljani dober šah. To vse raste in kipi. V Ljubljani imamo več klubov, po deželi nekaj Jugoslovenske šahovske zveze kontrolira močeno število klubov države. Mislim, da mi bo mogoče v šahovski rubriki »Jutra« dosti pomagati slovenskemu šahu. Pri tem pa nikakor ne računam na razmeroma majhen krog jakih šahistov. Zdi se mi važno, da tudi začetnik dobi interesantne stvari v roko, da vidi stvari, ki mu jih more v jasni obliki naslikati le star izkušen šahist.

Prehodil sem skoro ves svet na šahovskih potovanjih, videl veliko, doživel več. Na neznatni šahovnici sem našel v majhnem formatu nebroj stvari, ki jih srečavam v drugi obliki v življenju. Kdor res pozna šah, temu je čudežna igra vir cele življen-

ske filozofije, njene finese neizčrpen zaklad lepote in užitka.

Vse to, kar mi je šah dal, bom poskušal predložiti našim slovenskim šahistom. Prepričan sem, da ne bom delal zastonj. Prepričan sem pa tudi, da bom s tem delom pričel vršiti dolžnost, ki mi je v teku let počasi narasla.

Šahovska rubrika mora seveda upoštevati tudi šahovsko kroniko. Toda naša slovenska rubrika mora storiti več. Šahovsko težišče Jugoslavije je v Ljubljani. V Zagrebu in Beogradu se piše dosti o šahu, včasih tudi v formi, ki zahteva odgovor. Ni dobro, če ravno šahovsko središče nima glasila.

Pred tridesetimi leti sem z največjim zažudenjem čul prvikrat, da eksistira celo šahovsko literaturo in strokovne šahovske časopise. Tudi Jugoslovani imamo svoj »Šahovski glasnik«, ki izhaja mesečno v Zagrebu. Ta naš mesečnik je izborno pisan in vsak vnet šahist bi mu moral biti naročnik.

Niti šahovskih knjig niti strokovnega časopisa šahovska rubrika ne more nadomestiti. Zato pa naj h koncu tedna prinaša ljubiteljem šaha malenkost, ki razveseljuje, ki poglobi malomagrede razumevanje, ki na kratko informira o šahovskih dogodkih.

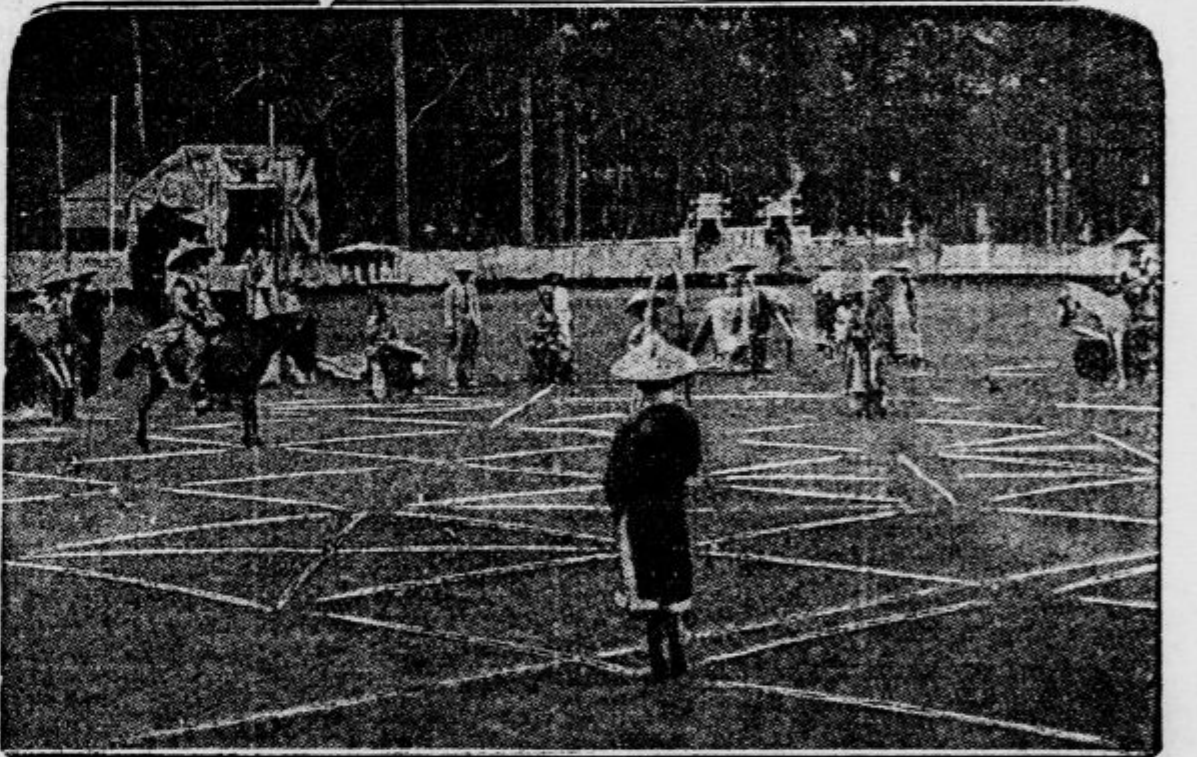
Ravno takih šahistov je največ, ki nimajo časa za temeljit študij teorije. Njim so potrebne majhne doze, servirane v lahki, prebavljivi obliki. Te površne šahiste bom poskušal prevariti s svojimi prispevki, da postanejo disciplinirani, da počasi opuste ukoreninjene napačke, da se skratka malo nauče teoretičnih stvari, katerih prav za prav študirati nečejo.

Za to važno nalogo je seveda treba časa. Majhne doze učinkujejo počasi. Rubrika mora postati trajna institucija, prihajati mora mesece in leta v hišo. Moja krivda ne bo, če se to ne bo zgodilo. Vsaj zavedna krivda ne. Nadam se sigurno, da bo krog čitateljev naraščal od tedna do tedna in tako izsilil poroček v dnevnem časopisu, ki se vidna trudi, da bi zadovoljil svoje naročnike.

Ekonomija

»Tehtala se bova skupaj, nato bova rezultati razpolovila.«

Šah na Daljnem vzhodu

Anamiti (Francoska-Indokina) so veliki ljubitelji šahovske igre, četudi še niso poslali nobenega svojega zastopnika na turnirje svetovnih mojstrov. Posebno radi imajo partije v velikem slogu, ki jim morejo prisostvovati tisoči gledalcev — tako zvešne partije z živimi figurami. Na vse važne praznike prireajo takšne igre, ki jim popolnoma nadomestujejo naše nogometne in še drugače prvenstvene tekme. Slika nam kaže živ šahovski match v glavnem mestu Saigonu. Posamezne figure predstavljajo pestro oblečeni ljudje, ki se ločijo med seboj po karakterističnih znakih posameznih likov. Skakači jasejo n. pr. konje. Posebni uradniki »prestavljajo« figure z enega polja na drugo, kakor zahtevata oba tekmeča, ki igra partijo.

Tone Kamenjak — B. Z.

Eden...

(Iz zbirke »Sumraci pod Učkom«.)

Pop Luka je pušil cigareto za cigareto in nervozno stopal po sobi. Mati je nekajkrat pogledala v sobo, a vselej je takoj odmaknila glavo in se pred vrati prekrižala:

»Oj Bože, koliko časa bo še tako, nam jedn-m?«

Pop Luka pa je stopal dalje. Včasih je nepremično obstal in se zagledal v neko točko na zidu. Toda zidu ni videl. — Gledal je daleč vven, tja skozi Učko in — preko nje... Odločno je stresal glavo, da so mu osiveli lasje valovali kakor griva okovanega roba, in z zamolklim glasom odgovarjal samemu sebi.

»Ne, ne!«

Sedel je v naslanjač, zaril obraz med dlani in se zamislil. Toda že v naslednjem trenutku se je odločil — odločil se, da za vsako ceno ostane tukaj, da bo krepil in navduševal. Mučno je bilo življenje istrskega svečenika, ki je ljubil svoj narod, toda vzdržal je. Potrpel je vse, toda časa je bila zanj do roba napolnjena — danes, ko mu je bil renegat Kružič javno zaklical:

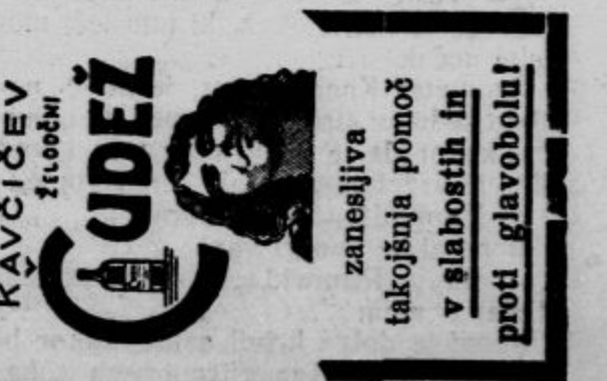
»Lahko greš, tepec! Mi bomo živeli tudi brez tvojih ščavskih bedarij!«

Na cesti je bil pobral tega Kružiča in hotel iz njega napraviti dobrega člo-

veka. On pa je postal tak. Končno bi bila to malenkost med velikimi bolečinami, toda tudi ena sama kaplja lahko napolni čašo preko roba.

Sprva se je bil pop Luka odločil, da odide tja preko — v svobodo. Niti takrat, ko so ga kot zločinca gnali v temnico in so mu požgali vse imenja, ni bil pomislil na to. Ni hotel ubežati, ampak še odpornejši je postal. Zavedal se je bil, da ni zastojni sin »divje« Rove-rije. A evo, zaradi tega Kružiča mu je padla taka misel v glavo. Toda ne, ostati mora! Boril se je, boril se bo in — zmagal bo! Hoče in mora! Kakor je nocoj premagal samega sebe, tako bo premagal tudi druge. Ostati hoče v kljub vsemu!

Iz teh misli ga prebudi trkanje. Skoči pokonci in vpraša, kdo je.

2400 let stare tradicije padajo

Nacionalistična kitajska vlada je vrgla iz šol Konfucijeve nauke. — Kaj je učil znameniti kitajski reformator in filozof.

Nedavno smo poročali, kolikšnega pomena je bilo tudi za moderno Kitajsko učenje slavnega filozofa Konfucija, ki se ga je prijel naziv »nekronani kralj Kitajske«. Zato je svet presenetila vest, da je nacionalistična vlada v Pekingu sklenila opustiti v šolah Konfucijevo učenje. Res je, da je ta velika avtoriteta tekom stoletij znatno padla, toda s politiko nacionalistične vlade je bila težko prizadeta tradicija, ki se je ohranila skozi 25 stoletij in ki je deloma držala pokonci vso kitajsko civilizacijo. Na konzervativnem daljnem vzhodu si je dalekosežnejšo izpremembo težko misliti. Nastane vprašanje, kdo bo Konfucijev naslednik.

Velikemu kitajskemu modrijanu, rojenemu l. 551 pr. Kr., so dali ime Konfucius jezuitski misijonarji. Fakta, nanašajoča se na njegovo življenje, so preprosta. Bil je sin aristokratskih roditeljev. Svojo kariero je začel kot državni uradnik, toda že v zgodnji mladosti je rad študiral in prirejal javna predavanja. Nedavno smo poročali, kaj se je ohranilo o njegovem življenju in o njegovih praktičnih reformatorskih poizkusih v samoupravi in državni administraciji. Zanimivi so tudi principi, ki jih je vtepal v glavo svojim učencem in jih hotel uveljaviti. Budha je svoj cilj deloma dosegel. Mohamed je bil s svojim delom zadovoljen in tudi Kristus se je lahko pohvalil, da je padlo njegovo seme na rodovitna tla. Konfucij je pa umrl kot razočarani reformator. Najbolj ga je bolelo, da Kitajska ni mogla dobiti inteligentnega vladarja in da ga ljudje niso hoteli posnemati.

Na Kitajskem ni mesta, kjer bi ne imeli hrama, zgrajenega na čast Konfuciju. Svoji popularnosti se je imel zahaljati v prvi vrsti za to, ker je opustil svoje učence bremena časa in misli. Ni ustanovil nove vere, marveč samo nekaj sličnega, namreč nauk, v katerem so ostala mnoga vprašanja brez odgovora. Konfucij je hotel zgraditi civilizacijo brez mističizma in čudežev. Trdil je, da človek ne more v celoti izpolniti svojih dolžnosti do ljudi, tem manj bi jih mogel izpolniti do duhov. Ni sicer negiral višjega bitja, pač pa je trdil, da je vera v boga samo dolžnost cesarja kot sina neba. Enako je mislil o neumrljivosti. Trdil je, da človek niti o življenju ne ve vsega, kaj šele o smrti. V tem pogledu je bil Konfucij nekaj predhodnik Bernarda Shawa. Učil ni ničesar, kar bi se dalo pojasniti. Prorokovanja in inspiracije so mu bile tuje. Njegovi nauki so temeljili izključno na znanosti. Priznaval je samo sedanjost kot posledico preteklosti. Redigiral je arhive svoje dežele, častil je prednike in iskal zveze med filozofi. Vse, kar je bilo in kar je, so po njegovem mnenju fakta, vse drugo je pa prazna spekulacija. Ločil je življenje od vere in prišel do nekeke

absolucije aritmetične enostavnosti. Oznanjal je zlato pravilo, da mora vsak človek storiti drugim to, kar si sam želi od njih.

Nekega dne ga je eden njegovih učencev vprašal, ali bi ne kazalo zla plačevati z dobrim. Konfucij je bil v zadregi. Plačevati zlo z dobrom? S čem pa hoče plačati dobro? Plačuj dobro z dobrom, na zlo pa odgovori tako, kakor zasluži, je odgovoril svojemu učencu. Te principe je rabil Konfucij tudi pri določanju petih glavnih dolžnosti vsakega človeka. Po njegovem mnenju je imel vsak Kitajec dolžnosti do cesarja in države, do zakonske žene, do roditeljev in dece, do starejših in mlajših bratov in do prijateljev. Izpolnjevanje teh dolžnosti se mu je zdelo vprašanje časti. Konfucij je hotel ustanoviti civilizacijo na temeljih znanosti in zdrave pameti, ne pa na temelju nasilja. Ta cilj je bil tem plemenitejši, ker je bil postavljen v 6. stoletju pred Kristusom.

Budha v Indiji in filozof Lao Tse na Kitajskem sta iskala principe življenja v notranjosti človeka, v njegovih skrivnostih. Dočim je Konfucij govoril o humanosti in pravičnosti, je Lao Tse trdil, da sta pravičnost in humanost prazni frazi, ki služita ljudem samo za krinko. S Konfucijem se je zgodilo isto, kakor s koranom. Svoje ideje napredka ni razvil, kakor jo je razvil krščanstvo. Kitajska, ki je bila svojčas daleč pred drugimi državami, je zdaj odvisna od zunanjega sveta in se mora učiti pri drugih narodih, kako je treba delati. To velja za njeno industrijo, promet, proroštvo in znanost. S tem je tudi povedano, zakaj je nacionalistična vlada odredila, da morajo Konfucijevi nauki iz šol. Kljub temu pa ostane Konfucijev ime trajno zapisano med največjimi filozofi sveta.

GAMMA. Je najpopolnejše sredstvo za lase današnjega časa. Edino sredstvo, ki ga zdravniki priporočajo in predpisujejo.

Trikrat poročeni laži-baron

V katovskiških zaporih se nahaja sedaj 57 letni kleparski pomočnik Anton Simoner, ki ima za seboj kaj pisano kariero. Izvršil je najprvo razne majhne tatvine in je bil po najrazličnejših sodiščih bivše Avstrije, med njimi tudi od ljubljanskega, obsojen petnajstkrat v ječo. Mož je na zunanjo zelo simpatičen in eleganten, tako da bi mu ne prisodili slabih lastnosti. Toda baš ta videz mu je spravil že mnoge žrtve v roke. V zadnjih letih se je izdaljal na Poljskem za ulanskega ritmoistra in sinu bivšega finančnega ministra Kallaya. Pod imenom tega barona se je leta 1921. poročil s hčerko bogatega veleposelnika in je živel, kakor je hotel, v okolici Hodovic, dokler se niso na zadnje začele širiti govorice, da je bil

že na Dunaju poročen. Žena in njena mati sta naskrivaj povprašali za podatke dunajske policije in priložili njegovo sliko. V dunajskem albumu zločincev so ga potem fakično odkrili in so lahko damama odgovorili, da se je bil »pl. Kallay«, seveda zopet pod drugim imenom, l. 1917. v galicijskem kraju Slavki poročil z neko Terezijo H., s katero je imel tudi sina. Potem je izginil. Takoj ko so ga v Katovicah spravili pod ključ, pa se je javila neka, sedaj 61 letna Marija P. iz Pelhrcimova na Češkoslovaškem, ki živi na Dunaju, in izpovedala, da je prav za prav ona prva žena premetenega pustolovca, ki se je bil z njo poročil l. 1894. Kmalu nato je izginil in 30 let ni o njem nič slišala, dokler ji ni slučaj odkril, da še eksistira. Niti ločit se ni mogla od njega, ker ga ni bilo nikjer najti. Tako bo slepar sedaj moral dati odgovor še za trigamijo, ne glede na druge zločine.

LIPTON-čaj

naših znamenitih plantaz na Ceylonu direktno v Vaš čajnik 24

Narkotiziranje z dušikovim oksidulom

Na kirurškem oddelku dunajske Rudolfove bolnišnice so začeli zopet uporabljati uspavanje z dušikovim oksidulom, potem ko je bilo že dolgo časa iz mode. Uspavajoče lastnosti tega plina so odkrili slučajno sredi prošlega stoletja, ko so v nekem prostoru, kjer so ga pridelovali opazili, da je postal eden izmed delavcev veselo ometen in neobčutljiv za bolečine. Nekaj časa so ga rabili zlasti za manjše operacije in v zobozdravniški praksi, ker je pa zelo hud in nevaren strup, so ga začeli polagoma opuščati in so ga končno opustili popolnoma. Toda pri operacijah v Rudolfovi bolnišnici, in sicer tudi v težkih slučajih so dognali, da ni nevaren, če ga uporabljajo s primerno pravljaljivostjo, če uspavajo pacienta najprvo s kakšnim drugim mamilom in mu prinesejo še več kisika in etra. Posebna njegova prednost je ta, da učinkuje takoj, da spravi pacienta v prijetno sanje in da tudi takoj preneha vplivati na bolnika, čim ga odstavijo, ne da bi bolnik potem čutil običajnega macka kakor po drugih narkotičnih sredstvih. Zdi se torej, da se bo stara metoda narkotiziranja zopet uveljavila, saj se je v Rudolfovi bolnišnici izkazala v več sto slučajih.

LIPTON-čaj

najboljši od najboljših svetovnih plantaz čaja 24

Rastlinska hrana in prehladi

Frederik Hoelzel, profesor na vseučilišču v Chicagu, je dognal s številnimi poskusi, da povzroča čisto rastlinska hrana, dalje tista, ki vsebuje mnogo škroba in sladkorja, večjo nagnjenost do prehladov nego vsaka druga hrana. Hoelzel razlaga ta pojav s tem, da dovajajo ogljikovi hidrati, škrob in sladkorju tkanim telesu večjo množino tekočine, ta povzroča spet večjo transpiracijo (kožno dihanje), pri čemer se oprosti mnogo telesne toplote, dočim se zopet mrzlina veže s telesom. Poleg tega znižja rastlinska hrana količino beljakovine v stanicah, kar ima za posledico oslabiljenje organizma in povečano transpiracijo. Prehlad bi torej bil le poslednja posledica zauživanja rastlinske, škrobne in sladkorne hrane, pač pa neposredna posledica iz nje izvirajočega pmožnega tekočin v tkaniču in povečane transpiracije. Zato bi bilo umljivo, zakaj se prehladijo »polnokrvne« osebe prej nego anemične in suhe — imajo pač v sebi več »soka«, tekočine, ki pospešuje transpiracijo. Seveda igra pri tem precejšnjo vlogo tudi trenaža. Kmet, ki zauživa pretežno rastlinsko hrano, je vendar manj podvržen prehladom nego mesojedni mešan. Težko delo na polju in utrjevanje telesa ga dela manj »sočnega«, manj transpirirajočega. Nagnjenje k prehladu je torej zelo odvisno od hrane, ki ustvarja v telesu večjo ali manjšo množino moče, po drugi strani pa tudi od

tega, po kakšni poti si utrjujemo telo, t. i. kako odvajamo iz njega preobilno moč. Slavni dunajski zdravnik prof. Nothnagel je nekoč zapisal: »Mrzli zrak in prepri, ki se ga vse tako boji, ne povzroča prehlada, če človek baš ne transpirira.«

LIPTON-čaj

apomnite se, po eno žlico na vsako skodelico čaja 24

Zanimiv film

V Parizu je imel velikanski uspeh Patonov film »Naklepi«. Vse štiri vloge je odigral avtor sam! Predstave v Elijskem kinematografu so bile dosledno razprodane. Vsebinska je bila na kratko sledeča:

Pisatelj zamisli povest in že vidi v domišljiji še neuresničene slike. Bogat bančnik hoče zastrupiti dekletce, svojo varovanko, da se polasti denarja. Potepuh tu opazuje skozi okence in hoče ustreliti morilca. Stražnik, ki opazuje potepuha, pripravi revolver, da zmoti morilca št. 2. Toda bančnik, ganjen po ljubeči zaupljivosti dekletca, se skesa in prevrne kozarec s strupom. Potepuh na to pospravi pištolo. Isto stori tudi stražnik. Pred nami je zopet pisatelj. Zadnjič gredo mimo njega sence vseh treh junakov. Zdaj je zadovoljen in napiše ime nove povesti: Naklepi. Vse je jako zanimivo narejeno. Režija namreč zahteva, da vsaka oseba igra. Zato so gledalci nvaženi, kadar vidijo »ske-sane« oblike, ki jih primerja bančnik, potepuha, ki na različne načine naježi obrvi itd. Nekaj od teh novotarij pride prav tudi gledalšču.

LIPTON-čaj

ahtečajte da se vam da poznati žolci paket 24

Obrazna masaža

Želja po pravi ali navidezni mladosti je danes — kakor morda vedno — med najglavnejšimi človeškimi željami. Da bi to dosegli, se poslužujejo ljudje vseh mogočih sredstev, med njimi je masaža eno najbolj priljubljenih in obrazna masaža pa med vsemi masažami najbolj praktična. Obraz je pač tisti del telesa, ki je največ izpostavljen pogledom drugih ljudi in ki jim kaže največ resnice — ali laži. Metode obrazne masaže so različne, vsem pa so potrebne neke

priloge.

Obraz je treba najprvo namočiti s toplo vodo, namiliti z namaščenim milom in namazati s kremo, da postane mehak in da bi se masiranju ne upiral preveč. Tudi masirajoče roke je namazati s kremo. Nato sledi prava masaža, ki pa jo je treba izvesti nepretrgano, ne predolgo in ne premočno. Traja naj kvečjemu 15 minut; najpripravnejši čas je zjutraj, obraščene deli obraza je najbolje pustiti na miru — tako priporoča večina kozmetikov. Masažne oblike, ki pridejo v poštev, so rahlo drgnjenje, gnetenje, vibriranje s konci prstov ali posebnimi aparati, včasih tudi stiskanje.

Masaža posameznih delov obraza

se izvrši po najbolj razširjeni metodi v sledečem redu:

Najprvo pridejo na vrsto gube v čelu. Desna roka drgne te gube in jih gnete od sredine čela v cik-caku proti lasem in sencim. Leva roka začneja z drgnjenjem ob nosni korenini in končuje pri laseh.

Siedi nos. Palec in kazalec desne roke ga gneteta (ne premočno) v cik-caku od korenine proti koncu ali narobe, pri tem izvedejo konci prstov eventualno tudi lahke vibracijske gibe. Nosnice je treba drgniti.

Levo lice je treba gnesti z desno roko od sredine v smeri proti sencim in nazaj. Gnetenje se vrši tudi v smeri od spodnje čeljusti proti spodnjim vekam. Desno lice gneteta obe roki predvsem s palcem in kazalcem proti strani, začneši pri spodnji čeljusti proti desnemu ušesu navzgor do desnega očesa. Sledi vibracija vsega obraza v hitrem tempu.

Gube pod očmi drgneš s palcem od sredine obraza v smeri proti sencim.

Brado med brado in spodnjo ustnico drgneš z obema palcema od sredine proti stranem.

Vrat gneteš navzdol, začneši od podbradka.

Konec masažne procedure tvorita drgnjenje in gnetenje ramen. Če že ne pri prejšnjih procedurah, je vsaj pri tej potrebna posebna masirajoča oseba. Ta gnete nadlehtje v smeri proti rami z desno roko, z levo pa drgne, tik za prvo, ramo in vrat do ušes.

Kakor rečeno je to samo ena izmed številnih metod obrazne masaže. Vsak maser ima svojo metodo. Skupno jim je to, da ne učinkujejo že prvi dan ali po nekoliko sejah, temveč da jih je treba smotreno nadaljevati tudi nekoliko mesecev.

Je in ni.

Upnik: »Je gospod doma?« Kuharica: »Jec. Upnik: »Rad bi govoril z njim.« Kuharica: »Nemogoče, gospod je že poldrugi dan mrtev.«

Na zdravniški seji.

Dr. Velimir: »Čudno, kako se naš tovariš Rajko boji smrti.« Dr. Zelimir: »Kaj bi se ne bal, ko pa ima na onem svetu toliko sovržnikov!«

Razni vidiki

»Vendar sem učal lepno vreme!« je zavzdihnil ob pravem jesenskem dežju polj pod plotom.

Hooverjevi nazori

Izreki novega predsednika severno-ameriških Zedinjenih držav.

1. Predsedniška kampanja je naša redna doba velikih obljub vsem, ki trpe od kakršnegakoli zla.

2. Socijalizem je evropska teorija obupa.

3. Gospodarstvo je zakon življenja in ne umeten regulativ, ki bi ga nam nadevali kapitalisti ali birokrati. Čut za pridobivanje lastnin je prav tako nagon plemen kakor nagon posameznikov. Rusija je poskusila to utajiti in to utajevanje je komunizem.

4. Politični voditelji, ki menijo, da odvisi sposobnost za kakšno mesto od sposobnosti postavljati stranko nad ljudsko korist, so mehanični politiki.

5. Največji poskus vlad v zgodovini človeštva je bilo splošno brezplačno izobraževanje ljudstva na stroške celokupnosti — in ta poskus je uspel.

6. Vedno so le otroci, ki jih zmlejejo mljni mednarodnih prepirov — in prvi človečanski ljubezni ni treba dalje vpraševati.

7. Odprava razsippnosti je v svoji celoti aktivum. Tu ni nobenih pasiv.

8. Če naj demokracija ostane po vsem svetu, mora uspeti v Zedinjenih državah.

9. Naše civilizacije ne določa toliko to, kar delamo v svojem delovnem času, temveč to, kar delamo v svojem prostem času.

10. Besede brez dejanj so grobokopi idealizma.

11. Lahko izračunamo hrano v kalorijah, toda nimamo sredstva, da bi izmerili človeško bedo.

12. Rešitev problemov ameriškega ljudstva tiči vsa v tem, ali smo sposobni vzgraditi duha sodelovanja v občinah.

13. Poslužujemo se obsežnih javnih služb, velikih skupin industrije in trgovine, velikopoteznih ustanov znanosti in izumiteljskega dela s tem namenom, da bi znižali število delovnih ur, a razmeroma malo se trudimo, da bi izboljšali ure svojega odpočitka.

14. Najsilnejša sila družbe so ideali. Toda če nečemo propasti, se ne smemo drzniti še za celo vrsto pokolenj, da bi izločili sebičnost kot gonilno silo vodenja in proizvodnje.

15. Zakonodajca mora stopati vzporedno z rastočo zamotanostjo gospodarstva, a mora biti tudi v skladu z našim socialnim redom, da nas ne spravi v velike nevarnosti. K temu spada priznanje dejstva, da ima bogati človek pravico do istih možnosti in prilik kakor revni.

On: »Kdaj si prvič odkrila, da me ljubiš?«
Ona: »Ko sem opazila, da me jezi, če te je kdo imenoval teleta.«

»Čemu si zgradil za tako majhnega psa tako veliko hišico?«
»Več — nihče ne ve, morda zraste iz njega bernardinec!«

»Jaz! — Stari Marko Latinov umiral! Pridite takoj!«

»Evo me, počakaj!«

Brzo je pograbil štolo in molitvenik in hotel oditi. Ko pa je odpiral vrata, se pojavi pred njim njegova majka. Z rokami ga je prijala za laketa, v malih drobnih in dobrih očeh pa so ji sijale solze in strah.

»Ne hodi, Luka! Noč je in kasno je že. Lahko bi se ti kaj pripetilo, saj veš, kakšni so. — Ne hodi!«

»Ne, mati! Ni daleč in takoj se vrnem!«

»Slutim zlo, ne hodi!«

»Ali naj govore ljudje, da pop Luka ni šel k umirajočemu, ker se boji? Pojdem, — je odgovoril odločno, vzel palico in odprl vrata.

Starka je vzdihnila, se prekrizala in pričela moliti, da bi pregnala zle slutnje in strah.

Pop Luka se je pred vrati ozrl in iskal onega, ki ga je bil prišel klicati. Toda nikogar ni bilo. Poklical je nekajkrat in ko se nihče ni oglasil, je šel dalje v prepričanju, da ga oni gotovo ni utegnili čakati. Večkrat se je že tako zgodilo.

Ko je prišel v goščavo, je obstal in prislutnil. Zdelo se mu je, da sliši šepetanje.

»Najbrže se mi je samo zdelo,« je

dejal sam pri sebi, ko je bilo spet vse mirno. Krčevito je stisnil palico in šel dalje.

Pričele so ga mučiti sumnje in nekaj mu je v duši govorilo, da naj se vrne. Toda zopet je odločno zmajal z glavo in si dejal:

»Ne, pop Luka se ne boji! Pop Luka iz Roverije — naslednik Jože Velikonje!« Pri tej misli se je nasmešnil.

Tedaj pa odjekne skozi noč oster žvižg in dve roki zgrabita popa Luko od zadaj za pleča. Z vsa močjo strese napadalec s sebe, toda iz teme se izviže nove sence in navalijo nanj. Pop Luka je mahal s palico in se srdito branil. V njem se je prebudila stara bojevitost roverijska narava. Mlatil je okoli sebe in čutil neko zadovoljstvo, kadar je kdo od napadalcev bolesto vzkliknil. Toda bil je sam in jel je omagovati. Tedaj pa se nekdo skloni, pobere kamen in ga vrže v popa. Pop Luka vzklikne, omahne in se zgrudi na zemljo. Napadalec molče navalijo nanj in bijejo s palicami po nemočnem telesu. Vzdihni popa Luke, zamolkli udarci palic in hropenje napadalcev, vse se je v tihi noči mešalo med seboj.

Na dano znamenje so se napadalec izgurili v goščavi in pustili nesrečnega popa ležečega na poti. Kakor v sanjah

je pop Luka čul divji smeh in neki znan glas, ki je govoril:

»Dobro smo mu dali. Tako bi bilo treba storiti z vsemi slovanskimi tepci. Naučiti jih moramo pameti!«

»In kako lepo smo ga zvalili sem,« se zareži drugi glas v noč.

Potem se je vse potopilo v rdečem krogu, obdanem s krvavo meglo. Sele do ma se je osvestil. Našli so ga bili ljudje, ki jih je njegova mati poslala za njim. Moral je iti v bolnico in ko se je vrnil, je rekel majki:

Prav zdaj ne pojdem! Ne bojim se batni! Blagoslovili so me, da se je v meni zbudila kri mojih dedov. Vzdržati moram, tako mi vseh svetnikov! Hočem ostati in videti konec!

Bolivija in Paragvaj sta se pomirila...

Guy de Maupassant.

Grozen doživljaj

Gostje so polagoma prihajali v veliko hotelsko dvorano in sedali na svojih prostorih. Služabništvo je začelo streči počasi, da bi zamudniki lahko še prišli prav in ne bi bilo treba nositi znova skled na mizo. Stari kopalščarji, stalni gostje, tisti, ki od njih sezija vspeva, so se z zanimanjem ozirali v vrata, kadar so se odprla, želeč videti kak nov obraz.

To je največje razvedrilo po kopaljskih mestih. Ljudje čakajo na kosilo, da nadzirajo vsakdanje prišlece, da ugibajo, kaj so, kaj delajo in kaj mislijo. Neko poželenje prevzame našega duha, poženje po prijetnih srečanjih, ljubeznivih znanstvih in nemari tudi po ljubezni. V tem življenju opozarja nja in ugibanja dobivajo sosedje in neznanci izredno važnost. Radovednost paži, simpatija pričakuje in družabnost deluje.

Imamo tedenske antipatije in mesečna prijateljstva, gledamo ljudi z različnimi očmi, s posebno optiko poznanja kopaljskih mest. Takoj, bodisi ob kratkem kramljanju, ob večerih, po kosilu, bodisi pod drevjem parka, kjer kipi zdravilni vrelc, najdemo pri ljudih

deh neko višjo inteligenco in izredne zasluge, — mesec pozneje pa smo že pozabili svoje v prvih dneh tako očarljive prijatelje.

Tukaj se snujejo tudi trajne in resne zveze urneje ko povsod drugod. Ljudje se vidijo vsak dan in se poznajo prav hitro. In z nagnenjem, ki se začne, se spaja neka sladkost in vdanost starih intimnih prijateljev. Pozneje čuvamo ta dragi in nežni spomin na prve ure prijateljstva, spomin na prve pogovore, s katerimi se odkrije duša, na prve poglede, ki vprašujejo in odgovarjajo vprašanja in tajne misli, ki jih usta še ne izgovorijo, spomin na ta očarljivi občutek, ko komu odkrijemo svoje srce, in se nam zdi, da ga bo tudi on nam odkril.

In dolgočasje kopaljskega ter enoličnost dni, ki so eden ko drugi, izpopolnjuje od ure do ure to vzklilo nagnenje.

Torej ta večer kakor vse druge smo čakali, kdaj vstopijo neznani obrazi.

Prišla sta samo dva, toda oba jako čudna, moški in ženska: oče in hči. Takoj sta name napravila vtis oseb Edgarja Poea. In vendar sta imela neki čar, neko nesrečno dražest. Predstav-

ljal sem si ju kakor žrtvi nesreče. Moški je bil jako velik in suh, nekoliko upognjen, z belimi, za njegov še mladi obraz prebelimi lasmi. V njegovi osebnosti in v njegovem obnašanju je bilo nekaj težkega in bridkega. Hči, morda štiri ali petindvajsetih let, je bila majhna, tudi jako drobna, zelo blede ter videti trudna, izmučena in potrita. Dobe se ljudje, ki se zdijo preslabotni za naloge in potrebe življenja, preslabotni, da bi se gibali, hodili in da bi delali vse to, kar delamo mi vsak dan. Bila je jako ljubko dekle, pojav neke prosojne lepote. Jedla je skrajno počasi, kakor da bi bila skoraj nezmožna gibati z rokami.

Gotovo je bila ona, ki se je prišla zdraviti v kopaljšče.

Sedela sta nasproti mene na drugi strani mize in zapazil sem takoj, da ima oče nekak silno čuden nervozen trzaj.

Vsakrat, kadar je hotel doseči kako stvar, je napravil z roko prav nagle kljukaste zamah, nekak blazen križ križ, preden je dosegel in prijel, kar je iskal. Po nekaj trenutkih so me ti gibi tako zmučili, da sem se obrnil z glavo stran, da jih nisem videl.

Opazil sem tudi, da je hči vedno imela rokavico na levi roki, ko je jedla.

Po kosilu sem šel na sprehod po parku topliških naprav. Te so v mali postaji Auvergne, v Chatel-Guyon-u, ki leži skrita v neki globeli v znožju visokega gorovja, s katerega teče toliko vročih vrelcev, ki prihajajo iz globokega ognjišča starih vulkanov. Tukaj nad nami dvigajo kupole ugasli ognjeniki, svoje okrnjene glave iznad dolgega gorskega grebena. Kajti Chatel-Guyon je na začetku dežele kupol.

Bolj daleč se razteza dežela špirov in še bolj daleč dežela svinčenih rudnikov.

To popoldne je bilo jako vroče. Hodil sem sem pa tja po senčnem drevo-redu ter poslušal na griču, ki se dviguje iznad parka, kopaljško godbo, ki je pravkar zaigrala svoje prve komade.

In zapazil sem, kako sta šla s počasnimi korakom oče in hči proti meni. Jaz ju pozdravim, kakor se pozdravljajo hotelski sostanovci v kopaljščih. In oče se na mah ustavi in vpraša:

— Gospod, ali bi nam ne mogli pokazati kratkega, lahkega in prijaznega sprehoda? Oprostite mi nadležnost!

Ponudim se, da ju popeljem v dolinico, kjer teče mala rečica, v globoko dolinico, ozko tokavo med dvema vi-

sokima skalnatima in gozdnatima po-bočjema.

Bila sta zadovoljna.

In govorili smo seveda o zdravilnosti toplice.

— Ohi! je začel on, moja hči ima neko čudno bolezen, ki ne vedo, kje tiči. Zdaj mislijo, da je srčna bolezen, zdaj da je jetrna in zopet, da je bolan hrbtne mozeg. Danes jo pripisujejo želodcu, ki je veliki kotel in regulator telesa. Bolezen ima na tisoče oblik in na tisoče pojavov. Jaz pa mislim morda, da so živci. Na vsak način je stvar jako žalostna.

Brž se spomnim trzanja njegove roke in vprašam:

— Ali ni morda bolezen podedovana? Nimate li morda Vi bolnih živcev?

O... je odgovoril mirno:

— Jaz?... Jaz ne... Jaz sem imel vedno prav mirne živce...

Nekoliko je pomolčal, potem pa naglo rekne:

— O, Vi namigavate na krčovitost moje roke, kadar hočem prijeti kako stvar? To je od strahovitega razburjenja, ki sem ga preživel. Predočite si, da je bilo to dete živo pokopano!

Drugega nisem mogel reči kakor «oo» od začudenja in ginjenja.

(Konec prihodnjic.)

Umetnost lea in ostati in ostati

bo uspela vsakemu dekletu, ženi in moškemu, ako upotrebuje spodaj navedene preparate, kateri se proizvajajo po receptih, izkušenih skozi 32 let, ter so radi tega popolnoma neškodljivi:

PROTI VSEM KOŽNIM NAPAKAM

Fellerjeva kavaška »Elsa« pomada za obraz čuva tudi kožo obnavlja ter pomlajuje hrapavo, razpokano in lukničasto kožo obraza, vrata in rok. Odstranjuje solnce, lišaje neno brzo de-lovanje proti solčnim pegam naravnost izena-di. Najbolje zašiti od posledic vetra, vlage, praha in pare. En lonček 12 D. MLADENIŠKI SVEŽ IN ZDRAV IZGLED daje Fellerjevo »Elsa« milijno mleko. Steklenica 13.20 D.

Po pošti za poizkus 2 lončka ene ali po en lonček obeh Elsa-pomad z zavojnico in poštino 40 Din. samo ako se denar pošlje vnaprej, ker po povzetju stane poština za 10 Din več.

Fellerjeva »Elsa« mila lepote in zdravila: Elsa-milijno mleko, rumenjakovo, glicerino, boraksovo, katanovo ter Elsa-milo za britje za poizkus 5 komadov na izbiru 52 Din. Naročila točno na

EUGEN V. FELLER, lekarnar. Stubica Donja, Elzatr 245, Hrvatska.

ZA NEGO LAS

za ojačanje in pospeševanje bujnejšega porasta las, za sprečevanje pri-ljaja, izpadanja las in pre-rane osivelosti se uporablja Fellerjeva iaka »Elsa« pomada za rast las (Tano-hina pomada). Obdrži lase mehke in giblje. En lonček 12 D. »Elsa« žanje za lase, krepi, osvežuje ter prehranjuje lase. 27.50 D. ZA PRANJE LAS IN GLAVE poizkusite enkrat Fellerjev prijetno dišeči »Elsa« Shampoo. Vi bo-dete navdušeni — En zavojček 3.30 Din.

Po pošti za poizkus 2 lončka ene ali po en lonček obeh Elsa-pomad z zavojnico in poštino 40 Din. samo ako se denar pošlje vnaprej, ker po povzetju stane poština za 10 Din več.

Fellerjeva »Elsa« mila lepote in zdravila: Elsa-milijno mleko, rumenjakovo, glicerino, boraksovo, katanovo ter Elsa-milo za britje za poizkus 5 komadov na izbiru 52 Din. Naročila točno na

EUGEN V. FELLER, lekarnar. Stubica Donja, Elzatr 245, Hrvatska.

Pozor

Lovci in prekupčevalci kož divjačine! Najvišje dnevne cene za kune, lišice, dihurje, zajce itd.

plačujem samo nekaj časa v hotelu Miklič, Ljubljana. Kolodvorska ul. (soba 1)

Lovci!

A. & E. Skaberne, Ljubljana

Vodne turbine

autom. regulatorje, zatvorilice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER, Škofja Loka podjeje za zgradbo vodnih urbin

Konkurenčne cene. Zanima te ponudbe. Prvo vrstne cene.

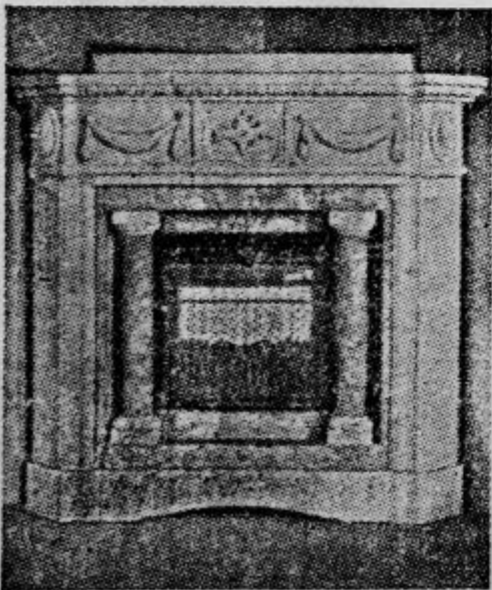
Zvitke (role)

za računske stroje

Če bi kontrolirali zvitke za glavne vse sistemov, ima vedno v zalogi

Lud. Baraga, Ljubljana

Selenburgova ulica 6, nadst. telefon 105. 980

Kamnoseška industrija ustanovljena 1860.

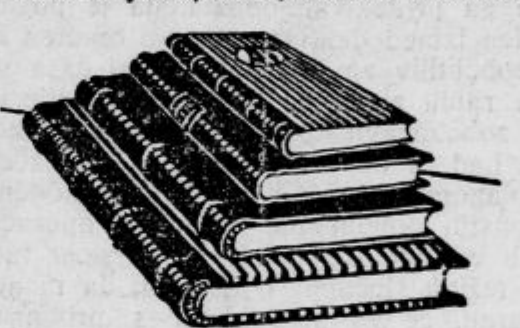
Aloizij Vodnik

Ljubljana, poleg glav. kolodvora. Cerkevna častna dela: altariji, prižnice, obhajilne mize itd. Marmornate plošče za pohištvo, elektroinženjerje, strojarje, trgovske pulte, mesnice, kopalnice, stopnišča in veže v vseh barvah. Nagrobni spomeniki, mavzoleji, rodbinske grobnice, kapele. Marmornati kamni za salone in elegantna stanovanja. Kamniti ližiki za kuhinje. 842-a

Vsakovrstne

trgovske knjige,

štraca, mapa, noteze, herbarije, odje-malne knjižice, bloke, šolske zvezke itd.

audim po skrajno ugodnih cenah!

Anton Janežič,

LJUBLJANA, Florjanska 14.

Knjigovoznica in čitalnica trgovskih knjig.

NA DEBELO! NA DROBNO!

Lisičje in volčje kože 15.704a

menia kupuje in prodaja.

Za eno zimsko lisičjo dam enega velikega s rojenega volka, pripravno za pred postelje, avto. ožnjo, za pod suknje itd. Kupujem tudi vse ostale kože divjačine stalno skozi celo leto

D. Zdravič

Ljubljana, Florjanska ul. 10

Sivi lasje

SIVI LASJE so v resnici največji sovražnik mladi, a gotovo kvarijo le-poto vsake ženske. »EXCEL-SIOR-HENNE« od dr. Dor-caine & Cie Paris barva lase perfektno in snake v vseh nianсах. Samo barvanje je jako lahko in eno-stavno za vsakega posameznika. Ne maše roke, gla-vo niti perila. Popolnoma neškodljivo za lase in za uspeh vsakega ženskega čarivanja. Dm 38 — CENTIFOLIA, kozmetični zavod, Zagreb, Jurijčeva 8 — Zahtevajte brezplačne ilustrirane prospekte! 22-a

Male poses'vo

obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopija, vrta, dveh njiv za 4 mernike posetive in kozočca, je za nizko ceno na prodaj.

Posedstvo se nahaja v nekem trgu, tik državne ceste, oddaljene 5 minut od železniške postaje. V hiši je električna razsvetljava. Naslov se polizve v ogl. oddelku »Jutra«. 1307

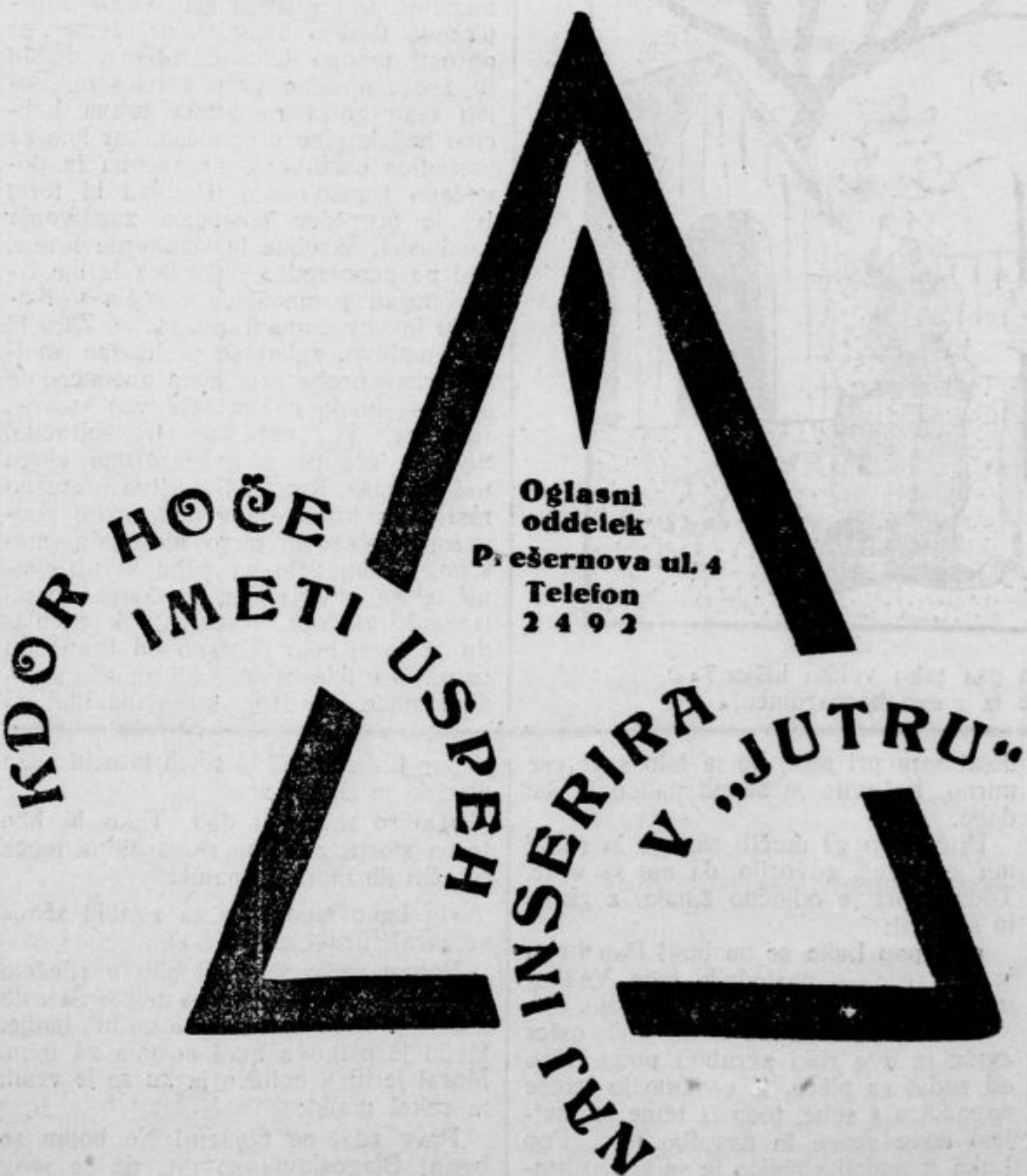
Tvrdba

Josip Pogačnik v Radovljici

izdeluje OBLEKE po angleški in francoski modl. ima vedno v zalogi češko in angleško blago. 1022-a

Prilika za nakup!

Tovarna za obdelavo lesa, na najlepšem mestu, dobro zidana, se prostovoljno proda radi starosty eventualno se da tudi v najem. Takojšnji kapital je potreben v višini 200—300.000 Din. Vprašanja poslati na oglasni zavod KARDOS, Novi Sad. 1313

Pristni Harzerji
od 8 M naprej prodajajo plamenko pari, enenobeli kanarčki, kletka, tišja, krma, zdravlila za tišje — Ilustrirani cenik nastoj — Veleprodajalec Heydenreich Bad Soderode 150 Hars

LOKOMOBILE DIESELOVI IN NA SESANI PLIN
MOTORJI PIN. & KAY
JAREMN KI KOMPL. ŽAGE
Povolni plačilni pogoji

Braća Fischer d.
LJAGREB Gunduličeva ul. 36

„SPECIUM“ a. o.
INZ. KOPISTA, DUBSKY IN KRSTIC
Izročila oglaševanja in brušene st.
Ljublj., VII. se nahaja od 1. novembra na Celovški cesti 81. Telefon 231
Za 4. Osišek. — Središčnjice: Ze...
Zračno steklo, portalno steklo, ašinsko steklo 5—6 mm ogledala, brušena v vseh likovnih oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, iz člene pliš vsteklavanje v med. — Fina, navadna

Rasi brade pri damah

in vse nadležne dlačice na tlini-ku pod pazduh in na obrazu odstranite s a mi na najpriprostejši način z mojim preizkušnim odstranjevalcem dlak — Kompletni samo 60 Din franko ako pošljete denar naprej

Kosm. laboratorij
W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland, Ravensburgerstrasse 12-93.

Poslovni lokal 1320 a

v bližini glavnega kolodvora se odda s 1. februarjem t. l. Naslov pove oglasni oddetek »Jutra«.

Hipnotične prireditve

poskuse moderne sugestije, oseb. magnetizma, telepatije itd. lahko proizvajate doma takoj, edino po najnovejših orig. ameriških metodah. Neuspeh izključen! Zahtevajte prospekte! Krasna knjiga z navodili 28 Din. »Veda in znanost«, Celje, Razlagova ulica 6. 1312a

Dražbeni o. a. l. c.

Pri okrajnem sodišču v Ljubljani v sobi št. 15 se bode dne 15. januarja t. l. ob 10. uri prodalo na javni dražbi zemljišče vl. št. 360 k. o. Moste, obstoječe iz parc. št. 574/3 t. j. hiša na Selu pri Mostah št. 4b in parc. št. 575/4. Cenilna vrednost: Din 408.086 — najmanjši ponudek Din 204.043 —. Kupce se vabi. 1344-a

18° jubilejno Tomislavovo pivo

iz Zagrebške delniške pivovarne. Zagreb.

Cene znižane.

P. n. slavnemu občinstvu, trgovcem in industrijcem vnuđno naznanjam da sem otvoril svojo lastno 1881

carinsko posredništvo

ter se priporočam za vsa v to stroko spadajoča opravila, katera bom vršil najkulantneje

JOSIP SIKOSEK, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35.

INVENTURNA PRODAJA

angličkih in čeških šifonov
za obleke vseh vrst, suknje, poudarke, plašče itd.

pri tordki NOVAK Ljubljana
od 7. do 20. t. m. na KONGRESNEM TRGU 15

Obliskite! Ne zamudite! Do 40% prihranite!
Ostanke za polovično ceno!

250-a

Sobe

Sobo
v sredini mesta oddam
boljšemu gospodu. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 320

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, v bližini gl. kolodvora oddam
mirnemu gospodu. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 298

Gospodično
sprejem na stanovanje v
Rožni dolini. Naslov pove
oglašni oddelku Jutra. 288

Opremljeno sobo
s električno razsvetljavo
(ključ na razpolago), v
sredini mesta oddam
dijaku ali gospodini. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 214

Prazno sobo
takoj oddam. Dopisje na
oglasni oddelku Jutra. 199

Opremljeno sobo
v sredini mesta oddam
takoj enemu gospodu. Naslov
pove oglašni oddelku Jutra. 125

V Mariboru
sprejem takoj ali s 15. januarjem
gospodično na hrano
in stanovanje v lepo
solončno sobo v Maistrovi
ulici. Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 22

Sobo
s posebnim vzhodom in hrano
oddam 2 gospodoma ali
gospodini. Naslov pove
oglašni oddelku Jutra. 365

Sostanovka
sprejem v čedno sobico
s jarkom in večerjo. Naslov
pove oglašni oddelku Jutra. 306

Sobico s štedilnikom
iše šenka. Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 373

Sobico
sveto in zračno, s čedno
opremljeno, takoj oddam
mirni gospodini. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 511

Opremljeno sobo
na Sarmu trgu št. 15 oddam
po ugodni ceni dnevno
gospodoma ali gospodini. 333

Opremljeno sobo
lepo, brez potrebe in peči
oddam 2 dnevno. Pod Trnovo
št. 2/II, desno. 342

Opremljeno sobo
s električno razsvetljavo,
s ali brez hrane takoj oddam
enemu ali dvema gospodoma
(dijakoma ali dijakinjo). Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 364

Veliko prazno sobo
takoj oddam. Naslov pove
oglašni oddelku Jutra. 245

Prazno sobo
v bližini vije isče zakon-
ski par. Ponudbe na oglašni
oddelku Jutra. 255

Opremljeno sobo
parkirano, s razgledom na
cesto oddam na Gospodet-
ski cesti 12/II. 312

Opremljeno sobo
lepo, oddam v bližini ka-
varne Evropa. Naslov pove
oglašni oddelku Jutra. 377

Mlad gospod
miroljuben, ki je v dan
odstop, želi s 15. janu-
arjem čisto in priprosto
sobo in zraven tudi pri-
prosto hrano. Če mogoče
v bližini Gospodetke ce-
ste. Če ne, ponudbe je po-
slati najkasneje do 12. t. m.
na oglašni oddelku Jutra
pod »Značajem in mirolju-
bene. 352

Sostanovka
sprejem. Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 409

Sobo
s separiranim vzhodom in
električno razsvetljavo oddam
s 1. februarjem solid-
nemu gospodu. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 394

Sostanovka
v čedno sobo po nizki ce-
ni sprejem v vili Menzel,
Grablova ul. 12 - pod
Marinovo cesto. 413

Opremljeno sobo

oddam 2 osebam. Pogodi-
dati popoldne. Naslov pove
oglašni oddelku Jutra. 414

Opremljeno sobo
iše na takoj s 2 oseb-
mi. Ponudbe na oglašni oddelku
Jutra. 420

Opremljeno sobo
lepo in veliko, s električno
razsvetljavo in prostim vho-
dom oddam. Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 439

Lepo sobico
sredini mesta oddam. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 437

Prazno sobo
s posebnim vzhodom oddam
v Novem Vodmatu št. 62. 434

Sobo
oddam v sredini mesta eni
ali dvema osebam. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 452

Sostanovka
sprejem. Naslov v oglašnem
oddelku Jutra. 446

Prazno sobo
prosto, iše kivilja. Ponudbe
na oglašni oddelku Jutra. 438

2 lepi prazni sobi
oddam v Selesburgovi ulici
za 750 Din. Ponudbe na
oglasni oddelku Jutra. 458

Prazno sobo
s posebnim vzhodom in tel-
fonom. Ponudbe na oglašni
oddelku Jutra. 4492

Sobo
s električno in kopalnico 3
dneve. Ponudbe na oglašni
oddelku Jutra. 470

Na stanovanje
sprejem starejšo žensko -
najraje v pokojno. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 483

Sobo
s prostim vzhodom in elek-
triko takoj oddam. Naslov
v oglašnem oddelku Jutra. 487

Prazno sobo
s štedilnikom, podprilčno,
oddam s 1. februarjem sa-
mo o d rasilim osebam v
Maistrovi ul. 14. 481

Gospoda
sprejem v značno sobo v
Sp. Šiški, Zibertova ul. 194. 475

Opremljeno sobo
lepo, v sredini mesta, s po-
sebnim vzhodom oddam. -
Naslov v oglašnem oddelku
Jutra. 473

Opremljeno pisarno
ali tudi prazno isčem takoj
Ponudbe na oglašni oddelku
Jutra. 467

Sostanovka
sprejem k boljši gospodini
v čedno podstrešno sobo
v Sionskovi ulici 23/II, levo. 482

Opremljeno sobo
strogo separirano oddam
1-2 gospodoma na Taboru
št. 5/II, levo. 428

Prazno sobo
parkirano, s električno in
posebnim vzhodom oddam v
Novem Vodmatu št. 145/II. 427

Opremljeno sobo
za dve osebi isčem v bli-
žini sodnje. Ponudbe na
oglašni oddelku Jutra. 463

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vzhodom,
parketom in električno od-
lam 1 ali 2 gospodoma v
Koletovske ulici 34/II -
desno. 341

Sobo
s vso opremo takoj oddam.
Naslov pove oglašni oddelku
Jutra. 383

Separirano sobo
s posebnim vzhodom in
električno razsvetljavo oddam
s 1. februarjem solid-
nemu gospodu. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 394

Dopini

3 simpatične dame
želijo znanja s inteligent-
nim gospodom, v svrhu sim-
patičnega kratkega spoznanja.
Ponudbe je poslati na
oglasni oddelku Jutra. 814

«Aleš»
Srečno novo leto! - Brez-
mejno hrepenim po Tebi.
Zakaj Te ni? 380

2 gospodični
25-30 let stari, simpatični,
šolastične, želijo spoznanja
obrotnika ali drž. usluž-
benca. Cenj. dopise se
prosi na podružnico »Jutra«
Maribor pod šifro
»Štajerka in Primorje«. 360

Samostojen obrtnik
želi znanja s gospodini
ali mlado vdovo s polnim
naslovom na oglašni oddelku
Jutra. 403

Dunajčan
samec srednjih let, prav
soliden in inteligentni,
poseljen v Ljubljani, želi
znajati nekoga, ki bi ga
v družbi in v svrhu slo-
venke konverzacije o po-
polnini. Pisma pod
»Karl Lueger 6986« na
upravo »Jutra«. 415

Dve učiteljici
na doželi, osamljeni, želijo
korespondirati s dvema in-
teligentnima gospodoma v
starosti od 28-40 let. Taj-
nost najmanjša. Dopise na
oglasni oddelku Jutra. 441

Gospodična
trgovsko usposobljena, sedaj
veličastna pisarniška moč -
želi korespondence s 35 do
45letnim gospodom, najraje
trgovcem, pod šifro »Bion-
dina« na oglašni oddelku
Jutra. 484

Vsled dolgočasje
bi dopisovala »Astra«. Ponudbe
na oglašni oddelku Jutra. 381

**Gospoda s kapita-
lom**
prosi mlada in simpatična,
s neopredeno gosposi pomoči.
Ponudbe na oglašni oddelku
Jutra. 401

Naročite
»Jurja s pušo«
celoletno stane samo 20 Din
Vse številke in leta 1928 se
dobe za 12 Din, po pošti 1
Din več. Uprava »Jutra«, Ljubljana, poštni predal 144. 23

G. Franc Berce
se naproša, da naslani svoj
naslov v Ljubljani. Zagreb, Novi put IV, br. 31. 284

Svarilo
G. Anton Molek, pristojen
v Ambroz, stanujoč Zavod-
na-Celje in g. Jurij Skam-
nar, pristojen v Sošani,
stanujoč Zavodna-Celje, im-
nata pravice v mojem im-
nu sprejemati naročila, so
manj pa inkasirati. Lud.
Baraga, Ljubljana. 453

Izjava
Izjavljam, da sem od Sok.
društva Jesenice, za mene
nabavno »voto 610 Din«
istemu vrnil in bi to storil
tudi brez oziroma na oči-
tne osebe. To izjavljam,
ker društvo ni hotelo na
mojo prošnjo in na moje
stroške objaviti, da sem
vrnil gori imenovano »voto«
Franci Pogacnik, Ljubno. 201

Ženitve
Vdovec
srednjih let, s lepim po-
sestvom, se želi poročiti s
gospodini srednjih let, ki
bi imela 10.000 Din prom-
enja. Vdova niso izklju-
čene. Cenjene ponudbe pod
šifro »Lepo poestvo št. 10«
na podružnico »Jutra«
v Celju. 184

Drž. namestnik
III. kateg., srednje staro-
sti, želi znanja s gos-
podično staro 27-34 let v
svrhu ženske. Neanonimne
ponudbe, če mogoče s li-
ko na oglašni oddelku
Jutra. 376

Z zobotehnicu
all intelligentno vdovo, oz.
gospo, želim poročništvo
radi takojšnje ženitve. -
Naslov v oglašnem oddelku
Jutra. 416

Pletilni stroj
št. 10/4 ali 10/50, nov ali
dobro ohranjen, kupim.
Naslov v oglašnem oddelku
Jutra. 305

Bencin - motor
stabilen, 10 konjskih sil,
selo dobro ohranjen, pro-
dam za 10.000 Din. Pov-
prašaj v tovarni J. Bo-
naš sin v Ljubljani, Opo-
va cesta. 213

Poceni naproday:
sposobni pliniki motor, 14 k.
s (Baugemotor), polnopr-
menik (Vollgatter), 65 cm
širok, oljne hidravlične, ali
skalnice, različni stroji za
obdelovanje lesa, iseni vi-
jaki 5/8 matice in še drugi
predmeti. Ivan Sirak, Mari-
bor, Pobreška cesta št. 15. 21

Kanarčke
samec in samice po zelo
ugodni ceni prodaja Ivan
Ukovič, Miklošičeva c. 8
(prodaja bencina). 217

Volčjega psa
enoletnega čuvaja poceni
prodaja F. Mekinča, Novi
Vodmat 62. 435

Psica volčje pasme
7-8 mesecev stara, s moč-
nim jermenom okrog vratu,
brez znamke, se je zgubila
- Najditelj dobi primerno
nagrado. Naslov v oglaš-
nem oddelku Jutra. 383

Izdelovalec klavirjev
R. WARBINEK - LJUBLJANA
Gregorčičeva ulica 5/L. 15.546a

Klavirji!
Tovarna in zaloga klavirjev - prvovrstnih
instrumentov različnih vrst kakor tudi
lastnih izdelkov. - Poseben oddelak za
popravila. Ugaševanje in popravila za kon-
servatorije. Glasbeno Matico in druge in-
stitute izgotavlja moja tvrdka. Gre tudi na
deželo. - Točna postrežba in zmerne cene
- tudi na obroke.

Srečno novo leto
želi posredovalka
Marija Jančar
Domobranska c. 23.

Priporočam se vsem onim, kateri
želi kupiti ali prodati naj se zane-
sejo, da bodo najbolje kupili ali pro-
dali, ker imam velike trgovske in
male hiše v mestu. Istom prodam
tudi malo gostilno, kakor tudi odso-
pim stanovanje. 1343-a

Samo radi odhoda
naproday:
nov kontrabas za 2000 Din
gitara, violina, harmonika,
kolo in B. S. A. 350 ccm
motosiklo. Ostrožnik, Za-
gorje. 281

Razpošiljalnica
gramofonov in plošč
H. Kenda, Ljubljana, Most-
ni trg 17, Vam pošlje po
zahtevi brezplačno selo za-
nimiv obširni katalog. 4698

Stroji
Kroj. šivalni stroj
koraj nov, dobro ohran-
jen se prod. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 378

Čevljarški šivalni
stroj
dobro ohranjen, naproday
na Glinčah, ul. XIII/9. 326

Stroj za črtanje
in rasteriranje papirja, 80
cm širok, fabrikat Forete &
Tromm (Reinhardt), Leip-
sig, malo rabljen, napro-
day za 15.000 Din. - Po-
sajna daje Fr. Kojančič,
Količeva, pošta Domžale. 212

lekarina Dr. Semelič, Dubrovnik 2.
Cena 3 steklenicam 105 Din, 8 stekle-
nicam 245 Din, 1 poskusni steklenici
40 Din. Zahtevajte na ogled prospekte
in množične zahvalnice in prizna-
nja o Figolu!

Dobro upeljana stara trgovina s perilom, konfekcija itd v
sredini Ljubljane, pomembna točka tudi za manufakturno in
detali pripravi prostor, z večjim številom stalnih od emalev,
se r d prevzema tvorniškega brata
preda pod ugodnimi pogoji.
P. treben kapital c. 100.000 Din. Porudbe na upravo Jutra pod
PROMETNA TRGOVINA K. M. 1353-a

SMUČARJEM V NAZNANILO!
Imam v zalogi prava ruska
lujna iz katere izdelujemo
smuče č vije, ki so pri-
znani od prvovrstnih smu-
čarjev ki t najboljše kakor
tudi gosserji.

ZALOKAR, Gospodstvska 8

Kupim stalno vsako množino
kostanjevega taninskega lesa,
smrekove skorje cele in drobljene smrekove hmeljeve droge,
rabljene dobro ohranjene sode od strojnega in jedilnega
olja, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.
Franc Oset, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Obilavno porirjena soteska tola
za poklicne šoferje, samovozače in dame prične s
podukom za zacetenice dne 7. januar a 19.9

Na ra polago zaprt in odprt a tomobil
Prijava na prejšnjega komisarja za šoferske izpite
Gaberšček, Bleiweisova cesta 52
Pošta predal št. 255 1351-a

Vinskega notnika

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v državi. 960

Pišite
nam dopisnico in dobili boste
popolnoma brezplačno in brez
vsake obveze naš modni ka-
talog z 750 slikami a po žeji
tudi katalog za dom in kuhinjo
Foto in Radio. Samo pišite še
danes, jutri mogoče ne boste
imeli časa.

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v državi. 960

Pišite
nam dopisnico in dobili boste
popolnoma brezplačno in brez
vsake obveze naš modni ka-
talog z 750 slikami a po žeji
tudi katalog za dom in kuhinjo
Foto in Radio. Samo pišite še
danes, jutri mogoče ne boste
imeli časa.

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v državi. 960

Pišite
nam dopisnico in dobili boste
popolnoma brezplačno in brez
vsake obveze naš modni ka-
talog z 750 slikami a po žeji
tudi katalog za dom in kuhinjo
Foto in Radio. Samo pišite še
danes, jutri mogoče ne boste
imeli časa.

Živali

Kanarčke
samec in samice po zelo
ugodni ceni prodaja Ivan
Ukovič, Miklošičeva c. 8
(prodaja bencina). 217

Volčjega psa
enoletnega čuvaja poceni
prodaja F. Mekinča, Novi
Vodmat 62. 435

Psica volčje pasme
7-8 mesecev stara, s moč-
nim jermenom okrog vratu,
brez znamke, se je zgubila
- Najditelj dobi primerno
nagrado. Naslov v oglaš-
nem oddelku Jutra. 383

Izdelovalec klavirjev
R. WARBINEK - LJUBLJANA
Gregorčičeva ulica 5/L. 15.546a

Klavir
kratek, bra, dobro ohran-
jen ceno naproday. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 389

**Modern kratki kla-
vir**
s povprečnimi strunami in
krasnim svokom se radi
smutnega slušaja poceni
prodaja. Dobraj, Maribor,
Franciškanova 21. 349

Gramofon
salonki, s podstavkom in 70
ploščami naproday. Naslov
pove oglašni oddelku Jutra. 448

Samo radi odhoda
naproday:
nov kontrabas za 2000 Din
gitara, violina, harmonika,
kolo in B. S. A. 350 ccm
motosiklo. Ostrožnik, Za-
gorje. 281

Razpošiljalnica
gramofonov in plošč
H. Kenda, Ljubljana, Most-
ni trg 17, Vam pošlje po
zahtevi brezplačno selo za-
nimiv obširni katalog. 4698

Stroji
Kroj. šivalni stroj
koraj nov, dobro ohran-
jen se prod. Naslov v
oglašnem oddelku Jutra. 378

Čevljarški šivalni
stroj
dobro ohranjen, naproday
na Glinčah, ul. XIII/9. 326

Stroj za črtanje
in rasteriranje papirja, 80
cm širok, fabrikat Forete &
Tromm (Reinhardt), Leip-
sig, malo rabljen, napro-
day za 15.000 Din. - Po-
sajna daje Fr. Kojančič,
Količeva, pošta Domžale. 212

lekarina Dr. Semelič, Dubrovnik 2.
Cena 3 steklenicam 105 Din, 8 stekle-
nicam 245 Din, 1 poskusni steklenici
40 Din. Zahtevajte na ogled prospekte
in množične zahvalnice in prizna-
nja o Figolu!

Dobro upeljana stara trgovina s perilom, konfekcija itd v
sredini Ljubljane, pomembna točka tudi za manufakturno in
detali pripravi prostor, z večjim številom stalnih od emalev,
se r d prevzema tvorniškega brata
preda pod ugodnimi pogoji.
P. treben kapital c. 100.000 Din. Porudbe na upravo Jutra pod
PROMETNA TRGOVINA K. M. 1353-a

SMUČARJEM V NAZNANILO!
Imam v zalogi prava ruska
lujna iz katere izdelujemo
smuče č vije, ki so pri-
znani od prvovrstnih smu-
čarjev ki t najboljše kakor
tudi gosserji.

ZALOKAR, Gospodstvska 8

Kupim stalno vsako množino
kostanjevega taninskega lesa,
smrekove skorje cele in drobljene smrekove hmeljeve droge,
rabljene dobro ohranjene sode od strojnega in jedilnega
olja, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.
Franc Oset, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Obilavno porirjena soteska tola
za poklicne šoferje, samovozače in dame prične s
podukom za zacetenice dne 7. januar a 19.9

Na ra polago zaprt in odprt a tomobil
Prijava na prejšnjega komisarja za šoferske izpite
Gaberšček, Bleiweisova cesta 52
Pošta predal št. 255 1351-a

Vinskega notnika

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v državi. 960

Pišite
nam dopisnico in dobili boste
popolnoma brezplačno in brez
vsake obveze naš modni ka-
talog z 750 slikami a po žeji
tudi katalog za dom in kuhinjo
Foto in Radio. Samo pišite še
danes, jutri mogoče ne boste
imeli časa.

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v državi. 960

Pišite
nam dopisnico in dobili boste
popolnoma brezplačno in brez
vsake obveze naš modni ka-
talog z 750 slikami a po žeji
tudi katalog za dom in kuhinjo
Foto in Radio. Samo pišite še
danes, jutri mogoče ne boste
imeli časa.

Kastner i öhler
Zagreb
največja izvozna in trgovska hiša
v drž

PREŠERNOVA 4
ulica, poleg frančiškanske cerkve

H. SUTTNER

Lastna, protokofirana tovarna UR v Švici
Največja zaloga UR, ZLATINE in SREBRNINE

NIZKE CENE, SOLIDNA POSTREŽBA.

SAMO 49 dinarjev
SAMO 49 dinarjev

60 para 60 para

Št. 106. Kovinska anker-Roskopf Din 49.60
Št. 111. Kovinska anker-Roskopf s radium številkami in kazalci Din 49.20
Št. 105. Budilka, 16 cm visoka, s prvovrstnim anker-strojem, Din 64.20

ZAHTEVAJTE BOGATO ILUSTRIRANI CENIK S KOLEDARJEM, GRATIS IN FRANKO!

H. Suttner, Ljubljana 4

Kupite samo KINA SREBRNO JEDILNO ORODJE, S PETDESETLETNO TOVARNIŠKO GARANCIJO pri

WMF 4

H. SUTTNER
Ljubljana, Prešernova ulica

1335 a **Potnika**

za papirno stroko, ki je dobro uveden po Sloveniji in Medijmurju v papirnicah in trgovinah papirnega blaga. Z dobrimi referencami ob dobri proviziji **iščemo**. Ponudbe na poštanski pretinac 34, Zagreb I.

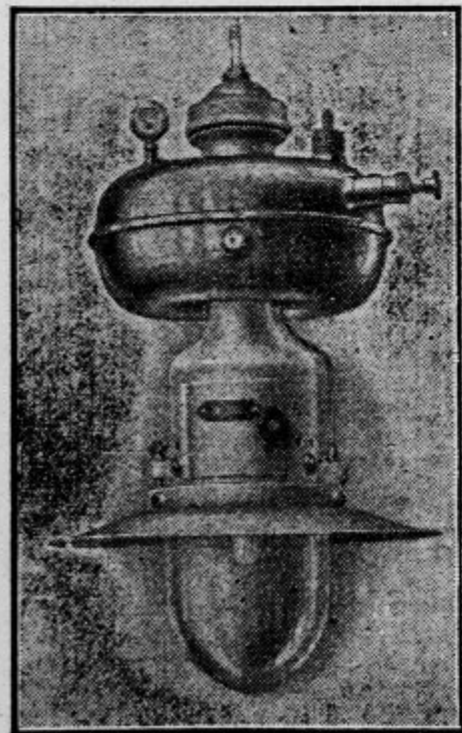
HELSINGBORG TRETORN

Zahtevajte znamko "Tretorn" galoše in snežne čevlje. "Tretorn" nimajo tekmeča

MILO

Čakaj se zadovolji s drugimi izdelki, ki so baje ravno tako dobri, ako možete vendar povsod dobiti pravi original!

"STANDART" svetiljka

Najboljša, najsigurnejša z lepo belo svetlobo. Podzastopnike sprejememo za vsa večja mesta. Samo pismene ponudbe na:

Standart-Svetlost Beograd Kneza Mihailova 8

VELIKA IZBIRA SVILE IN DRUGE SPECIJALNE NOVOSTI ZA MOSKE!

A. & E. Skabernè

Puškar F. K. Kaiser, Ljubljana

Kongresni trg št. 9, kupuje in prodaja stare puške, samokrese ter prevzema iste v komisijko prodajo.

Kupi se vsaka množina hrastovih surovih frizov (Schmalfriesen)

od dolžine 25-60 cm, od širine 4, 5, 6, 7 in 8 cm I/a in II/a v posameznem stanju za takojšnjo in poznejšo dobavo (do julija) proti takojšnjemu plačilu. Prosi se za obvezne oferte z navedbo cene pod šifro »Eksport frizov« na upravo »Jutra« v Ljubljani.

1208

Štev. 2. 1337 a

Razpis.

Na podlagi predpisov zakona o državnem računovodstvu razpisuje mestna občina Tržič javno ofertno licitacijo za prevzem del pojačanja občinskega vodovoda, ki se vrši 1. februarja t. l. ob dvanajstih popoldne v mestnem uradu v Tržiču. Ponudbe je mogoče vložiti tudi pred navedenim dnem. Ponudbe se imajo glasiti na najnižje enotne in skupne cene in morajo biti sestavljene točno po predpisanih uadnih obrazcih, ki se dobe na vpogled pri mestnem županištvu v Tržiču. Kavcija znaša 5% za domače in 10% za tuje državljane in je treba isto vložiti pred licitacijo v roke blagajniku občine, ter se pri vložitvi oferte izkazati z njegovim uradnim potrdilom. Ponudbe je treba predpisno kolkovati in isti priložiti potrdilo o vplačanem davku za poslednje trimesečje.

Mestna občina si pridržuje pravico, da odda razpisana dela, ne da bi se navedlo vzroke, podjetniku, ki sicer ne bi vložil najnižje ponudbe.

Mestno županstvo Tržič,
dne 3. I. 1929.

GASPARY

izdeluje stroje za drobljenje, posejanje, pranje, sortiranje in mešanje

naprave za proizvodnjo asbest cementnih plošč, hidravlične stekalnice in sesalke, ročne in stekalnice s kolenskim vrzdom

naprave za spenec - stroje za izdelavo tiskanih in strešnih opek, oblike za izdelovanje cementnih cev, mine za cement in barve

DR. GASPARY & Co. Markranstädter b. Leipzig

Zahtevajte naš katalog št. 146. 246 a

15.71a.3

Najboljši liker za želoдец je

Zdravnik Zelodca

ki krepi in zdravi

Želoдец

LOVRO SEBENIK LJUBLJANA VII.

Vreče

nove in rabljene vrste ter juto za embalažo ima vedno v zalogi

Mirko Mlakar
Ljubljana, Slomškova 11

Žimnice

matrace, posteljne mreže, tolesne postelje (mestljive), stomatološke, divane in tapetne ike izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan
tapetnik

Krekov trg št. 7
poleg Mestnega doma. 86

Tovarna POHIŠTVA
I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

183

Zelo zmognega trgovskega potnika

za Slovenijo, išče velika, dobro vpeljana tovarna. Pogoji: strokovnjak v trgovini s kolonialnim blagom, že pridobljena potovalna praksa, popolnoma več slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, neoznjen, starost ne nad 30 let. Ponudbe v obeh govorjih jezikih, z natančno navedbo delovanja, na upravo »Jutra« v Ljubljani, pod šifro: »Redka prilžnost«.

1194 a

Zahtevajte BREZPLAČEN CENOVNIK UR

namiznih, žepnih, stenskih na odplačila in v go-tovini

»Odplata« K. D. S.
BEOGRAD, Kralja Petra 64, mezzanin 13460

Din 45-

Proti brozgi, mrazu in mokroti

Za dame samo Din 45- Vas zavarujejo najboljšje

GALOŠE

tvrdke Ant. Krisper, Ljubljana
Mestni trg št. 26 Na deželo po povzetju!

Za gospode samo Din 69-

Din 69-

„Underwood“

nad 2.000.000 strojev v prometu, nedosegljiv v trpežnosti in vsled tega najcenejši

LUDVIK BARAGA LJUBLJANA

Selenburgova ulica št. 6/I.
Telefon št. 29801

„OLLA“ GUM...?

Za vsaki poedini komad popolna garancija! Dokazano najdovršenejši!

MOTORJI „SLAVIA“

Idealen in cenen pogon za vsak posel. Stabilni pokretni agregati za razsvetljavo in sesalke ter motopila.

Izdelki tt. Braća Pařík, Napajedla Č. S. R.

Generalno zastopstvo za kraljevino SHS

SLAVIAMOTOR
Zagreb, Sajmište 2. 15332

Chryslerjev genij je ustvaril novo delo.

DeSoto

šestcilindrski 10/55 PS., ki ne združuje samo vseh dosedaj znanih prednosti »Chryslerjevih« avtomobilov, temveč ima še mnogo več novih izpopolnitev.

Mirna vožnja tudi na najslabših cestah, vsled novega hidravličnega blažilca (amortizatorja). Popolna sigurnost tudi pri 100 km tempu, vsled hidravlične De Soto Lockheed četverkolne notranje čeljustne zavore in vsled nizke lege težišča, ki ga imajo evropski vozovi. Nobeno zanašanje. Veletvorni motors Stromberg razplinjačem, torej najizdatnejša poraba gonilnih snovi

CARTER-ZRAČNIK

GENERALNO ZASTOPSTVO za Slovenijo

Dolenc & Tönnies

avtomobilna prodajna družba z o. z.
Ljubljana, Dvorakova ul. 3. (Obnova)
Tel. int. 2762.

Product of Chrysler Corporation, Detroit U. S. A.

15.848 a